

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

MANCA MARETIČ PAULUS

UGOTAVLJANJE IN ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI

V OSNOVNI ŠOLI:

študija primera

MAGISTRSKO DELO

LJUBLJANA, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

MANCA MARETIČ PAULUS

UGOTAVLJANJE IN ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI

V OSNOVNI ŠOLI:

študija primera

MAGISTRSKO DELO

Mentorica: RED. PROF. DR. MARIJA OVSENIK

LJUBLJANA, 2009

Zahvala

*Hvala Ožbeju in Tomažu za potrpežljivost,
mentorici prof. dr. Mariji Ovsenik za pomoč in usmerjanje dela,
ravnatelju Francu Rantu za zaupanje in pripravljenost na spremembe,
Anki, Majdi in Mateji za imenitno izkušnjo medsebojnega sodelovanja v projektu,
vsem ostalim sodelavcem in sodelavkam pa za vložen čas, trud in voljo v iskanje rešitev.*

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
za družbene vede

Kardeljeva ploščad 5
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon 01 58 05 122
01 58 05 127

IZJAVA O AVTORSTVU magistrskega dela

Spodaj podpisani/-a MANCA MARETIČ PAULUS, z vpisno številko 21054142,
sem avtor/-ica magistrskega dela z naslovom: UGOTAVLJANJE IN ZAGOTAVLJANJE
KAKOVOSTI V OSNOVNI ŠOLI, študija primera

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo magistrsko delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbel/-a, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobil/-a vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal/-a v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Uradni list RS št. 21/95), prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za družbene vede v skladu z njenimi pravili;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za družbene vede;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko magistrskega dela ter soglašam z objavo magistrskega dela v zbirki »Dela FDV«.

V Ljubljani, dne 30. 9. 2009

Podpis avtorja/-ice: Maretič Paulus

Naslov: Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v osnovni šoli: študija primera

Povzetek:

Pričujoče magistrsko delo se ukvarja s problemom ugotavljanja, spremljanja in zagotavljanja kakovosti dela v osnovni šoli. Na podlagi obstoječe literature smo preučili možnosti, načine in modele za obravnavo kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja. Trend merjenja kakovosti se je iz gospodarske sfere oziroma profitnega sektorja preselil tudi na področje neprofitnega sektorja in storitvene dejavnosti konec 80. let, ko so se sprožile prve raziskave o merilih uspešnih šol v Združenih državah. V Evropi pa je razmišljanje na to temo spodbudila Evropska unija, tako se že nekaj let uvajajo sistemske rešitve za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti vzgoje in izobraževanja, saj je Evropska unija v svojem bistvu obsojena na prizadevanja za kakovost na vseh področjih.

Glede na to, da v osnovni šoli nimamo opravka z izdelkom, ki bi mu lahko izmerili standarde ob zaključku programa, imamo opraviti z veliko bolj kompleksnim načinom ugotavljanja stanja in načrtovanja nadaljnega dela s težnjo po kvaliteti.

Delo je zastavljeno uporabno, saj je prikazana praktična uporaba mehanizmov za ugotavljanje obstoječega stanja in načrtovanja izboljšav v smeri kakovostnejšega dela. V raziskavi je obravnavana Osnovna šola Železniki in njen način soočanja s problematiko kakovosti. Bistveno izhodišče raziskave je bilo, da se v ugotavljanje obstoječega stanja vključi vse udeležence, ki so s šolo najtesneje povezani, to so učenci, starši in učitelji, saj prav oni predstavljajo jedro, od katerega je odvisno delovanje šole. Ugotavljamo, da so ti udeleženci bistveni v nadaljnjem zagotavljanju kakovosti, kar je razvidno iz vsebine in načina uvajanja sprememb v omenjeni šoli.

Cilj raziskave, da se sistematično lotimo ugotavljanja obstoječega stanja nato pa skupaj z udeleženci načrtujemo nadaljnje kontinuirano delo v smeri izboljšav, je bil vsekakor dosežen.

Poleg tega pa je delo nastalo tudi kot pomoč ostalim slovenskim osnovnim (lahko pa tudi srednjim) šolam pri soočanju s tako kompleksno temo kot je kakovost, ki je vsekakor nikoli ne nehajo spremljati in izboljševati, saj je kakovost kot svetilnik v daljavi, ki se nam stalno izmika in ga nikoli ne moremo zares doseči, kajti vedno se najde še kaka možnost za spremembo na bolje.

Ključne besede: kakovost v šoli, vzgoja in izobraževanje, evalvacija, dobra šola

Title: Establishing and providing of quality in primary school: example of study

Summary:

This Master's Degree is dealing the problem of establishing and providing the work quality in primary school. We had study the possibilities, ways and models of coverage the quality in education field on the base of existing theory. The trend of measuring the quality had divert from economy or profit orientated sector on the field of nonprofitmaking sector and service sector in the end of 80's, when in USA started first researches about measuring the successful schools. Thinking about this theme in Europe had instigate Europe Union. Because of the fact that Europe Union wants to measure quality on many fronts, they are introducing system solutions of establishing and providing quality in education in Europe for a few years.

In primary school we are not dealing with a product, to which we could measure standards on the end of the program, so we are dealing with much more sophisticated way of establishing the state and further planning work striving the quality.

Research is made functional, so we show the practical use of mechanisms for establishing the currently state and planning the improvements in the way of more qualitative work. It is describing a Slovenian primary school in Železniki and her confronting the problem of quality in education. Basic starting point of the research was including all of the school participants in a phase of establishing the state, because pupils, parents and teachers are closely connected with school and they represent the nucleus, from which depends a school viability. We are reasoning that these participants are basic in the further providing quality, what is visibly from the content and way of introducing changes in mentioned school.

The goal of this research, to approach systematical with the establishing the currently state and together with participants plan further continuously work in a way of improving, is obviously reached.

This degree also has been done as an assistance for other Slovenian primary (and also possible secondary) schools which are confronting this complex theme of quality in education. Accordingly, we do never stop improving the quality because it is like a lighthouse in the distance, which is regularly prevaricating and we can never reach it, because it is always a possibility to do something better.

Key words: quality in the school, education, assessment, good school

KAZALO

1. UVOD	13
2. TEORETIČNI DEL	16
2. 1 Vzgoja in izobraževanje	16
2.1.1 Pojmi vzgoje in izobraževanja	17
2.1.2 Organizacija	21
2.1.2.1 Nastanek organizacije	21
2.1.2.2 Interesi udeležencev	22
2.1.2.3 Vizija in smotri organizacije	24
2.1.2.4 Poslanstvo organizacije	26
2. 2 Kakovost	28
2.2.1 Kaj je kakovost?	28
2.2.2 Subjektivnost in objektivnost	31
2.2.3 Nadzor kakovosti v svetu	32
2.2.4 Nadzor kakovosti v Sloveniji	35
2. 3 Kakovost v izobraževanju	37
2.3.1 Namen ugotavljanja kakovosti v izobraževanju	39
2.3.2 Kdo naj presoja kakovost v izobraževanju?	40
2.3.3 Kazalniki kakovosti v izobraževanju	43
2.3.4 Zagotavljanje kakovosti	50
2.3.5 Vloga učenca	53
2.3.6 Vloga staršev	54
2.3.7 Vloga učitelja	55
2.3.8 Vloga ravnatelja	58
2.3.9 Rezultat je dobra šola	61
2.4 Modeli načrtovanja izboljšav	63
2.4.1 Model celostnega nenehnega izboljševanja šol	63
2.4.2 Model kakovosti storitev 4 Q	67
2.4.3 Model sistema kakovosti na Škotskem	67
2.4.4 Mreža učečih se šol (Šola za ravnatelje)	69
2.4.5 Ogljedalo (Zavod RS za šolstvo)	71

3. EMPIRIČNI DEL	75
3.1 Predstavitev raziskave	75
3.1.1 Opredelitev raziskovalnega problema	77
3.1.2 Namen in cilj raziskave	77
3.1.3 Hipoteze	77
3.1.4 Metodologija	78
3.1.4.1 Vzorec	79
3.1.5 Rezultati raziskave in interpretacija ugotovitev	80
3.1.5.1 Rezultati SPIN analize z interpretacijo	80
3.1.5.1.1 Učenci	80
3.1.5.1.2 Starši	87
3.1.5.1.3 Učitelji	98
3.1.5.2 Rezultati dela v okviru Mreže učečih se šol z interpretacijo	104
3.1.5.3 Rezultati vprašalnikov za starše z interpretacijo	109
3.2 Zaključna razprava	149
3.2.1 Uvod v razpravo	149
3.2.2 Razprava	150
3.2.3 Sklepne ugotovitve	157
3.2.4 Predlogi	159
4. ZAKLJUČEK	161
5. SEZNAM VIROV IN LITERATURA	163
6. PRILOGE	
Priloga A: SPIN analiza- tabela za izpolnjevanje	172
Priloga B: Vprašalnik za starše 2008	173
Priloga C: Vprašalnik za starše 2009	175
Priloga Č: Razvojni načrt OŠ Železniki	177
Priloga D: Vzgojni načrt OŠ Železniki	181
Priloga E: Hišni red OŠ Železniki	189
Priloga F: Pravila šolskega reda OŠ Železniki- osnutek	194
Priloga G: Strategija domačih nalog OŠ Železniki- osnutek	203

KAZALO TABEL

Tabela 1.1: Preglednica za primer značilnih interesov udeležencev	22
Tabela 2.1: Mreže 1 - Preglednica vključenih šol/vrtcev 1998 - 2008/09	69
Tabela 2.2 : Določitev področij ugotavljanja kakovosti glede na uporabnike	72
Tabela 3.1: Zbirnik SPIN analize- učenci PŠ Davča	80
Tabela 3.2: Zbirnik SPIN analize- učenci PŠ Dražgoše	81
Tabela 3.3: Zbirnik SPIN analize- učenci PŠ Selca	81
Tabela 3.4: Zbirnik SPIN analize- učenci PŠ Sorica	82
Tabela 3.5: Zbirnik SPIN analize- učenci 1.-5. razred matične šole	82
Tabela 3.6: Zbirnik SPIN analize- učenci 6.-9. razred matične šole	84
Tabela 3.7: Zbirnik SPIN analize- učenci šolski parlament	85
Tabela 3.8: Zbirnik SPIN analize- starši PŠ Davča	87
Tabela 3.9: Zbirnik SPIN analize- starši PŠ Dražgoše	88
Tabela 3.10: Zbirnik SPIN analize- starši PŠ Selca	89
Tabela 3.11: Zbirnik SPIN analize- starši PŠ Sorica	89
Tabela 3.12: Zbirnik SPIN analize- starši I. triada, matična šola	91
Tabela 3.13: Zbirnik SPIN analize- starši II. triada, matična šola	92
Tabela 3.14: Zbirnik SPIN analize- starši III. triada, matična šola	94
Tabela 3.15: Zbirnik SPIN analize- učitelji PŠ Davča, PŠ Dražgoše, PŠ Selca, PŠ Sorica	98
Tabela 3.16: Zbirnik SPIN analize- učitelji 1.-5. razred matične šole	98
Tabela 3.17: Zbirnik SPIN analize- učitelji 6.-9. razred matične šole	99
Tabela 3.18: Udeleženci in njihovi interesi v Osnovni šoli Železniki	104
Tabela 3.19: Zbirnik dejavnosti, ki jih izvaja Osnovna šola Železniki	105
Tabela 3.20: Analiza izbrane dejavnosti, ki jo je potrebno izboljšati v Osnovni šoli Železniki	106
Tabela 3.21: Analiza vzrokov in posledic izbranega problema v Osnovni šoli Železniki	107
Tabela 3.22: Povprečne vrednosti po razredih pri 12. vprašanju, 2008	126
Tabela 3.23: Povprečne vrednosti po razredih pri 13. vprašanju, 2008	127
Tabela 3.24: Povprečne vrednosti po razredih pri 8. vprašanju, 2009	128

KAZALO SLIK

Slika 2.1: Ciklus aktivnosti za zagotavljanje kakovosti	53
Slika 2.2: Model celostnega nenehnega izboljševanja šol	64
Slika 2.3: Štirje ključni vzvodi ideje »vsaka šola odlična šola«	65

KAZALO GRAFOV

Graf 2.1: Nataliteta v Sloveniji v obdobju 1978-2008	35
Graf 3.1: Vzorec anket v raziskavi leta 2008	110
Graf 3.2: Vzorec anket v raziskavi leta 2009	111
Graf 3.3: Moj otrok se v šoli dobro počuti. (2008)	112
Graf 3.4: Moj otrok se v šoli dobro počuti. (2009)	112
Graf 3.5: Šola uporablja ustrezne metode vzgojnega delovanja. (2008)	113
Graf 3.6: Šola uporablja ustrezne metode vzgojnega delovanja. (2009)	113
Graf 3.7: Šola uporablja ustrezne vzgojne ukrepe v primeru kršenja šolskih pravil. (2008)	114
Graf 3.8: Šola uporablja ustrezne vzgojne ukrepe v primeru kršenja šolskih pravil. (2009)	114
Graf 3.9: Šola bi morala ob prekrških otrok ostreje reagirati. (2008)	115
Graf 3.10: Šola bi morala reagirati tudi na obnašanje otrok izven šole po pouku (v trgovini, na cesti...). (2008)	115
Graf 3.11: Obnašanje otrok v šoli je izključno odgovornost šole. (2008)	116
Graf 3.12: Učitelji s svojim zgledom vzgajajo učence v odgovorne in poštene državljane. (2008)	117
Graf 3.13: V šoli je ustrezno poskrbljeno za otrokovo varnost. (2008)	118
Graf 3.14: V šoli je ustrezno poskrbljeno za otrokovo varnost. (2009)	118
Graf 3.15: Šola izvaja ustrezno preventivo na področju osveščanja otrok o zdravem načinu življenja. (2008)	119
Graf 3.16: Šola izvaja ustrezno preventivo na področju osveščanja otrok o zdravem načinu življenja. (2009)	119
Graf 3.17: Otroci so v šoli premalo pod nadzorom. (2008)	120
Graf 3.18: Otroci so v šoli premalo pod nadzorom. (2009)	120

Graf 3.19: Obnašanje otrok v šoli je izključno odgovornost staršev. (2008)	121
Graf 3.20: Učitelji svoje delo izvajajo strokovno. (2008)	122
Graf 3.21: Učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev. (2008)	122
Graf 3.22: Učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev. (2009)	123
Graf 3.23: Učitelji pri svojem delu uporabljajo metode sodobnega poučevanja (računalnik, projektno delo). (2008)	123
Graf 3.24: Učitelji pri svojem delu uporabljajo metode sodobnega poučevanja (računalnik, projektno delo). (2009)	124
Graf 3.25: Učenci so aktivno vključeni v pouk. (2008)	124
Graf 3.26: Učenci so aktivno vključeni v pouk. (2009)	125
Graf 3.27: Učitelji svoje delo izvajajo strokovno- deleži po razredih. (2008)	126
Graf 3.28: Učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev- deleži po razredih. (2008)	127
Graf 3.29: Učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev- deleži po razredih. (2009)	128
Graf 3.30: Učenci so seznanjeni z domačim krajem in možnostmi zaposlovanja v njem. (2008)	129
Graf 3.31: Učenci so seznanjeni z domačim krajem in možnostmi zaposlovanja v njem. (2009)	129
Graf 3.32: Učencem šola daje dobro osnovo za nadaljnje življenje. (2008)	130
Graf 3.33: Ali Vaš otrok potrebuje zunanjo pomoč zaradi nerazumevanja učne snovi? (2008)	130
Graf 3.34: Ali Vaš otrok potrebuje zunanjo pomoč zaradi nerazumevanja učne snovi? (2009)	131
Graf 3.35: Pri katerih predmetih otroci potrebujejo pomoč? (2008)	131
Graf 3.36: Pri katerih predmetih otroci potrebujejo pomoč? (2009)	132
Graf 3.37: Šola je pripravljena upoštevati moje pobude. (2008)	133
Graf 3.38: Šola je pripravljena upoštevati moje pobude. (2009)	133
Graf 3.39: Pri oblikovanju razširjenega programa (podaljšano bivanje, interesne dejavnosti, šola v naravi...) šola upošteva potrebe in interese mojega otroka. (2008)	134
Graf 3.40: Pri oblikovanju razširjenega programa (podaljšano bivanje, interesne dejavnosti, šola v naravi...) šola upošteva potrebe in interese mojega	

otroka. (2009)	134
Graf 3.41: Pobude, mnenja staršev, dane na roditeljskih sestankih, obravnava in o njih odloča ustrezen organ šole. (2008)	135
Graf 3.42: Pobude, mnenja staršev, dane na roditeljskih sestankih, obravnava in o njih odloča ustrezen organ šole. (2009)	135
Graf 3.43: Šola za starše organizira dovolj predavanj z vzgojno problematiko. (2008)	136
Graf 3.44: Šola pri plačevanju prispevkov staršev upošteva različne finančne zmožnosti. (2008)	137
Graf 3.45: Šola pri plačevanju prispevkov staršev upošteva različne finančne zmožnosti. (2009)	137
Graf 3.46: Moje sodelovanje s šolo pri vzgoji mojega otroka je dobro. (2008)	138
Graf 3.47: Moje sodelovanje s šolo pri vzgoji mojega otroka je dobro. (2009)	138
Graf 3.48: Šola me seznanja z vsem, kar moram o šolskem delu mojega otroka vedeti. (2008)	139
Graf 3.49: Šola me seznanja z vsem, kar moram o šolskem delu mojega otroka vedeti. (2009)	139
Graf 3.50: Šola me seznanja o možnostih pomoči otroku, če jo potrebuje. (2008)	140
Graf 3.51: Šola me seznanja o možnostih pomoči otroku, če jo potrebuje. (2009)	140
Graf 3.52: Šola uporablja ustrezne načine seznanjanja o otrokovem šolskem delu. (2008)	141
Graf 3.53: Šola uporablja ustrezne načine seznanjanja o otrokovem šolskem delu. (2009)	141
Graf 3.54: Seznanjen sem, na koga se moram obrniti, kadar želim dodatne informacije o otroku. (2008)	142
Graf 3.55: Seznanjen sem, na koga se moram obrniti, kadar želim dodatne informacije o otroku. (2009)	142
Graf 3.56: Delež staršev, ki so se odzvali v raziskavi leta 2008 in leta 2009 po razredih	145

1. UVOD

»Za tistega, ki ve, kam gre, je veter vedno ugoden.«

Seneca

V času svoje zaposlitve v osnovni šoli in vzporednega podiplomskega študija sem imela možnost spremljati in primerjati idealno teorijo s prakso, ki pa ni vedno dosegala idealov kakovostnega dela. Glede na to, da je tudi vodstvo šole opazilo možnosti za izboljšave v smeri kakovostnejšega dela, se je ponudila možnost za vodenje projekta ugotavljanje kakovosti s ciljem zagotavljanja kakovosti. Menim, da se moramo za naše kakovostno delo stalno truditi, strokovno izpopolnjevati, biti pripravljeni na pozitivno kritiko in nenazadnje spreminjanje svojih osebnostnih lastnosti in sprejemanje novosti. Pri tem pa je potrebno izbrati ustrezen način, ki bo ustrezal individualnim posebnostim, značilnostim obravnavane šole. Poleg tega ne smemo pozabiti na vzpostavljanje ustrezne klime oziroma pozitivne naravnosti strokovnih in tehničnih delavcev za spremembe v smeri kakovostnejšega dela, saj se je pred tem potrebno iskreno soočiti tudi s svojimi pomanjkljivostmi. Smiselno je spodbujati in razviti hotenje, kulturo in klimo na šoli in pri vsakem učitelju, da kritično spremlja in vrednoti svoje delo ter ga ohranja na visoki ravni kakovosti ali izboljšuje svoje šibke točke delovanja (Medveš 2000).

Svet v katerem živimo teži k vedno boljšemu, kvalitetnejšemu, kakovostnejšemu izdelku oziroma končnemu produktu. Tako se je s procesom industrializacije pojav merjenja in zagotavljanja kakovosti najprej pojavil v profitnem sektorju, zdaj pa je vedno večji poudarek na merjenju in ugotavljanju kakovosti tudi na področju neprofitnega sektorja.

Pojem kakovosti je tako vedno bolj prisoten v našem evropskem prostoru in s tem tudi na področju šolstva, na kar kažejo številne reforme šolskih sistemov. Cilj le-teh pa je vedno enak: doseganje čim višje kakovosti, s pomočjo katere si vzgojno izobraževalne organizacije ustvarjajo ugled in uspešno konkurirajo na trgu. Unija je na ravni držav članic in pristopnic v okviru izgrajevanja Evropske hiše vzgoje in izobraževanja med prioritete cilje zapisala prav zagotavljanje kakovosti (Medveš in sodelavci 2001).

Predmet raziskave bo merjenje oziroma ugotavljanje stanja kakovosti v izbrani osnovni šoli, kar pa bo le sredstvo za doseganje cilja, to je zagotavljanja kakovosti, ki bo predstavljal težišče naloge in smernice za nadaljnje delo v smeri kakovostnega delovanja. Poleg tega se je

treba zavedati, da moramo kakovost v šoli razumeti kot kakovost posamezne šole (Medveš 2000). K dobri šoli sodi individualnost institucije, njena specifična ponudba, njen program.

Glede na to, da se s tematiko ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v slovenskem šolskem prostoru od leta 1998 podrobneje ukvarjajo različni avtorji od Medveša, Erčuljeve, Komparejeve, Budnarjeve, Milekšiča, Tavčarja, Zorka, podrobnejši projekti in modeli s to tematiko pa so bili pripravljani v okviru Zavoda RS za šolstvo in modela za ugotavljanje kakovosti Ogljedalo ter projekta Modro oko- Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju ter v okviru strokovnega usposabljanja Šole za ravnatelje- Mreža učečih se šol, je na voljo veliko gradiva in možnih izhodišč za obravnavo opredeljenega predmeta raziskovanja.

V razpoložljivi literaturi je veliko napisanega o ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja, kar je omogočilo dobro teoretično izhodišče za zastavljeno raziskovalno področje, poleg tega pa zahtevalo natančno proučitev različnih pristopov, njihovih prednosti in slabosti.

Glede na to, da so se dosedanje raziskave ukvarjale z globalnim vidikom ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti (za potrebe primerjav med šolami), poleg tega pa so različni avtorji poudarjali različne kazalnike kakovosti, sem sama po prebrani obstoječi literaturi želela vzpostaviti individualni model, ki bo ustrezal potrebam obravnavane šole, poleg tega pa bo zaradi širokega pogleda na pojem kakovosti ustrezal tudi potrebam drugih osnovnih šol. Vsekakor pa cilj modela ni točkovanje šol in postavitvev oz. uvrstitev šol na lestvico kakovosti. Prioriteta raziskave je tako na podlagi obstoječih teoretičnih temeljev in možnih predlogov za ugotavljanje kakovosti usmerjena v izdelavo modela, ki bi kar se da ekonomično zbral objektivne podatke o posamezni šoli in na podlagi le-teh omogočil oblikovanje načrta nadaljnega razvoja šole v smeri izboljšav in nadgradenj uspešnega dela. Pri tem se je potrebno zavedati, da je model prenosljiv po tehnični plati, medtem ko je sama nadaljnja vsebinska stran z vključevanjem zagotavljanja kakovosti odvisna od rezultatov uvodnega ugotavljanja stanja z vključenostjo vseh udeležencev (učenci, učitelji, starši) posamezne šole. Naš cilj pri tem ni ugotavljanje kakovosti na sebi, prav tako ne gre za nadzor kakovosti, ki nam zagotavlja kakovost »rezultata«. Oboje predstavlja le del procesa oz. je že posledica zagotavljanja kakovosti. Ob razvijanju sistematičnega, premišljenega in umirjenega zagotavljanja kakovosti imamo v mislih kakovosten sistem edukacije (Pluško in drugi 2001).

Cilj raziskave je prikazati teoretično ozadje predmeta raziskave, poleg tega pa prek študije primera praktično prikazati potek ugotavljanja in nadaljnega zagotavljanja kakovosti v izbrani šoli. Vsekakor je raziskava zastavljena uporabno, saj konkretno prikazuje možen pristop začetnega soočanja z obsežnim projektom kakovosti in je zastavljen procesno. Namen celostnega zagotavljanja kakovosti ni stvar enega ali dveh let dela, temveč je to proces, ki ga moramo stalno razvijati in nenehno dopolnjevati, izboljševati.

Vsekakor pa se moramo zavedati, da je potrebno oblikovati ciklični oziroma procesni model, kajti s tem, ko ugotovimo našo pomanjkljivost in jo v nadaljevanju skušamo odpraviti, jo odpravimo, se naše delo še ne konča. Potrebna je stalna samoevalvacija in preverjanje ter nadaljnje iskanje možnosti za razvoj, tako to postane cikel, ki pa je časovno spremenljiv oziroma odvisen od težavnosti vsebinskega problema, ki se ga lotimo.

»Pri vsem tem pa se je potrebno zavedati, da je kakovost premikajoči se cilj, ki ga nikoli absolutno ne dosežemo, tudi ko se mu približamo, nas odjemalci in konkurenti postavijo pred nove zahteve, ga različne družbene skupine in posamezniki razumejo različno (Goddard in Leask v Zorko 2003: 27).«

2. TEORETIČNI DEL

2.1 Vzgoja in izobraževanje

»Vzgoja in izobraževanje sta nenehen proces bogatenja znanja in spretnosti ter hkrati izjemno sredstvo za oblikovanje osebnosti in odnosov med posamezniki, skupinami in narodi (Delors 1996: 14).«

Dandanašnji, v času ko je človeštvo izpostavljeno številnim nesrečam zaradi vojn, kriminala in nerazvitosti vse kliče k ponovnemu ovrednotenju moralnih in kulturnih razsežnosti vzgoje in izobraževanja in po tem, da bi se vsakomur omogočilo dojetje drugega v edinstvenosti in večji enotnosti. (Delors 1996). Vzgoja in izobraževanje sta bila in bosta vedno proces, ki nenehno poteka in je prisoten v družbi v smeri sprememb in teženj k boljšemu, bolj prilagojenemu in odgovarjajočemu trenutnim razmeram na trgu oziroma v realnem življenju.

Šola naj bi spodbujala željo in veselje do učenja ter razvijala sposobnost samostojnega izobraževanja in radovednost duha.

Zato ni nadomestka za formalni vzgojno- izobraževalni sistem, ki naj vsakega posameznika vpelje v številne oblike znanja. Prav tako ni mogoče nadomestiti odnosa med učiteljem in učencem, ki temelji na avtoriteti in se razvija v dialogu. To so ničkolikokrat dokazovali klasični misleci, ki so preučevali vprašanja vzgoje in izobraževanja. Tako bo učitelj tudi v prihodnje odgovoren za to, da prenaša na učenca, kar se je človeštvo naučilo o sebi in o naravi, ter vse pomembno, kar je ustvarilo in izumilo. (Delors 1996: 20)

Vzgoja in izobraževanje morata najti in utrditi jasna stališča, ki bodo omogočala usklajeno spremljanje informacij posameznikov in tako zagotovila »zemljevide« tega zapletenega sveta, hkrati pa bila kot kompas, ki ljudem pomaga najti pravo pot (Delors 1996).

To, da bi si vsak posameznik na začetku življenja nakopičil zalogo znanja, iz katere bi v nedogled črpal, ne zadostuje več. Predvsem mora biti posameznik sposoben, in to od začetka do konca življenja, doumeti in izrabiti vse priložnosti, da pokaže to prvo znanje, ga poglobi in obogati; sposoben mora biti prilagajati se temu spreminjajočemu svetu. (Delors 1996: 77)

2.1.1 Pojmi vzgoje in izobraževanja

Filozofija je mati vseh znanosti. Ukvarja se tudi s problemom vzgoje, poučevanja in psihologije (grški filozofi).

Vzgoja in izobraževanje sta predvsem notranje potovanje, katerega stopnje ustrezajo obdobjem nenehnega zorenja osebnosti. Da bi vzgojno- izobraževalna dejavnost uspešno opravila svoje delo, mora biti ta proces izredno individualiziran in hkrati proces gradnje medsebojnega sodelovanja (Delors 1996).

Vzgoja ni zgolj vodenje otroka, temveč pomeni celovito dejavnost ljudi, ustvarjalen proces med ljudmi, zavestno dejavnost oblikovanja posameznika kot individuuma in družbenega subjekta. V vzgojo ni vključen samo otrok, vzgoja je trajen proces skozi vse človekovo življenje in ga ni mogoče omejevati le z obdobjem otroštva in mladosti. (Internet 3)

Človek brez vzgoje in izobraževanja ne bi mogel spoznati in uresničiti možnosti svojega razvoja. Ta proces posamezniku omogoča spoznati svoje potrebe, mu pomaga pri iskanju ustreznih načinov, oblik in sredstev za njihovo zadovoljevanje. S pomočjo vzgoje in izobraževanja človek razvija stvaren, kritičen odnos do okolja, spoznava zakonitosti razvoja družbe, vse to pa mu omogoča vključitev v družbo- njegovo socializacijo (Jereb 1998).

Didaktika je sistem spoznanj o pouku in poučevanju. Obstaja odkar je človek začel poučevati, torej od nekdanj. Z didaktiko so se uveljavili tisti načini, ki so se pokazali za uspešne. Vedno nas namreč uči izkušnja, praksa in tako se na osnovi pozitivnih rezultatov ohranijo uspešni postopki oziroma opustijo, tisti, ki ne dajejo pravega uspeha. Didaktika postane samostojna znanost razmeroma pozno, šele z uveljavitvijo šolanja, ko to postane množično in obvezno, to je v 16. stoletju.

Komensky je prvi postavil definicijo o didaktiki; poudarjal je nazornost. »Didaktika je večšina o poučevanje vseh o vsem«. To pomeni, da je potrebno poučevati vse ljudi in ne samo določen družbeni razred. Vsi se moramo učiti vseh znanosti, naravoslovja ter družboslovja.

Kasneje so se pojavljale nove definicije, npr. Ratke je menil, da je »didaktika teorija o izobraževanju in pouku«.

Pouk: vzgoja in izobraževanje, ki se prične s 6. letom starosti. Vzgoja in izobraževanje potekata pred, med in po pouku. Proces vzgoje in izobraževanja trajata do smrti, a se z leti učinek manjša. (Internet 4)

Osnovno izobraževanje za otroke bi lahko opredelili kot začetno izobraževanje (formalno ali neformalno), ki poteka načeloma od približno tretjega do vsaj dvanajstega leta starosti. »Osnovno izobraževanje je nepogrešljiv »potni list za življenje«, ki ljudem omogoča izbiro področja dela in tudi sodelovanje pri gradnji skupne prihodnosti ter nadaljnje učenje (Delors 1996: 110).«

V šoli, kot instituciji so posamezniki povezani z družbeno skupnostjo, katere osnovna naloga je izobraževati in vzgajati, ter s tem prispevati k skladnemu razvoju na spoznavnem, čustvenem in psihomotoričnem področju otrok. Po drugi strani pa je šola tudi fizični in socialni življenjski prostor, v katerem potekajo pomembni odnosi in dogajanj. Šola ustvarja možnosti, v katerih si učenci lahko pridobivajo znanje, možnosti za podajanje družbenih norm, možnosti za sekundarno socializacijo, poleg tega pa naj bi šola vzgajala in pomagala posamezniku razvijati osebnostne lastnosti, stališča, sposobnosti in vrednote. »Poleg možnosti za razvoj intelektualnih sposobnosti torej ustvarja tudi možnosti za razvoj socialno čustvenih in etičnih dimenzij (Budnar 2000: 17).«

Temelj izobraževanja predstavljajo štirje stebri izobraževanja. Prvi izmed štirih stebrov izobraževanja je **učiti se, da bi vedeli**, kar zahteva pridobitev osnov za razumevanje. Ta steber poudarja pomen povezovanja široke splošne izobrazbe z možnostjo poglobljenega študija izbranih predmetov. Splošna izobrazba predstavlja nekakšen potni list za vseživljenjsko izobraževanje, ker daje osnove za učenje in vzbuja željo po njem. »Začetno izobraževanje imamo lahko za uspešno, če da vzgib in temelje za nadaljnje učenje skozi vse življenje, tako pri delu kot drugod (Delors 1996:80).«

Drugi steber je **učiti se, da bi znali delati**, da bi znali ustvarjalno delovati v svojem okolju. Izobraževanje mora poleg usposabljanja za poklic spodbujati tudi razvoj sposobnosti za ravnanje v nepredvidljivih razmerah in navajati na skupinsko delo. Kot najučinkovitejša praksa za doseganje tega cilja se je izkazalo ustvarjanje možnosti med študijem za preizkus svojih sposobnosti v delovnih izkušnjah ali pri socialnem delu. Vse pomembnejše učne metode prepletajo učenje z delom.

Tretji steber **naučiti se, da bi znali živeti v skupnosti**, da bi znali prispevati svoj delež in sodelovati z drugimi ljudmi, kar pomeni razvijati razumevanje za druge in njihovo zgodovino, njihovo izročilo in duhovne vrednote. Na tak način se ustvari način sodelovanja, ki ga vodi spoznanje, da smo vse bolj odvisni drug od drugega. Trud za skupne cilje lahko v vsakdanji praksi predstavlja vključevanje učiteljev in učencev v skupne projekte in tako privede do novih poti za reševanje sporov, kar bo učencem v prihodnosti oporna točka in vir bogatenja odnosov med učitelji in učenci.

Zadnji steber je: **učiti se biti**, kar izhaja iz prvih treh in jih dviga na višjo raven, to pomeni, da se od vseh zahteva več samostojnosti in večjo zmožnost presoje, kar je nujno za poglobljanje osebne odgovornosti pri uresničevanju skupnih ciljev. Pomembno je, da noben izmed talentov (spomin, razum, domišljija, telesna sposobnost, smisel za lepoto, sposobnost približevanja drugim, naravni dar vodenja) ne bo zanemarjen, kar zopet potrjuje potrebo po boljšem poznavanju samega sebe.

V vzgojno- izobraževalnem procesu bi morali biti poudarjeni trije vidiki: pridobivanje, obnavljanje in uporaba znanja. Nadalje pa razvijajoča informacijska družba od posameznika zahteva, da bo informacije sposoben zbirati, izbirati, urejati in uporabljati (Delors 1996).

»Gradnja« prvih dveh stebrov poteka pri pripravah učnih načrtov za posamezne predmete ali predmetna področja in se kaže prek izobraževalnih programov, seminarjev, projektov, študijskih skupin.

Druga dva stebra pa pomenita povezovanje znanja in vrednot, iskanje pristopov za boljše medsebojno razumevanje, boljše odnose. V ospredju je izobraževanje in usposabljanje učencev in pedagoških delavcev (Budnar 2000).

»Izobraževanje se mora torej neprenehoma prilagajati spremembam družbe, ne da bi zanemarjalo prenos dosežkov temeljnih znanj in sadov človeških izkušenj.«

Na splošno velja, da je organizirano izobraževanje usmerjeno predvsem, če ne izključno v učenje, da bi vedeli, veliko manj pa v učenje, da bi znali delati. Za drugi dve vrsti učenja pa se pojmuje, da sta zgolj posledica prvih dveh stebrov, vendar pa se je potrebno zavedati, da mora biti vsak izmed štirih stebrov v organiziranem izobraževanju deležen enake pozornosti (Delors 1996).

Cilji osnovnošolskega izobraževanja so: kakovostna splošna izobrazba, usposobljenost za vseživljenjsko učenje, doseganje mednarodno primerljivih standardov znanja, spodbujanje skladnega telesnega, spoznavnega, čustvenega, moralnega, duhovnega, socialnega razvoja in pozitivne samopodobe. Vzgajanje in izobraževanje za trajnostni razvoj in za dejavno vključevanje v demokratično družbo, kar vključuje globlje poznavanje in odgovoren odnos do sebe, do drugih ljudi, do svoje in drugih kultur, do naravnega in družbenega okolja, do prihodnjih generacij, razvijanje zavesti o državni pripadnosti in narodni identiteti, vedenja o zgodovini Slovencev, njihovi kulturni in naravni dediščini ter spodbujanje državljske odgovornosti, vzgajanje za obče kulturne in civilizacijske vrednote, ki izvirajo iz evropske tradicije, vzgajanje za spoštovanje in sodelovanje, za sprejemanje drugačnosti in medsebojno strpnost, za spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin. (Internet 5)

Temeljne izobraževalne potrebe (opredelitev sprejeta na Svetovni konferenci o izobraževanju leta 1990 na Tajskem) vključujejo bistveno usposobljenost za učenje, to je pismenost, sposobnost ustnega izražanja, osnovno računanje, reševanje problemov, ter temeljne izobraževalne vsebine kot so: znanje, spretnosti, vrednote, stališča, ki jih človek potrebuje za preživetje, za razvoj svojih sposobnosti, za dostojanstveno življenje in delo, za sodelovanje v razvoju, za izboljšanje kakovosti življenja, za oblikovanje utemeljenih odločitev in za nenehno učenje. Povezovanje formalnega poučevanja in zunajšolskih pristopov mora otroku omogočiti dostop do treh razsežnosti vzgojno- izobraževalnega dela: etične in kulturne, znanstvene in tehnološke, ekonomske in socialne. (glej Delors 1996: 22, 23)

Drugače povedano, izobraževanje je tudi družbena izkušnja, v njej se otrok odkriva, razvija sposobnosti v odnosu do drugih. Pridobiva temeljna znanja in spretnosti. Ta izkušnja se mora začeti v zgodnjem otroštvu v različnih oblikah, odvisno od okoliščin, vselej pa mora vključevati družino in ožjo skupnost. (Delors 1996, 23)

V šoli kot sistemu obstajata vidni in skriti kurikulum in oba pomembno vplivata na kakovost delovanja šole.

Vidni kurikulum (trda resničnost) sestavlja vidni del, to je učna tehnologija, struktura, formalni cilji, kadri, organizacija, vsebine, didaktični sistem, finančna sredstva, proračun, delitev pristojnosti in nalog, načrtovanje, nadzor, metode reševanja problemov in določanja smeri razvoja.

Skriti kurikulum (mehka resničnost) sestavljajo vrednostne predstave, norme, socialna klima, emocionalna klima, vzgojni stil, načela in načini vedenja in poučevanja, pravila igre, prepričanja in predstave o sebi in drugih, medsebojna pričakovanja, ki bistveno vplivajo na vedenje zaposlenih, organizacijo delovnega časa in skupne rituale vseh zaposlenih. Te norme in predstave najdemo v napisanih in nenapisanih zakonih, v skritih in odkritih sporočilih. Prav v skitem kurikulumu se gradita, uresničujeta druga dva stebra izobraževanja. (Budnar 2000)

2.1.2 Organizacija

»Značilnosti neprofitne organizacije imajo korenine v vrednotah in interesih pomembnih udeležencev, ki morejo in hočejo pomembneje vplivati na naravnost in delovanje neprofitne organizacije. (Mesec 2006: 20)«

Organizacije, ki so neprofitne, delujejo na zelo različnih področjih- od vzgoje mladih, do pomoči ostarelim, od reševanja ponesrečencev, do kulture, od športa do socialne pomoči ipd. Zanje je značilna nepridobitna naravnost, na obstoj in razvoj organizacije pomembno vpliva po več udeležencev, ki so z njo v menjalnih razmerjih, izid delovanja teh organizacij so večinoma nesnovne storitve in le v manjši meri snovni izdelki.

2.1.2.1 Nastanek organizacije

Organizacijo ustanovijo zato, da bi dosegla cilje, ki so v interesu ustanoviteljev – lastnikov. Organizacija je predvsem instrument za doseganje ciljev. Ker ni organizacije brez ljudi, je to interesna tvorba. Človek sam zmore malo, skupaj z drugimi skoraj vse (Tavčar 2002).

»Šola kot institucija ima specifično vlogo v družbi in je osrednji predmet različnih tokov in šol sociologije izobraževanja (Alessandrini 1996: 19).«

» Ima specifično definirane cilje, človeški potencial, finančna sredstva in nadzorni sistem, ki deluje na osnovi vlog in nalog. Če smo bolj natančni, lahko rečemo, da je šola birokratska organizacija z visokim nivojem standardizacije, saj je moč porazdeljena predvsem na vlogo, ki jo nekdo izvaja, in glede na kompetence, ki jih določajo razpisne procedure, ne pa značilnosti osebnega tipa (Alessandrini 1996: 19).«

2.1.2.2 Interesi udeležencev

»Organizacija deluje ob navzkrižnih interesih udeležencev organizacije. Udeleženci so vsi posamezniki, skupine (formalne in neformalne) ter organizacije, ki imajo interese glede delovanja organizacije ter lahko pomembno delujejo nanjo. Udeleženci so notranji - sodelavci organizacije vseh vrst ter zunanji -tržni partnerji, konkurenti, država, krajevno okolje ipd. (Tavčar 2002: 2).«

Interesi odražajo potrebe, želje in pričakovanja udeležencev ter izhajajo iz njihovih potreb in vrednot udeležencev organizacije. Med udeleženci nastopajo odnosi, ki so odvisni od kulture udeležencev (pojavnosti oblike, vrednote) in etike udeležencev (nasprotje vrednot – kar je v skladu z zakonom, je etično).

Skupine udeležencev	Njihovi interesi
NOTRANJI UDELEŽENCI	
Lastniki - deležniki - podjetnik – lastnik	- donosi, dobiček - ohranitev, obrestovanje in povečevanje vrednosti vloženega kapitala - samostojnost, avtonomija odločanja
Managerji - postavljeni managerji - podjetnik - manager	- moč, vpliv - ugled - razvijanje in udejanjenje lastnih zamisli in zmožnosti – delo kot vsebina življenja
Sodelavci	- plača, spodbude - socialna varnost - smiselna dejavnost, razvoj lastnih zmožnosti - stiki in odnosi z ljudmi, pripadnost skupini - status, priznanje, uglednost
ZUNANJI UDELEŽENCI	
Vlagatelji	- varna naložba kapitala - zadovoljivo obrestovanje – rentabilnost - rast premoženja
Dobavitelji	- stabilen odjem - ugodni pogoji - plačilna sposobnost in redna plačila odjemalca
Odjemalci	- po tržnih merilih količinsko in vsebinsko primerne koristi za zmerno ceno - strežba, storitve, posebni pogoji
Konkurenti	- ohranjanje poštenih načel in pravil v trženjskem tekmovanju - sodelovanje z drugimi podjetji v panogi
Država in družba - krajevne in državne oblasti	- davki - zagotovljena delovna mesta

<ul style="list-style-type: none"> - tuje in mednarodne organizacije - združenja in interesne povezave - politične stranke - državljanske pobude - javnost nasploh 	<ul style="list-style-type: none"> - prispevki za socialne namene - prispevki k infrastrukturi - delovanje znotraj pravnih predpisov in norm - sodelovanje v izražanju politične volje - podpiranje kulturnih, znanstvenih in izobraževalnih institucij - ohranjanje življenju prijaznega okolja
---	--

Tabela 1.1: Preglednica za primer značilnih interesov udeležencev (glej Tavčar 2002: 3)

Uspešnost izobraževalnih reform je odvisna od treh glavnih družbenih dejavnikov: na prvem mestu je lokalna skupnost, predvsem starši, vodje ustanov, učitelji, na drugem mestu so javne službe, na tretjem mednarodna skupnost. Uspeh reform je dosežen le tam, kjer se pridobi odločno sodelovanje lokalnih skupnosti, staršev in učiteljev. Potreben je dialog, ki poteka s pomočjo sredstev javnega obveščanja, z razpravami v skupnosti, izobraževanjem staršem, izpopolnjevanjem pedagoškega kadra. Tako skupnosti zaradi boljše ozaveščenosti in večje sposobnosti presojanja prevzamejo večjo odgovornost za svoj razvoj in se naučijo ceniti doseganje družbenih ciljev in izboljšanje kakovosti življenja.

Nikakor pa nobena reforma ne more uspeti brez sodelovanja učiteljev. Zato mora biti skrb za družbeni, kulturni in gmotni položaj učiteljstva prednostna naloga (Delors 1996).

Od učiteljev veliko zahtevamo, včasih celo preveč, ko pričakujemo, da bodo odpravili neuspešnost drugih ustanov, ki so prav tako dolžne skrbeti za izobraževanje in usposabljanje mladih. Veliko terjamo, in to prav v trenutku, ko zunanji svet vse bolj prodira v šole, predvsem z novimi informacijskimi in komunikacijskimi sredstvi. Učitelj danes dela z mladimi, ki sicer dobijo manj starševskih in verskih napotkov, vendar so bolj obveščeni. Učitelj mora to novo okoliščino upoštevati, če želi, da ga bodo mladi sprejeli in razumeli, če želi pri njih vzbuditi veselje do učenja in jim dopovedati, da informacija ni isto kot znanje, saj znanje zahteva napor, pozornost, doslednost in voljo.

Naj bo utemeljeno ali ne, učitelji se počutijo osamljene, ne le zaradi narave dela, temveč tudi zaradi velikih pričakovanj do izobraževanja in zaradi marsikdaj neupravičenih kritik. Učitelji predvsem pričakujejo spoštovanje njihovega poklica (Delors 1996: 27).

Udeleženci (učenci, zaposleni, starši) dajejo končno obliko storitvi in so individualno odgovorni za kakovost izobraževanja.

2.1.2.3 Vizija in smotri organizacije

Organizacija, ki se odloči za uvajanje kakovosti pri tem ne more prezreti organizacijske kulture, vrednot, prepričanj in vzorcev vedenja svojih članov. Eden najpomembnejših dejavnikov uspešnosti in razvoja je vsekakor organizacijska kultura. Če želimo narediti produkt kakovostnejši, moramo predhodno ustvariti in razviti kulturo v organizaciji, ki ustreza filozofiji njenih članov. »Organizacijska kultura je vzorec skupnih prepričanj, vrednot in domnev članov kolektiva, je nekaj, v kar člani verjamejo, kar jih združuje (Zupanc-Grom 1999: 16).«

Vizija smiselno povezuje in izraža pomembne in dolgoročne interese pomembnih udeležencev organizacije. Dobra vizija zraste izmed pomembnih udeležencev, ki verjamejo in se zanjo zavzemajo. Vizija je konkretna podoba bodočnosti, dovolj bližnja, da se zdi uresničljiva, in dovolj oddaljena, da zbuja navdušenje v organizaciji za novo stvarnost. Dobra vizija je enostavna, smiselna, spodbudna in izzivalna. Organizacija ne more biti dolgoročno uspešna, če ne prispeva k dobrobiti udeležencev in družbe nasploh (Tavčar 2002:2).

Smotri in merila organizacije izhajajo iz vizije ter iz smernic: kdo smo, kaj smo, zakaj smo in kam gremo. Prežemajoči sestavini vizije sta: temeljna zamisel obsega temeljne vrednote, ki prevladujejo v organizaciji in temeljni namen, ki je razlog za obstanek organizacije ter videnje prihodnosti naj v prepričljivi obliki vsebuje vizionarski smoter za daljše obdobje. Vizija je most med preteklostjo in prihodnostjo. Segajo naj v bodočnost, ki je neznana, kar pomeni, da jo ljudje dojemajo kot uresničljivo podobo prihodnosti.. Vizijo gradimo od strehe proti temeljem, kar pomeni, da najprej postavimo cilje, ki izhajajo iz potreb.

Najučinkovitejši način oblikovanja vizije neprofitne organizacije je razvoj občutka za zadovoljevanje prihodnjih socialnih potreb v družbi, ki imajo izhodišče v pričakovanih socialnih problemih. Vodstvo organizacije se poveže z bodočimi uporabniki in drugimi sodelujočimi socialnimi partnerji. Sinteza njihovih vizij oblikuje skupno vizijo, ki predstavlja osrednje gibalno vseh dejavnosti v organizaciji. Vizija predstavlja pot k lastni odločnosti v

odnosu do zadovoljevanja skupnega dobrega. Je reducirana podoba prihodnosti. Išče stalne izboljšave, ki omogočajo preživetje organizacije in je usmerjena energija, ki omogoča izpolnitev poslanstva. Vizija je sposobnost članov organizacije, da vidijo onstran trenutne resničnosti, da ustvarjajo, izumljajo in postanejo v svoji domišljiji to, kar še niso (Ovsenik in Ambrož 1999).

Smotri so najbolj temeljni in trajni cilji organizacije in merijo na izpolnjevanje interesov vplivnih udeležencev organizacije. Smotri tvorijo s podrejenimi cilji hierarhijo ciljev organizacije. Ti cilji zadevajo številne dejavnosti, časovna obzorja, enote organizacije, skupine in posameznike v njej. Razvrščeni naj bodo po pomembnosti, povezanosti in času ter naj bodo podrejeni maloštevilnim smotrom.

Dobri smotri in cilji naj bodo:

- merljivi: le doseganje merljivih ciljev daje zadovoljstvo nad dosežkom; merljivost je predpogoj za obvladovanje organizacije – česar ne moremo meriti, tega ne moremo obvladovati;
- dosegljivi: ljudje zavzeto delujemo le za doseganje realnih, dosegljivih ciljev; nedosegljivi cilji niso privlačni;
- spodbudni: ljudje se zavzemamo za cilje, ki nam obetajo tudi izpolnjevanje naših interesov;
- skladni: smotri in cilji tvorijo hierarhijo; podrejeni cilji morajo biti v skladu z nadrejenimi.

Neprofitna organizacija oblikuje svojo vizijo kot ciklus zadovoljevanja skupnega dobrega (glej Ovsenik in Ambrož 1999: 115):

- spontano, naključno, domišljijsko, nenačrtno razmišljanje bodočih ustanoviteljev, uporabnikov in drugih partnerjev in razvoj poglobljenega razumevanja o vlogi neprofitne organizacije
- izbira osrednje vizije in vloge neprofitne organizacije,
- oblikovanje strateških usmeritev na podlagi vizije,
- oblikovanje kratkoročnih ciljev za uresničitev vizije,
- nenehno izboljševanje vizije,
- uresničevanje vizije,
- prenova vizije.

2.1.2.4 Poslanstvo organizacije

»Ključna razlika med profitno in neprofitno dejavnostjo je v poslanstvu, ki pri neprofitnih dejavnostih temelji na dolgoročnih človekoljubnih usmeritvah in na zaupanju (Mesec 2006: 25).« Težava neprofitnih organizacij je, da morajo stalno iskati ravnovesje med svojim človekoljubnim poslanstvom in ekonomsko, tržno logiko poslovanja.

»Poslanstvo je za neprofitne organizacije ključnega pomena, saj z njim izražajo svojo dolgoročno humanitarno usmeritev (Mesec 2006: 24).«

Vsaka organizacija se s svojimi dejavnostmi uveljavlja v okolju in skuša v menjalnih razmerjih doseči priznanje za dodatno vrednost, ki jo dodaja vložkom med preoblikovanjem v izložke. Dolgoročno preživi in uspeva le organizacija, ki koristno in učinkovito streže potrebam udeležencev. Organizacija je uspešna, če daje svojim udeležencem primerne koristi v menjalnih razmerjih.

Organizacija se uveljavlja v okolju s programi, ki obsegajo izdelke in storitve za ciljne skupine odjemalcev oz. uporabnikov. Programi v organizaciji naj bodo taki, ki obetajo kar največ: konkurenčnost in privlačnost. Organizacija bo uspešna v jutrišnjih okoljih, če bo zgradila nove temeljne zmožnosti, ki bodo presegale temeljne zmožnosti konkurentov (Tavčar 2002).

Določitev poslanstva naj bi bila začetna faza procesa strateškega delovanja organizacije. Poslanstvo določa pravila organizacije in se nanaša na skupna prepričanja in vrednote, opredelitev poslovanja, zahteve zainteresiranih za organizacijo, odnos do preživetja in rasti organizacije.

Poslanstvo naj bi odgovorilo na vprašanja (glej Kovač v Mesec 2006: 29):

- Kdo smo?
- Zaradi katerih družbenih potreb obstajamo?
- Kaj počnemo, da spoznavamo, predvidevamo in izpolnjujemo te potrebe?
- Kako naj se odzivamo našim udeležencem?
- Kakšne so naša kultura, filozofija in vrednote?

Poslanstvo se običajno oblikuje na dveh področjih, tako dobimo dve vrsti poslanstev: osnovno, ki je namenjeno uporabnikom storitev in interesno, ki je namenjeno partnerjem, ki

organizacijo oskrbujejo s sredstvi. Iz tega lahko sklepamo, da nosi poslanstvo sporočilo tako zunanjemu, kot notranjemu okolju neprofitne organizacije. Na zunaj jo ločuje od drugih in ji določa prepoznavnost, znotraj pa vsem zaposlenim sporoča namen, ki naj bi jih motiviral pri delu (Mesec 2006).

Poslanstvo neprofitne organizacije mora dati odgovor na vprašanje o nezadovoljenih potrebah, ki jih bo organizacija zadovoljila s svojo dejavnostjo. Izraža osrednji namen neprofitne organizacije pri produkciji in distribuciji socialnih storitev v tem trenutku in v negotovi prihodnosti. Poslanstvo je izraz volje in načina zadovoljevanja socialnih storitev ter izraz socialne politike v družbi in vloge neprofitnih ciljev organizacije v njej. Izhodišča poslanstva oblikuje in pripravi vodstvo organizacije in ga nato preda v presojo profesionalnim in neprofesionalnim članom organizacije (Ovsenik in Ambrož 1999).

Pri opredelitvi poslanstva nevladne organizacije je potrebno opozoriti na bistveno razliko glede na profitne organizacije. Za razliko od profitnega podjetja, ki je odgovorno samo svojim lastnikom, se v neprofitni organizaciji križajo interesi več zainteresiranih strank s pravico veta na ključne odločitve. Tako mora na primer ravnatelj šole zadovoljiti tako učitelje, kot starše, učence, sredino, v kateri šola deluje, davkoplačevalce, ustanovitelja in podobno. Pogosto ima vsak od njih različne interese in vidi šolo drugače (Mesec 2006:33).

Nesmisleno je gojiti prepričanje, da lahko vodstvo neposredno spreminja organizacijo in njeno delovanje, o čemer metaforično govori spodnja zgodba iz živalskega sveta:

Škorpion želi čez reko, vendar ne zna plavati. Prosi žabo, da ga na svojem hrbtu prenese na drugo stran. Žaba se ustraši in odvrne: »Če te dam na svoj hrbet, me boš pičil in bom poginila!« Škorpion se ne da ugnati. Prepričuje jo, da bi bilo to zelo neumno početje, ker bo utonil skupaj z njo, to pa je zadnje, kar si želi. Pod vtisom njegovih dejstev žaba popusti in ga na hrbtu ponese v reko. Na sredini reke jo škorpion piči. Žaba ga žalostno pogleda in vpraša: »Zakaj si to storil? Zdaj boš umrl skupaj z menoj.« Škorpion pravi: »Vseeno mi je, v moji naravi je, da te pičim.« Organizacija deluje v skladu s svojim poslanstvom, ne glede na to, kaj vodstvo od nje pričakuje (Ambrož in Mihalič 1998: 25).

2. 2 Kakovost

Opredelitev pojma kakovost ni lahka in enostavna naloga. V literaturi najdemo veliko definicij, ki opredeljujejo in poskušajo definirati pojem kakovost. Lahko rečemo, da je definicij za kakovost toliko, kolikor je avtorjev, ki so se ukvarjali z reševanjem tega problema. Vse definicije so več ali manj usmerjene na rezultate (izdelke) lastnega dela oziroma na rezultate procesov, ki so namenjeni za uporabnike za izpolnjevanja in zadovoljevanja njegovih potreb. (Internet 6)

2.2.1 Kaj je kakovost?

Živimo v hitro spreminjajočem svetu, kjer je vse bolj prisotna težnja k doseganju čim višje kakovosti na vseh ravneh življenja. Tako se o problematiki kakovosti doma in v svetu veliko razpravlja in konkretno pristopa k izboljševanju kakovosti. Pojem kakovosti je tako vedno bolj prisoten v našem evropskem prostoru in s tem tudi na področju šolstva, na kar kažejo številne reforme šolskih sistemov. Cilj le-teh pa je vedno enak: doseganje čim višje kakovosti, s pomočjo katere si vzgojno-izobraževalne organizacije ustvarjajo ugled in uspešno konkurirajo na trgu.

Kakovost opredelimo kot stopnjo, s katero določeni izdelki oziroma storitev zadovoljujejo človekove potrebe in pričakovanja. Iz tega izhaja definicija kakovostne šole: kakovostna šola je institucija, ki s svojimi storitvami izpolnjuje potrebe in pričakovanja učencev oziroma dijakov, učiteljev, staršev in okolja. Zaradi spreminjanja vzgojno-izobraževalnega procesa ni mogoče definirati trajne kakovosti storitev, pač pa lahko opredelimo kakovosten proces (Lorenčič 1999: 7).

Vodenje funkcije kakovosti je eno izmed najpomembnejših nalog poslovne in razvojne politike organizacije. Kakovost je kompleksna kategorija: je skupek aktivnosti in opravil, ki se neposredno odražajo v obliki proizvodov in storitev. »Kako se gleda na kakovost storitev, je tudi eno izmed osrednjih vprašanj, tako za izvajalca kakor za porabnika. Zaradi tega je potrebno, da eni in drugi uporabljajo ustrezne standarde in normative, ki opredeljujejo kakovost (Devetak in Vukovič 2002: 287).«

Kljub temu, da je o kakovosti na vzgojno izobraževalnem področju veliko govora in da se številni avtorji ukvarjajo s to temo, pa se že pri definiciji kakovosti najdejo razlike. Definicij kakovosti je veliko, prav tako med avtorji obstajajo različna mnenja za njeno ugotavljanje in zagotavljanje. Vsem avtorjem pa je, kot pravi Zorko, skupno zavedanje:

- da je kakovost v šolstvu nujna,
- da je potrebno ugotavljati in zagotavljati kakovost,
- da se mora menedžment usposobiti za vodenje za kakovost,
- da morajo v prizadevanju za kakovost sodelovati vsi zaposleni. (glej Zorko 2003:36).

Najbolj splošno definicijo kakovosti poda Sallis, ki pravi: »Kakovost je tista, ki dela razlike med odličnim in navadnim (Sallis v Zorko 2003: 27).«

Erčuljeva (2000) pravi, da na razumevanje kakovosti ne vplivajo le znanstvena dognanja, temveč predvsem kulturna okolja, tradicija, organizacija šolskega sistema, stopnja (de)centralizacije in avtonomije šol, pripravljenost in usposobljenost učiteljev in ravnateljev in še bi lahko naštevali. Glede na to, da je kakovost dinamičen koncept je enotna definicija pravzaprav nemogoča.

Kakovosti ni mogoče meriti, kajti merjenje je zavezano kvantificiranju, kakovost pa presega območje kvantifikacije. Stereotipne predpostavke o kakovosti šol bolj kot kakovost zagotavljajo ohranjanje določenih ideoloških praks, ki prepričujejo ljudi, da je to kar ponujajo, zares kakovostno. »Kakovost je torej izmikajoči se objekt verovanja, ne pa nekaj, kar bi zares lahko dosegli (Rutar 1999: 15).«

»Kakovost ni le vprašanje pristojnosti, pristopov, mehanizmov ali tehnik, pač pa vprašanje vrednot in pripadnosti tem vrednotam (Erčulj, 2000:7).« Šele, ko kakovost postane vrednota vsem, ki jo skušajo doseči, se lahko nadaljuje proces doseganja in posledično tudi zagotavljanja kakovosti v izobraževanju.

Sodobne iniciative za kakovost v šoli so usmerjene predvsem k analiziranju ugotovljenega stanja ter interpretacije s stališča vzrokov in okoliščin. Bistveno je, da se analize uporabijo za načrtovanje ukrepov, s katerimi bi odpravili šibke točke. Ugotavljanje kakovosti ni namenjeno samo sebi. »Povedano kratko, ugotavljanje kakovosti je v sodobnih pristopih samo sredstvo, cilj pa je zagotavljanje kakovosti (Medveš 2000: 14).«

Ugotavljanje oziroma samoevalvacija kakovosti je sestavni del razvijanja kakovosti (glej Medveš 2000:14). Danes ni zadosti, da s pomočjo kriterijev le ugotavljamo kakovost na posameznih šolah, ob koncu postopka je potrebno iti korak dalje ter nadaljevati s postopki zagotavljanja kakovosti.

Tako se vsak sprašuje in vsak strokovnjak tudi drugače odgovarja, kaj njemu predstavlja kakovost. Kakovost je lahko:

- znanje (njegovo ustvarjanje, prenos v proces življenja),
- materialne dobrine,
- odnosi med ljudmi,
- želja po ustvarjalnosti,
- želja in volja do strokovno opravljenega dela,
- udeležba in rezultati učencev na šolskih tekmovanjih,
- strokovno izpopolnjevanje delavcev,
- vesten odnos do dela (učitelji in učenci),
- vključenost v nacionalne in mednarodne projekte,
- rezultati naših učencev na TIMMSU,
- in še marsikaj drugega.

Definicija kakovosti niti ni tako pomembna kot vsebina, vendar nam zapleti in neznanke v zvezi z njo jasno nakazujejo, da tako kot ni mogoče opredeliti pojma kakovosti enoznačno in neodvisno od izobraževalnega okolja, v katerem govorimo o njej, tako tudi ni mogoče nekritično prenašati enakih prijemov h kakovosti od drugod in enotno za vse šole, kaj šele za različne države (Erčulj 2000: 5).

Prenos merjenja kakovosti iz gospodarstva v izobraževalno sfero je mnogo zahtevnejši kot si v začetku predstavljamo, saj se je treba zavedati, da je kakovost storitve veliko težje ugotavljati oz. ocenjevati kot kakovost izdelka. Kakovost izdelka ocenjujemo po tehničnih značilnostih in jih je možno numerično izmeriti, medtem ko kakovost storitve predstavlja skupek kategorij kot so: oprema, prostor, zmogljivost, osebje, dobavni rok, zanesljivost, varnost, čistoča, vljudnost, udobje, dostopnost, strokovnost, popolnost, učinkovito komuniciranje, odzivnost itd. Lahko rečemo, da je kakovost storitev v veliki meri odvisna od pričakovanja porabnika v primerjavi z zaznavanjem dejanske izvedbe storitve. Bistveni ali ključni vidiki sistema kakovosti pa opredeljujejo: odgovornost vodstva, strukturo sistema

kakovosti, osebje in materialne vire. Ustrezno sodelovanje med izvajalcem in odjemalcem pa prispeva k zadovoljstvu vseh udeležencev (Devetak in Vukovič 2002).

2.2.2 Subjektivnost in objektivnost

»Funkcija kakovosti mora delovati na objektivni in neodvisni način. Zato bo vodja kakovosti poročal neposredno direktorju in bo na enaki organizacijski ravni kot drugi vodilni strokovnjaki (Devetak in Vukovič 2002: 287).«

Snoj in Mumel govorita o »popolni kakovosti«, ki je po njunem mnenju sestavljena iz t.i. objektivne in subjektivne kakovosti. Objektivna kakovost je standardizirana, zato jo lahko dosežemo, subjektivna kakovost je zaznavna kakovost, le-ta je preveč minljiva in spreminjajoča se kategorija, da bi jo lahko trajno dosegli (glej Snój in Mumel v Zorko 2003: 25, 81-82).

Absolutni kakovosti se šola lahko približa z določenim kompromisom pojmovanja kakovosti, a je absolutno ne more doseči.

Kompromis je zadovoljiti celoten spekter udeležencev VIZ (učenci, starši, učitelji, šolska oblast, lokalna skupnost, gospodarstvo, politične organizacije, verske skupnosti,...) (Zorko 2003).

Kakovost je premikajoči se cilj, ki ga nikoli absolutno ne dosežemo, tudi ko se mu približamo, nas odjemalci in konkurenti postavijo pred nove zahteve, ga različne družbene skupine in posamezniki razumejo različno (glej Goddard in Leask v Zorko 2003: 27).

Definicij kakovosti je veliko. To kaže na subjektivnost kakovosti. Določitev absolutne kakovosti je težka in nesmiselna. Zavedati se moramo, da se pojem kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja izjemno hitro spreminja, kakor se vedno hitreje spreminjajo tudi družbe in z njimi dosežena znanja. Posledično zaradi tega nenehnega spreminjanja kakovosti ne moremo določiti njene objektivnosti s pomočjo univerzalnih standardov, ki bi bili za vse enaki in bi pripeljali do standardizirane kakovosti. Da dosežemo kakovost pa je predpogoj, da z vsemi vpletenimi sklenemo konsenz o tem, da kakovost postane vrednota vsem.

2.2.3 Nadzor kakovosti v svetu

Vprašanju, kaj storiti, da slabe, neučinkovite šole ne bi bile več take je sledil marketinški prijem, ki je sprožil prve raziskave v Združenih državah. Konec 80. let so se pojavila prva merila uspešnih šol, ki so pokazala, da je postavljanje meril močno odvisno od namere in pričakovanja ter tega, kdo sodi v uspešnost, kar je kmalu pokazalo, da preproste rešitve ne prinašajo niti ustreznih meril, kaj šele da bi spodbujale h kakovostnejšemu delu (Erčulj 1999). Tudi v Evropi že nekaj let uvajajo sistemske rešitve za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti vzgoje in izobraževanja. Sistematični razmisleki na to temo so se začeli v okviru OECD v osemdesetih letih. V Evropi pa je razmišljanje na to temo spodbudila Evropska unija, ki je v svojem bistvu obsojena na prizadevanja za kakovost na vseh področjih, še posebej pa na področju izobraževanja (Pluško in drugi 2001).

V nekaterih projektih kakovosti šole se kaže interes posamezne države, da po verodostojni metodi pokaže svoje šolstvo pred drugimi članicami Evropske unije in se tako izogne morebitnim pritiskom po prilagajanju šolske ureditve drugim kljub temu, da zaenkrat še ne obstaja težnja nevarnosti po homogenizaciji izobraževalnih sistemov. Vsekakor pa je z verodostojnostjo nacionalnega izobraževalnega sistema povezano potrjevanje spričeval in diplom. Medveš (2000) meni, da je prav v tem vrednost projektov za kakovost v šoli, saj dokaz primerljive kakovosti vsekakor pomeni dokaz vrednosti nacionalnega izobraževalnega sistema, s tem pa njegovo verodostojnost.

V tem kontekstu se je začel tudi t.i. projekt evropskih kazalnikov in meril kakovosti šolskega izobraževanja, za katerega so dali pobudo evropski ministri za šolstvo na konferenci, ki je bila v Pragi leta 1998. Na tej konferenci so se šolski ministri 32 držav strinjali, da je treba izdelati instrument, na podlagi katerega bi bilo moč evalvirati in primerjati nacionalne šolske sisteme. Najvišji predstavniki tam zbranih držav so se strinjali, da je treba izdelati manjše število kazalnikov ali meril, ki bodo pomagala pri nacionalnih evalvacijah sistemov (Krek 2000: 36).

V zgoraj omenjenem projektu gre za izbor kazalnikov in meril, ki omogočajo primerjavo na ravni šolskih sistemov, ne pa na ravni posameznih šol. Zaradi specifične obravnavane teme je v različnih državah in različnih sistemih vzgoje in izobraževanja težko doseči poenotenje programov, zato se unija zavzema za vzpostavljanje mehanizmov, ki jih je mogoče uporabiti

za to, da si različne države na različne načine in ob pomoči mehanizmov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti poiščejo svojo lastno pot do višje kakovosti sistema vzgoje in izobraževanja (Pluško in drugi 2001).

Glavni motivi za nastajanje nacionalnih projektov kakovosti v šoli (Avstrija, Španija, Škotska, Norveška) so bili (glej Medveš 2000:12):

1. **Integracija:** Zagotavljanje kakovosti za vedno bolj različne učence in organiziranje pomoči za šolanje različnim učencem.
2. **Tekmovalnost:** Mlade pripraviti na svet konkurence, jim razviti sposobnosti, ki jih potrebuje nacionalna ekonomija za uspešno vključevanje v svetovni trg, pripraviti jih na tekmovalnost.
3. **Interes javnosti** za šolo se povečuje, ki si želi vedeti, kje se nahaja posamezna šola glede na kakovost v primerjavi z drugimi šolami.
4. **Demokratizacija:** Šole so se soočile z naraščajočimi željami mladine in odraslih po večji participaciji in soodločanju. Časi avtoritarnosti učiteljev pri soodločanju v šolah so minili, zdaj veljajo argumenti in s podatki dokazljivi dosežki ter ocene stanja.
5. **Nova »kultura« pouka:** Učitelj mora nenehno spreminjati oblike poučevanja, reflektirati svoje delo predvsem s stališča učencev. Bistvena naloga pouka je naučiti se komunikacije z znanjem in razvijati t.i. dinamične sposobnosti (samostojno učenje, sposobnost sodelovanja, odgovorno ravnanje), ki povečuje zahtevo po sodelovanju vseh udeležencev v pouku.
6. **Pluralizacija:** je značilna za vrednostno naravnost sodobnega človeka in sodobne šole. Pri mladih ni več preprostih vedenjskih vzorcev, kar od učitelja zahteva obvladovanje kompleksnih in celo nasprotujočih ciljev in vrednot, zato mora biti usposobljen za komunikacijo o vrednotah ter razreševanje konfliktnih situacij z upoštevanjem pravnega reda in pravic otrok.

Raziskave, ki so nastajale v Združenih državah, Veliki Britaniji, Izraelu in na Nizozemskem, so pokazale, da se je treba usmeriti vsaj na dva nivoja dejavnikov. Na dejavnike, ki zajemajo šolo kot celoto, poleg tega pa upoštevati razred kot celico, kjer se dogaja osnovna dejavnost šole (proces učenja in poučevanja). Dejavnike, kazalnike in merila uspešnih šol dajejo na skupni imenovalci, ki se mu reče dosežki učencev v širokem pomenu besedne zveze. Na Nizozemskem so se usmerili predvsem v dejavnike na ravni razreda. Nizozemci so najbolj vplivali na podobne raziskave po Evropi in Aziji (Erčulj 1999).

V obširni študiji, imenovani Petnajst tisoč ur (Rutter, 1979), so na podlagi merljivih rezultatov, kot so rezultati preverjanja znanja, število izostankov, disciplinskih problemov in podobno, ugotavljali, da so uspešnejše tiste šole, ki dosegajo ravnotežje med delom s kognitivno bolj ali manj sposobnimi učenci, imajo jasno urejen sistem kazni in nagrad, spodbujajo odgovornost učencev, imajo izdelano politiko domačih nalog, imajo jasno izražene akademske cilje in jih tudi dosegajo ter imajo ustrezno, participativno pedagoško vodenje (Erčulj 1999: 10).

Pomembna razlika med Veliko Britanijo in ZDA je, da ZDA bolj poudarja ravnateljevo pedagoško vodenje, Velika Britanija pa participativno vodenje, medtem ko Nizozemci trdijo, da pedagoško vodenje ni posebno pomembno, saj so se usmerili predvsem v dejavnike v razredu.

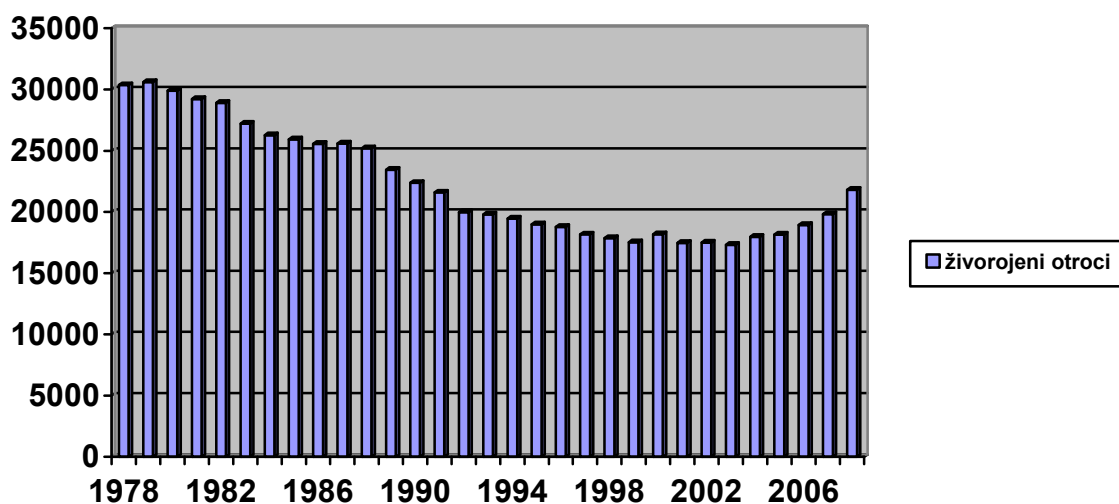
Effective School Movement (ESM), ki temelji na merilih učinkovitosti, so praktiki v Veliki Britaniji ocenili kritično. Neustrezna je že predpostavka, da so vse šole enake. »Mnoge šole so namreč merila sprejele zelo nekritično, spremembe za približevanje od zunaj vpeljane učinkovitosti pa so bile pri mnogih v nasprotju z vizijo šole (Erčulj 1999:11).« ESM je postal kontrolni mehanizem in ne spodbuda za boljše delo. Najbolj so bile oškodovane šole, ki ne bodo nikoli mogle postati tako dobre kot elitne šole.

Leta 1980 je izšel škotski izobraževalni akt, ki je zahteval primerno in uspešno izobraževanje, realizacijo le-tega pa so spremljali prek programov šolske inšpekcije, ki jo na Škotskem izpeljujejo inšpektorji njenega veličanstva (šolska inšpekcija). Poleg tega so na Škotske na podlagi vladne listine pravic staršev zahtevali javne statistične podatke o preizkusih, navzočnosti in odsotnosti učencev pri pouku, stroških posameznih šol, osipu itd., tako so se pojavile potrebe po javnih merilih uspešnosti šol, ki bi bili tudi podlaga pravnim aktom.

S postavljanjem meril uspešnosti naletimo na nevarnost, da uspešne šole ostajajo vedno uspešne, še večja nevarnost pa je, da različnim učencem ponudimo enake načine učenja in poučevanja. Zato se je na podlagi izsledkov in raziskav razvil proces nenehnih izboljšav, ki temelji na diagnozi stanja šole in skuša odkriti notranje potrebe in zunanje pritiske.

2.2.4 Nadzor kakovosti v Sloveniji

Tako kot večina šolskih sistemov v Evropi se tudi Slovenija spoprijema z zmanjševanjem števila šolajočih otrok (razvidno iz tabele 2.1), kar pomeni, da bo v prihodnje vpis v osnovne šole zmanjšal. Posledično si bodo šole prizadevale pridobiti učence in iskale načine za pridobitev učencev. Kakovost, s katero se bodo šole izkazovale bo eden izmed propagandnih kazalcev za starše. Pri tem pa Lorenčič (1999) opozarja, da lahko zaradi neizdelanih oziroma nedefiniranih standardov nastanejo konflikti med pričakovanji staršev in trditvami šole o kakovosti njihovega dela, kar naj bi bil še en razlog več za nujno vzpostavitev sistema ugotavljanja kakovosti v izobraževanju.

Graf 2.1: Nataliteta v Sloveniji v obdobju 1978-2008 (Internet 7)

Razloga za jasno izražen interes in podporo problematiki kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja sta tudi v obsegu javnih sredstev za zagotavljanje množičnega in vse daljšega obveznega šolanja ter odpiranju različnih poti izobraževanja. Zahteve po vgrajevanju mehanizmov spremljanja kakovosti so vključene v vse pomembne dokumente Evropske unije, ki opredeljujejo spremembe na področju izobraževanja in sicer v kopenhavnsko deklaracijo (poklicno izobraževanje), lizbonski in bolonjski proces, program Izobraževanje in usposabljanje 2010 (Štuhec in drugi 2006).

Tako se procesom v smeri ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti pridružuje tudi Slovenija. Najprej smo do devetdesetih let postopno preurejali pravne okvire in sistem edukacije, nastale spremembe pa so posledica sprememb v šolski praksi in družbi.

S težnjo po čim večjemu številu mladih in drugih, ki se izobražujejo in s podajanjem znanja, ki je primerljivo s svetom, si želimo s sistematičnim pristopom k zagotavljanju kakovosti prispevati k temu, da bi tudi v prihodnje ohranili razmeroma visoko kakovost vzgoje in izobraževanja in to raven na posameznih področjih še izboljšali (Pluško in drugi 2001).

Naš cilj pri tem ni ugotavljanje kakovosti na sebi, prav tako nam ne gre za nadzor kakovosti, ki nam zagotavlja kakovost »rezultata« (delovne sile, študenta, ki se vpisuje ipd.). Oboje predstavlja le del procesa oz. je že posledica zagotavljanja kakovosti. Ob razvijanju sistematičnega, premišljenega in umirjenega zagotavljanja kakovosti imamo v mislih kakovosten sistem edukacije, ki se v pomembnem delu zaveda svoje vpetosti v ekonomske tokove, v družbena dogajanja nasploh. Pri tem je sistem sposoben slediti lastnim kriterijem kakovosti in tako sooblikovati kakovost bivanja v Sloveniji (Pluško in drugi 2001: 6).

»Prve korake v smeri sistematičnega ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti so posamični javni zavodi skupaj s šolami že storili, Zavod RS za šolstvo je leta 1998 pripravil razpravo o kazalcih kakovosti na srečanju ravnateljev v Portorožu (Pluško in drugi 2001: 8).« Ob koncu devetdesetih se je Slovenija vključila v evropske projekte Sveta Evrope, ki so poudarjali pomen samoevalvacije. Razprave so postavile temelje za preizkušanje posameznih elementov ugotavljanja kakovosti in v okviru javnih zavodov so nastali projekti, kot so: Ogledalo (Zavod RS za šolstvo), Mreže učečih se šol (Šola za ravnatelje), POKI (Andragoški center Slovenije-izobraževanje odraslih). V letu 2002 je bila na nacionalni ravni oblikovana posebna skupna, ki naj bi opredelila instrumente za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na ravni šol in s tem spodbudila procese samoevalvacije na šolah (Štuhec in drugi 2006).

»Poleg navedenega so se šole vključevale v številne mednarodne izmenjave in projekte Evropske Unije (v okviru CMEPIUS) ter tako razvijale instrumente ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti (npr. projekti v okviru programov Comenius, Phare) (Štuhec in drugi 2006: 7).«

Ministrstvo za šolstvo in šport podpira mehanizme ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti že zato, ker želi hkrati odpreti različne poti in možnosti za izobraževanje. Tako ministrstvo tudi v

finančni perspektivi namenja sredstva za spodbujanje projektov na tem področju. Poleg spodbujanja instrumentov samoevalvacije pa ministrstvo več pozornosti namenja tudi razvoju zunanje evalvacije (tudi inšpekcijskim službam) in to predvsem na področju vključevanja v mednarodne raziskave (PISA, TIMSS, PIRLS in druge) kot instrument zunanje evalvacije (Štuhec in drugi 2006).

»Za našo šolo je še vedno značilna usmerjenost k razmišljanju o tem, kakšne končne dosežke, cilje, smotre morajo učenci doseči, premalo pa je razmišljanje o procesu, o kakovosti procesa, s katerim skušamo doseči postavljene smotre. Bečaj v Budnar (2000) ugotavlja, da je temeljna značilnost slovenskega kulturnega prostora in s tem tudi našega šolstva storilnost (Budnar 2000:18).« Tako je bolj pomembno, da je otrok uspešen, kot pa, da se dobro počuti, zato je taka šola nujno usmerjena v doseganje dobrih učnih rezultatov, ne pa v način dela.

Analiza šolske inšpekcije, ki v Sloveniji sicer neposredno ni zadolžena za spremljanje vzgojno- izobraževalnega procesa in kakovosti doseženih rezultatov v šolah, kaže da kljub temu vpliva na kakovostne spremembe, saj nadzira in spremlja relevantna področja zagotavljanja kakovosti (pouk, učenci, učitelji, šola in starši, vodenje in upravljanje). Vpliv šolske inšpekcije je posreden, v največji meri je zaznaven tedaj, ko temeljni podsistemi, ki podpirajo kakovost v šolah (zunanja in notranja evalvacija, zunanje svetovanje in nadzor) delujejo usklajeno. Šolska inšpekcija skrbi predvsem za zakonito delovanje šolskega sistema (pravice in obveznosti učencev, strokovnih delavcev in njihova strokovna avtonomija).

2. 3 Kakovost v izobraževanju

Ugotavljanje kakovosti v izobraževanju ima več vzrokov in se uresničuje takrat, ko so izpolnjeni pogoji, ki so posledice vzrokov. Lorenčič v Sallis (1999) pravi, da so vzroki za ugotavljanje kakovosti v izobraževanju družbeni, strokovni, preživetje in tekmovanje (Lorenčič 1999).

»Mnoge izobraževalne organizacije se srečujejo prav s problemom kakovosti. Tiste organizacije, ki so prežete in predane filozofiji kakovosti, tudi uspešno tržijo svoje storitve. Veliko porabnikov storitev v izobraževanju ocenjuje kakovost izvedene storitve na podlagi vtisov, ki jih pridobijo takrat, ko so soočeni s samo storitvijo (Devetak in Vukovič 2002: 290).«

Kriterij za merjenje uspešnosti v neprofitni organizaciji mora biti vezan na njeno poslanstvo, katerega končni cilj je praviloma zadovoljstvo uporabnikov. Tako postane merjenje uspešnosti po donosnosti, gospodarnosti in produktivnosti, ki se najpogosteje uporabljajo v profitnem sektorju neprimerni meri. Produktivnost je namreč mera, ki ugotavlja, število ustvarjenih proizvodov oziroma storitev v določenem času. Število ustno vprašanih učencev v šolski uri še ni garancija za kvalitetno izpeljan pouk v predhodni fazi. Gospodarnost pa kaže na prihodek, ki ga organizacija ustvari na enoto odhodkov. Neprofitna organizacija je lahko z vidika obeh mer neuspešna, a z vidika poslanstva uspešno opravlja svojo nalogo. Neprofitna organizacija si mora zastaviti ozko definirane cilje, s katerimi bo operativno presojala svojo uspešnost (Mesec 2006).

Težnja po kakovostni osnovni šoli je tudi v našem prostoru posegla tako na področje sistema (zakonodaja, predmetniki), kot tudi na strokovno področje (učni načrti, novi koncepti in modeli učenja, poučevanja, drugačno preverjanje in ocenjevanje, drugačno načrtovanje dela) ter vpeljava sodobne tehnologije (Budnar 2000).

Za doseganje visoke kakovosti morajo imeti izobraževalni sistemi dobro usposobljene učitelje in tudi sredstva, predvsem knjige, sodobno informacijsko tehnologijo, primerno kulturno in gospodarsko okolje.

Po drugi strani pa naj bi učitelji več delali v skupinah s čimer bi se izognili mnogim neuspehom in spodbudili naravne darove učencev in zagotovili boljše akademsko in poklicno usmerjanje z vidika učenja skozi vse življenje (Delors 1996).

Zato Komisija¹ še zlasti poudarja pomen trajnostnih vrednot, zahtev prihodnosti ter nalog učiteljev in družbe, ki verjame v pomembnost politike; samo taka družba lahko ob upoštevanju vseh elementov sproži splošne razprave, ki so za izobraževanje življenjskega pomena. Izobraževanje je namreč stvar nas vseh, saj gre za našo prihodnost, za vsakega posameznika in vso skupnost (Delors 1996: 28).

Kakovostno usposabljanje mora bodoče učitelje povezati z izkušenimi učitelji in raziskovalci na ustreznih področjih. Učitelji bi morali imeti redne priložnosti za izpopolnjevanje v učiteljskih aktivih in izpopolnjevalnih tečajih (Delors 1996).

¹ Mednarodna komisija o izobraževanju za enaindvajseto stoletje

Erčuljeva (2000) meni, da je za kakovostnejše delo v šolah premalo izdelati merila in mehanizme, saj je potrebno s procesom skupnega učenja razvijati zavzetost vseh zaposlenih. Najbrž tak način dela ni enako uspešen na vseh šolah, lahko pa postane neke vrste model za tiste, ki v prizadevanjih za kakovost ne želijo revolucije, temveč stalno napredovanje z majhnimi, a zanesljivimi koraki. Kakovost predstavlja težnja šole k nenehnim izboljšavam, ki pozitivno vplivajo na rezultate učencev in povečajo sposobnost organizacije za vpeljevanje sprememb. »Z vidika nenehnih izboljšav je uspešna šola torej tista, ki sistematično spodbuja učenje in tako povečuje sposobnost organizacije za uspešno vpeljevanje sprememb, v katero jo silijo notranji in zunanji dejavniki (Erčulj 1999: 12).«

Piciga (2000) se namesto enciklopedičnega znanja, ki hitro zastari, zavzema za izobraževanje, ki ponuja le temeljno znanje, ob tem pa razvija fleksibilnost mišljenja, sposobnost ustvarjalne rabe znanja in sposobnost za učenje. Cilj »naučiti se učiti« se pridružuje cilju razvoja sposobnosti za iskanje, organizacijo, vrednotenje, uporabo in sporočanje informacij.

Kakovostna šola vstopa v kompleksno, hitro spreminjajočo, negotovo in nenapovedljivo prihodnost, ki mora svojim učencem ponuditi pozitivno samopodobo (samozaupanje), ki je v razvitem svetu za tekmovalnost enako pomembna kot informacijska pismenost, ta pa je nadredni pojem vseh drugih pismenosti in različnih kognitivnih procesov (Piciga 2000).

2.3.1 Namen ugotavljanja kakovosti v izobraževanju

Lorenčič (1999) navaja tri poglobitvene namene ugotavljanja kakovosti v izobraževanju: izboljšanje kakovosti vzgojno- izobraževalnega dela, posredna vpeljava spreminjanja dela šol in zavarovanje šole.

Lorenčič (1999) pravi, da potrebujemo za dvig kakovosti vzgojni- izobraževalnega sistema jasno določene standarde, saj morajo šole odpravljati tiste pomanjkljivosti, ki niso v skladu s standardi kakovosti oziroma začeti s tistimi aktivnostmi, ki so pogoj za kvaliteten vzgojno-izobraževalni sistem. Pravi, da je nujno definiranje standardov kakovosti, saj le- to izrazito poseže v kvaliteto izvajanja procesa in s tem neposredno na znanje učencev ter medsebojne odnose v vzgojno- izobraževalnih ustanovah

Vpeljan načrtni sistem ugotavljanja kakovosti, ki zahteva vpogled v delovanje posameznih šol omogoča potrditev kakovosti dela.

Vzpostavitev sistema ugotavljanja kakovosti pa za šolo pomeni zavarovanje šol pred pritiski staršev, lokalne politike ali strokovne javnosti. Šole namreč mnogokrat zaradi neizdelanih kriterijev težko dokazujejo svoje kakovostno delo.

Medveš (2000) kakovost v šoli obravnava zgolj na ravni posamezne šole, saj se iniciative za kakovostno šolo ne ukvarjajo s kakovostjo globalnih sistemskih rešitev, kot so ureditev izobraževalnega sistema, kakovost in ustreznost izobraževalnih programov ali konceptov in modelov poučevanja, učenja. Meni namreč, da je kakovost potrebno kovati od znotraj in ne od zunaj. Medveš pravi, da namen »kakovosti v šoli« ni pokazati, kaj je dobra šola, temveč kaj lahko stori posamezna šola za izboljševanje kakovosti na različnih področjih svojega delovanja.

Namen presoje kakovosti šol v šolski skupnosti je razviti potrebo po nenehnem razvoju in rasti, ki ju spodbujata samorefleksija in samoevalvacija. Le-ti šoli pomagata identificirati njena močna in šibka področja in načrtovati spremembe in izboljšave.

Pri presojanju kakovosti, s katero želimo spodbuditi razvoj šole je potrebno upoštevati začetno stanje in razvojno pot šole, ki jo je prehodila v določenem obdobju ter njeno prizadevanje za doseganje standardov kakovosti. Pri tem pa posamezne šole nikakor ne smemo presojati na podlagi primerjave z drugo šolo (Sentočnik 1999).

2.3.2 Kdo naj presoja kakovost v izobraževanju?

Kakovost- vprašanje sistema ali vprašanje posamezne šole? Pogled na to, kako zagotoviti dobro šolo se je v zgodovini spreminjal, filozofija zagotavljanja kakovosti v šoli se je tako razvijala premo sorazmerno s pojmovanjem avtonomije šole. »V začetku nastajanja javnega šolstva je skrb za kakovost šole tako rekoč v celoti temeljila na zunanji, državni šolski inšpekciji. Kakorkoli je bil kdaj šolski nadzornik strah in trepet učiteljstva, je bila ena od njegovih temeljnih nalog tudi ugotavljanje kakovosti dela ter pomoč učiteljem pri odpravljanju slabosti (Medveš 2000: 10).« Z demokratizacijo šolstva in krepitvijo avtonomije šole pa se je skrb za kakovost prenašala na šolo, kar se je kazalo v večjih pristojnostih ravnatelja za nadzor in pedagoško vodenje. Avtonomija šole se krepi, ko je ravnatelj odgovornejši za delo in pedagoško vodenje šole kot zunanji, državni šolski inšpektor. Kljub temu pa ni mogoče povsem odmisлити zunanjih dejavnikov (država z inšpekcijo in

svetovalnimi zavodi, zasebnimi svetovalci), ki s premišljeno dejavnostjo vplivajo na kakovost šol, ne da bi omejevali njihovo avtonomijo.

Ko so v 80. letih objavili rezultate raziskav o uspešnih šolah, je bilo kaj kmalu jasno, da kazalniki ne zagotavljajo uspešnosti in da prijem«od zgoraj navzdol» večinoma ne prinaša uspeha. Raziskovalci oziroma avtorji študij o uspešnih šolah niso učitelji, niti ravnatelji, pač pa akademiki, ki so na šolo gledali pač s svoje perspektive, prenos v prakso pa je zahteval sistematičen in pragmatičen prijem ter izjemen občutek za šolsko stvarnost (Erčulj 1999: 9).

Vprašanje, kdo naj presoja kakovost je hkrati vprašanje o odgovornosti. Komu zaupati to odgovorno in zahtevno nalogo, ki od presojevalca zahteva širok spekter znanja o vzgoji in izobraževanju, delu z ljudmi (tako z mladimi kot z odraslimi), poznavanje značilnosti organizacije, hkrati pa je to oseba, ki je objektivna, in se je sposobna prilagajati vživetu v dano individualno situacijo. Je to oseba znotraj ali izven organizacije iz lokalnega okolja ali ne, ali je bolje, da je to več oseb, ki skupaj predstavljajo vse zgoraj naštetu.

Erčuljeva (2000) meni, da moramo opredelitev odgovornosti v izobraževanju obravnavati skozi prizmo temeljnih dejavnosti učenja in poučevanja, ki sta v domeni stroke. Tako lahko govorimo o t.i. strokovnem modelu odgovornosti, ki temelji na prepričanju, da je kakovost v izobraževalnem sistemu in njegovih podsistemih predvsem odvisna od učiteljeve avtonomije, hkrati pa tudi avtonomije tistih, ki imajo določen nivo strokovnega znanja, poklicna etika pa jim narekuje, da ravnajo skladno z interesi svojih »strank«: učencev, dijakov, študentov. »Merilo kakovosti je torej dobra praksa, opredeljuje jo stroka, spreminja pa proces, imenovan kolegialno spremljanje, ki ga lahko izvajamo prek strokovnih mrež, izmenjav, svetovalnih timov ali celo inšpekcije (Erčulj 2000: 5).« Na ravni šole v interesu učencev nosijo odgovornost za politiko in njeno uresničitev strokovni delavci šole.

Zaradi očitkov, da se strokovna avtonomija umika strokovnemu nadzoru, so se pojavili vedno močnejši pritiski po iskanju mehanizmov odgovornosti, s katerimi bi zmanjšali strokovno moč in povečali vpliv drugih partnerjev v izobraževalnem sistemu. »V Veliki Britaniji se je povečala moč treh: države prek zakonodaje, lokalnih oblasti prek različnih vladnih uradov ter staršev zaradi tako imenovane proste izbire šol (Erčulj 2000: 5).«

Pri projektih s filozofijo samoevalvacije je ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v celoti preneseno na šolo oz. učitelja znotraj nje. Tako naj bi o pojmu »kakovost v šoli« govorile predvsem šole same. Ti projekti ne ukinjajo zunanjih mehanizmov (npr. šolske inšpekcije), ampak jih skušajo včleniti v koncept samoevalvacije (Medveš 2000).

Glede na to, komu je šola odgovorna Stone v Erčulj (2000) opredeljuje tri pristope h kakovosti:

- **Tržni pristop** je usmerjen v stranko (prenešen iz industrije). Bistvo je strankino dožemanje kakovosti, zato je njeno zadovoljstvo najpomembnejše. Problem nastane takoj, ko se zavemo, da se nekaterim šolam ni potrebno boriti za učence. Zakaj bi se torej obnašale tržno? Poleg tega so lahko pričakovanja v strokovnem neskladju ali celo v nasprotju s temeljnimi cilji vzgoje in izobraževanja, ter z didaktičnimi in metodičnimi načeli poučevanja in učenja.
- **Strokovna presoja** predstavlja tradicionalni mehanizem- inšpekcija. Ta način spodbuja k razmišljanju o kakovosti in sistematično usmerja zaposlene v šoli h kakovostnejšemu delu. Na podlagi ocene zunanjih strokovnjakov nastajajo primerljivi podatki o delovanju šol. Moramo pa se zavedati, da gre za sistem angleške inšpekcije, ki ima drugačno vlogo kot pri nas (podobno celostnemu pregledu šol).
- **Standardi kakovosti** so najbolj znan pristop in zato deležen največ pozornosti. Gre za ugotavljanje kakovosti s pomočjo vnaprej določenih standardov. Kakovost je dosežena, če jim izdelek ustreza.

Na šolskem polju pridemo do problema, ko želimo opredeliti izdelek. Je to učenec, ali je učenec stranka, izdelek pa proces učenja in poučevanja? Tako so v šolah v Veliki Britaniji sprejeli kompromis, po katerem so standardi določali le kakovost t.i. nujnih pogojev za učenje in poučevanje, sam proces pa pustili nedotaknjen.

Drugi problem predstavlja dilema o tem, kdo naj postavlja standarde. Če jih postavljajo in uvajajo na ravni države in šole rangirajo, obstaja velika nevarnost, da šole zanemarijo osnovne procese učenja in poučevanja, ter se usmerijo zgolj v doseganje standardov. Poleg tega pa je izobraževanje kompleksna dejavnost in ga je zato težko opredeliti izključno z rezultati. V Ameriki so tako že zdavnaj izgubili bitko s primerjanjem posameznih šol, kajti spremenljivk, ki vplivajo na rezultat je toliko, da so primerjave povsem nemogoče in zato nesmiselne.

Poleg tega je slabost standardov v tem, da kakovost ugotovimo zgolj v danem trenutku, ob tem pa nam ostanejo prikrite poti do takega stanja.

Proces približevanja idealu uspešne šole se lahko začne le na šoli in ne more biti vsiljen od zunaj. »Tudi OECD (1989) je podprla načelo, da je le šola lahko središče sprememb in izboljšav, saj je treba najti ravnotežje med vedno večjimi in vedno bolj centraliziranimi zahtevami po kakovostnih šolah in prizadevanjih posameznih šol za boljše delo (Erčulj 1999:11).« Notranje možnosti posamezne šole so ključni dejavnik sprememb šol, ki pa vsekakor morajo podpirati uspešno učenje in poučevanje.

Erčuljeva (2000) poroča, da so na posvetu ENIRDEM (Evropska mreža za raziskave in razvoj na področju menedžmenta v izobraževanju), ki je potekal septembra 1999 v Budimpešti največ pozornosti namenili standardom in merilom kakovosti. Države (npr. Madžarska), ki jih vpeljujejo prvič, jih sprejemajo z velikim navdušenjem, medtem ko so bili udeleženci iz držav s takim sistemom bolj kritični. Zavzeli so se za to, da izobraževalne oblasti bolj podprejo pristope »od spodaj navzgor«, ki jih razvijajo na posameznih šolah. Poleg tega so udeleženci zahtevali dosledno spoštovanje subsidiarnosti, saj kakovosti, še manj pa standardov ni možno postavljati niti za dve šoli na enak način, kaj šele za več držav.

Šolska inšpekcija se bo morala prilagoditi novemu razumevanju skrbi za kakovostno šolo, ki temelji na konceptu samoevalvacije, saj naj bi se z novim razmerjem med šolo in šolsko inšpekcijo ustvarilo stanje tako imenovanega celostnega zagotavljanja kakovosti. Le-tega sodobni viri o kakovosti štejejo kot optimalno stanje, v katerem tako notranji kot zunanji dejavniki v interakciji skrbijo za stalno izboljševanje kakovosti (Medveš 2000).

2.3.3 Kazalniki kakovosti v izobraževanju

Rezultati zgodnjih študij predstavljajo različni kazalniki oz. merila, ki bi jih lahko strnili v pet najpogostejših: močno pedagoško vodenje, visoka pričakovanja do učencev in njihovih dosežkov, poudarek osnovnim spretnostim (branje, pisanje, računanje), varno in urejeno okolje, sprotna evalvacija napredka učencev.

Tudi kasnejše raziskave z vključenimi hospitacijami, so po dolgotrajnem in natančnem opazovanju dela v šolah ustvarile naslednje dejavnike: ciljno naravnano vodenje, konsistentnost med učitelji, komunikacija, vključevanje staršev, pozitivna klima, zapis napredka učencev, delavno okolje, dobro strukturirane učne enote (Erčulj 1999).

Pomembno je, da osnovna šola razvija zaupanje v lastne sposobnosti in omogoča razvoj pozitivne samopodobe ter spodbuja individualno izpopolnjevanje v skladu z vrednotami skupnosti ob upoštevanju in odgovornosti do drugih. Glede na dosedanje slabosti slovenske osnovne šole in celoten družbeni kontekst je potrebno poudariti, naj osnovna šola razvija osebnosti lastnosti, stališča in sposobnosti za konstruktivno soočanje s težavami in za njihovo premagovanje (Piciga v Piciga 2000: 13).

Za merilo dobre šole se že nekaj časa uporabljajo rezultati zunanjšega preverjanja, tako v osnovni kot v srednji šoli. Nadalje, rezultati preverjanj so odločilnega pomena za vpis na zeleno bodočo šolo. Torej so učenci, ki dosežejo visoko število točk na zunanjih preverjanjih sinonim za produkt dobre šole. Toda, kako naj si potem razlagamo, da se npr. na pravno fakulteto lahko vpišeš z visokim številom točk, osip v prvem letniku pa velik, poleg tega pa se dijaki s pomanjkljivim številom točk lahko vpišejo na izredni študij za določeno vsoto denarja. Vprašamo se, ali je dosežek na zunanjih preverjanjih zares pravi kazalnik dobre, kakovostne šole. Šole, ki navaja na kritični, samostojni in avtonomni razmislek ter tako utira učencu pot k oblikovanju sebe kot subjekta (Bečan 2000).

Delovna komisija projekta evropskih kazalnikov in meril kakovosti šolskega izobraževanja je iz skupnega nabora, v katerega je vsak od članov prispeval tiste kazalnike in merila, za katere je menil, da so pomembni, zbrala približno 130 navedb in na podlagi dogovarjanja in sporazumevanja opredelila »majhno število«, to pomeni +/-15 kazalnikov in meril.

V pomoč pri izločanju in v želji po pokrivanju najpomembnejše točke celotnega edukacijskega sistema je skupina prišla do treh temeljnih meril:

1. kazalniki morajo biti politično pomembni (tisto, kar je skupna zadeva vseh, ustreza trenutnim izzivom),
2. kazalniki morajo biti veljavni (preprosti in hkrati kompleksni, pridobljeni morajo biti strokovno, znanstveno, kredibilno),
3. kazalniki morajo omogočati primerjave med državami (zajeti področja, kjer se države razlikujejo).

Poleg tega so morali kazalniki zajeti kakovost šolskega sistema z vidika strukture:

1. rezultat,
2. proces,
3. pogoje šolskega sistema (Krek 2000).

Evropski kazalniki kakovosti šolskega izobraževanja (glej Krek 2000: 38):

I. KAZALNIKI REZULTATOV

Doseženo znanje

1. matematika
2. branje in pismenost
3. naravoslovje
4. tuji jeziki
5. učiti se učiti
6. informacijska in komunikacijska tehnologija
7. državljansko izobraževanje

II. KAZALNIKI PROCESA

Splošna uspešnost in prehodnost

8. stopnje osipa
9. dokončanje srednješolskega izobraževanja
10. stopnje vključenosti v terciarno izobraževanje

Nadzor v šolskem sistemu

11. sodelovanje staršev
12. evalvacija in usmerjanje šolskega sistema

III. KAZALNIKI POGOJEV

Viri in zgradba

13. stroški izobraževanja na učenca
14. izobraževanje in usposabljanje učiteljev
15. stopnje vključenosti v predšolsko vzgojo (vrtce)
16. število učencev na računalnik

Kazalniki kakovosti po škotskem modelu (Shirley v Nolimal 1999: 35), ki so oblikovali okvire za zunanjo evalvacijo, ki jo izpeljuje šolska inšpekcija in notranjo- samoevalvacijo šol:

- zagotavljati številne tečaje in pomoč
(načrtovanje, kurikularni pogoji, spremljanje in evalvacija),
- omogočiti vsakemu posamezniku doseči njegove potenciale

- (vodenje in razvoj, organizacija učenja, kultura, ocenjevanje),
- preskrbeti primerne prostore in vire
(prostor, viri, zdravje in varnost, finance),
 - zagotoviti dostop do vseživljenjskega izobraževanja
(povezava z vrtci, drugimi šolami, srednjo šolo, nadaljevanje učenja),
 - spodbujati pristne odnose v izobraževanju
(enakopraven partnerski odnos med zaposlenimi, s starši, z učenci, z drugimi službami, s svetom šole, z lokalno skupnostjo),
 - pospeševati enake možnosti in socialne pravice
(vpeljevanje enakih možnosti, skladno z mednarodno konvencijo o otrokovih pravicah, vpeljevanje socialnih strategij),
 - podpirati ekonomsko rast in blaginjo
(zavedati se delovnega življenja, primeri pogovorov, delovne izkušnje, podpora za zaposlene odrasle).

Področja oziroma kazalniki projektov evropskih držav (Škotska, Norveška, Španija, Avstrija), ki pokažejo, kateri konkretni pojavi znotraj širšega področja so pomembni za oceno kakovosti dela šole ali posameznika (glej Medveš 2000:23,24):

- vzgojni in izobraževalni dosežki (učni uspeh, doseganje standardov, dosežki šole na različnih področjih, tekmovanjih, napredovanje med šolanjem in uspehi v nadaljnji karieri, razvitost socialnih odnosov in doseganje osebne zrelosti),
- organizacija in izvajanje pouka in učenja ter dejavnosti ob pouku (kakovost načrtovanja in priprave na pouk, prilagojenost krajevnim potrebam in učencem, metode in oblike dela, ustvarjalnost, reševanje problemov, raba znanja in pomnjenje, upoštevanje različnosti, doseganje standardov, transparentnost preverjanja in ocenjevanja),
- socialna klima v razredu in šoli (počutje učencev, reševanje konfliktnih situacij, socialna integriranost, identifikacija s šolo, počutje nasploh, varnost, prostorske in druge razmere za delo in bivanje, posebnost dela s pripadniki manjšin in drugih kultur),
- odnosi s partnerji in sodelovanje z okoljem (šola- dom, komunikacija, vključenost in sodelovanje staršev, pogoji sodelovanja, počutje in razmerje staršev do šole, identifikacija staršev s šolo, priznavanje avtoritete, odnos do šolske oblasti in šolske inšpekcije),

- upravljanje in vodenje (vodenje šole, šolska administracija, organizacija dela, pedagoško vodenje, nadzor in svetovanje, upravljanje resursov, odločanje na šoli, porazdeljenost nalog in obremenitev, komunikacija in informiranost),
- strokovnost in osebni razvoj (stalno izobraževanje in izpopolnjevanje, sodelovanje, inovativnost, osebni razvoj).

Na podlagi teh področij izboljšav so se v slovenskem projektu ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti opredelila naslednja področja: doseganje ciljev kurikuluma, pouk, učenec in socialna klima, učitelj in strokovni ter osebni razvoj, šola in starši, vodenje in upravljanje.

Področja, podpodročja in kazalci kakovosti² v okviru projekta Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju (glej Pluško in drugi 2001: 13-45):

I. Doseganje ciljev kurikula

1. Dosežki v znanju (kazalci: ocene pri notranjem ocenjevanju znanja; ocene pri zunanjem ocenjevanju znanja; kakovost znanja, udeležba na mednarodnih tekmovanjih znanja in dosežki na državnih- regionalnih in mednarodnih tekmovanjih v znanju)
2. Oblikovanje vrednot (kazalci: odnos do parlamentarne demokracije; odnos do institucij države, državnih simbolov, praznikov; odnos do pravne države; človekove pravice; strpnost; pravičnost; solidarnost; odgovornost; delavnost; tekmovalnost; sodelovanje; kritičnost; odnos do znanja; avtonomija; samoobvladovanje; disciplina; participacija; samozavest; enakopravnost med spoloma; spoštovanje zasebnosti; spoštovanje dogovorjenih pravil skupnega življenja; poštenost; odnos do narave, odnos do tradicije in sprejemanje novega; predvidevanje posledic lastnih dejanj ipd.)
3. Splošna uspešnost (kazalci: prehodnost iz letnika v letnik; prehodnost na višjo raven izobraževanja; zaposljivost; usposabljanje za podjetnost; usposabljanje za vseživljenjsko učenje)

II. Pouk

1. Načrtovanje pouka (kazalci: poznavanje učnega načrta in kataloga znanja za predmet; letna priprava na pouk; priprave učnih ur- sprotne priprave; vsebina priprave)

² Zapisana področja, podpodročja in kazalci so strnjeni in prilagojeni za osnovne šole

2. Učenec pri pouku (kazalci: razumljivost razlage; motivacija za učenje; medpredmetne povezave; medpredmetne kompetence; spodbuda k rabi učbenikov in drugega učnega gradiva; raba različnih metod in oblik poučevanja in učenja; učiteljeva povratna informacija o učenčevem znanju; učiteljeva zaznava in pozornost ob slabih učnih rezultatih; učitelj posveča pozornost in pomaga vsakemu učencu; preverjanje in ocenjevanje znanja)
3. Čas, namenjen poučevanju, učenju (kazalci: čas za poučevanje in učenje novih vsebin; čas za utrjevanje in ponavljanje pri pouku; čas za preverjanje in ocenjevanje znanja pri pouku; čas za aktivne metode poučevanja in učenja; čas za domače delo pri pouku)
4. Individualizacija pri pouku (individualizacija pri delu: pristopi in modeli; identifikacija učencev z učnimi težavami in delo z njimi; identifikacija nadarjenih učencev in delo z njimi)

III. Učenec

1. Učno okolje (kazalci: knjižnica- dostopnost; računalniška tehnologija- dostopnost; pokrite športne površine- možnost za uporabo; jedilnica- organizacija in kultura prehranjevanja; hodniki- možnosti za rekreacijo, sprostitev med odmori; varnost v prostorih šole; učenčev urnik bivanja v šoli)
2. Domače delo, dejavnosti zunaj pouka, zunajšolske dejavnosti (kazalci: domače delo za šolo: pisanje domačih nalog in druge oblike dela za šolo; dejavnosti zunaj pouka: interesne dejavnosti, fakultativni pouk, krožki; zunajšolske dejavnosti)
3. Učno ozračje (kazalci: pripadnost šoli; komunikacije)

IV. Učitelj

1. Stalno izobraževanje (kazalci: kakovost programov stalnega izobraževanja; povratna informacija s stalnega izobraževanja; ponudba programov; koncept in razdelava stalnega izobraževanja na šoli; samoizobraževanje; sodelovanje v mednarodnih projektih)
2. Učiteljeva vključenost v delo šole in dejavnosti izven pouka (kazalci: sodelovanje pri delu strokovnih aktivov in opravljanje mentorstva učiteljem začetnikom; sodelovanje s šolsko svetovalno službo, mobilno službo, zunanji institucijami; sodelovanje z drugimi učitelji in strokovnimi delavci na šoli; sodelovanje s knjižnico; sodelovanje s strokovnimi institucijami in šolami v tujini; pripravljanje na različna tekmovanja; izvajanje dejavnosti zunaj pouka)

3. Zadovoljstvo z delom v šoli (kazalci: prostorski pogoji in opremljenost šole; organizacija dela na šoli- urniki; socialno okolje- aktivni, konference, sestanki, govorilne ure, vodenje; učenci v razredu oz. oddelku)

V. Šola in starši

1. Informiranje (kazalci: načini informiranja- formalna, neformalna srečanja; vsebina informiranja)
2. Možnost vplivanja (kazalci: vpliv staršev na načrtovanje aktivnosti in dejavnosti šole; vpliv staršev na izvajanje nadstandardnih storitev na šoli; evalvacija šole; vpliv staršev na razporejanje sredstev iz šolskega sklada; način reševanja pobud, pripomb in sugestij staršev, posredovanih na roditeljskih sestankih, na svetih staršev, svetu šole)
3. Vključevanje staršev v vzgojno-izobraževalni proces (kazalci: vključevanje staršev v vzgojno-izobraževalni proces na šoli; vključevanje staršev v domače delo)

VI. Vodenje

1. Strokovni razvoj ravnatelja (kazalci: spremljanje novosti; stalno strokovno izpopolnjevanje ravnatelja)
2. Vodenje (kazalci: načrtovanje; odločanje; evalviranje; komuniciranje)
3. Ravnanje z viri (kazalci: vodenje sodelavcev; spremljanje in razvoj zaposlenih; gospodarjenje s finančnimi viri; izraba časa)
4. Skrb za pouk (kazalci: osredotočenost na poučevanje in učenje; zagotavljanje pogojev za pouk)
5. Sodelovanje med šolo in okoljem (kazalci: sodelovanje s starši; odprtost šole v okolje)

Raziskave učinkovitosti in uspešnosti šol so odkrile že veliko kazalnikov na ravni razreda, šole in okolja. Očiten je tudi napredek tako pri oblikovanju meril kot pri razumevanju resničnega učinkovanja kazalnikov. Kazalnike je smiselno uporabljati zgolj za podlago spremembam in izboljšavam v šolah, ne pa za ocenjevanje in/ali celo delitev šol na uspešne in manj uspešne (Erčulj 1999).

Slabosti kazalnikov (Erčulj 1999):

1. Premalo je študij, ki zajemajo »slabše« šole, da bi lahko jasno spoznali, kako lahko kazalniki na ravni šole izboljšajo delo v razredu.
2. Premalo je zajetih procesnih dejavnikov na ravni šole, kot so vedenje, ozračje, odnosi, vrednote.

3. To je le posnetek stanja v določenem času, ne vemo pa, kako so šole to stanje dosegle, poleg tega ni jasno, kaj se bo zgodilo z merili, če se spremenijo razmere v okolju.
4. Ni jasno, ali so to vzroki za učinkovitost ali učinki (visoka pričakovanja učiteljev lahko povzročijo dobre rezultate učencev, ali pa so visoka pričakovanja učinek oz. posledica prejšnjih dobrih rezultatov).
5. Seznam meril ne upošteva individualnosti posameznih šol in s tem krši temeljno načelo to je avtonomijo šole.
6. To je le seznam na vmesni ravni, ki ne pove, kaj bi bilo treba spremeniti na ravni šolske politike, da bi se šole hitreje in lažje približale merilom.

Dolinšek v Erčulj (1999) v prispevku o vpeljevanju načel TQM v izobraževalne ustanove spomni, da ima izobraževanje za cilj razviti osebnost in ne izdelek. Tako je v nasprotju z industrijo, kjer je treba razlike v izdelkih, storitvah zmanjševati, saj je v izobraževanju le-te nujno spodbujati.

Prizadevanja za celostno kakovost zahtevajo razmislek o nekaterih bistvenih vrednotah v organizaciji. Gre za proces, ki se ga ni mogoče naučiti iz učbenikov in ne preprosto prenesti iz drugih organizacij. Kaj je v posamezni šoli treba spremeniti in kako to doseči, mora vsak kolektiv ugotoviti sam- prav sodelovanje vsakega posameznika v tem procesu pa je pogoj, da jih bo kar največ našlo svoje mesto v uresničevanju organizacijskih ciljev (Zorman 1999: 26).

2.3.4 Zagotavljanje kakovosti

Zagotavljanje kakovosti je skupna strokovna naloga, ki zahteva sodelovanje in soglasje med učitelji, učenci in starši. O ukrepih za odpravljanje šibkih točk in slabosti v delu je potrebno odločati na podlagi čim širšega konsenza.

Razpravo o kakovosti je tako potrebno začeti med vsemi udeleženci: učenci, učitelji, starši in drugimi udeleženci. »V razpravah je potrebno analizirati ugotovitve samoevalvacije, okoliščine, ki vplivajo na obstoječe stanje in zahteve posameznih skupin (Medveš 2000: 17).« Priporočljivo je, da v teh razpravah vsak posameznik zase pove, kaj lahko stori za odpravo šibkih področij.

Pri tem samoevalvacija ne sme postati neke vrste samokritika ali samoobtoževanje, kajti razvita kultura samoevalvacije se kaže v iskanju ustrezne interpretacije podatkov pridobljenih na različne načine in v skupnem iskanju vzrokov, pojasnjevanju okoliščin, ki vplivajo na ugotovljeno stanje. Seveda pa se samoevalvacija ne sme ustaviti pri interpretaciji, kajti cilj je zagotavljanje kakovosti in takšno klimo je nujno ustvariti na šoli.

To pomeni, da strokovno in profesionalno iščemo ukrepe za izboljšanje stanja. Posamezne predloge ukrepov je potrebno kritično oceniti in v določenem časovnem obdobju preveriti učinke. Najpomembneje pa je, da se v šoli postopno oblikuje pozitivna klima za iskanje rešitev, ki odpravljajo slabosti ali šibke točke. »Bistvo prave klime za zagotavljanje kakovosti je v tem, da sprejme šola hotenje k izboljševanju dela kot trajno strokovno nalogo (Medveš 2000:17).«

Medveš (2000) poleg že znanih oblik dela na pedagoških ali tematskih konferencah našteje še nekaj manj formalnih oblik: okrogle mize, natečaji za predloge aktivnosti, sporočila v šolskih časopisih, delavnice z učitelji ali drugimi udeleženci, komunikacija po internetu. Pravi, da je pomembno, da se informacije posredujejo čim širše in med različnimi ciljnimi skupinami (učenci, učitelji, starši), znotraj šole pa poteka izmenjava. Predlaga tudi, naj šola izdela primerjave z drugimi šolami na podlagi skupnih podatkov in je tako kot plod samoevalvacije sama pobudnica za primerjavo, ki na ta način poteka od znotraj in ne od zunaj. Skupno oz. povprečni rezultati sami po sebi še nič ne povedo, kajti njihov smisel je šele v določeni interpretaciji in tako uporaben bodisi kot informiranje, bodisi za iskanje rešitev za zagotavljanje kakovosti.

Pri tem pa je potrebno opozoriti, da samoevalvacija predstavlja zaupnost podatkov na ravni šole, zato jih šole vsekakor ne smejo dati zunanjim institucijam drugače kot v posplošeni ali skupni obliki (preglednice, grafikoni, pisni povzetki).

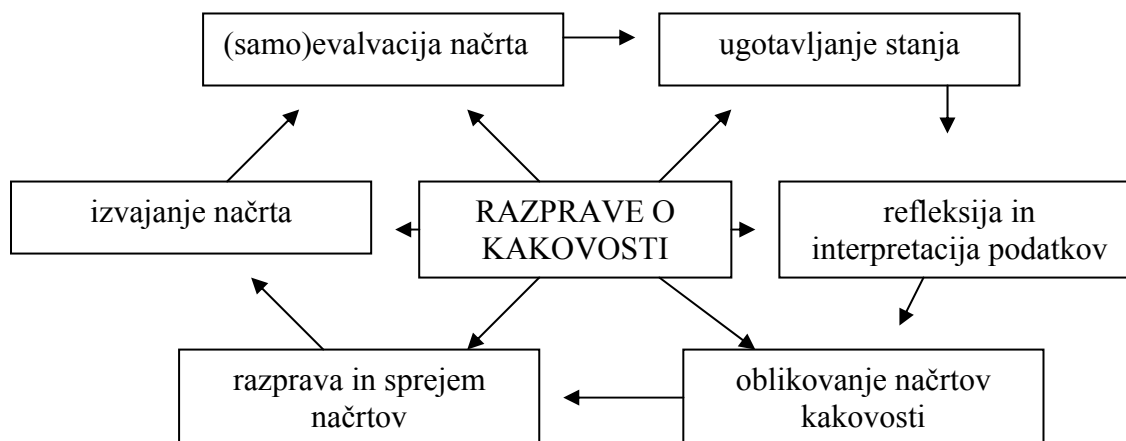
Drugi problem pa predstavlja posredovanje podatkov znotraj šole, zlasti prenos podatkov od učencev, staršev do prizadetega učitelja ali do ravnatelja in svetovalnih služb. Predlaga se ustanovitev delovne skupine za kakovost, katere naloga je določanje prioritet za samoevalvacijo v posameznem šolskem letu, odločanje o metodologiji dela in izboru instrumentov koordiniranje interpretacije podatkov, načrtovanje ukrepov in skrb za stike z zunanjimi dejavniki (posredovanje podatkov). Pri tem mora biti odločitev o izvedbi sprejeta po demokratični poti in zaobseči vse prizadete, način zbiranja podatkov pa anonimno. Tako naj bi vprašalnike izpolnjevali različni udeleženci (učenci, učitelji, starši), naloga delovne

skupine pa je učiteljem posredovati informacije, ki so jih o njihovem delu dali učenci in starši. Podatke je potrebno posredovati v posplošeni, združeni obliki, ki zagotavlja anonimnost, kajti namen samoevalvacije ni v nadzoru nad učiteljevim delom. Obdelava podatkov naj bo preprosta in pregledna, zaželeno je, da pri interpretaciji podatkov pa sodeluje čim širši krog, ki se jih podatki in ukrepi dotikajo.

Razprave, katerih plod je interpretacija podatkov, ugotavljanje močnih in šibkih področij dela šole ter nadaljnje postavljanje kratkoročnih in dolgoročnih ciljev in načrtovanje ukrepov se štejejo za najzahtevnejše, a hkrati tudi najpomembnejše, saj predstavljajo podlago za spreminjanje načrtov dela, še posebej ko gre za dolgoročne odločitve, ki so hkrati podlaga za uresničevanje posameznih kratkoročnih ukrepov. Odločanje o načrtih za zagotavljanje kakovosti mora biti čim širše. V nadaljevanju so predstavljene tri faze v sprejemanju teh načrtov (glej Medveš 2000: 19, 20):

1. Predlog načrta naj pripravi delovna skupina za kakovost. Sestavni del predloga so obdelani interpretirani podatki, zbrani z ustreznim instrumentarijem ter pripravljene za obravnavo znotraj šole.
2. Predlog skupine najprej obravnavajo prizadeti oddelki, razredi, skupine. Tu ni predvidena obravnavo posameznih učiteljev, kajti v ozadju je filozofija, da je učiteljski tim celota, znotraj katere ima posameznik nek relativen položaj, ki ga določajo konkretna razmerja z drugimi posamezniki. Tako se iz tega razloga problemi posameznika rešujejo kot problemi skupine, s čimer preprečimo morebitne obračune med učitelji z očitki, da naj za kakovost skrbijo le tisti, ki slabo delajo. Držimo se torej načela, da je kakovost v šoli vedno problem celote in temelji na psihološki predpostavki o pomenu kolegialne pomoči. V tem načelu vidimo pomen ustvarjanja ustrezne klime za samoevalvacijo in zagotavljanje kakovosti v šoli. Hkrati pa s skupinskim delom zagotavljamo profesionalno strokovno delo, saj načrte ukrepov izdelajo učitelji prizadetih razredov ob pomoči ustreznih kolegov. Pri tem skupina za kakovost skrbi za koordinacijo, ne pa za vsebino načrta.
3. V tretji fazi gre za pridobivanje soglasij udeležencev (starši in učenci) za načrte. Načrt naj obravnavajo in sprejmejo ustrezni organi šole, pri tem je priporočljivo v to fazo vključiti tudi predstavnike zunanjih služb, ki pa se jim podatke samoevalvacije posreduje zgolj v sintezni obliki, ki zagotavlja anonimnost. Iz načrta mora biti razvidno, kakšni so globalni cilji, h katerim ukrepi težijo in kakšna je predstava izvajalcev o izboljšanju šole. Potrebna je okvirna časovnica dela, poleg tega pa mora omogočati razpravo o pojmovanju oz. konceptu kakovosti, prioritetenih ciljih, ukrepih in postopkih za uvajanje ter opredeljena odgovornost oseb za

izvedbo. Zaključek in hkrati nov začetek pa predstavlja faza evalvacije, ki poteka po načelih samoevalvacije in ciklus skrbi za kakovost je vzpostavljen.

Slika 2.1: Ciklus aktivnosti za zagotavljanje kakovosti (Medveš 2000: 20)

Načrt kakovosti naj bo konkretna usmeritev za razvoj šole in naj združuje tri vsebinske sestavine: posnetek trenutnega stanja, načrt ukrepov za izboljšanje ali ohranjanje visokih rezultatov ter kriterije in postopke za njegovo nadaljnjo evalvacijo, ki mora biti dinamična, to je vsakoletna. Potrebno pa se je zavedati, da je nemogoče naenkrat rešiti šolo v celoti, zato je bolje, da se osredotočimo na posamezne točke in se držimo načela: »Raje manj, a tisto odlično.«

2.3.5 Vloga učenca

Na področju izobraževalnih izboljšav je prav presenetljivo, kako pogosto učitelji navsezadnje iz obupa rečejo: »Kaj pa učenci?« Izboljšave in z njimi povezane težave pogosto postanejo cilji same zase in tako se učenci popolnoma izgubijo v tej zmedi. Kadar odrasli razmišljajo o učencih, jih dojemajo kot potencialne uporabnike sprememb. S tem mislijo na dosežke, spretnosti, odnos in delo. Redko pa gledajo na učence kot udeležence v procesu sprememb in organizacijskem življenju. Raziskave v preteklosti so že pokazale na pomembnost učencev kot aktivnih udeležencev v njihovem izobraževanju, toda vloga učencev kot članov v šoli kot organizaciji se še vedno ni povečala.

Fullan (2001) trdi, da so izobraževalne spremembe navsezadnje fenomen povezan z ljudmi za vsakega in z vsakim individualno. Učenci, pa čeprav majhni, so prav tako ljudje. Če nimajo neke pomembne vloge v organizaciji bo večini izobraževalnih sprememb spodletelo.

Vsekakor je prispevek učencev in njihova soudeležba pri uvajanju sprememb in s tem izboljšav, ki naj bi prispevale h kakovosti celotne šole, velik, kajti učenci so pomembni člani šole.

Ob tem se motamo zavedati, da je motivacija odvisna od medosebnih odnosov, saj bolj ko je odgovornost sistema usmerjena zgolj v kognitivne dosežke, večji bo razkorak med učenci, ki delajo dobro in onimi, ki ne. Tako pa je zato, ker je največji problem odmaknjenih učencev pomanjkanje osebnih povezav z učitelji in ostalimi v šoli, drugače povedano izgubijo motivacijsko zmožnost, da bi postali vključeni v učenje. Temu pa je tako, ker se otrokov čustveni razvoj razvija sočasno s kognitivnim. Čustveno dozoreli učenci imajo individualne socialne zmožnosti, ki jim onemogočajo, da bi postali motivacijsko povezani z ostalimi učenci, kar je po drugi strani pot do višjih kognitivnih dosežkov. Vsekakor je čustvena inteligenca željen cilj, saj prispeva boljše državljane, ki dobro funkcionirajo celo v kompleksnem in stresnem življenju (Fullan 2001).

2.3.6 Vloga staršev

V vseh letih pripravljanja reforme me kot mater šoloobveznih otrok nihče ni niti enkrat vprašal, kaj sama o njej menim. Moje državljanske pravice so (tudi) na tem področju omejene na pravico do obveščeniosti o predpisih, o katerih so se odločali drugi in katerih se moram držati. Čeprav torej živim v formalno »demokratični« družbi, moram pošiljati svoje otroke v kolesje stroja, ki so ga po svoji samovoljni odločitvi (in tudi z mojim denarjem) kupile politične elite in ki nam je vsem skupaj despotsko vsiljen: tako so tudi moji otroci vzgajani v koleščke take družbe, kot jo potrebujejo in zahtevajo »potrebe novega časa« (beri ekonomskega in vrednostnega sistema kapitalizma in njegove jare gospode) (Rošker 2001: 73).

Glede na to, da imajo tudi učitelji praktiki na uvajanje sprememb in reform zelo majhen ali celo ničel vpliv, ni težko razumeti, da starši nimajo neposrednega vpliva na kovanje predpisov in zakonov na področju šolstva. Zato pa dandanes dobivajo starši nazaj vlogo kot partnerji v sodelovanju s šolo, saj le skupaj z njihovo podporo otrokom na domu delo učencev in posledično tudi učiteljev lahko kakovostno. Vodstvo šole in strokovni delavci pa se

zavedajo pomena medsebojnega sodelovanja v smislu partnerskega odnosa z željo, da starši podajo kritične pripombe in predloge, seveda pa tudi pohvalijo, kar jim je vseč oziroma s čimer so zadovoljni.

Šole danes bolj kot v preteklosti, ko je bil učitelj pojem sam po sebi in so ga tako kot zdravnika in župnika spoštovali in se mu klanjali, za svoje kvalitetno delo potrebujejo sodelovanje in podporo staršev. Ta je nujna za izvajanje kurikulumu, izvajanje in spoštovanje hišnega reda in pravil obnašanja. Poleg tega starši velikokrat finančno in strokovno podpirajo aktivnosti, ki jih šole izvajajo, se udeležujejo prireditvev, koncertov, razstav, ki jih prirejajo učenci šole ali druge institucije v šolskih prostorih. Prispevek in podpora staršev kot članov nekega organa lokalne skupnosti sta zelo pomembna, saj v posameznem trenutku odločilno vplivata na življenje in delo šole.

Tudi Strojnova (Strojin 1992) navaja nekaj vzornih primerov sodelovanja med šolo in starši. Navaja primere, ko starši v nekaterih šolah sodelujejo z vsem učiteljskim zborom (razredniki in ostali učitelji, vodstvo šole, sveti staršev, klubi staršev), pripravljajo in vodijo vsebine nekaterih učnih ur, so mentorji raznim krožkom, se udeležujejo šolskih izletov, delovnih akcij. V šolah je možno po elektronski pošti ali v posebne nabiralnike posredovati svoje pobude, predloge, pripombe, kritike pa tudi pohvale.

Seveda je za kakovostno delo učencev (in posledično tudi šole kot celote) potrebna pomoč in spodbuda staršev za sprotno, redno in kvalitetno opravljanje obveznosti šolajočega otroka. To pa ne pomeni, da starši opravljajo dolžnosti in obveznosti svojih otrok, temveč učitelji vidijo njihovo podporo predvsem v opominjanju in spremljanju učenčevega dela. Za dobro spremljanje staršev in dela njihovih otrok pa je najprej potrebno razviti iskren in spoštljiv odnos, ki bo omogočil sodelovanje tudi v trenutkih, ko gre otroku težje in otrok tega ne bo skrival. Šola pa naj še vseeno ostane šola, starši pa starši in ne učitelji, saj je odnos med otrokom in staršem nekaj najbolj osnovnega in pomembnega za razvoj družine in življenja v družinski skupnosti.

2.3.7 Vloga učitelja

Pri delu učitelja oziroma strokovnega delavca je pomembno, da le-ta s sogovornikom (učenec, starš, učitelj- sodelavec) vzpostavi delovni odnos in osebni stik in tako soustvarja izvirne

delovne projekte. Besedna zveza delovni odnos izhaja iz jezika socialnega dela in je dober, uporaben opis odnosa pomoči, ki omogoča da sogovornika (na primer učitelj in učenec) vzpostavita proces pomoči v katerem se pomoč raziskuje in se s tem soustvarja udeležnost v rešitvah (Čačinovič Vogrinčič in drugi 2005) .

Nekateri navajajo kot najpomembnejšo značilnost dobrega učitelja dobro teoretično podkovanost. Drugi razumejo učiteljevo delo kot obvladovanje zelo kompleksnih spretnosti, zato usposabljanje učiteljev razumejo kot trening spretnosti. Obe strokovni naravnosti doživljata v zadnjem času vse več kritik. Rezultat kritične presoje obeh usmeritev pa je uveljavljanje integrativnega pristopa v skrbi za strokovni razvoj učiteljev. Ta temelji na razumevanju učitelja kot reflektirajočega praktika- kot strokovnjaka, ki se nenehno strokovno razvija, tako da razmišlja o svojem delu, ga analizira, povezuje s teoretičnim znanjem in na tej podlagi načrtuje spremembe pri svojem delu (Bizjak 2000: 21).

Dobri učitelji so eden izmed ključnih dejavnikov kakovostne šole. Uspešen pouk zahteva ugodne razmere, kar pomeni, da morajo biti učitelji ne le dobro usposobljeni, temveč tudi dobivati potrebno podporo. Poleg ustreznih delovnih pogojev in učnih sredstev mora obstajati sistem vrednotenja in nadzora, ki omogoča odkrivanje napak in njihovo odpravo. Tak sistem uporablja nadzor za prepoznavanje in spodbujanje dobrega pouka. Za številne probleme pri izboljševanju kakovosti pouka, učnega procesa in učnih vsebin ni preprostih rešitev. Učitelji potrebujejo za uspešno izpeljavo svoje vloge podporo, ki zajema priznanje njihovega dela, ustrezne delovne razmere in družbeni položaj, saj bodo le tako lahko svoje obveznosti opravljali predano in z ostrim čutom za odgovornost (glej Delors 1996: 144).

Pomen kakovosti poučevanja, in torej tudi učiteljev, je nedvomno velikanski. Učenčev odnos do učenja in podoba, ki si jo ustvari o sebi, se oblikujeta predvsem v zgodnjem obdobju temeljnega izobraževanja. Vloga učitelja je v tem obdobju ključnega pomena. Večje so težave, ki jih mora šolar premostiti (revščina, manj spodbudno socialno okolje, fizične poškodbe), več se zahteva od učitelja. Če učitelj želi biti uspešen, mora imeti najrazličnejše pedagoške sposobnosti in človeške kvalitete, kot so sposobnost življenja v čustva drugih, potrpežljivost in skromnost, ki naj dopolnjujejo avtoriteto. Če prvi učitelj, s katerim se sreča otrok ali odrasli, ni dovolj usposobljen ali motiviran, bodo že temelji, na katerih se gradi vse poznejše učenje, majavi (Delors 1996: 138).

Poskrbeti je potrebno, da imajo učenci zadovoljene osnovne potrebe, to pomeni da se počutijo varni, sprejeti in uspešnih, saj je to predpogoj za motivacijo za sodelovanje, kar posledično deluje na doseganje formalnih ciljev (Budnar 2000).

Glasser (1994) meni, da je potrebno zanemariti klasične zahteve »poučuj, testiraj, rangiraj, prisiljaj neuspešne«, ker se tak sistem ne obnese. Kakovostno je tisto poučevanje, ki človeka podredi umu in mu skozi to podreditev odpre polje svobode. Če je cilj kakovostnega poučevanja kritično razmišljajoč in avtonomen učenec, je pogoj kakovostnega poučevanja avtonomen učitelj, sposoben kritičnega odnosa do znanja (Kompare 2000).

Za kakovostno šolo je pomembno učenje s soočanjem kompleksnih problemov, pomemben je proces, sodelovanje z drugimi, razpravljanje, soočanje različnih pogledov in stališč. »Učiteljeva vloga je ustvarjanje pogojev za take procese, spodbujanje k razmišljanju, moderiranju procesov pri pouku (Budnar 2000: 19).« Tak način pridobivanja pripomore k večji strpnosti, solidarnosti, vživljanju v druge, sožitju in kakovosti življenja.

Židanova (1993) govori o učitelju vzgojitelju, ki mora ob strokovni krepitvi učenčevo osebnost tudi vzgojno razvijati v smeri samoizražanja njene individualnosti in ji ponuditi širino različnih pogledov na svet in življenje. Njegove lastnosti pa so še: posrednik vrednot učencem; pomemben vrednostni bogatitelj učenčeve osebnosti, zato mora kompleksni pedagoški proces izvajati tako, da se v njem lahko uveljavljajo učenci kot posamezniki, njihove pravice in odgovornosti- edinstvena individualnost posameznega učenca (Židan 1995).

»Če želimo sodobno in kakovostno šolo, potem mora biti tudi izobraževanje in usposabljanje učiteljev celostno. Povezana morajo biti izobraževanja za kakovostno življenje v skupnosti, izobraževanja za strokovno in osebnostno rast (Budnar 2000: 19).« Usposabljanja in izobraževanja morajo biti usmerjena v področja vidnega in skritega kurikulumu in načrtovana na podlagi potreb posameznikov in celotne organizacije, gre za profesionalen razvoj, ki vključuje obvladovanje metod, tehnik dela in raziskovanja ob upoštevanju okoliščin ter uporabo teoretičnih in praktičnih znanj. Na drugi strani pa govorimo o osebnostni rasti, katere cilji usposabljanja so ustreznejša komunikacija, sodelovanje, socialna in emocionalna klima, timsko delo, spoznavanje sebe, svojih učnih stilov, spoznavanja, vodenja in reševanja konfliktov.

Model izkušenskega učenja je hkratio usposabljanje strokovnega tima z ravnateljem vred in temelji na uporabi raznolikih metod dela, ki omogočajo doseganje ciljev osebnostne in profesionalne rasti.

Pomen takega načina učenja je pomemben, saj udeleženci ne spoznajo le sebe, pač pa tudi drug drugega, delo drugega in se usposobijo za delo v skupini, v kateri vlada vzajemnost dajanja in sprejemanja povratnih informacij, hkrati pa se ozavestijo o pomenu dajanja podpore drug drugemu. Medsebojno sodelovanje tima in sporazumevanje pripomore k ustvarjanju psihosocialne klime šole, kar pripomore h kakovostnejšemu delovanju šole kot celote (Budnar 2000).

2.3.8 Vloga ravnatelja

Raziskave in izkušnje so pokazale, da je vodja ustanove med najpomembnejšimi pri ugotavljanju šolske uspešnosti. »Dobrega ravnatelja, ki je sposoben organizirati učinkovito skupinsko delo, si predstavljamo kot sposobno in odprto osebnost, ki zna svoji ustanovi pogosto močno dvigniti kakovost (Delors 1996: 143).« Zato je potrebno vodenje šolskih ustanov zaupati sposobnim strokovnjakom, ki so bili posebej usposobljeni za ta namen, še zlasti na področju upravljanja.

Ravnatelji (pa tudi učitelji) vodijo svoje delo na različne načine. Avtokratični vodja sodelavcem nalaga delo in jih pri tem ocenjuje. Avtokratični stil vodenja izziva pri sodelavcih (učencih) odpor in agresijo. Izgubijo voljo do dela in učenja, posnemajo avtokratično vedenje. Tak način vodenja ima na področju medsebojnih odnosov za posledico strah, nezaupanje in neiskrenost, na področju doseganja ciljev manipulacijo, grožnjo in prisilo, na področju organizacije pa formalnost, nadzor, hierarhijo.

Laissez faire vodja daje sodelavcem popolno svobodo in se ogiba tako pozitivnemu kot negativnemu ocenjevanju njihovega dela. Posledice takega vodenja so slabo sodelovanje, neiznajdljivost podrejenih, neracionalno delo in učenje, premalo spodbud za delo ter individualizem.

Demokratični vodja spodbuja skupne razprave in odločitve, uporablja objektivno ocenjevanje in sodelovalni stil vodenja. Na področju medsebojnih odnosov se kaže v odprtosti, zaupanju in samozavesti, na področju komunikacije v spontanosti, uspešnem sporočanju in možnosti pojasnjevanja, na področju doseganja ciljev v samoopredeljevanju, spoštovanju in uspešnem

reševanju problemov, na področju organizacije pa v resničnih vsebinah, uspešni delitvi nalog in soodvisnosti.

Partnerski stil vodenja spodbuja pripravljenost za sodelovanje, odkritost in zaupanje, izvirnost, kritičnost in strpnost (glej Brajša 1995: 75).

Uspešen vodja naj bi vodil približno takole: bolj demokratično kot avtokratično, bolj partnersko kot avtoritativno, bolj kooperativno kot patriarhalno, bolj posvetovalno kot svetovalno, bolj kolegialno kot direktivno, bolj participirajoče kot hierarhično, bolj idiosinkratsko kot birokratsko.

Avtoritarno vodenje, ki predpostavlja, da ima vodja glavno nalogo v nadzoru podrejenih, dajanju ukazov in sprejemanju ukrepov, ima škodljive posledice, saj zavira razvoj trdno povezane skupnosti in notranjo motivacijo. Pod takšnim vodenjem ljudje ne izkoristijo svojega potenciala, temveč delajo le toliko, kot se od njih zahteva. Poleg tega pa njihovo delo ne temelji na notranjem prepričanju in predanosti ampak je vzrok za delo strah pred kaznimi (Sentočnik 1999b).

»Vloga sodobnega ravnatelja kot prvega med enakimi v kolektivu je, da sproži procese sprememb, kadar je to potrebno in neogibno, oziroma da oblikuje in vzdržuje kulturo šole, ki pripomore in vodi h kakovosti (Zupanc-Grom 1999:17).« Naloga ravnateljev sodobne šole je ustvariti kakovostne šole ter osvojitve znanja in spretnosti v vodenju zaposlenih.

Ravnatelj (vodstvo) je odgovoren za oblikovanje kulture neke organizacije. Ravnatelji, ki imajo vizijo, nagnjenja in predpostavke močno določajo razvoj organizacije in njene kulture.

»Vloga ravnatelja se zrcali pri oblikovanju in ohranjanju skupine, postavljanju norm in standardov, nagrajevanju določenega prispevka skupine in/ali posameznika, v vlogi pri odločanju, obveščanju, delegiranju nalog, motiviranju itn. (Zupanc-Grom 1999:16).«

Vendar se pri tem sprašujemo, ali ima ravnatelj res monopol na oblikovanje kulture, vsekakor pa se lahko strinjamo, da mu njegov položaj zagotavlja večji vpliv na organizacijsko kulturo v primerjavi z ostalimi člani organizacije. V začetku ima vodstvo večji vpliv na oblikovanje kulture v primerjavi z ostalimi zaposlenimi, ko pa je kultura oblikovana, le-ta določa način vodenja. V hitro spreminjajočem se okolju je nujno prepoznavati nove potrebe in zunanje dejavnike, ki spodbujajo k prilagajanju obstoječe kulture.

Sergiovanni v Sentočnik (1999b) pravi, da dober ravnatelj vodi z glavo, rokami in srcem. Glava mu omogoča teoretično znanje in pomaga pri razmišljanju o praktičnih situacijah in izbiri strategij za reševanje problemov, načrtovanje ravnanja in delovanja. Roke služijo izvedbi dejanj na podlagi sprejetih odločitev, a izvedba mora biti proaktivna, saj mora biti ravnatelj vedno korak pred drugimi v svojem videnju in ima pregled nad celotnim sistemom. Srce zagotavlja, da je njegovo ravnanje in delovanje v skladu z njegovimi prepričanji in s tem vsak dan uresničuje svoje sanje.

Poleg tega mora biti dober menedžer, ki zagotovi možnosti za dobro delovanje organizacije, ima posluš za ljudi, je dober strokovnjak, ki ga učitelji in učenci spoštujejo, je dober simbolni vodja, ki skrbi, da sta vizija šole in videnje kakovostne šole skupna vsem, ki si zato prizadevajo doseči skupne cilje. »Glavna naloga ravnatelja kakovostne šole pa je ta, da je sposoben biti transformacijski vodja, ki zna preobraziti šolo iz organizacije, ki zaradi tehnične brezhibnosti producira zelene rezultate, v institucijo oz. v učečo se skupnost, ki ji ni le za doseganje postavljenih ciljev, temveč za doseganje najboljšega, kar je sposobna doseči (Sentočnik 1999b: 6).«

Moramo pa se zavedati, da kljub ravnateljevemu dopuščanju avtonomije učiteljev in učencev, med njimi nikoli ne more vladati enakopraven odnos. Resnica je namreč, da imajo ravnatelji več moči kot učitelji, učenci in starši, kar jim ne omogoča toliko položaj, kot boljši dostop do informacij, saj so oni tisti, ki se odločijo, katere informacije bodo sporočili naprej in kaj obdržali zase. Zaradi zaupnosti informacij, ki so jih deležni s strani učiteljev, učencev in staršev, morajo biti obzirni in se zavedati, da vodenje ni pravica, temveč odgovornost, moč, ki mu je zaupana, pa mora biti uporabljena moralno in v prid vseh. Najpomembnejša kvaliteta ravnatelja v kakovostni šoli je humanizem in spoštovanje posameznika, saj šele tak odnos omogoča, da od vseh in vsakogar lahko pričakuje največ, kar je mogoče (Sentočnik 1999b).

Ravnatelj mora biti torej zgled ne le dobrega menedžerja in strokovnjaka, ampak tudi moralnega, pokončnega, psihično in fizično zdravega človeka. Le takšen ravnatelj lahko vodi kakovostno šolo, ki vidi svoje osnovno poslanstvo ne le v tem, da preoblikuje mlade ljudi s podajanjem znanja in spretnosti, ampak tudi v tem, da jim spopolnjuje značaj in jih oblikuje v razmišljujoče ljudi, ki so sposobni razumeti in spoštovati sebe in druge (Sentočnik 1999b: 6).

2.3.9 Rezultat je dobra šola

»Iz dobre šole rastejo boljši časi, iz slabe pa slabi. Časi so takšni, kakršni so ljudje. Boljših ljudi ne bo, dokler ne bo bolje vzgojenih otrok.«

A. M. Slomšek

Obstaja nekaj splošno veljavnih resnic o tem, kaj je dobra šola (Sentočnik 1999b):

- Dobra šola je skupnost otrok, učiteljev in staršev s skupnim ciljem: za razvoj učencev, ki bodo nekoč s svojim potencialom prispevali k blaginji družbe. V tesno povezano skupnost jih povezujejo skupne vrednote, prepričanja in vizija.
- Dobro šolo vodi človek z vizijo, ki mu delo predstavlja poslanstvo, strast, predanost in ima sposobnost razumevanja in čutenja (empatije) z drugimi.
- Dobra šola ima učitelje, ki jim poučevanje pomeni poslanstvo in izziv, ne glede na starost in izkušnje. So razmišljujoči praktiki, ki čutijo osnovno nalogo v tem, da vsakemu učencu zagotavljajo optimalne možnosti za umski in telesni razvoj.
- Dobra šola pripravlja učence na kakovostno življenje in ne zgolj na zunanja preverjanja.
- V dobri šoli delajo vsi tako, da kar najbolj izkoriščajo svoje možnosti in se razvijajo v vse, kar lahko zato, ker samo to želijo.

Po Glasserju (1991) bi se morali v dobri šoli odpovedati kazni, kritiki, nagradam, opominom, ukorom, različnim načinom prisile, ki so lahko verbalni ali neverbalni, tudi pohvalam, ocenam, vsakršnemu zunanjemu vrednotenju. Učitelj naj učence sprejema, sodeluje z njimi, jih navaja na odgovornost in samovrednotenje. Glede na to, da svoje vedenje izbiramo, smo za svoje izbire odgovorni. Proces samovrednotenja omogoča soočanje z moralnimi normami, odnosi, osebnimi značilnostmi, delom, uspehi in neuspehi.

Teorija izbire ni pripomoček ali orodje za spreminjanje učencev ali doseganje naših ciljev, je pa možnost za razumevanje vedenja učencev v različnih situacijah. Učenci skušajo s svojim vedenjem zadovoljevati potrebe, naša naloga pa je, da jih sprejmemo in tako ustvarjamo pogoje za dobro šolo. To pomeni možnost za kakovostne odnose, kakovostno delo in osebnostno rast učencev (Gomboc 1999).

Dobra šola naj bi zadovoljevala potrebe učencev in zaposlenih, med najpomembnejšimi potrebami so: varnost, sprejemanje in odsotnost vsakršnega strahu. Taka šola ima visoka pričakovanja ter sistematično skrbi za uspešnost in uveljavitev svojih učencev. Edina motivacija, ki se uporablja je zunanja motivacija in tako so ocene edino sredstvo prisile. Vendar pa prav ocene uničujejo pristno zainteresiranost učencev za izobraževanje ter s tem zapostavljajo smiselnost in koristnost učenja samega po sebi in odprtost šole v okolje. Projektno delo ustvarja pogoje za svobodo in zabavo v šoli, saj učence vključuje v načrtovanje, organiziranje in evalvacijo dela.

Glasser trdi, da se bodo učenci v šoli učili če bomo ustvarili možnosti za zadovoljevanje njihovih potreb. Učenje naj bi jim predstavljalo smiselno in pristno dejavnost, odnosi z učitelji pa naj bi bili pozitivno naravnani. Zato se je potrebno ogibati kaznovanju in kritiziranju. Vsekakor pa so ocene sredstvo prisile in tako bo ostalo tudi v prihodnje. To stanje prisile lahko ublažimo, če se učitelji izognejo siljenju in le-to prepustijo sistemu, sami pa se postavijo v vlogo zaveznikov, pomočnikov in sopotnikov učencev.

Eden sodobnih teoretikov ameriške šolske reforme, Philip Schlechty, »pravi, da se kakovostno delo v šoli meri po tem, kako močno pritegne učence in jih pripravi do tega, da so pripravljeni vztrajati in ga dokončati kljub težavam, ki jim jih povzroča in ki jih ob zaključku pušča zadovoljne in ponosne nase (Sentočnik 1999b:5).«

Glasserjeva dobra šola ni prostor poučevanja pač pa učenja. Učenje pa lahko razumemo kot širok pojem, podobno kot ga obravnava Delorsova mednarodna komisija.

»K dobri šoli sodi individualnost institucije, njena specifična ponudba in njen program (Medveš 2000:12).« Sicer pa Medveš (2000) razlaga, da v iniciativnih projektih kakovosti redko srečamo tradicionalno definicijo dobre šole. Razlogi za to so, da šole ni mogoče vsebinsko opredeliti prek zunanjega videza ali vtisa (pogosta značilnost ISO standardov kakovosti), poleg tega ne želimo, da bi šole izgubile svojo individualnost, saj bi se izneverile temeljni ideji, če bi bil njihov cilj rangiranje šol in učiteljev, katerih plača bi bila odvisna od uvrstitve na lestvici kakovosti (sistem ISO sili v medsebojno primerjavo institucij, tekmovanje in rangiranje).

Tako je namen celostnega zagotavljanja kakovosti stalna skrb za kakovostno šolo in ne razvrščanje šol na lestvici dobrih šol. Smiselno je torej spodbujati in razvijati željo, kulturo in

klimo pri vsaki šoli in pri vsakem učitelju, da kritično spremlja in vrednoti svoje delo, ga izboljšuje tam kjer je šibek (Medveš 2000).

Hopkins (2007) prekine nenehne razprave o dobri in slabi šoli tako, da obe vrsti šol postavi na glavo z besedami: »Dobro je največji sovražnik izjemnosti.« S tem avtor knjige Vsaka šola odlična šola sporoča svoje globoko prepričanje, da so vsi, ki delajo v izobraževalnem sistemu, dovolj zreli, da dosežejo, da so vse šole izjemne, odlične in ne le dobre, saj meni, da je v vsakem dozorelem izobraževalnem sistemu tak cilj smiseln, uresničljiv in socialno pravičen.

2.4 Modeli načrtovanja izboljšav

Na podlagi sodobnih teženj v svetu je osnovno izhodišče možnega modela usmeritev v ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega procesa kot celote. Takšna usmeritev zahteva natančno in enakomerno določitev področij vzgojno-izobraževalnega procesa in indikatorjev kakovosti. Preveliko poudarjanje nekega dela procesa (npr. rezultatov zunanjskega preverjanja) lahko zelo enostransko vpliva na razvoj šolstva kot celote (Lorenčič 1999: 6).

Izbiro načina ugotavljanja in zagotavljanja kakovost določa funkcija, ki je lahko funkcija kontrole, funkcija formalnega merjenja ali pa funkcija notranjega razvoja in nenehnega izboljševanja dela.

2.4.1 Model celostnega nenehnega izboljševanja šol

Model nenehnega izboljševanja šol izhaja iz angleškega izobraževalnega sistema in je bil razvit ob izvajanju projekta Resnična kakovost izobraževanja (Quality of Education for Real). Kontekst in proces šolskih izboljšav je mogoče prikazati s slikami koncentričnih krogov (Hopkins 2007).

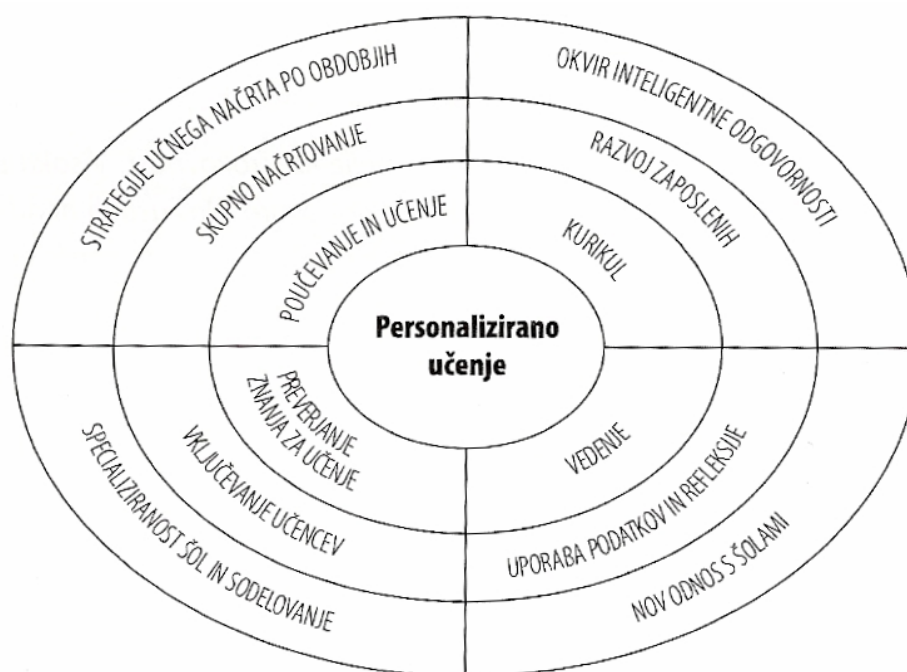
V središču je personalizirano učenje, ki predstavlja cilj šole, da bo vsak učenec dosegel svoj potencial in opredelitev dosežkov, ki vključuje tako standarde kot učno sposobnost. Na tak način se dvignejo standardi in zmanjša razpon dosežkov v šoli.

V naslednjem krogu so ključne sestavine za učinkovito prakso personaliziranega učenja v razredu: nabor strategij poučevanja in učenja, organizacija kurikularnih vsebin, obvladovanje vedenja med poukom in preverjanje znanja za učenje.

Sledijo pogoji za doseganje visoke ravni poučevanja in učenja: sodelovanje pri načrtovanju, poklicni razvoj zaposlenih, redna uporaba podatkov in refleksije ter vključevanje učencev v lastno učenje.

Hopkins (2007) pravi, da se v današnjem šolskem sistemu vse te dejavnosti odvijajo znotraj konteksta centraliziranih reform, prikazanih v zunanjem krogu: strategije učnega načrta po obdobjih, okvir inteligentne odgovornosti, ki vključuje sistem šolskih inšpekcij, nov odnos s šolami, ki spodbuja notranje samoevalvacije ter specializiranost šol, ki spodbuja izvajanje specializiranega kurikula in sodelovanje.

Premikanje krogov v isto smer povzroči večje možnosti za uspeh izboljšav v šolah. Kadar želimo izboljšati dosežke učencev, morajo vsa področja delovati vzajemno. Najboljši zunanji programi reform predvidevajo uvajanje sprememb od »zunaj navznoter«. »Logično zaporedje poteka nekako takole: razvije se visoko kakovostna politika ali program, ki se ga nato izvaja z namenom, da bo vplival na šolo in ga bo šola prek procesa šolskega načrtovanja ponotranjila, kar bo predvidoma vplivalo na prakso v razredu, s tem pa tudi na učenje in dosežke učencev (Hopkins 2007).«

Slika 2.2: Model celostnega nenehnega izboljševanja šol (Hopkins 2007: 28)

V šolah, kjer je uspel preboj iz »dobrega v odlično«, je bila logika linearnega uvajanja politik obrnjena, tako so namesto, da bi sprejemale od »zunaj navznoter« raje začele iz središča kroga in se premikale navzven. To se je izkazalo za učinkovitejše, začele so z učenjem učencev.

Kakor bi se vprašale: »Kakšne spremembe želimo letos doseči glede učenja in uspešnosti učencev?« Ko so spremembe določene, se pričnejo dogovarjati o najučinkovitejših strategijah poučevanja za uresničevanje ciljev ter razmišljati o potrebnih organizacijskih novostih, ki bodo omogočile uvedbo teh sprememb. Na koncu pregledajo sveženj političnih pobud, s katerimi se mora šola spopasti in izberejo tiste, ki predstavljajo najboljši model za izboljševanje v njihovi šoli (Hopkins 2007: 29).

Pri tem Hopkins poudarja, da ni prosti spremembi od »zgoraj navzdol«, saj sama po sebi ne deluj ne sprememba od »zgoraj navzdol« in ne sprememba od »spodaj navzgor«, ker morata biti obe usklajeni, v odnosu ustvarjalne napetosti. V kakšnem ravnotežju sta pa je odvisno od časa in konteksta.

Hopkins (2007) se zaveda in opozarja, da je prehod od »predpisovanja« do »strokovnosti« zahtevna naloga. Potrebno je namreč neprestano dvigovanje standardov in izgrajevanje zmogljivosti znotraj sistema, pri tem pa je potrebno razviti socialni, intelektualni in organizacijski kapital. Navaja štiri ključne vzvode, katerih rezultat doslednega izvajanja brez popuščanja iz »vsake šole naredijo odlično šolo«. To so: personalizirano učenje, strokovno poučevanje, mreže in sodelovanje ter inteligentna odgovornost.

Slika 2.3: Štirje ključni vzvodi ideje »vsaka šola odlična šola« (glej Hopkins 2007: 60)

1. **Personalizirano učenje:** »Gre za to, da v osrčje javnih storitev postavimo državljane in jim s tem omogočimo, da imajo besedo pri izboljšavah in pri delu organizacij, ki jim nudijo storitve (Hopkins 2007: 64).« To je želja, da bi šolanje prilagodili potrebam, volji in zmožnostim posameznika. Tak prenos predstavlja most med predpisanimi oblikami poučevanja, učenja, veščin, kurikula in preverjanja znanja, hkrati pa prakso v razredu, ki lahko vsakemu učencu omogoči izpolnitev potencialov.
2. **Strokovno poučevanje:** Vsekakor personalizirano učenje zahteva drugačno poučevanje in organiziranost šol, zato morajo tudi učitelji doseči novo raven strokovnosti. Potrebna je usmeritev v načine uporabe podatkov in dokazov ter uvajanje različnih pedagoških strategij, ki omogočajo personalizirano učenje vsem učencem. Glede na to, da personaliziran pristop še ni splošna praksa, zato te vrste strokovnost učiteljev ostaja svojevrsten izziv. Zajema pa rabo različnih tehnik poučevanja in učenja, uporabo informacijske komunikacijske tehnologije (IKT) za delo s celotnim razredom, skupino in posameznikom. Šola bi se tako morala razviti v skupnost učečih se strokovnjakov ob tem pa mora biti notranji strokovni razvoj na šoli nujen, stabilen in učinkovit.
3. **Inteligentna odgovornost:** V začetni fazi sprememb je potrebna določena stopnja državnega predpisovanja, a hkrati Hopkins (2007) zagovarja uravnoteženo predpisovanje s prevzemanjem odgovornosti za doseganje izboljšav s strani šol. V prehodu od »predpisovanja« k »strokovnosti« mora vsak okvir za odgovornost doseči osnovni namen in hkrati razvijati sposobnosti in zaupanje. Koncept odgovornosti se razvija v različnih razvojnih stopnjah sistema, s tem pa postaja odgovornost v tem procesu vedno bolj inteligentna.
4. **Mreženje in inovacije:** Če želimo, da vsaka šola postane odlična, moramo nujno oblikovati mreže, ki podpirajo izboljšave in inovacije in tako šolam omogočajo sodelovanje pri razvijanju raznolikega kurikuluma, pri razvoju storitev, hkrati pa ponujajo strokovno podporo. Mreže pomagajo razvijati vizijo izobraževanja in prav mreženje je osnova za preoblikovanje sistema. Ob tem pa se je potrebno zavedati, da mreženje samo po sebi ni cilj, temveč le sredstvo za njegovo doseganje; dejanski cilj pa je obogateno učno okolje naših otrok, za kakovostno zunanje mreženje pa je potrebna trdna notranja mreža oz. težnja po zmanjševanju razlik znotraj šole. Trije ključni cilji mrež so: izboljšanje ponudbe v kurikulumu za učence, hitrejše izboljšave in spodbujanje inovacij ter nastanek novih enot za zagotavljanje storitev.

Hopkins (2007) opiše strateško načrtovanje izboljševanja šole, ki zajema devet sestavin, ki jih je potrebno upoštevati istočasno, da bi zagotovili čim bolj učinkovito personalizirano učenje. Tak sistem uporabljajo šole, katerih učinkovitost je že razmeroma visoka in jo le še nadgrajujejo z bolj dodelanimi pristopi k nenehnemu izboljševanju.

Teh devet sestavin strateškega izboljševanja šole so: poučevanje in učenje (sta dosledna in dobra), kurikulum (je uravnotežen in zanimiv), vedenje (spodbuja red in dobro počutje), odnos učencev do učenja (prisotnost pri pouku, soodločajo, so cenjeni), vodenje (jasna vizija,...), skupnost učečih se strokovnjakov, notranja odgovornost (opolnomočenje s kulturo discipline), viri in menedžment okolja (usmerjeni k učencem), partnerstva zunaj šole (ustvarjanje priložnosti za učenje).

2. 4. 2 Model kakovosti storitev 4 Q

Eden izmed načinov za presojo kakovosti storitev se je v praksi uveljavil kot model kakovosti 4 Q, kjer so za presojo kakovosti storitev najpomembnejši naslednji kriteriji (Potočnik v Devetak in Vukovič 2002):

- kakovost načrtovanja
- kakovost izvedbe storitve,
- kakovost izvedbe ob določenem času,
- kakovost odnosov (vzajemni odnos med izvajalci in porabniki).

Pri modelu pričakovane in zaznane kakovost storitev se ocenjuje zlasti na podlagi naslednjih kriterijev: tehnična kakovost, funkcionalna kakovost in podoba storitvene organizacije.

2. 4. 3 Model sistema kakovosti v izobraževanju na Škotskem

Model vpeljevanja sistema kakovosti na dveh geografsko obsežnih, razgibanih ter zaradi hribovitosti in številnih otočij težko dostopnih področij na Škotskem (regionalni izobraževalni enoti Argyll in Bute) so predstavili na mednarodnem seminarju o nadaljevanju profesionalnega razvoja učiteljev v Aberdeenu na Škotskem leta 1997. Oblast je zaradi groženj po izolaciji in želji po izboljšanju možnosti za profesionalni razvoj učiteljev spodbudila oblikovanje projektnih timov. Delovanje projektnih timov je prek omrežne povezave in z neposrednimi obiski spremljalo Združenje za kakovost in šolska inšpekcija.

Kakovost so definirali s tremi pogoji: 1. ravnanje po dogovorjenih ciljih, 2. neprestano vnašanje izboljšav in 3. skrb za potrebe uporabnikov (Nolimal 1999).

1. Ravnanje po dogovorjenih ciljih

Potrebno je bilo identificirati cilje, vsak porabnik pove svoje mnenje, realizira se cilje, ki jih sprejme večina. Slabost oz. kritika je bila: ustanove nimajo identificiranih ciljev in nikakršne filozofije, na kateri bi temeljil nadaljnji razvoj.

2. Neprestano vnašanje izboljšav

Zavezanost učiteljev k stalnemu spremljanju in evalvaciji lastne prakse: prilagajanje učnih stilov, spreminjanja materialov in virov, usmerjanje pozornosti na vodenje razreda oz. oddelka, hkrati pa ugotavljanje administrativnih in drugih pomanjkljivosti šol. Na podlagi indikatorjev dobre prakse identificirajo področja, ki potrebujejo izboljšave in jih upoštevajo pri nadaljnjem načrtovanju, ki vključuje vse zaposlene.

3. Skrb za potrebe uporabnikov

Do vseh uporabnikov je potreben enakopraven partnerski odnos. Upoštevati je potrebno vse subjekte: učence, starše, zaposlene v ustanovi, zaposlene v drugih ustanovah, ki se ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem ter širšo lokalno skupnost.

Izkušnje z vpeljevanjem škotskega sistema so pozitivne. Največji napredek je bil pri razvojnem načrtovanju, saj je vsak projektni tim oblikoval skupni 2- letni razvojni načrt, nadalje pa je svoj načrt oblikovala vsaka šola. Projektni timi (prek omrežne povezave) so bili učinkoviti znotraj in zunaj svojih okvirov, saj so predstavljali veliko oporo pedagoškemu kadru tudi v številnih drugih področjih s podobno mrežo šol in geografsko razčlenjenostjo. Veliko znanja in izkušenj s področja vodenja so si pridobili tudi ravnatelji, kar je omogočilo boljše zadovoljevanje potreb zaposlenih. Povezovanje projektnih timov in izmenjava učne tehnologije, didaktičnih pripomočkov, izmenjava pri izpeljavi seminarjev in kadrov, pa je prineslo tudi pozitivne ekonomske učinke (Nolimal 1999).

Sledita opisa slovenskih projektov, ki se ukvarjata s kakovostjo v šoli in jo razumeta kot kakovost posamezne šole. Torej se ne ukvarjata z globalnimi sistemskimi vprašanji, kot je evalvacija sistemskih rešitev, prav tako ne gre za spremljanje in ocenjevanje izobraževalnih programov, niti ne za analiziranje in vrednotenje teoretičnih konceptov in modelov učenja in

poučevanja, kar je predvsem interes šolske politike in zunanjih dejavnikov. Ti projekti za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v šoli so iniciative, ki so osredotočene na šolo samo. Bistvo teh projektov je filozofija samoevalvacije.

V opisanih projektih avtorji izhajajo iz predpostavke, da tudi globalnih kriterijev kakovosti ni mogoče predpisovati od zunaj, temveč nastajajo kot produkt interpretacije in refleksije ob pripravi načrtov ukrepov za zagotavljanje kakovosti (Medveš 2000).

2. 4. 4 Mreža učečih se šol (Šola za ravnatelje)

Eden izmed možnih procesov stalnih izboljšav in pomemben delež h kakovosti v slovenskih šolah je prinesel projekt **Mreže učečih se šol** (Mreže 1³)- S sodelovanjem do kakovosti, ki poteka preko enega šolskega leta. Projekt z naslovom kakovost v šoli- Mreže učečih se šol je Šola za ravnatelje začela izvajati v šolskem letu 1998/1999. Eden od ciljev projekta je bil razviti drugačno obliko nadaljnega izobraževanja in usposabljanja, namenjenega izobraževanju celotnih učiteljskih zborov. V Mrežah 1 je v ospredju izobraževanje razvojnih timov, ki informacije in dejavnosti prenesejo v svoj kolektiv ter vzpostavljanje sodelovalne kulture v šoli, ki ji sledi izpeljava »akcije- izboljšave« na ravni šole. Izobraževanje je primerno za usposabljanje vseh zaposlenih v šolah in poteka na ravni razvojnih timov (zaključena skupina s po štirimi udeleženci iz sedmih do devetih šol) in na ravni šole s celotnim učiteljskim zborom (Erčulj 2007).

	OŠ		SŠ		V		SKUPAJ	
	št. mrež	št. šol	št. mrež	št. šol	št. mrež	št. šol	št. mrež	št. šol
1998 - 2000	1	8	-	-	-	-	1	8
2000/01	2	17	1	5	-	-	3	22
2001/02	2	14	-	-	-	-	2	14
2002/03	2	17	1	8	2	16	5	41
2003/04	2	16	2	16	1	8	5	40
2004/05	2*	22	2**	13	1	8	5	43
2005/06	3	27	1	9	2***	8	6	53
2006/07	4	43	1****	5	2***	12	7	60
2008/09	4	32	1	10	1	10	6	52
SKUPAJ	18	156	8	57	8	57	34	281

³ Mreže 1- po opravljenih Mrežah 1 se lahko šola v prihodnjem šolskem letu ali kasneje vključi v nadgradnjo projekta z naslovom Mreže 2. Tudi v Mrežah 2 so nosilci sprememb razvojni timi. Razlika je v vsebini: pri Mrežah 1 si šola sama izbere področje izboljšave, pri Mrežah 2 pa je področje izboljšave vnaprej določeno

- * v šolskem letu 2004/05 je prvič vključena tudi glasbena šola
- ** v šolskem letu 2004/05 prvič združujemo v mreži 1 osnovne in srednje šole
- *** združena mreža 1 osnovne šole in vrtci
- **** združena mreža 1 osnovne in srednje šole

Tabela 2.1: Mreže 1 - Preglednica vključenih šol/vrtcev 1998 - 2008/09⁴ (Internet 1)

»Izobraževanje Mreže 1 usmerja učitelje v poslanstvo ter temeljne smotre šole. Učitelji na sodelovalen način opredelijo razvojne in tekoče prednostne naloge. V nadaljevanju opredelijo pomemben problem oziroma področje izboljšave, ki ga bo šola skušala rešiti v okviru t.i. akcije- izboljšave (Erčulj 2007: 8).«

Izobraževanje v okviru Mreže predstavlja seminarje- izobraževanja za razvojne time, delavnice za ravnatelje in člane razvojnih timov, delavnice za celotne učiteljske zbere in izvedba »akcije- izboljšave« na šolah.

»Akcija- izboljšava« predstavlja dejavnost (projekt, nalogo...), ki jo začrtajo in izpeljejo učitelji na šoli, ob koncu pa učinke ovrednotijo glede na zastavljene cilje in vnaprej dogovorjena merila uspešnosti. »Akcija- izboljšava« mora biti vsebinsko usklajena s prednostnimi nalogami za tekoče šolsko leto, saj tako ne predstavlja dodatne obremenitve za učitelje. Predavatelji v izobraževanju Mreže posredujejo znanje in predvsem usmerjajo razprave ter usklajujejo delo v skupinah.

V okviru projekta so sodelujoče šole razreševale probleme na področjih, kot so disciplina, delovne navade učencev in domače naloge, klima, medsebojni odnosi, komunikacija ter urejenost šole in okolice. Na koncu so sodelujoči ugotovili, da ni bilo pomembno le, katero vsebino so obravnavali, pač pa, da so se vsi učitelji začeli med seboj pogovarjati o zadevah, ki so pomembne za šolo kot celoto (Erčulj 2007: 9).

Razvojni tim je skupina štirih strokovnih delavcev iste šole, ki se izobražujejo na seminarjih, analizirajo obstoječo prakso, izmenjujejo izkušnje, načrtujejo »akcije«, iščejo morebitne pristope za izboljšave, jih preizkušajo in analizirajo. Usposobijo se za uvajanje sprememb in usmerjanje procesov na šoli. Najbolje je, da je razvojni tim sestavljen iz strokovnih delavcev, ki delujejo na različnih področjih (razredna in predmetna stopnja, centralna in podružnična

⁴ Tabela je povzeta s spletne strani Šole za ravnatelje dne 14 .9. 2009. Na žalost manjkajo podatki za leto 2007/2008, ko je bila v izobraževanje Mreže 1 vključena OŠ Železniki.

šola, splošno-izobraževalni in strokovni predmeti...) ter hkrati pri sodelavcih uživajo zaupanje in so pripravljene delati timsko.

Za proces, ki poteka skozi celotno šolsko leto je nujna nenehna podpora ravnatelja. Ravnatelj tesno sodeluje z razvojnimi timom in zagotavlja stalno pomoč in podporo, se udeležuje delavnic razvojnih timov in motivira učitelje za sodelovanje na delavnicah, ter vsekakor jasno podpre in usmerja izboljševanje na izbranem področju.

Erčuljeva (1999) poudarja naslednje prednosti mrež šol:

- učenje iz izkušenj drugih,
- spodbujanje strokovnosti učiteljev v širšem pomenu besede, ki ni vezano le na predmetno področje,
- sodelovanje na različnih področjih, ki presegajo le predmetna področja,
- spodbujanje nenehnega (vseživljenjskega) učenja ob vsakdanji praksi.

Delo v okviru mreže zahteva medsebojno spoštovanje in zaupanje na vseh ravneh: med izvajalci programa in šolami, med ravnatelji in sodelavci, med sodelavci samimi in kar je najpomembnejše zaupanje med člani tima oz. predstavniki šol in drugimi sodelavci.

Mreže predstavljajo sodelovalen način reševanja lastnega problema, ki predstavlja priložnost ne le za razvoj šole temveč tudi za strokovno in osebno rast vseh sodelujočih.

Povezovanje, sodelovanje in skupna odgovornost za uspeh so pomembni ali celo nepogrešljivi dejavniki uspeha in razvoja ter hkrati pomemben dejavnik pri vpeljavi sprememb, ki jih narekujejo zunanji dejavniki (glej Erčulj 1999: 14, 15).

2.4.5 Oglledalo (Zavod RS za šolstvo)

Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport je bil razvit v okviru projekta Razvoj svetovalnih storitev ZRSS v šolskem letu 1997/1998 začel pripravljati instrumentarij za samoevalvacijo, pri katerem je sodelovalo 10 šol. S ciljem po preizkusu metode samoevalvacije in evalvacije je v šolskem letu 1998/1999 začel poskusno izvajati model zagotavljanja kakovosti in ugotavljati primernost le-tega. Izhodišče je bila predpostavka, da je sistem ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v funkciji notranjega razvoja in nenehnega izboljševanja vzgojno-izobraževalnega sistema.

Gradivo Ogledalo opredeljuje enega izmed možnih pristopov k problematiki zagotavljanja in ugotavljanja kakovosti, ki se je v šolskem letu 1998/1999 poskusno vpeljal v 12 šolah. V šolskem letu 2000/2001 je bil izdelan instrumentarij z vprašalniki za osnovno šolo v okviru projekta Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju in s tem naj bi se začelo formalno ugotavljanje kakovosti.

Model, ki je predstavljen, je postavljen v funkcijo spreminjanja in razvoja šolske prakse. Formalno vpeljevanje sistema kakovosti v vzgoji in izobraževanju je pomemben vzvod notranjega razvoja vzgoje in izobraževanja.

Model vsebuje: osnovno izhodišče modela in definicijo kakovosti, določitev področij ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti ter določitev načina ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti (Lorenčič 1999). Na podlagi izbranih področij je bil izdelan instrumentarij, ustrezne metode in tehnike, predvsem vprašalniki in intervjuji, ki so bili pred uporabo preizkušeni s sodelovanjem šol.

1. Osnovno izhodišče modela in definicija kakovosti

Osnovno izhodišče modela je dejstvo, da se šolski prostor nenehno spreminja, spremembe pa so različne: sistemske (nova zakonodaja, novi predmetniki itd.), strokovne (novi učni načrti, nove metode itd.), drugačne možnosti za delo (vpeljava sodobnih tehnologij), kadrovske (spremembe vodstva, učiteljev, učencev, staršev), družbene in druge. Zaradi teh sprememb se spreminjata vloga in položaj šole, kar vodi v primerjave s prejšnjim stanjem.

2. Določitev področij ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti

Področja, s katerimi šola zadovoljuje potrebe svojih uporabnikov so: organizacija ter možnosti za življenje in delo v šoli, obvezni in izbirni program šole, medosebni odnosi oz. interakcija med ljudmi. Uporabniki (učenci, delavci šole, starši, država) so v posamezna področja različno vpleteni, ponekod pa se aktivnosti pokrivajo.

	Organizacija ter možnosti za življenje in delo v šoli	Program izobraževanja	Medosebni odnosi oz. interakcija med ljudmi.
UČENCI	urnik, začetek, konec pouka, urejenost šolskih prostorov, ureditev šolskih površin, šolska prehrana, preživljanje	predmetnik, izbirni predmeti, rezultati zunanjih preverjanj, odsotnost od pouka, ponudba interesnih	učenec- učencev (razred-klima), učenec- učitelj (didaktika), učenec- drugi delavci šole

	prostega časa	dejavnosti, prež. prost. časa	
DELAVCI ŠOLE	prostorske možnosti, urnik, nadomeščanje, opremljenost učilnic, materialne možnosti, program izobraževanja in napredovanja	<u>Programi izobraževanja in napredovanja</u> : redno izobraževanje, dodatno usposabljanje, regijski strokovni aktivni, inovacijski, razvojni projekti drugih institucij	interakcija med učitelji (delo v aktivnih, timsko delo, soodločanje), učitelji in vodstvo šole (vodenje, odgovornost, sodelovanje pri odločanju, učitelji- starši (odzivnost staršev, podpora staršev, sodelovanje staršev)
STARŠI	usklajenost organizacije šole z življenjskim ritmom staršev, skrb za zdravje otroka	obvezni in izbirni del programa, interesne dejavnosti, možnosti za preživljanje prostega časa	roditeljski sestanki, govorilne ure, dostopnost učiteljev, načini komunikacije
DRŽAVA	Predpisi o organizaciji življenja in dela šole, šolski koledar, standardi in normativi prostorov in opreme	predpisani obvezni in izbirni program, predpisano preverjanje in ocenjevanje znanja, predpisana zunanja preverjanja znanja	posveti za vodstva šol, regijski delovni posveti, individualni kontakti pri reševanju določenih predmetov

Tabela 2.2 : Določitev področij ugotavljanja kakovosti glede na uporabnike (Milekšič 1999)

3. Določitev načina ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti

Uporabljen je metoda notranje samoevalvacije in evalvacije, ki se lahko konča z zunanjo evalvacijo. Rezultati samoevalvacije so subjektivne kategorije, ki izzivajo in motivirajo spremembe. Evalvacija objektivizira rezultate samoevalvacije in omogoča natančno opredelitev problemov. Samoevalvacijo in evalvacijo izpeljejo uporabniki in izvajalci, kar se razlikuje od modelov, kjer samoevalvacijo ponavadi izpeljejo le učitelji in vodstvo šole. Starši in učenci izpeljejo samoevalvacijo zadovoljevanja svojih potreb in pričakovanj. Na podlagi primerjave rezultatov samoevalvacije zaposlenih in evalvacije učencev, staršev se konstituirajo načrt sprememb razvoja šole. »Tako lahko v določenem času z določenimi aktivnostmi (razvojno načrtovanje, izvajanje, ponovna evalvacija) bistveno približamo potrebe in pričakovanja učiteljev in vodstva šole ter učencev in staršev in s tem zagotovimo kakovosten razvoj šole (Lorenčič 1999: 7,8).«

Samoevalvacija je odgovor na vprašanje, koliko po njihovem mnenju življenje in delo v šoli uresničuje temeljne potrebe posameznih uporabnikov in njihove cilje oz. pričakovanja.

Evalvacija je odgovor na vprašanje, koliko po njihovem mnenju lastno početje v šoli zadovoljuje potrebe in pričakovanja drugih uporabnikov. Vključuje tudi podatke iz dokumentacije (rezultati na zunanjih preverjanjih, učni uspeh, rezultati na tekmovanjih, osip, izostajanje itn.) (Milekšič 1999).

»Ko so potrebe in pričakovanja vseh udeležencev zelo blizu in dosegajo visoko skladnost ocen, lahko pride do zunanje evalvacije ustrezne institucije, da bi potrdili notranje ocene kakovosti. Zunanja ocena velja zaradi nenehnih sprememb določeno časovno obdobje in jo je po ustreznem obdobju treba obnoviti (Lorenčič 1999: 8).«

Faze, ki predstavljajo temeljni okvir kakovostnega uresničevanja poslanstva šole (Milekšič 1999):

1. Ugotavljanje in analiza potreb in pričakovanj uporabnikov (učenci, starši, učitelji, vodstvo šole, širše okolje, država).
2. Načrtovanje uresničevanja ugotovljenih potreb in pričakovanj uporabnikov (področja, načini).
3. Ocena in korekcija načrtovanega glede na strokovne, kadrovske, materialne in prostorske možnosti.
4. Uresničevanje- izvajanje načrtovanega.
5. Evalvacija izvajanja (načinov in rezultatov) oz. ugotavljanje, koliko so pričakovanja in potrebe uporabnikov uresničene.

Model je razdeljen na šest področij: 1. doseganje ciljev kurikula, 2. pouk, 3. učenec, 4. učitelj, 5. šola in starši in 6. vodenje.

»Vsako področje ima več vsebinsko zaokroženih celot, ki jih imenujemo podpodročja. Področja, ponekod tudi podpodročja, zajemajo splošne podatke, ki omogočajo posnetek stanja in jih šola praviloma v taki ali drugačni obliki že zbira (Pluško in drugi 2001: 13).«

Podatki se zbirajo z vprašalniki, ocenjevalnimi lestvicami in drugimi instrumenti. Samoevalvacija se ne konča z zbiranjem podatkov, saj ji sledi še faza analize, interpretacije, primerjave ter v nadaljevanju na osnovi dobljenih rezultatov kvalitetno načrtovanje zagotavljanja kakovosti.

3. EMPIRIČNI DEL

3.1 Predstavitev raziskave

V okviru Projekta za spremljanje in zagotavljanje kakovosti v Osnovni šoli Železniki sem dalj časa razmišljala, kako se zadeve lotiti čim bolj objektivno in merljivo. Po prebrani literaturi in izkušnjah iz prakse sem spoznala, da je kakovost šole kot take težko izmeriti z nekim vprašalnikom, ki bi nam podal dejansko stanje v obliki neke številske ocene, ki bi bila primerljiva tudi z drugimi osnovnimi šolami in tako predstavljala nekakšno objektivno oceno kakovosti opazovane šole. Izvedemo lahko številne ankete, posameznikom podamo nešteta vprašanja, na katera pričakujemo odgovor, a dejanskega stanja še vedno ne bomo imeli, kajti sama menim, da je kakovost kot taka tako spremenljiva in variabilna, da jo je nemogoče oceniti zgolj numerično in na podlagi neosebni vprašalnikov, ki naj bi jih izpolnjevali trije člani in to so učenci, učitelji in starši. Prav zato smo se v tej študiji primera v celoti osredotočili na obravnavano osnovno šolo, ki je specifična in drugačna že zaradi štirih podružničnih šol, ki skupaj z matično šolo predstavljajo zaključeno celoto.

Menim, da je najprimernejši način, da se raziskave lotimo s pomočjo kvalitativne analize, katere temelj bo sodelovanje z vsemi tremi člani (učenci, učitelji, starši) in skupnim oblikovanjem smernic za nadaljnji razvoj v smeri kakovosti.

Glede na to, da je za kvalitetno poučevanje in učenje predpogoj ustrezna pozitivno naravnana klima v razredu, spoštljiv odnos med učenci, učitelji ter učenci in učitelji, se bomo ukvarjali predvsem z vprašanjem kakovosti na področju vzgoje. Šele kakovostna vzgoja, ki predstavlja celoten splet sodelovanja, druženja, medsebojnega prilagajanja in spoštovanja, nam omogoči nadaljnje izboljšanje na področju kakovosti poučevanja in učenja.

Ravnatelj OŠ Železniki, Franc Rant, je 18. 6. 2007 ustanovil Projektno skupino za spremljanje in zagotavljanje kakovosti v osnovni šoli. Projektno skupino, ki ji predsedujem sestavljamo: dva predstavnika staršev, predstavnica ustanoviteljice (občine Železniki) in štiri strokovne delavke šole. OŠ Železniki se je v šolskem letu 2007/2008 vključila v strokovno izobraževanje v okviru Šole za ravnatelje- Mreža učečih se šol 1. Strokovne delavke, ki smo vključene v projekt, smo se izobraževale v okviru zgoraj omenjenega izobraževanja, hkrati pa smo na šoli sestavljale razvojni tim šole in smo bile odgovorne za izvajanje dejavnosti spremljanja in zagotavljanja kakovosti z učitelji, učenci in starši.

Raziskava je bila začeta s SPIN analizo (slabosti, prednosti, izzivi, nevarnosti), ki smo jo v začetku šolskega leta 2007/2008 izdelali v okviru učiteljskega zbora, z učenci, pa tudi s starši. Učitelji so jo izdelali na strokovnih aktivih v oktobru 2007, nato pa so se predlogi in pripombe združili na oglasni deski zbornice. Učenci so skupno analizo posameznega oddelka izdelali skupaj z razrednikom na razrednih urah, ki so potekale v mesecu novembru in decembru 2007, tako je vsak oddelek prispeval svojo SPIN analizo (od 1.-9. razreda, centralna in podružnične šole). Na otroškem parlamentu smo skupaj s predstavniki oddelkov predstavili posamezne zbirnike, nato pa po metodi snežne kepe za vsako izmed področij oblikovali po tri najbolj pereče teme, ki si jih želijo učenci spremeniti, oziroma so jim najbolj všeč. Starši so SPIN analizo izpolnjevali na roditeljskih sestankih ob koordinaciji razrednika oddelka. Strokovni delavci šole smo se na podlagi SPIN analize vseh udeležencev lotili oblikovanja vizije šole, izbire prednostne naloge za izboljšavo, katere končni produkt je bil Vzgojni načrt OŠ Železniki. Vsi udeleženci (učenci, učitelji in starši) so dobili povratno informacijo o delovanju šole, nekateri na šolskem parlamentu, drugi na pedagoški konferenci in tretji na roditeljskih sestankih, oziroma na spletni strani šole. Pomembno se mi zdi, da smo rezultate močnih in šibkih področij ter delovanja šole predstavili vsem udeleženi v proces vzgoje in izobraževanja ter lokalni skupnosti (marketinški pristop) in spodbudili k tvorbi sprememb, iskanju rešitev za področja, kjer smo šibki in ohranjanju močnih področij.

Projektna skupina je v sodelovanju z vodstvom šole ob zaključku šolskega leta 2007/2008 pripravila še vprašalnik za starše, ki nam je podal podrobnejši pogled staršev na problematiko šole, analiza vprašalnika pa je bila osnova za oblikovanje Razvojnega načrta OŠ Železniki za obdobje 2009-2013. V malenkosti spremenjen vprašalnik za starše je bil podan staršem tudi v šolskem letu 2008/2009, kar v nadaljevanju omogoča primerjavo vprašalnikov pri enakih vprašanjih.

Ob tem bi rada še zapisala, da je v rezultatih raziskave čutiti tudi vpliv septembrskih poplav v letu 2007, predvsem pri razmišljanjih otrok razredne stopnje. Poplave pa so na vseh občanih pustile globoko sled, ki je razdrobljeno množico strnila v močno celoto, kar je čutiti tudi pri strokovnih delavcih, ki so »strnili vrste« in bili pripravljeni na spremembe. Nehote je nesreča izoblikovala dobro klimo oziroma delovno okolje, ki je vključevalo zaupanje v ljudi in posledično občutek varnosti zaradi pristnega in iskrenega odnosa.

3.1.1 Opredelitev raziskovalnega problema

Raziskovalni problem je vzpostavitev načina za ugotavljanje trenutnega stanja šole in možnosti za kontinuirano spremljanje dela šole. Preučitev trenutne situacije kot jo vidijo vsi udeleženci vzgojno izobraževalnega procesa pa predstavlja v raziskavi izhodišče za razvojno načrtovanje in sistematično uvajanje sprememb, izboljšav, ki so v nadaljevanju osnova za kakovostno delo vzgojno izobraževalne institucije.

3.1.2 Namen in cilj raziskave

Namen raziskave je raziskati trenutno stanje vzgojno izobraževalne institucije, njena močna in šibka področja, ter grožnje in priložnosti za kakovostno delo v prihodnosti. Na podlagi pogleda v institucijo od zunaj in znotraj ter objektivnega videnja lastnega dela izoblikovati vizijo šole, izluščiti trenutno prioriteta področja za izboljšavo ter oblikovati smernice za nadaljnje kakovostno delo, poleg tega pa izdelati način, ki bo omogočal kontinuirano spremljanje dela s strani udeležencev in hkrati kritičnih opazovalcev- staršev.

Cilj magistrskega dela je na podlagi obstoječih pristopov in teoretičnih smernic za razvoj kakovostnega dela izluščiti ter vzpostaviti način ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, ki bi bil najučinkovitejši v praksi in bi zaposlenim obetal časovno ekonomično fazo ugotavljanja trenutnega stanja z vključenostjo vseh udeležencev in kvalitetno izrabo analize za vzpostavitev razvojnega načrta institucije v smeri izboljšav.

3.1.3 Hipoteze

V magistrskem delu bom preverjala naslednje hipoteze:

H1: Vpeljava novosti in izboljšav v vzgojno izobraževalni instituciji potrebuje trdno in nenehno podporo in vzpodbudo vodstva šole.

Ali lahko skupina posameznih učiteljev določene šole brez iskrene podpore in vzpodbude vodstva izpelje projekt v smeri celostnih izboljšav šole?

H2: Strokovni delavci želijo najprej razrešiti področje vzgoje in discipline, šele v nadaljevanju so se zmožni soočiti s problematiko uvajanja novih poučevalnih metod.

Predvidevam, da strokovni delavci potrebujejo določen čas, da objektivno uvidijo in evalvirajo svojo poučevalno prakso in začno vnašati spremembe v lastno delo. Pred tem, pa se raje lotijo zunanjih motečih dejavnikov, kot je disciplina in odnos učencev do šolskega dela.

H3: Starši učencev višjih razredov so v primerjavi s starši učencev nižjih razredov bolj kritični do dela učiteljev.

Starši učencev višjih razredov (6.-9. razred) imajo s šolo in vzgojno izobraževalnim delom več izkušenj, posledično tudi slabih izkušenj, zato so do dela vzgojno izobraževalne institucije bolj kritični kot skupina staršev učencev v nižjih razredih (1.-5. razred).

H4: Starši izkazujejo visok interes za sodelovanje s šolo za potrebe kakovostnega dela.

V kolikšnem odstotku se starši odzivajo v pripravljenih anketah, ali imajo svoje predloge, pripombe glede dela šole, učiteljev?

H5: Pogled učencev na kakovostno delo je plod otroške domišljije in velikokrat neskladen z obstoječim javnim sistemom šolstva v Sloveniji.

Ali so učenci zmožni uvideti in predlagati realne možnosti za spremembe v smeri kakovostnejšega dela šole?

3.1.4 Metodologija

Pri preverjanju tez bomo uporabili **metode družboslovnega raziskovanja**.

Metoda pisnih virov bo uporabljena pri opredelitvi splošnih teoretičnih izhodišč izobraževanja. Teoretično dokazovanje bo potekalo na podlagi pedagoško- didaktičnih spoznanj. Analiza bo interdisciplinarna, temeljila bo na črpanju podatkov iz različnih strokovnih virov: knjig, člankov, poročil in drugih dostopnih gradiv.

Z analitično metodo bomo predstavili podatke pridobljene s pomočjo vprašalnikov, ki jih bodo izpolnjevali učenci, učitelji in starši učencev izbrane osnovne šole.

Podatki bodo obdelani kvalitativno, del podatkov iz strukturiranih vprašalnikov za starše pa tudi kvantitativno.

3.1.4.1 Vzorec

V raziskavo je vključena Osnovna šola Železniki v šolskem letu 2007/2008 ter 2008/2009. Osnovna šola Železniki je javni zavod, ki deluje na področju predšolske vzgoje in osnovnega šolanja. Ustanovitelj je občina Železniki, ki je tudi lastnik imetja, s katerim upravlja OŠ Železniki.

Osnovna šola Železniki vključuje organizacijsko enoto vrtec s 7 oddelki v Železnikih in 3 oddelki v Selcih. Poleg matične šole v Železnikih vključuje tudi Čipkarsko šolo Železniki in 4 podružnice osnovne šole in sicer Podružnično šolo Davča (1.-4. razred), Podružnično šolo Dražgoše (1.-5. razred), Podružnično šolo Sorica (1.-5. razred) ter Podružnično šolo Selca (1.-5. razred). Prav zaradi tako razvejane strukture je šola specifična in v slovenskem šolskem prostoru edinstvena.

Naj še omenim, da je šola v januarju 2006 prejela Kumerdejevo priznanje - visoko priznanje Zavoda RS za šolstvo za kvalitetno delo na področju osnovne šole. Poleg tega je bila OŠ Železniki s ciljem po izboljšavah vključena v triletni evropski razvojni projekt v okviru evropskih programov Socrates Comenius 1 z naslovom »Za spodbudno učno okolje« - »Good Grounds for Learning« v letih 2005-2008. V okviru tega projekta se je v šolo in njeno okolico uvedlo določene spremembe, novosti kot so: preureditev jedilnice v kulturni center šole, izdelava »osebne izkaznice« šole, izdelava mozaika pred šolo, evropski vrt z učilnico na prostem, steza za razvijanje čutnega zaznavanja, oblikovanje celostne podobe šole ter mednarodne knjige receptov zdrave prehrane. Pred tem je šola tri leta sodelovala v evropskem šolskem projektu "Kultura nas zbližuje" oziroma "Let Culture Bring Us Together".

V šolskem letu 2007/2008 je šolo obiskovalo 733 učenk in učencev, od tega 20 v PŠ Davča, 16 v PŠ Dražgoše, 97 v PŠ Selca in 17 v PŠ Sorica. V SPIN analizo so bili vključeni vsi učenci od 1. do 9. razreda, matične in podružničnih šol, vseh 68 strokovnih delavcev ter vsi starši, ki so se udeležili roditeljskih sestankov za starše. Ob zaključku šolskega leta je bilo vrnjenih 460 anket za starše.

V šolskem letu 2008/2009 je šolo obiskovalo 715 učenk in učencev od tega 19 v PŠ Davča, 17 v PŠ Dražgoše, 93 v PŠ Selca in 15 v PŠ Sorica. Ob zaključku šolskega leta je bilo vrnjenih 453 anket za starše.

3.1.5 Rezultati raziskave in interpretacija ugotovitev

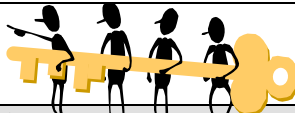
3.1.5.1 Rezultati SPIN analize z interpretacijo

V nadaljevanju predstavljam rezultate SPIN analize po različnih starostnih stopnjah (predmetna stopnja: 1.-5. razred, razredna stopnja: 6.-9. razred) in kraju šolanja (PŠ Davča, PŠ Dražgoše, PŠ Selca, PŠ Sorica) in udeležencih (učenci, starši, učitelji). Na koncu posamezne skupine so kratki povzetki, ki zajamejo bistvo predvsem na področju možnosti za izboljšave (šibka področja, priložnosti, grožnje), medtem ko je malo manjši poudarek na komentiranju močnih področij, saj se osredotočamo predvsem k možnostim za spremembe na bolje, ki posredno vplivajo na kakovostno delo šole.

3.1.5.1.1 Učenci

Iz zbirnikov sem izločila primere, ki jih je potrebno reševati izključno v določenem razredu.

V nadaljevanju sledijo zbirniki podružnic, razredne in predmetne stopnje. Podružnice se v primerjavi s centralno šolo ukvarjajo z drugimi problemi, tako je vsaka podružnica specifična in prav zato ohranjam zbirnike ločene, saj je le na ta način možno dobiti vpogled v posamezno šolo in razmišljanje posamezne starostne skupine učencev.

ZBIRNIK- SPIN analiza (učenci) <i>Učenci PŠ Davča</i> 	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
-interesne dejavnosti, -klekljarska šola, -pohvala učiteljice, -ker mi pomaga, kadar ne znam, -učiteljci se igrata in veliko pogovarjata z mano, -sami lahko izbiramo knjige za izposajo, -igra pred poukom in po pouku, -ker nas je v razredu veliko, -smo prijatelji med seboj, -dobre tople malice, -veliko sadja, ki ga imamo letos (jabolk), -proslave – nastopanje, -dnevi dejavnosti, -plavalni tečaj, -da je verouk v šoli in nam ni treba v dežju in snegu hoditi iz šole,	-eni preveč klepetajo in stalno segajo v besedo, -če mi drugi kaj ne pustijo, -nasilje med učenci, -mlajši ukazujejo vsem na šoli

PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> - igrala na igrišču in v okolici šole (tobogan, gugalnice,...), več športne opreme, - plavanja, - več igrač, - več sadja in pijače – da bi imeli prosto na razpolago, - več glasbenih instrumentov, - več ur klekljanja, - večja učilnica za TJA, - več ur interesnih dejavnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - da vedno eni ukazujejo, - v kombiju moramo sedeti tako kot nam ukazujejo tretješolci ali četrtošolci, - nočem nasilja in ukazovanja, - nočem, da se me kdo boji, - bojim se ko v šoli ni elektrike,

Tabela 3.1: Zbirnik SPIN analize- učenci PŠ Davča

ZBIRNIK- SPIN analiza (učenci) Učenci PŠ Dražgoše	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> - plavanje, izleti, - velika učilnica, - predmeti: ŠVZ, LVZ, TJA - dovolj športnih aktivnosti, - dobra hrana, - imamo računalnike, - podaljšano bivanje 	<ul style="list-style-type: none"> - ni telovadnice, - streha pušča, - malo otrok, - pomanjkanje igrač, - premajhen kotichek, - 4. in 5. ima več računalnikov,
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> - dobiti telovadnico, več ŠVZ, več športnih pripomočkov, - nove igrače (kocke), - dobiti knjižnico, več knjig - omarice v garderobi, - uniformiranost učencev, - dobiti šolski zvonec, - večji kotichek v razredu, - nova vrata in kljuka 	<ul style="list-style-type: none"> - prepiri, pretepi - domače naloge, - pisni in ustni preizkusi

Tabela 3.2: Zbirnik SPIN analize- učenci PŠ Dražgoše

ZBIRNIK- SPIN analiza (učenci) Učenci PŠ Selca 1.-5. razred	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> - pomoč sošolcem, - skrb za urejenost garderobe in omaric, - svoje omarice, nove mize, - veliko interesnih dejavnosti, - uporaba rač. učilnice in drugih tehničnih pripomočkov, - posamezni šolski predmeti, - dobra hrana: malica, kosilo, - knjižnično žrebanje, - ples, igra, namizni tenis med odmori, telovadni odmor, - igre v telovadnici v jutranjem varstvu, 	<ul style="list-style-type: none"> - kakovost vode, - pouk, nekateri šolski predmeti, - pouk ob sobotah - kričanje, cviljenje učencev, - nasilje: zafrkavanje, spotikanje, tekanje po hodnikih učencev, - računalniška učilnica, - kratki odmori, - premalo igrač, - klepetanje in motenje med poukom, - čakanje v vrsti, - da drugi ukazujejo,

- zunanje igrišče, - pri pouku se včasih pošalimo, - razstave slik, - prijazne učiteljice	- neurejene sanitarije
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
- več učilnic, več razredov (še 6. r.), - večja učilnica, knjižnica in telovadnica, - širše hodnike, - nove omarice, - več igrač in športnih pripomočkov, - več računalnikov, rač. v razredu - nove krožke – interesne dej. (nogomet), - pouk zunaj, - obisk kina, svoje smučišče, - omarice s ključem, - več gibalnih dejavnosti, športni odmori - več žogic za namizni tenis, - obisk pisateljev, pesnikov, - pogovori s sošolci in učiteljico,	- nespodobno vedenje učencev, - nasilje: kričanje, nadlegovanje, pretepi, nagajanje, vzdevki, stikanje po omarici, odrirvanje, spotikanje, - naravne katastrofe: požar, poplava ⁵ , - zamakanje strehe, - težka torba, domača naloga, - uničevanje igrač

Tabela 3.3: Zbirnik SPIN analize- učenci PŠ Selca

ZBIRNIK- SPIN analiza (učenci) <i>Učenci PŠ Sorica</i> 1.-5. razred	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
- lep razred, - predmeti: MAT, ŠVZ, - prijazne učiteljice, - malica	- premalo odmora, - predlog pouk, - predmeti: LVZ, - dopolnilni pouk - prepiri in pretepi
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
- igrišče pred šolo, - večjo telovadnico, - daljše odmore, manj pouka - več računalnikov, - boljše igrače	- prepiri in pretepi, - LVZ, GVZ, DOP.P., - uši, - zobna asistentka, preizkusi znanja

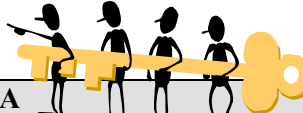
Tabela 3.4: Zbirnik SPIN analize- učenci PŠ Sorica

ZBIRNIK- SPIN analiza (učenci) I. in II. triada- OŠ Železniki 1.-5. razred	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
- igra in učenje, - posamezni šolski predmeti, pouk, odmor - učilnica in dekoracija le-te, - igra na vrtu (podaljšano bivanje), - predstave, športni dnevi, plavanje, izleti, tehniški dan, - hrana (malica, kosilo), - velika okna,	- preveč igre, premalo učenja (1.r.), - premalo igrač, rač. igrice - nasilje določenih učencev, vpitje, metanje petard, pretepanje, motenje pouka, nagajanje, nasilje starejših učencev, uničevanje rastlin, grde besede, skrivanje predmetov, - kajenje pred šolo,

⁵ To kaže na posledice poplav, ki so jih učenci doživeli jeseni 2007.

<ul style="list-style-type: none"> - delo v računalniški učilnici, - veliki razredi, - učiteljice, hišnik, ravnatelj, učenci, - imamo knjižnico, - klekljanje, - znamo ravnati ob nesrečah, - dobro se razumemo, pogovarjanje, - prijatelji, - imamo omarice, - priznanja, pohvale, - tekmovanja, bralna značka, - različni krožki, - ura v razredu, - pomoč učencem, ki se težje učijo, - veliki hodniki, - športna dvorana, - podaljšano bivanje 	<ul style="list-style-type: none"> - slaba skrb za igrače, - ura v razredu ne dela, - gneča in tekanje na hodniku, razmetani čevlji, - omarice na ključke, radi bi skupne garderobe pred razredom (4. razred) - hrana: zajtrk, mrzla malica, kosilo, premalo, - umivanje zob, zobna asistentka, - jedilnica: vpijejo, se pretepajo, - stranišče smrdi, umazano, popisano, ugasne luč, - ura v razredu ne kaže prav, - mize, slaba tabla, staro pohištvo, umazana okna, - razmetan razred, smeti, prebarvati razred, biti reditelj - mrzla voda v razredu, - veliko stopnic do učilnic, - zvonjenje, - opisno ocenjevanje, preizkusi znanja - pouk v soboto, - gostje iz drugih krajev, - posamezni šolski predmeti
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> - poboljšanje učencev, varnost - več predstav, proslav, izletov - več računalnikov, nove mize, nova tabla - računalnikov namesto zvezkov, - večja šola in učilnice - garderoba, - več športa, telovadba v naravi, igrišče, - tobogan v telovadnici, - več igrač, did. pripomočkov, skrb za igrače, več igranja - pospravljanje igrač, smeti, - urejenost okolice šole, - zdrava hrana, vedno dobro kosilo, večji obroki, malica po izbiri, topla malica - avtomate (s hrano) - več tišine, - čista šola, - telefone- mobi, - šolski predmeti po izbiri, več ur posameznih predmetov - drugo zvonjenje, - radio za učence, - lepopis, - prijazni sošolci in učitelji, prijateljstvo - več krožkov (plesni, klepetalni), - uniforme učencev 	<ul style="list-style-type: none"> - nasilje: nagajanje, pretepi, kričanje, nasilje in posmehovanje starejših učencev, metanje petard, grožnje, divjanje, motenje pouka, zlobni otroci, krst v 6. razredu - tema v stranišču (ugasne luč), - naravne katastrofe; poplave, potres, požar, vulkan, - uši - smeti po razredu, - razmetane garderobe, - bojim se ravnatelja, - posamezni šolski predmeti, dveh tujih jezikov, lepopisa - številčne ocene, slabe ocene, ponavljanje razreda, opomini - izguba prijateljev - pregledovanje zob, zob. asistentka,

Tabela 3.5: Zbirnik SPIN analize- učenci 1.-5. razred matične šole

ZBIRNIK- SPIN analiza (učenci) II. in III. triada- OŠ Železniki 6.-9. razred	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> - selitve, - različni učitelji, prijazni učitelji - prijateljstvo, sodelovanje - na novo oblikovani 6. razredi, - heterogene skupine, - omarice, nova šolska oprema, nova okna, klopce na hodnikih - zvonec z glasbo po izboru učencev - napovedani pisni, ustni preizkusi, - 2 ocenjevalni obdobji, - hrana, prijazne kuharice, - posamezni šolski predmeti, učitelji, -ogledi, prireditve, izleti, športni dnevi, šola v naravi, valeta, - dobro organizirane šolske prireditve - projekt Comenius, -uspehi na športnih in drugih tekmovanjih, - dober učni uspeh učencev, - računalniška učilnica, - izbirni predmeti, ŠVZ, - interesne dejavnosti: pevski zbor, - klekljanje, likovna dejavnost - glasilo Naše poti, - dodatna strokovna pomoč, - dolgo odmor, - zamujanje učiteljev, - učitelji dajo možnost za popraviljanje ocen, 	 <ul style="list-style-type: none"> - neurejena stranišča (ni papirja, počeckano, smrdi, umazano), - nasilje: starejši odrivajo, se norčujejo, pretepi, petarde, kajenje - 6. razredi niso dežurni, - šolski inventar: stare učilnice, staro pohištvo, okna žvečilni pod mizo, popisane mize, neurejenost učilnic, premajhne garderobe, - slab zrak v učilnicah - mrzla voda v učilnicah - lepljiva tla v športni dvorani - preveč košev za smeti (?), - hrana: ponavljajoča malica, premalo, mrzle malice, razdeljevanje malice, premalo pri kosilu, nimamo za piti - prepoved prinašanja hrane - učitelji se zgražajo nas našimi oblačili, zunanostjo, niso do vseh enaki - 2 pisna preizkusa na isti dan, - ocenjevanje ŠVZ, tekmovanja - učitelji iščejo neznanje - vodstvo šole - zabavnejši pouk, pouk v naravi, - podaljševanje ur: ŠVZ, MAT - preveč DN, - delovni listi na ekskurzijah, - skupinska kazen- več DN, če en klepeta, - prepoved mobiltelefonov, - ozvočenje: ne delajo zvočniki, drugo zvonjenje, - vključitev v ŠKL, Umko, Male sive celice - kurjava: enkrat vroče, drugič mrzlo, - ni kolesarnice
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> - spoznavanje poklicev, - šolski plesi, več prireditev - hrana: tople malice, raznolika hrana, več hrane, samopostrežna jedilnica, malica v jedilnici - avtomati s pijačo, sok - zračne reže v omaricah -šolski inventar: novo pohištvo (mize, stoli), okna, žaluzije, umivalnik in ogledalo v čitalnici -čistoča šole: odišavljena, čista, nova stranišča, papir in brisačke -obnova šole: prenova starega dela šole, večja kolesarnica, knjižnica, več stenskih ur na šoli, jedilnica, ohranjanje šole, dvigalo, tekoče stopnice, boljši prostor za dežurne, 	<ul style="list-style-type: none"> - nasilje: nadležni učenci, devetošolci, kajenje, droge, petarde, norenje, prepiri, prerivanje po hodnikih, grožnje, preklinjanje, motenje pouka, zbadanje z grdimi besedami, izsiljevanje - sezuvanje pred stopnicami -nesramni, nepravični učitelji, posamezni učitelji, strogi, slabi učitelji, razlike med učitelji, - privilegiji - posamezni šolski predmeti, več novih predmetov, - nočem dolgega pouka, - nočem izbirnih predmetov, - nočem pouka po skupinah, - nočem slabih malic,

zamenjava ostalih oken, novo pohištvo - obisk druge šole, izleti po Evropi - več dela z računalniki, rač. v učilnici - več izbirnih predmetov, spolna vzgoja - več pogovora, manj pisanja pri pouku, - več predavanj o nasilju, drogah, - več ekskurzij, - več utrjevanja snovi, - lažje torbe, manj učbenikov, - šolske uniforme -kasnejši začetek pouka, več odmorov, gledanje TV med odmori, - da bi učitelji prisluhnili prošnjam	- nočem kamer, - uniform, - premestitev v drug razred, - diferenciacija, - NPZ-ji, - nenapovedana spraševanja, -množica preizkusov pred ocenjevalno konferenco, - ukinitvev splošnega učnega uspeha, - internetna redovalnica, - plavanje - barva sten na hodnikih
---	--

Tabela 3.6: Zbirnik SPIN analize- učenci 6.-9. razred matične šole

Na šolskem parlamentu smo s predsedniki razredov predstavili rezultate SPIN analize po posameznih oddelkih, nato pa z delom v manjših skupinah, kjer so bili združeni mlajši in starejši učenci, po metodi točkovanja za vsako izmed področij določili 3 najpomembnejša in nastal je spodnji zbirnik.

ENOTEN ZBIRNIK- SPIN analiza (predstavniki vseh oddelkov šole) <i>Šolski parlament</i>	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> - občolske dejavnosti, - daljši odmori⁶, - vsak ima svojo omarico 	<ul style="list-style-type: none"> - neurejene sanitarije, - učitelji se zgražajo nad našimi oblačili, niso enaki do vseh⁷, - prepoved mobilov
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> - šolski ples, prireditve, - zdrava hrana, malica, - obnova šole 	<ul style="list-style-type: none"> - nasilje, - sezuvanje pred stopnicami⁸, - nenapovedana spraševanja

Tabela 3.7: Zbirnik SPIN analize- učenci šolski parlament

Opažam, da je na šoli močno prisotno nasilje med učenci, tako v odnosu do sovrstnikov, kot tudi v odnosu starejših do mlajših. Poiskati bo potrebno način za zaščito otrok in uvesti vzgojne ukrepe, ki bodo spodbujali strpnost, sprejemanje drugačnosti, medsebojno pomoč in spoštovanje.

⁶ To kaže na zamujanje učiteljev v razred, nedosledno izvajanje šolske ure.

⁷ Zopet vidimo, da učenci opažajo nedoslednost učiteljev, tokrat v odnosu učitelj-učenec.

⁸ Učenci imajo omarice v zgornjem nadstropju, do omaric pa ne smejo priti v čevljih, zato se morajo pred stopnicami sezuti in bosu oditi do omarice, kjer imajo spravljene copate. Ta problem smo rešili z namestitvijo velike preproge, na kateri so si učenci obrisali čevlje in do omarice odšli v čevljih.

Ključno pri učencih: nasilje (gre za različne vrste nasilja: telesno, verbalno, psihično), dosledna in pravična obravnava vseh učencev s strani učiteljev, prehrana (učenci si želijo toplih, bolj zdravih in okusnih malic), čistoča (sanitarij), oprema šole (novi računalniki, igrače, pohištvo), prenova šolskih prostorov (večji prostori), drugo zvonjenje (za katerega pa se na šolskem parlamentu in po raziskavi voditeljice šolskega parlamenta ni izkazala želja ali predlog po konkretni spremembi). Izkazalo se je, da je razmišljanje razredne in predmetne stopnje zelo podobno, saj prevladujejo podobne ključne težnje. Mlajši učenci manj poudarjajo nedoslednost oziroma krivičen odnos učiteljev do njih, poleg tega so manj obremenjeni z ocenami in preverjanjem znanja in nacionalnim preverjanjem znanja. Učenci opozarjajo na kajenje sovrstnikov pred šolo.

Sanjarjenja: daljši odmori, daljše ure ŠVZ, daljše počitnice, manj spraševanja in testov, manj naloge, manj pouka,

Želje učencev: da bi med odmori šli ven, boljši in bolj zabavni učitelji, bolj zabaven pouk, več izbirnih predmetov, šolskih ekskurzij, predavanj z vzgojno problematiko, več časa za delo z računalniki. Zanimivo pa se mi je zdelo, da si nekateri učenci centralne šole (II. in II. triade) želijo uniform⁹, spet drugim pa to predstavlja grožnjo oz. si tega ne želijo.

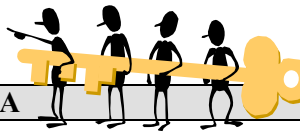
Vidimo lahko, da so se učenci zelo resno lotili zadane naloge- analize šole glede na prednosti, slabosti, priložnosti in grožnje. So dobri opazovalci, ki so iskreno povedali, kaj jih moti, kaj jim je všeč in kaj ter kako bi kaj spremenili. Nekatera opažanja so sami uvrstili kot prednost šole (npr. zamujanje učitelja po zvonjenju v razred), čeprav so v bistvu slabost, tako so taka opažanja učencev zelo dobrodošla in iskren pokazatelj realnega stanja. Njihova razmišljanja niso zgolj plod domišljije in nerealnih teženj po spremembi javnega šolskega sistema v Sloveniji, saj so se kvalitetno osredotočili na izbrano šolo in se izkazali kot enakovreden udeleženec v raziskavi. Kljub temu, da so imeli želje po zmanjšanju količine domačih nalog pa so se drugače lotili analize zgolj na ravni zadev, za katere lahko realno tudi pričakujejo spremembe, ki jih odrasli včasih ne vidimo in so nam tako odprli nov pogled na delo šole. Učenci se niso izkazali kot bojevniki z mlinom na veter ampak konstruktivni misleci. Vsekakor lahko na podlagi njihovih predlogov in opažanj **zavrnamo 5. HIPOTEZO:** »Pogled učencev na kakovostno delo je plod otroške domišljije in velikokrat neskladen z obstoječim javnim sistemom šolstva v Sloveniji.« Prispevek učencev je vsekakor dobrodošel in nam je bil

⁹ Učenci so analizo reševali v času predvajanje najstniške telenovele Rebelde (RBD), v kateri so najstniki oblečeni v šolske uniforme.

v veliko pomoč pri uvajanju izboljšav, sprememb. Njihovi predlogi so realni in izkazalo se je, da znajo posredno pa tudi neposredno opozoriti na trenutne prednosti in pomanjkljivosti šole.

3.1.5.1.2 Starši

Starši so se zelo pozitivno odzvali na sodelovanje v pripravljene analizi. Dobljeni podatki pa so v primerjav z otroki veliko bolj raznoliki, predvsem se opazi specifičnost podružnic. Tako vidimo, da je vsaka izmed šol malenkost drugačna, saj se močna in šibka področja razlikujejo. Prednost podružničnih šol je vsekakor v njihovi majhnosti, kajti to omogoča boljše medsebojno poznavanje in kvalitetnejšo medvrstniško pomoč in sodelovanje. Po drugi strani pa majhnost prinese kombinirane oddelke z dvojno ali celo trojno kombinacijo, kar pa je včasih tudi slabost, saj je časa za posamezni oddelek manj, tak način poučevanja pa od učitelja zahteva izkušenega praktika z obilo strokovnega znanja, iznajdljivostjo in prilagodljivostjo. Druga prednost in hkrati slabost podružničnih šol je oddaljenost. Gre za mirno okolje v naravi, a hkrati oddaljenost za starše pomeni višje stroške prevoza za izvedbo kulturnih dni, šolskih ekskurzij, izletov, šole plavanja v Železnikih...

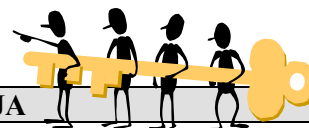
SPIN analiza (starši) Starši PŠ Davča 	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> -odprtost šole za sodelovanje, -otrok ni veliko, zato je delo z njimi bolj individualno, več osebne pristopa do učencev, -snov nazorno prikazana na področju v katerem živijo, v povezavi z naravo, -večkrat slišijo snov, ki se jo naučijo, -kreativne in prizadevne učiteljice, otroci vsako leto prinesejo domov veliko lepih izdelkov (lutke, likovni pouk,...) -dobro organizirane šolske ure – otroci se lahko veliko naučijo, -nudenje aktivnosti otrokom izven in znotraj pouka: -glasbena delavnica, -pevski zbor, -zanimive delavnice na katerih lahko sodelujemo tudi starši, -klekljarska šola, -dobro organizirano delo, -dobro organizirani prevozi, -ustrezna prehrana, -prijaznost in sposobnost učiteljev, 	<ul style="list-style-type: none"> -opisno ocenjevanje, -težja koncentracija 2. razreda, če se 1. razred zraven igra (ena ura več slovenščine v 2. razredu in so otroci takrat zraven)¹⁰, -prevozi drugam - plačevanje staršev (to je sicer letos drugače organizirano), -bolj živahno okolico šole (igrala za otroke), -garderobne omarice, -vodovod, -brez prave telovadnice, -premalo športnih dejavnosti, -podružnica Davča je nujno potrebna obnove, -prezahteven učni program (za otroke prevelika obremenitev), -težke torbe, -ni dopolnilnega pouka, -preveč prostih dni, -skrb za sošolca, ki je bolan

¹⁰ Gre za kombinacijo poučevanja 1. in 2. razreda.

-verouk v šoli, -izposoja učbenikov in naročanje delovnih zvezkov, - novo igrišče, - mirno okolje	
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
-uvedba 5. razreda (več sredstev s strani šole), -sanacija razpok v šoli, obnova šole, -še več brezplačnih dejavnosti, da bi bile dostopne vsem, -čim več toplih malic, ker so učenci tako dolgo v šoli, -boljšo telovadnico za otroke (opremljenost) -boljša prostorska ureditev šole (učilnice, pralnica s pralnim strojem, sanacija stranišča v stanovanju – lahko v ta namen, igrala na igrišču..), -več leposlovja (moja opomba: najbrž lepopisa), vse se jemlje prehitro in posledično otroci tudi grdo pišejo, - učitelj naj preveri, če ima učenec snov prepisano, - učitelj z novimi idejami, -ureditev računalniške učilnice- lahko tudi ure računalništva – tako kot ima to urejeno PŠ Selca – zakaj bi morali biti naši otroci prikrajšani?, -možnost podaljšanega bivanja in kosila – najbrž bo v prihodnosti to večja potreba ali pa se bodo starši odločali za centralno šolo ravno zaradi tega vzroka, - bolj se posvetiti učencem z učnimi težavami, -več denarja za šolske pripomočke, material, tehnično opremljenost, boljša informiranost preko interneta.	-plačevanje prevozov (plavanje, gledališče). Ti prevozi bi bili za Občino Železniki majhen strošek. - e-redovalnica se mi zdi za Davčo nepomembna, -čim manj nasilja in sporov med učenci predvsem na poti v šolo in iz nje, - nasilje med učenci, -nočem igranja med odmori, -razlikovanje otrok, - v učilnicah je pretoplo

Tabela 3.8: Zbirnik SPIN analize- starši PŠ Davča

SPIN analiza (starši) <i>Starši PŠ Dražgoše</i>	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
- možnost individualnega pristopa zaradi manjšega števila otrok, - motiviranost učiteljic, - možnost sodelovanja staršev, - organizirana predavanja za starše, - dodaten zaslužek (voščilnice) za potrebe šole, - kvalitetno podaljšano bivanje, - ustvarjalne aktivnosti med in po pouku	- prevozi na aktivnosti so breme staršev, - ni telovadnice (ŠVZ na hodniku), - ni interneta v učilnici, - manj otrok, posledično je manj možnosti za primerjavo med učenci, - ni vzgojiteljice v 1. razredu,
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE

<ul style="list-style-type: none"> - posodobitev šole z internetom, - potek učne ure v naravi, - vključevanje lokalnega okolja, - izkoristiti možnost pridobitve, občinskih sredstev 	<ul style="list-style-type: none"> - slaba opremljenost šole (WC), - streha na šoli (rahel naklon, S stran)
--	---

Tabela 3.9: Zbirnik SPIN analize- starši PŠ Dražgoše

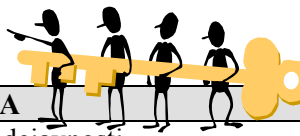
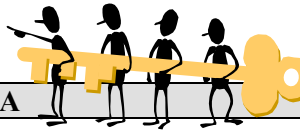
SPIN analiza (starši) Starši PŠ Selca 	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> - velik izbor interesnih dejavnosti , - da je šola majhna (majhno št. učencev) - vlada domačnost, - prizadevnost učiteljev; posebno nekaterih – trudijo se povleči iz otroka najboljše, - sprotno reševanje problemov, - upoštevanje otrok in staršev, - knjižnično žrebanje, - prijateljski odnosi, - povezanost z naravo, - obvestila, - stalna prisotnost učiteljev v razredu, - organizacija jutranjega varstva, podaljšanega bivanja, - uskladitev urnikov verouka, - možnost pijače in kruha po kosilu, - zbiranje starega papirja, - uspešni nastopi s folkloro 	<ul style="list-style-type: none"> - premalo interesnih dejavnosti, - dajanje vzdevkov, - starejši otroci se znašajo nad mlajšimi, - pomanjkljiv nadzor nad otroki med odmori, - v času kosila so otroci, ki nimajo kosila, brez varstva, - premalo pijače, - tečaj angleščine ima premalo ur, - pomanjkanje strokovnosti pri delu z učenci s posebnimi potrebami, - dopolnilni pouk v nižjih razredih, - pozno vključevanje staršev pri reševanju problemov, - prepogosto menjavanje učiteljic v podaljšanem bivanju, - težke torbe, - premalo pisnega obveščanja, - odmaknjenost od kulturnih dogajanj, - dejavnosti med počitnicami, - povezovanje z okoljem
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> - pestrejšše športne dejavnosti v dopoldanskem času, - skrb za urejeno okolico šole, - večja telovadnica, - sodelovanje šole z okoljem, - organizacija predavanj za starše - večjo pozornost nameniti zgodovini in kulturi Selca 	<ul style="list-style-type: none"> - nevarna pot do šole (prehodi za pešce), - pomanjkljiv nadzor nad otroki (poplave), - grožnje starejših otrok mlajšim, - prikrito nasilje - nevarnost droge,

Tabela 3.10: Zbirnik SPIN analize- starši PŠ Selca

SPIN analiza (starši) Starši PŠ Sorica 	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> - bližina šole, - možnost individualnega pristopa zaradi manjšega števila otrok, - dobro počutje in varnost otrok, - veliko število interesnih dejavnosti, - možnost nastopanja na prireditvah, 	<ul style="list-style-type: none"> - trojna kombinacija, - ni vzgojiteljice v 1. razredu, - jutranje varstvo in podaljšano bivanje, - krožek tujega jezika (TJA), - plačevanje prevozov, - odnos otrok do svoje in tuje lastnine,

- dobro pripravljene prireditve, - malica,	
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
- ugodna okolica za poučevanje, - Groharjeva hiša, - smučišče Soriška planina	- slab dimnik, - malo otrok, - slabo urejene ceste

Tabela 3.11: Zbirnik SPIN analize- starši PŠ Sorica

Na vseh manjših podružničnih šolah se majhno število otrok po eni strani kaže kot prednost-večja individualizacija dela, več upoštevanja posameznika, na drugi strani pa kot slabost, saj premajhno število otrok v 1. razredu pomeni tudi odsotnost vzgojiteljice v razredu, manjše možnosti izmenjav med otroki in posledično manj možnosti za primerjanje med seboj (otroci med seboj). Zaradi oddaljenosti od centralne šole oziroma vezanosti na prevoz, se čutijo straši dodatno obremenjeni za potne stroške in zato neenako obravnavani.

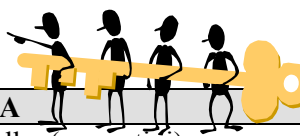
Starše PŠ Davča kot kaže najbolj obremenjuje oddaljenost od centra, ki posledično staršem prinese dodatne stroške prevoza, ki v primerjavi z učenci iz centralne šole povišajo stroške izletov in drugih dejavnosti, za katere je potreben prevoz. Prav tako pa jim veliko skrb predstavljajo neustrezni prostorski pogoji, saj je šola potrebna obnove (telovadnica, računalniška učilnica, garderoba, vodovod). Poleg tega si starši želijo zunanjih igral in nasploh boljšo materialno opremljenost s knjigami, tehničnimi pripomočki. Problem pa vidijo tudi v medvrstniškem nasilju na poti v in iz šole.

Na PŠ Dražgoše s strani vseh udeležencev opažamo željo po izgradnji nove telovadnice, medtem ko na OŠ Selca težijo k večji telovadnici. Poleg tega pa starši PŠ Dražgoše predlagajo tudi zamenjavo strehe na šoli in prenavo sanitarij.

Na PŠ Selca izražajo željo po ureditvi knjižnice, ki je hladna in neprimerno osvetljena. Velika želja vseh podružničnih šol pa je tudi možnost dodatnega opremljanja z računalniki in dostopom do interneta. Starši otrok PŠ Selca vidijo problem v nasilju starejših nad mlajšimi otroki, pomanjkljivem nadzoru otrok med odmoru ter v času kosila za otroke, ki se ne udeležujejo kosila. Poleg tega si želijo širše ponudbe interesnih dejavnosti, priložnost pa vidijo v večjem vključevanju staršev pri reševanju problemov. Starši opozarjajo na priložnost v izvajanju podaljšanega bivanja in kosila na podružničnih šolah, saj lahko to neizvajanje v prihodnosti postane vzrok za vključitev otroka v centralno šolo, kjer je omogočeno podaljšano bivanje in kosilo.

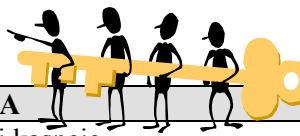
Ena izmed izstopajočih prednosti vseh podružničnih šol so možnosti, ki jim jih ponuja naravno okolje tako za poučevanje, kot za izvajanje gibalnih- športnih dejavnosti in narava pa

nasploh pripomore k dobremu počutju otrok. Možnost gibanja v naravi med šolskimi odmori je vsekakor dobrodošla dodatna vrednost šole.

SPIN analiza (starši) Starši I. triada 	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> - druženje v skupini, - timsko delo, - sodelovanje: učitelji- učenci-starši, - organizirano varstvo, - organizacija pogovornih ur, - pozitiven odnos učiteljic do otrok, - sprotno poročanje o vedenju otrok, - učenje poslušanja, strpnosti, - možnost uveljavljanja otrok, - spremstvo otrok na postajo in z nje, - izvajanje učnega procesa, - pestra izbira interesnih dejavnosti, - aktivnosti šole na področju likovnega izražanja, - knjižnica, 	<ul style="list-style-type: none"> - veliko otrok v oddelku (normativi), - premalo spodbujanja otrok iz socialno šibkejših družin, - prezahteven učni program, - težke torbe, - premajhne količine hrane, pijače - premalo prostora v garderobah, - nečistoča stavbe (hodniki, WC), - nevzdrževana oprema, - parkirišče pred šolo, - slaba prometna ureditev, - prepozen odhod avtobusa zjutraj, - slaba obveščenost (interesne dejavnosti), - ni avtoritete učitelja nad starejšimi učenci, - ni poudarjanja bontona v višjih razredih, - premalo dialoga med vodstvom šole in starši, - vpliv šole na izgled učencev (make up, frizura...), - vloga dežurnega učenca (nadzor prihajajočih), - večkrat prezračiti prostore, - spremljanje otrok k zdravniku s starši
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> - večje parkirišče (krožni promet), - ograjena šola, - večje garderobe (ali omarica na ključ), - večja knjižnica, - da bi učenci nosili uniforme, - več časa za utrjevanje »težje« snovi - dovolj rač. za učence, učitelje, - večja kontrola nad nasiljem, - pisno obveščanje staršev za kake dodatne naloge, - obisk lokalnih tovarn, starih obrti, - čistilne akcije, več eko-ozaveščanja, sodelovanja - obojestranski spoštljiv odnos: učenec-učitelj, - več vzpodbud za nadarjene otroke, - učenje tujih jezikov in računalništva v nižjih razredih, - hitrejša pridobitev pomoči za otroke z učnimi težavami, - ureditev razmer v podaljšanem bivanju-vodena igra, pregled nad izpolnjevanjem DN, 	<ul style="list-style-type: none"> - uporaba mobilnih telefonov, - nasilje, grožnje med vrstniki, - petarde pred in v okolici šole, - droge, alkohol, tobak, - anarhija izven rednega šolskega pouka, - zastarela obvestila na oglasnih deskah, - premalo ogreti prostori po božično-novoletnih počitnicah, - pretirano spodbujanje tekmovalnosti, - favoriziranje nadpovprečno sposobnih otrok na račun ostalih - verouk v šoli, - e-redovalnica

<ul style="list-style-type: none"> - roditeljski sestanki naj bodo pred svetom staršev, da se zbere predloge, - aktivna internetna stran, - možnost komuniciranja z učiteljem preko e-maila, - zgodnejše obveščanje o športnih dnevih, - več naravoslovnih dejavnosti, sodelovanje s hišo eksperimentov, obisk delavnic v ZOO, - izmenjave učencev (šole v tujini, naša šola), - nastopanje v Malih sivih celicah, - uvedba TJA v 1. razredu 	
--	--

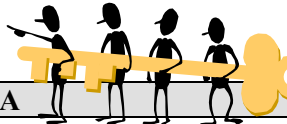
Tabela 3.12: Zbirnik SPIN analize- starši I. triada, matična šola

SPIN analiza (starši) Starši II. triada 	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> - dobra računalniška podpora, učenje otrok osnov računalništva - nov sistem garderob, nova okna - sistem obveščanja, dobra informiranost - kratka preverjanja, ki dajo neko dodatno oceno - skrb za varnost otrok - dobro organizirana učna pomoč - otroci zelo zgodaj znajo pomagat drug drugemu - dobro sodelovanje starši -učitelji, - predavanja za starše -raznolika izbira interesnih dejavnosti: pevski zbor,čipkarska šola - možnost obiskovanja interesnih dejavnosti za vozače -dober učiteljski kader, - dobro opremljena knjižnica, - učbeniški sklad - časopis Naše poti, - ločevanje odpadkov, zbiranje papirja - organiziranje letne in zimske šole v naravi - skupno izpeljana dejavnost (gozdna učna pot) - uspešne prireditve za širšo javnost - projekt Comenius - vključevanje v projekte - uspehi na tekmovanjih - dobra spodbuda nadarjenim učencem - vzgojnega načrta šole ste se zelo dobro lotili - raznovrstnost športnih panog pri ŠVZ - telovadba v športni dvorani, - potrpežljivost pri plačevanju položnic, - ugodne cene malice in kosil 	<ul style="list-style-type: none"> - možnost kosila tudi kasneje - prehrana včasih ni ravno primerna oziroma je premalo za malico - grupiranje učencev glede na kraj, - nadzor učencev vozačev, ki čakajo na avtobusnih postajah - organizacija prevozov v Davčo (prezgodaj zjutraj in prepozno nazaj) - varnost na avtobusnih postajah (petarde, pretepi) - parkirišče pred šolo, - discipliniranje in vzgojni ukrepi vzgojno problematičnih otrok, nasilja, groženj, učiteljeva prisotnost med odmori, nedoslednost - menjave učiteljev med letom, - na šoli še vedno premalo strogo, nekateri otroci se ne počutijo varne v šoli, - vloga dežurnega učenca, - pristop do otrok ne pokaže »kdo je glavnik« - predavanja za otroke (poklici, droge, aids, spolnost, »drugačni« otroci) - izbirni predmeti že v 6. razredu - težke šolske torbe - red čistoča šole - stara šolska oprema (pohištvo: mize, stoli) - obveščanje širše javnosti o uspehu in dosežkih ter dejavnosti šole (radio, lokalni časopisi, TV) - slaba, neažurna internetna stran, - učenci morajo bositi do omaric, - pogoste menjave učiteljev, - strokovno spodbujati nadarjene, - preslabo obveščanje s strani šole, če otrok močno popusti, - več dopolnilnega pouka, - zagotoviti ocenjevanje strokovnosti

	<p>učiteljev,</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktiven pouk, ne zgolj frontalno delo, - premalo obiska gledališč, opere, galerij, muzejev - preveč »halo-efekta«, - nedosledno upoštevanje pravilnika o preverjanju in ocenjevanju znanja, - problem so kriteriji ocenjevanja pri športni vzgoji - pretirano poudarjanje točk za vpis v srednjo šolo - medsebojno sodelovanje s škofovškimi šolami, - položnice izstavljati za pretekli ne za tekoči mesec, - računalniški krožek,
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> - večji obroki za višje razrede, več sadja, - najti način, kako čim bolj obvladati učence, poudarek na vzgoji, strožje kazni, koristno delo za drugega, - učitelju vrniti položaj, ki ga je imel, - doslednost pri kaznovanju, - dobra vključenost v kraj, - ureditev knjižnice, - več izdaj časopisa letno, - koledar o poplavah - več možnosti otrokom do 4. razreda pri raziskovanju okolja, pri osvajanju tujih jezikov - raziskovalna dejavnost: živalski vrt, hiša eksperimentov - več sodelovanja z organizacijami v kraju (na primer: ogledi podjetij, poučni dnevi na kmetijah odprtih vrat) - mediacija med vrstniki, šolska mediacija - večkrat vključiti starše za predloge in pripombe - Dnevi odprtih vrat - otroke preveč vozite okoli (razni kulturni dnevi) in je premalo akcij (kot na primer očiščevalne akcije, posaditev smrekic,..) - sodelovanje s krajevnimi obrtniki in podjetniki - sprejemanje donacij posameznikov v obliki pripomočkov za izboljšanje pouka (aparati) - zahvale donatorjem - pouk brez DZ - logično mišljenje in ne faktografija, - poudarek na računalniškem opismenjevanju, - video nadzor, varnostnik, - povezava šole s trgovino: zaposleni naj o dogajanju v in pred trgovino obvestijo šolo, - inovativnost 	<ul style="list-style-type: none"> - tv, internet, mediji, - osebne težave učiteljev - neknjižni govor učiteljev, - nedoslednost - osebne težave problematičnih otrok, nasilje med vrstniki - nespodbudno okolje otrok doma, - prisotnost drog v kraju, ozaveščanje učencev o nevarnosti uporabe drog - premalokrat odkrit pogovor med staršem in učiteljem – diskretno - prostorska stiska in kvalitetnejši učni pripomočki, - prometna ureditev okoli šole in dostop učencev do šole, - e-redovalnica - pretirano hitenje v vse novosti - negativno mnenje o delu šole - negativna energija staršev, da je sistem in ustanova kriva za neuspeh njihovih otrok - Ministrstvo za šolstvo – pravilniki o pravicah otrok - vpliv države na šolstvo (ljudje, ki sedijo v parlamentu po večini ne poznajo bistva problema) - vtikanje staršev v delo učiteljev na šoli, - celodnevna zaposlitev staršev, - ni timskega dela, - hladna voda v bazenu, v času plavanja, - nespoštovanje narave, - obvezne dejavnosti so dodatna obremenitev za učence s slabšim učnim uspehom (kolesarski izpit), - delitev učencev iz podružnic že v 5. razredu je nesmiselno in nepotrebno, - nekateri učitelji delajo razlike med učenci in svojega dela ne opravljajo strokovno (nekateri interesne dejavnosti), zato učenci

<ul style="list-style-type: none"> - učenje tujih jezikov: španščina, francoščina - učenje socialnih veščin: komunikacija, nastopanje, reševanje konfliktov... - pouk naravoslovja, ŠVZ v naravi, - zunanji sodelavci - obnova starega dela šole - učenci potrebujejo duhovno in čustveno znanje - da bi se pouk začel kasneje, ker tudi starši začnejo kasneje z delom, - organizacija dobrodelnih bazarjev v OŠ - fontane z vodo - učenci nosili uniforme 	<ul style="list-style-type: none"> izgubijo veselje do krožkov, - ločevanje na sposobne in manj sposobne, - verouk v šoli (2x) - začetek pouka ob 7:00 - menjavanje učiteljev v enem šolskem letu (porodniške)
---	---

Tabela 3.13: Zbirnik SPIN analize- starši II. triada, matična šola

SPIN analiza (starši) Starši III. triada 	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> -delo z učenci za dod. dejavnosti, - pomoč učencem z učnimi težavami, -dobri učni uspehi, - uspehi na tekmovanjih, - potrpežljivost učiteljev pri VIZ, -sprotno urejanje spletne strani, -garderobne omarice, - obnovitev učilnic (nova okna), -kvalitetna predavanja za starše, - sodelovanje učitelji- učenci- starši, - sodelovanje z drugimi, tujimi šolami, -komunikacija učitelji- starši, dobri roditeljski sestanki, -redno spremljanje dela učencev prek pogovornih ur, - uravnoveženi razredi, učne skupine, - dobro sestavljeni urniki, - izbirni predmeti, -dobro urejen prevoz Dol. vas- Žel., - varstvo vozačev, - varnost učencev, - čiščenje okolice šole, - zbiranje starega papirja, -delo v skupinah, manjše št. učencev v razredu, - šolske prireditve, - pestre interesne dejavnosti (čipkarska šola, krožki), - šole v naravi, naravoslovni dnevi, - ogled predstav, - počitniške dejavnosti, - šolsko glasilo, - možnost izposoje učb., naročanja DZ - ohranjanje zdrave, podeželske vzgoje 	<ul style="list-style-type: none"> -nedorečene ure dod. pouka, -premalo učne pomoči za učence, - zaščita šibkih učencev, - premalo upoštevanja sposobnosti učencev, -parkirišče okoli šole, -manj menjav učiteljev v razredih, - mešanje razredov (učne skupine), -prehrana: tople malice, raznovrstnost -premalo sodelovanja med učitelji, - premajhna avtoriteta učitelja, učitelji imajo premalo pravic, - disciplina: nered pri pouku, takojšnje ukrepanje, brez izjem, vzgojni ukrepi, - nadzor nad učenci pri malici, WC - obnašanje učencev na avtobusnih postajah, - nasilje, starejši nad mlajšimi, petarde, - neurejenost WC (čistoča, brisačke, papir), - nepravočasen odhod od ur ŠVZ, - sledenje spremembam, uvajanje novosti, - obveščanje preko interneta, - prostor za pogovorne ure, - »grd« zunanji izgled šole, - staro pohištvo, - slabo ogrevani prostori, - učenci ne poznajo znamenitosti kraja, - predstavitev šolskega dela v kraju, lokalni skupnosti, - premalo sodelovanja s podjetji v kraju, - »nevračanje« seminarских nalog, - pretežke torbe, - učenci ne delajo DN, - pisanje kratkih preverjanj pri TJA, - premalo motivirate učence k sprotne mu učenju, ni delavnic za otroke o učenju,

	<ul style="list-style-type: none"> - preveč preverjanj v kratkem času, - premalo utrjevanja snovi, - ocenjevanje pri vzgojnih predmetih ni pravično, - učitelji ne bi smeli poučevati svojih otrok, ker ni objektivno ocenjevanje, - učenci premalo sodelujejo pri oblikovanju ekskurzij, - akcija za čiste zobe naj bo do 9. razreda, - za TIT neustrezen učitelj- Nacionalno preverjanje znanja, - strokovnost učitelja ŠVZ - neprijazna učiteljica v čipkarski šoli, ne obravnava vseh enako - les. krožek- usklajevanje terminov in prevozov -medla odzivnost vodstva šole pri težavah z učitelji
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> -več predavanj z vzgojnimi temami (Bogdan Žorž), -šola za starše, - več predavanj psihologa za otroke: osveščanje učencev o nevarnostih iz okolja (droge), kvaliteta življenja, - boljša opremljenost učilnic, -več dop.pouka (obvestiti starše, če se otrok ne udeleži), -sprotno preverjanje DN, -upoštevanje mnenja učencev, - nastopanje učencev, prireditve za starše, - spodbuda mladim pri njihovih dejavnostih, - medvrstniška pomoč, - poudariti dolžnosti učencev, - izboljšanje odnosov starejši- mlajši učenci, - učenje z raziskovalnim delom učencev, - inovativnost učitelja: razgiban, aktiven pouk, - več pouka v naravi (učilnica na prostem), - funkcionalno znanje, ne kopičenje podatkov, - več vzgoje, ŠVZ, domovinske vzg. -pestra, zdrava prehrana, -varna pot v šolo, - vključitev učencev z ved. težavami v družbenokoristno delo (restitucija), - povezovanje s krajem, podjetji, lokalno skupnostjo, domača obrt, - za TIT izkoristiti strokovnjake iz bližnjih podjetij (za nekaj ur), - izdelava izdelkov za prodajo (dod. vir zaslužka šole), - več nastopanja v medijih (radio, TV: ŠKL, Male sive celice), - povezanost OŠ- SŠ, 	<ul style="list-style-type: none"> - disciplina na šoli in v okolici: nasilje, izsiljevanje, ustrahovanje, nasilje nad učitelji, -slabi odnosi starejši- mlajši učenci, - žaljivke med vrstniki, učitelji, - preklinjanje in grdo govorjenje, - nemoč učiteljev, - preveč vtikanja staršev v delo učiteljev, - razširjenost drog v kraju, preprečiti zadrževanje v okolici šole, - prepovedani predmeti: petarde, - nedoslednost učiteljev, - starši, ki podpirajo napačno ravnanje svojih otrok, - nesodelovanje staršev s šolo, - neurejeno, premajhno parkirišče ob šoli, - bližina glavne ceste, - »mamljive« stavbe v bližini šole in izhodi otrok iz šole med odmori, - prehod iz šole v dvorano, - materializem, - objektivnost ocenjevanja, - elektronska redovalnica, - čistilke naj v telovadnici spravijo takrat, ko v garderobah ni otrok (?), - okostenele didaktične metode

<ul style="list-style-type: none"> - aktualna in ažurna spletna stran, - knjiga pohval in pripomb, - spoštljiv odnos učitelj- učenec, učitelj naj bo strog in pošten, - šolski časopis večkrat letno, - upoštevanje te analize pri prihodnjem delu, - uvedba e- redovalnice 	
---	--

Tabela 3.14: Zbirnik SPIN analize- starši III. triada, matična šola

Starši I. triade vidijo močno področje v sodelovanju med vsemi udeleženci, sprotne reševanju problemov. Problematici se jim zdijo visoki normativi števila otrok v oddelku, pomanjkanje bontona starejših učencev, želijo si večje kontrole nad nasiljem v šoli in njeni okolici, aktivno spletno stran, prilagajanje učnega procesa višjim oz. nižjim sposobnostim otrok. Starši opozarjajo na pomanjkanje dialoga med starši in vodstvom šole, slabo prometno ureditev in nezadostno količino parkirnih mest pred šolo. Priložnosti vidijo v udeležbi otrok v medijih (npr. oddaja Male sive celice), izmenjavi otrok s šolami v tujini, izvedbi večjega števila naravoslovnih dejavnosti, nekateri vidijo priložnost tudi v nošenju šolskih uniform. Na področju šolskih prostorov si želijo bolj čistih prostorov (sanitarije, hodniki), večje knjižnice in garderobe.

Starši II. triade so zadovoljni z računalniško podporo, omaricami za otroke¹¹, sodelovanjem (starši- učitelj), informiranostjo, vključenostjo v projekte šole, dodatnim programom in interesnimi dejavnostmi, ki jih nudi šola, uspehi na tekmovanjih, šolskim glasilom. Na področju šolskih prostorov vidijo prostorsko stisko, želijo si čistoče, novejšega pohištva, Problem vidijo v hitenju v novosti, vzgojni problematiki to je medvrstniškem nasilju, nedoslednosti učiteljev, pomanjkanju avtoritete učiteljev. Poleg tega vidijo problem v pomanjkanju parkirišč pred šolo, organizaciji prevozov iz okoliških krajev. Želijo si boljše prehrane z ustrežno količino hrane glede na starost otrok, več kulturnih dni in očiščevalnih akcij, boljše medijske prepoznavnosti (obveščanje o uspehih šole), stalno obnovljene spletne strani, sodelovanja s škofjeloškimi šolami, večjega sodelovanja z lokalno skupnostjo in seznanitev z zaposlitvenimi možnostmi v kraju.

Starši III. triade so zadovoljni z individualizacijo dela z nadarjenimi učenci ter z učenci z učnimi težavami, omaricami za otroke, uspehi na tekmovanjih, komunikacijo učitelj- starš, dodatnim programom in interesnimi dejavnostmi šole, šolskim časopisom. Problem vidijo na

¹¹ V šolskem letu 2007/2008 so vsi učenci od 5. razreda naprej na uporabo dobili šolske omarice, učenci nižjih razredov imajo skupno garderobo, ki jo zaklepa razrednik.

področju vzgojne problematike (medvrstniško nasilje), pomanjkljivem pisanju domačih nalog učencev, šibki motivaciji učencev za sprotno učenje, obilici preverjanj v določenem obdobju, pomanjkanju časa za utrjevanje snovi, nedoslednosti učiteljev in pomanjkanju avtoritete. Možnosti vidijo v medvrstniški pomoči, inovativnem učitelju, funkcionalnem znanju učencev, sprotnem preverjanju domačih nalog, organizaciji predavanj za starše, izboljšanju odnosa med učiteljem in učenci. Na področju šolskih prostorov so zadovoljni z obnovo oken, želijo si lepšega zunanjega izgleda šole, boljše opremljenosti učilnic in novega pohištva. Želijo si večjega sodelovanja z lokalno skupnostjo, nastopanja v medijih (radio, televizija; Športna košarkarska liga, Male sive celice) in seznanitev z zaposlitvenimi možnostmi v kraju.

Ključno pri starših: reševanje medvrstniškega nasilja (verbalno, telesno nasilje), sanacija šolskih prostorov, čistoča sanitarij, skrb za zdravo prehrano¹², dosledna in pravična obravnava učencev, obnavljanje spletne strani šole, reševanje pomanjkanja parkirišč pred šolo, zadovoljni z uspehi šole na tekmovanjih.

Predvsem starši podružničnih šol vidijo prednost v dosegu sporazuma z Ministrstvom za šolstvo in šport, ki je v šolskem letu 2007/2008 odobrilo izvajanje verouka v prostorih šole, kar pomeni, da otroci po končanem pouku počakajo na katoliškega duhovnika v razredu in tako ni potrebno izpostavljanje na prometni cesti. Nekateri starši I. triade pa v tem vidijo grožnjo. Prav tako si starši nasprotujejo v uvedbi elektronske redovalnice, ki za nekatere starše predstavlja priložnost, spet drugim pa le-ta predstavlja grožnjo.

Sicer pa so se starši zelo dobro odzvali na pobudo za sodelovanje v analizi močnih in šibkih področij šole, priložnosti in groženj šole. Njihovi predlogi in opažanja so vsekakor dobrodošli pri ugotavljanju obstoječega stanja in načrtovanju nadaljnjega dela v smeri kakovosti. Uporabljen način dela je vsekakor spodbudil k razmisleku in prispevku tudi starše, ki se običajno ne vključujejo v razprave, saj imamo bolj ali manj izkušnje, da se v razprave vključujejo predvsem starši, ki izpostavljajo probleme, manj pa tisti s pohvalami. SPIN analiza pa je sodelovanje omogočila prav vsem in lahko rečemo, da so bili poštene in spoštljivi do dela šole, učiteljev ter da so jasno in glasno opozorili na probleme, pa tudi dobre rezultate, ki jih zaznavamo tudi drugi udeleženci. Z visokim interesom in skrbno izbranimi,

¹² Poleg skrbi za zdravo prehrano si starši centralne šole želijo tudi zadostnih količin hrane v času kosila, kajti učenci predmetne stopnje se pritožujejo, da dobijo enako količino hrane kot učenci razredne stopnje. Želijo si tudi stalnega dostopa otrok do tekočine.

konstruktivnimi predlogi za kakovostno delo šole lahko **potrdimo 4. HIPOTEZO**: »Starši izkazujejo visok interes za sodelovanje s šolo za potrebe kakovostnega dela.«

3.1.5.1.3 Učitelji

Najprej smo SPIN analizo za učitelje hoteli izvesti s pomočjo obešenega plakata s tabelo v zbornici šole oz. kabinetu za učitelje na podružnicah. Tak način se je obnesel zgolj na podružnicah, medtem ko si učitelji centralne šole niso vzeli časa in se resno lotili zadane naloge. Tako so učitelji centralne šole SPIN analizo izvajali v okviru strokovnih aktivov, v nadaljevanju smo predloge in pripombe združili v tri razpredelnice (podružnice, razredna stopnja od 1. do 5. razreda in predmetna stopnja od 6. do 9. razreda). Vsekakor je boljši način izpolnjevanje v manjših, organiziranih, delovnih skupinah, ki se kot dobre izkažejo tudi zaradi komunikacije med sodelavci in medsebojnim dopolnjevanjem, izmenjavo mnenj.

OSNOVNA ŠOLA ŽELEZNIKI- SPIN analiza (učitelji) <i>Učitelji PŠ Davča, PŠ Dražgoše, PŠ Selca, PŠ Sorica</i>	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> - tekmovanja, - vključenost v projekte, - pomoč v stiski (poplave), - vključevanje šole v lokalno okolje, - enotnost v kolektivu, manjši kolektiv- več dogovarjanja, - urejena okolica šole (igrišče, sankanje, gozd), - mesečni nastopi otrok ob »knjižničnem« žrebanju, - uvajanje devetletke 	<ul style="list-style-type: none"> - komunikacija, sporazumevanje s starši, - sprejemanje drugačnosti, - neenotna merila med učitelji (več šol), - slaba informiranost s strani vodstva šole, - prostorska stiska (telovadnica, knjižnica je mrzla in slabo osvetljena), - parkirišče pred šolo, - opremljenost: računalniki, internet, staro pohištvo, - glasbena in likovna vzgoja
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> - več vključevanja staršev v delo šole, - več povezovanja z zunanjimi sodelavci, - šolski vrt 	<ul style="list-style-type: none"> - premajhno sodelovanje oz. nesodelovanje staršev s šolo (učiteljem), - nasilje na šoli

Tabela 3.15: Zbirnik SPIN analize- učitelji PŠ Davča, PŠ Dražgoše, PŠ Selca, PŠ Sorica

OSNOVNA ŠOLA ŽELEZNIKI- SPIN analiza (učitelji) <i>Učitelji 1.-5. razreda OŠ Železniki</i>	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
<ul style="list-style-type: none"> - timsko delo, - odnosi med učitelji, - opremljenost kabinetov z računalniki, - med-triadno sodelovanje učiteljev, - knjižničarko, učiteljico računalništva, - hišnikom, 	<ul style="list-style-type: none"> - neustrezne garderobe (premajhne, ni klopice), - mrzla voda v učilnicah, - slaba oskrba s papirnati brisačami, - nedoslednost, neenotnost pri ukrepih, - neobjektivnost,

- večja izbira didaktičnega materiala	- divjanje učencev po hodnikih, - odnos nekaterih staršev do šolskega dela, odnos odrasel- otroci, - slaba obveščenost s strani vodstva,
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
- malica: zdrava prehrana, več sadja, - konkretno pomoč Šolske svetovalne službe, - večje parkirišče, - ureditev vrta, - večja čistoča šole (sanitarije), - dober vzgojni načrt šole in doslednost izvajanja le-tega - udejanjiti naša pričakovanja, - koristna izraba delovnega časa učitelja, - kvalitetno pripravljene pedagoške konference, seminarji, aktivni, - kvalitetnejši odnos: vodstvo- učitelji,	- nekorektni odnosi: starši- učenci- učitelji in ostali zaposleni, - porušen sistem vrednot (doseganje uspeha brez truda), - izsiljevanje učiteljev glede ocen in strokovnosti

Tabela 3.16: Zbirnik SPIN analize- učitelji 1.-5. razred, matična šola

OSNOVNA ŠOLA ŽELEZNIKI- SPIN analiza (učitelji) <i>Učitelji 6.-9. razreda OŠ Železniki</i>	
MOČNA PODROČJA	ŠIBKA PODROČJA
- sodelovanje med učitelji, - uspehi na tekmovanjih, - projekti, v katere smo vključeni, - kvalitetne proslave in prireditve, - šolsko glasilo Naše poti, - skupno reševanje problemov, - organizacija dni dejavnosti, - heterogene učne skupine v 8. in 9. razredu, - urnik izbirnih predmetov, - kontinuirano učenje plavanja, - jutranje varstvo vozačev, - malica po 2. šolski uri, - zagotovljena denarna sredstva za knjižnico, - angažiranost učiteljev pri javnih prireditvah v občini Železniki, - neformalna srečanja učiteljev: novoletna zabava, izlet, piknik - dodatna strokovna pomoč, individualna p. - sodelovanje s starši, - inovativnost pouka, poskusi (zaposlitev laboranta),	- vsi <u>nismo dosledni</u> , - neredno dežurstvo učiteljev, - nedorečene stvari, - nekaterim učencem nismo kos, - premalo komuniciranja, - prelaganje odgovornosti, - obveščanje s strani vodstva, - spremljanje dodatnega dela s strani vodstva, - pomanjkljivi prostorski pogoji za delo: ni kabinetov, premalo učilnic, - slaba skrb za materialna sredstva, - osnovni pogoji za delo (npr. čista tabla), - obvestiti o okvarah, poškodbah materialnih stvari, - SLJ je na urniku 9. razredov zadnje ure, - uničevanje šolske lastnine, - jutranje zamujanje k preduri zaradi avtobusnih prevozov, - konference se po nepotrebem zavlečejo, - popuščanje pri znanju in disciplini učencev, - slaba prometna signalizacija do športne dvorane, - prelaganje konkretnih problemov iz konference na konferenco, brez sklepov,
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
- doslednejše opravičevanje s strani staršev (bolezen, druge odsotnosti), dosledno ukrepanje učiteljev (iz prvega stika izbris osnutka opravičila), - izdelava kvalitetnega vzgojnega načrta, ki	- povečano nasilje v šoli (fizično in verbalno), - problemi s starši, učenci, - poslabšanje materialnih razmer, - dodatne obveznosti,

<p>upošteva vse udeležence šole, - strogi ukrepi pri uničevanju šolske lastnine in pri nasilnem obnašanju, - boljše sodelovanje s tehniško službo, -izboljšati prostorske pogoje: ureditev čitalnice, kabineti za učitelje, zatemnitev učilnic, - izboljšanje zunanjšega izgleda šole, - materialni pogoji za sodobni način poučevanja: računalniki, grafoskopi, internet (tudi v športni dvorani)..., - več argumentirane razprave o strokovnem delu , - predali za pošto, - predstavitev šole navzven (mediji), - možnost udeležbe na seminarjih s kotizacijo, - neformalna druženja učiteljev (klekljanje, gledališče, plesni tečaj...), spodbujanje tega</p>	<ul style="list-style-type: none"> - preveč projektov, - preveč birokracije, statistike, - nenapovedanih in nedogovorjenih stvari, - vse manj si učitelj- vzgojitelj, - dvojna merila učiteljev pri ocenjevanju in zagotavljanju reda, discipline - ni brisačk, servetov v razredih (naj učitelji polnijo posode z brisačkami), - higiena v sanitarijah, papir (koluti niso ustrezni), - preveč storilnostno naravnani učni načrti, spodbujati logično mišljenje, - premalo praktičnega pouka, - zgornje in spodnje 3 učilnice na predmetni stopnji so potrebne prenove, - preveč delovnih zvezkov, - če ne bomo znali »premagati« interneta, - učitelji z ocenami delajo »red«
--	--

Tabela 3.17: Zbirnik SPIN analize- učitelji- 6.-9. razred, matična šola

Učiteljice na podružničnih šolah vidijo prednost v majhnem in enotnem kolektivu, vključevanju šole v lokalno skupnost, vključenosti v projekte in dobrih rezultatih na tekmovanjih. Težave imajo s sodelovanjem s starši, predvsem z nezainteresiranostjo za spremljanje šolskega dela, za domače delo z otrokom in pomoči otrokom pri učenju. Opažajo povečanje nasilja med otroki na šoli in to tako verbalnega kot fizičnega nasilja. Druga izmed težav, ki jo opažajo na eni od podružnic pa je neenotnost pri ocenjevanju otrok na različnih šolah in posledično subjektivnih ocen znanja, ki se pojavijo vsakič, ko je vključen človeški faktor, vendar bi moral biti le ta zanemarljiv glede na to, da so standardi znanja jasni. Učiteljice kot slabost omenjajo tudi slabšo obveščenoost o tekočih zadevah s strani centralne šole in vodstva. Na podružnični šoli v Sorici pa si tako učiteljici, kot tudi otroci želijo izboljšav na področju dveh vzgojnih predmetov, to sta glasbena in likovna vzgoja. Učiteljicama bi bilo potrebno na tem področju ponuditi podporo.

Učitelji (1.-5.razreda) vidijo močno področje v tinskem delu in pozitivnih odnosih in sodelovanjem med učitelji. Opozarjajo na skrb za čistočo v sanitarijah, urejanje vrta in povečanja parkirnih mest pred šolo. Priložnost vidijo tudi v zdravi prehrani, dobro sestavljenem vzgojnem načrtu, kvalitetnem odnosu med učitelji in vodstvom šole, pri katerem jih moti slab pretok informacij do učiteljev. Moti jih nedosledno in neenotno ukrepanje sodelavcev, grožnja pa predstavljajo nekorektni odnosi med vsemi udeleženci (komunikacija) ter izsiljevanje učiteljev glede ocenjevanja in strokovnosti.

Učitelji (6.-9. razreda) vidijo močna področja v sodelovanju med učitelji, vključenosti v projekte in uspehih na tekmovanjih, dodatnem programu, visokem nivoju proslav in prireditev. Na področju poučevanja so zadovoljni s heterogenimi skupinami v 8. in 9. razredu, želijo pa si materialnih pogojev za sodobnejši način poučevanja. Moti jih nedoslednost učiteljev, prelaganje odgovornosti, slab pretok informacij med vodstvom in učitelji, pomanjkljiva komunikacija, povečano nasilje na šoli (fizično in verbalno, uničevanje šolskega inventarja), dvojna merila učiteljev pri ocenjevanju in »delanje« reda v razredu z ocenami. Opažajo pomanjkanje prostorov za delo in pomanjkljivosti prostorov, slabo skrb za šolski inventar. Želijo si boljšega zunanjega izgleda šole, obnove učilnic v starem delu šole, več praktičnega pouka, več argumentirane razprave o strokovnem delu. Kot moteči dejavnik se ponovno pojavi čistoča sanitarij, moti jih zamujanje zaradi šolskih prevozov, kopičenje projektov in birokratizacija dela učitelja. Močno področje in priložnost vidijo v neformalnih druženjih, kar opozarja na pomembnost dobrega počutja v kolektivu in pozitivno naravnane klime med sodelavci.

Ključno pri učiteljih: čistoča sanitarij, nedoslednost in neenotnost pri ukrepih, šibki pri komunikaciji s starši, kvalitetnejši odnos med učitelji in vodstvom šole, boljša in sodobnejša oprema (računalniki z dostopom do spleta, didaktični material, pohištvo), problem nasilja na šoli.

Glede na to, da se učitelji v analizi ne dotaknejo evalvacije lastnega poučevalnega procesa, lahko na tem mestu potrdimo 2. HIPOTEZO: »Strokovni delavci želijo najprej razrešiti področje vzgoje in discipline, šele v nadaljevanju so se zmožni soočiti s problematiko uvajanja novih poučevalnih metod.« Učiteljem se zdi ena izmed pomembnejših tem komunikacija in to tako v odnosu s starši, kot z vodstvom šole, opažajo pa tudi povečano nasilje na šoli (vzgoja in disciplina). Vsekakor se jim zdi najbolj pereča tema vzgoja in disciplina, ki sta prvi izmed področij, ki jih želijo izboljšati v odnosu z učenci. Do svojega dela so najbolj kritični glede doslednosti in enotnosti v izvajanju sprejetih ukrepov in šolskih pravil. Težave pa čutijo zaradi pomanjkljivih prostorskih zmogljivosti, materialnih pogojev za izvajanje sodobnega načina poučevanja, pretirane birokratizacije.

Ključno pri vseh udeležencih: reševanje medvrstniškega nasilja, skrb za zdravo prehrano, čistoča sanitarij, doslednost učiteljev, sanacija šolskih prostorov.

Nekaterih problemov smo se lotili takoj in sicer:

- priprave gradiva za sprotno obnavljanje spletne strani, stran se sedaj sproti obnavlja in je veliko bolj informativna kot v preteklosti,
- pogovor s čistilkami in nakup stroja za čiščenje, čistilke se je opozorilo na boljšo preskrbo sanitarij s toaletnim papirjem in papirnatimi brisačkami,
- kupila se je velika preproga, ki smo jo dali k vhodu šole (učenci si ob prihodu očistijo čevlje in potem obuti odidejo do svoje garderobne omarice),
- prenova pohištva v učilnicah,
- iskanje finančnih sredstev in možnosti za posodabljanje didaktičnega materiala, vključevanje informacijsko komunikacijske tehnologije v poučevalni proces, nakup interaktivne table,
- nakup teleskopa za naravoslovne dejavnosti,
- vključitev natančnih smernic za reagiranje na področju vzgojne problematike v osnutek Vzgojnega načrta šole (priloga D),
- kolektiv je po delovnih skupinah oblikoval Pravila šolskega reda (priloga F),
- opozarjanje in preverjanje ustreznega začetka in zaključka pouka učiteljev s strani vodstva šole,
- opozarjanje učiteljev na dosledno izvajanje postopkov, ki so zapisani v Vzgojnem načrtu šole,
- vodja šolske skupnosti se je skupaj z učenci lotila izbire nove melodije zvonjenja (izkazalo se je, da so učenci z obstoječim zvonjenjem kljub vsemu zadovoljni, tako da je melodija ostala enaka).

Ravnatelj je poskrbel za hitrejše premike pri risanju načrtov za obnovo šole, načrta z dodatnimi parkirišči pred šolo ter načrta za varno šolsko pot, poleg tega si je ogledal podružnične šole in se pogovoril o možnostih sanacije posameznih perečih delov zgradb.

S Šolsko svetovalno službo se je dogovoril za izvedbo strokovnega izobraževanja na področju komunikacije za učitelje (25. 8. 2008 je bil za vse strokovne delavce izveden seminar gospe Cvetke Bizjak z naslovom Osnove komunikacije, jeseni 2008 so se 4 strokovne delavke udeležile 3-dnevnega seminarja Mediacija, udeležba strokovne delavke na seminarju za uporabo elektronske table, v šolskem letu 2008/2009 se je šola vključila v 3-letno usposabljanje z naslovom Državlanske kompetence- pri tem izobraževanju si je vsak učitelj izbral en tematski sklop). Poleg tega smo se v šolskem letu 2008/2009 vključili v Projekt eko-

šola, saj so predvsem starši opozarjali na premajhno vključenost v naravoslovne dejavnosti, očiščevalne akcije in podobno.

Ravnatelj je izbral nove ponudnike za dostavo prehrane in vodstvo kuhinje opozoril na zadostno količino obrokov za učence predmetne stopnje, kajti spremenila se je tudi cena obroka, oblikovali sta se dve ceni obrokov glede na starost otrok.

Na področju poučevanja in dela učiteljev se je ravnatelj v šolskem letu 2008/2009 sistematično lotil hospitacij pri posameznih predmetih in pri učiteljih, ki so se strinjali s prisotnostjo ravnatelja, saj so se na strokovnih aktivih dogovorili o možnih terminih za izvedbo hospitacij. Cilj ravnatelja je bil poleg spremljanja strokovnega dela učitelja ter dajanja povratne informacije izvajalcu, tudi pogovor z učiteljem o njegovih željah za nadaljnji strokovni, poklicni razvoj ter možnost za opazovanje oddelkov in učencev v njih.

Skupaj z ravnateljem sva na podlagi rezultatov SPIN analize izdelala vprašalnik za starše, ki je predstavljen v nadaljevanju s ciljem po merjenju in kvantitativni oceni in opredelitvi staršev v določenih problemih, željah, predlogih, ki so jih izrazili.

Na podlagi rezultatov SPIN analize in vrnjenih vprašalnikov za starše je ravnatelj pripravil predlog razvojnega načrta šole v letih 2009-2013, ki smo ga dopolnjevali v projektni skupini za spremljanje in zagotavljanje kakovosti. Razvojni načrt je dober smerokaz za naše nadaljnje kakovostno delo in razvoj, saj se vsekakor zavedamo, da je kakovost premikajoči se cilj, ki ga nikdar ne dosežemo, saj se nam stalno odmika, kajti naše želje so vedno večje in težimo k vedno boljšemu.

Pozitivna naravnost vodstva šole z ravnateljem na čelu je vsekakor ključni pogoj za uvajanje sprememb in izboljšav. Glede na to, da je ravnatelj že leta 2006 podal željo po zagotavljanju kakovostnega dela in uvedbi raziskave o tej temi v šoli, smo lahko prepričani, da je bil in je med projektom ves čas trdno stal za našimi predlogi in nas podpiral. Ravnatelj se je ves čas poteka projekta odzival na naše želje, vprašanja, pobude, poleg tega nam je svetoval in dajal predloge za delo. Mislim, da je bilo najtežje obdobje, ko smo dobili rezultate SPIN analize vseh udeležencev, saj je bilo kar nekaj kritičnih pripomb, seveda pa tudi pohval. Kljub temu, da smo se določenih problemov na tiho zavedali, pa so nas šele, ko so bili napisani spodbudili k dejstvu, da se bo potrebno zdaj soočiti z reševanjem le-teh. Glede na to, da smo z izvajanjem projekta spremljanja in zagotavljanja kakovosti začeli s popolnega začetka, smo vsekakor potrebovali trdno podporo ravnatelja s strokovnim znanjem in predlogi za delo, ki pa nam niso bili vsiljeni, saj smo se glede vsega dogovorili in nato skupaj izpeljali dejavnosti. Vsekakor si težko predstavljam delo, pri katerem nas ravnatelj ne bi spodbujal oz.

bi našemu delu celo nasprotoval (kar bi bilo popolnoma nesmiselno za šolo kot celoto), zato lahko potrdimo **1. HIPOTEZO**: »Vpeljava novosti in izboljšav v vzgojno izobraževalni instituciji potrebuje trdno in nenehno podporo in vzpodbudo vodstva šole.«

3.1.5.2 Rezultati dela v okviru Mreže učečih se šol z interpretacijo

Štiri strokovne delavke, ki smo vključene v Projektno skupino za spremljanje in zagotavljanje kakovosti (učiteljica razredne stopnje, učiteljica predmetne stopnje, učiteljica ene od podružnic, ter profesorica defektologije) smo hkrati sestavljale Razvojni tim, ki se je udeleževal strokovnega izobraževanja v okviru Mreže učečih se šol v šolskem letu 2007/2008. Vključitev v enoletno strokovno izpopolnjevanje in delo v okviru Mreže učečih se šol je bila dobra in dobrodošla odločitev s strani ravnatelja, saj so strokovni delavci na ta način s točkami za vrednotenje izobraževanja dobili tudi zunanjo motivacijo za delo in je delo v nadaljevanju lažje steklo, saj so vedeli, zakaj so prisotni in se trudijo.

V nadaljevanju so zbrani zgolj rezultati posameznih delavnic (brez opisov dejavnosti), ki so prav tako prispevali in oblikovali naše delo na poti h spremembam in kakovostnemu delu naše šole.

1. delavnica (datum: 17.10.2007)

UDELEŽENCI	INTERESI		
1. UČENCI	znanje	medsebojni odnosi	varnost
2. UČITELJI	pogoji za kvaliteto vzgojno-izobraževalno delo	dobri medsebojni odnosi v kolektivu	socialna varnost
3. STARŠI	znanje in uspešnost otrok	varnost otrok	dobro počutje

Tabela 3.18: Udeleženci in njihovi interesi v Osnovni šoli Železniki

Na podlagi odkrivanja udeležencev in njihovih interesov smo oblikovali vizijo šole: »**Vzgoja, zadovoljstvo in učenje- most v nadaljnje življenje.**« Udeleženci delavnice so se zelo pozitivno odzvali na dejavnosti, ki smo jih izvajali in so enotno pohvalili opravljeno delo.

Poslanstvo organizacije ostaja enako in sicer: »Mlade ljudi želimo vzgojiti in izobraziti v celovite osebnosti, da bodo sposobni samostojno in ustvarjalno reševati vsakdanje probleme in bodo spoštovali vrednote naše skupnosti.«

2. delavnica (20.11.2007)

DEJAVNOSTI OŠ Železniki	
1. pouk	20. šolsko glasilo
2. spremstvo otrok na avtobus	21. likovna podoba šole
3. interesne dejavnosti	22. dejavnosti za učence za dod. dej.
4. sodelovanje s starši	23. neformalna srečanja učiteljev
5. varstvo	24. projekti (Comenius)
6. podaljšano bivanje	25. poklicno usmerjanje
7. sodelovanje na natečajih	26. hospitacije
8. dnevi dejavnosti	27. nacionalna preverjanja znanja
9. tekmovanja	28. počitniške dejavnosti
10. bralna značka	29. dežurstva
11. sodelovanje z društvi	30. ločevanje odpadkov
12. akcije	31. knjižnica
13. izpolnjevanje dokumentacije	32. šolska prehrana
14. konference	33. skrb za higieno (zdravstvena vzg.)
15. izobraževanja	34. vzgoja
16. kulturne prireditve, razstave	35. čipkarska
17. dodatna strokovna pomoč, individualna in skupinska	36. urejanje učilnic
18. šolski radio	36. šola v naravi
19. šolska skupnost	

Tabela 3.19: Zbirnik dejavnosti, ki jih izvaja Osnovna šola Železniki

Za najpomembnejše dejavnosti so se po točkovanju skupin s točkami od 1-5, kot najpomembnejše izkazale: POUK, VZGOJA, SODELOVANJE S STARŠI. Nadaljnje glasovanje skupin je odločilo, da je VZGOJA dejavnost, ki si jo želimo spreminjati, izboljšati.

S pomočjo polovične SPIN analize za dejavnost VZGOJA, smo prišli do enotnega področja, ki ga želimo spremeniti in izboljšati in to je DOSLEDNOST.

Izbrana dejavnost: VZGOJA			
Kaj delamo pri tej dejavnosti dobro?		S čim nismo zadovoljni?	
<i>Udeleženci:</i>	UČENCI	UČITELJI	STARŠI
In imamo na to vpliv.			
<ul style="list-style-type: none"> - pozdravljanje (zgled učitelja), - odzivanje na dejanja, - skupno iskanje rešitve, - sprotno reševanje problemov, - <u>doslednost</u>, - organiziranost malice, - jutranje varstvo, - vztrajnost, potrpežljivost, - iskanje močnih področij, - sodelovanje, - tematske razredne ure, - odnos do lastnine, - prepoznavanje težav 		<ul style="list-style-type: none"> - neučinkovitost, - podpora staršev, - neupoštevanje pravil- učencev, - neenotna merila- kje so meje, - nepotrpežljivost, - nestrpnost, - premalo pooblastil pri reševanju problemov, - <u>doslednost</u>, - medsebojno spoštovanje, - pozdravljanje, - govorna kultura, - dežurstva, - skrb za okolje in šolske prostore, - odnos med vrstniki, - učenci premalo z razrednikom, - pribor pri kosilu 	

Tabela 3.20: Analiza izbrane dejavnosti, ki jo je potrebno izboljšati v Osnovni šoli Železniki

Glede na dejavnost (VZGOJA), ki so jo izbrali učitelji kot tisto, ki je potrebna sprememb, izboljšav, lahko ponovno potrdimo 2. HIPOTEZO: »»Strokovni delavci želijo najprej razrešiti področje vzgoje in discipline, šele v nadaljevanju so se zmožni soočiti s problematiko uvajanja novih poučevalnih metod.« zanimivo je, da se je prav področje doslednosti zelo pogosto pojavljalo tudi v rezultatih SPIN analize. Kot kaže je to zares problem naše šole, ki smo se ga tudi lotili reševati.

3. delavnica (23.2. 2008)

Vsaka skupina oblikuje en problem, ki ga vidijo kot ključnega, poleg tega predvidi kakšno bi bilo želeno stanje glede na opažen problem.

Problemi, ki so jih oblikovale skupine:

- Učenci ne izpolnjujejo domačih obveznosti.**
- Učenci zamujajo k uram pouka.*
- Učenci uporabljajo mobitele.
- **Učitelji ne ukrepamo enotno.****
- Učenci ne delajo sproti.
- Učitelji ne izvajajo doslednosti pri dežuranju.
- Učence ne upoštevajo navodil učiteljev.

(* pomeni, da je problem izpostavilo več skupin)

Izmed zbranih problemov smo skupaj določili enega, ki ga želimo izboljšati, rešiti. Izbran problem je: **Učitelji ne ukrepamo enotno.**

Na podlagi izbranega problema smo po skupinah naredili vzročno- posledično analizo problema, nato pa izločili vzroke in posledice na katere mi, kot učitelji nimamo vpliva. Dobili smo spodnji zbirnik:

Problem: **Učitelji ne ukrepamo enotno.**

VZROKI	POSLEDICE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Si ne vzamemo časa za reševanje vzgojnih problemov. ➤ Nepoznavanje šolskih pravil. ➤ Otrok je grešni kozel ali angelček. ➤ Ležernost učitelja, lažje zamižati kot ukrepati. ➤ Nimamo napisanih pravil oz. dogovorov o ukrepanju pri kršitvah. ➤ Učitelji namerno spregledajo 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ignoriranje problema. ➤ Neizrečen ukrep. ➤ Neprimerno, neustrezno obnašanje otrok. ➤ Učenci izkoriščajo našo neenotnost. ➤ Medsebojni očitki med učitelji. opozorila. ➤ Učenci ne vedo, kako reagirati v situaciji.

<p>kršenje šolskih pravil. Učitelji se nočejo izpostavljati.</p> <p>➤ Neseznanjenost novozaposlenih s pravili in dogovori šole (dežuranje, varstvo vozačev).</p>	<p>➤ Zbeganost otrok, nezadovoljstvo, slabo počutje učencev, staršev in učiteljev.</p> <p>➤ Slabše možnosti za pridobivanje znanja.</p> <p>➤ Učenci namerno izrabljajo stanje sebi v prid (zapuščanje šole, mobiteli, trgovina, kajenje).</p> <p>➤ Prepozno reagiranje učiteljev.</p> <p>➤ Problem prepuščajo drugim učiteljem. Učenci se ne odzivajo na učiteljeva</p>
--	---

Tabela 3.21: Analiza vzrokov in posledic izbranega problema v Osnovni šoli Železniki

Preostanek nalog oz. dejavnosti uredimo v skupen zbirnik. Skupine izberejo 3 najpomembnejše naloge in jih točkujejo po pomembnosti s točkami od 1-3. Najbolj pomembna dobi 3 točke, najmanj pomembna pa 1.

Dobimo naslednji rezultat:

1.Nimamo napisanih pravil oz. dogovorov o ukrepanju pri kršitvah. (3,3,3,3=12 točk)

2.Ignoreiranje problema. (2,2,1,3,1=9 točk)

3. Si ne vzamemo časa za reševanje vzgojnih problemov. (2,3=5 točk)

4.Učenci izkoriščajo našo neenotnost. (1,1,2,1= 5 točk)

5.Ležernost učitelja, lažje zamižati kot ukrepati. (3 točke)

6.Neizrečen ukrep.(3 točke)

7. Nepoznavanje šolskih pravil.(1,2= 3 točke)

8.Učitelji namerno spregledajo kršenje šolskih pravil. Učitelji se nočejo izpostavljati.(2 točki)

9.Neprimerno, neustrezno obnašanje otrok.(2 točki)

10.Problem prepuščajo drugim učiteljem.(2 točki)

11.Otrok je grešni kozel ali angelček.(1 točka)

12.Učenci ne vedo, kako reagirati v situaciji.(1 točka)

13. Neseznanjenost novozaposlenih s pravili in dogovori šole (dežuranje, varstvo vozačev).

14. Medsebojni očitki med učitelji.
15. Učenci se ne odzivajo na učiteljeva opozorila.
16. Zbeganost otrok, nezadovoljstvo, slabo počutje učencev, staršev in učiteljev.
17. Slabše možnosti za pridobivanje znanja.
18. Učenci namerno izrabljajo stanje sebi v prid (zapuščanje šole, mobiteli, trgovina, kajenje).
19. Prepozno reagiranje učiteljev.

Prednostna naloga oziroma izboljšava OŠ Železniki odgovarja na problem: »**Nimamo napisanih pravil oziroma dogovorov o ukrepanju pri kršitvah.**« in je usmerjena v oblikovanje skupnih pravil. V celoti je tema povezana z oblikovanjem Vzgojnega načrta šole, zato bodo ta pravila predstavljala prav naš Vzgojni načrt. Vzgojni načrt se je oblikoval v delovnih skupinah, koordinatorji skupin pa so se sestajali enkrat mesečno in usklajevali predloge. Rezultat dela je viden v prilogi Vzgojni načrt OŠ Železniki. Glede na to, da so delovne skupine pripravile veliko gradiva, ki ga nato nismo vključili v Vzgojni načrt, smo se strokovni delavci z vodstvom šole dogovorili, da le-to sodi v Pravila šolskega reda (zaenkrat še kot osnutek), ki je prav tako objavljen v prilogi. Poleg tega smo prenovili in popravili Hišni red šole. V šolskem letu 2008/2009 se je zaradi stalnih težav z nedoslednim opravljanjem domačih nalog oblikovala tudi Strategija domačih nalog, ki je prav tako del izboljšave šole in opozarja, usmerja k doslednosti učiteljev in učencev, predstavljena je kot osnutek v Prilogi G.

3.1.5.3 Rezultati vprašalnikov za starše z interpretacijo

Vprašalnik za starše je bil sestavljen v šolskem letu 2007/2008 v sodelovanju z ravnateljem in usklajen na sestanku Projektne skupine za spremljanje in zagotavljanje kakovosti. V oporo pri sestavljanju vprašalnika nam je bilo tudi gradivo Modro oko: spoznaj, analiziraj, izboljšaj (Pluško in drugi 2001). Cilj je bil, da dobimo podrobnejše informacije in kvantificirane podatke o pogledu staršev na problematiko, ki so jo izpostavili v SPIN analizah. Vprašalnik je ravnatelj v šolskem letu 2008/2009 malenkostno spremenil zaradi potreb po drugih informacijah, predvsem po evalviranju Vzgojnega načrta in načrtovanja dela v zvezi s tujimi jeziki. V temelju pa vprašalnik ostaja enak, v analizi bom primerjala enaka vprašanja, podala pa tudi rezultate vprašanj, ki so se razlikovala v letih 2008 in 2009.

Anonimno anketiranje staršev smo izvedli ob zaključku šolskega leta 2007/2008 ter 2008/2009. Glede na to, da je bilo nekaj vprašanj leta 2009 iz vprašalnika izvzetih (4., 5., 6.

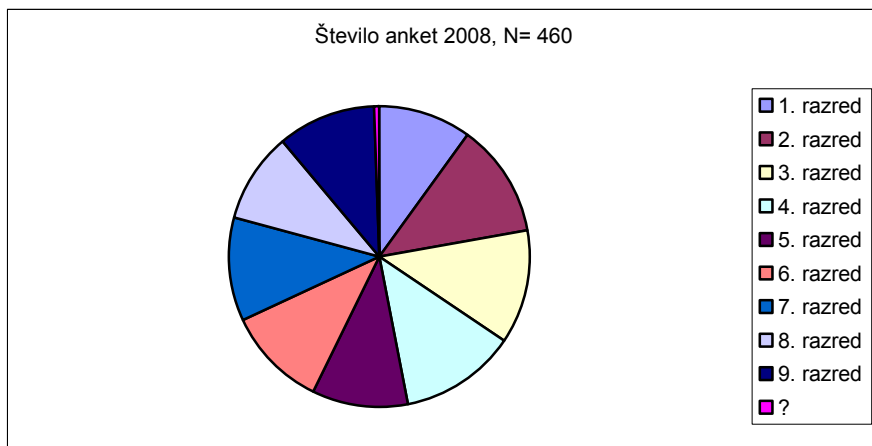
7., 11., 12., 17., 23. vprašanje, pri IV. sklopu pa je bila iz razvrstitve po pomembnosti izvzeta šolska prehrana), nekaj pa za potrebe šolskega dela dodanih (3.vprašanje glede izboljšav s pomočjo vzgojnega načrta, 2009), se vprašalnik iz 2008/2009 malenkost razlikuje. Zaradi uvajanja 2. tujega jezika (na naši šoli bo to nemški jezik) v 7. razred programa osnovne šole, je v III. sklopu dodano vprašanje 12.b pri katerem nas zanima h kateremu izbirnemu tujemu jeziku (razen angleškega in nemškega jezika, ki sodita v redni program) bi starši vključili svojega otroka. V nadaljevanju so objavljeni rezultati in sprotne primerjave enakih vprašanj.

Število vrnjenih anketnih v šolskem letu 2007/2008 je 460 vprašalnikov, kar pomeni 62.8 % (vključene podružnice in matična šola) vseh možnih vprašalnikov.

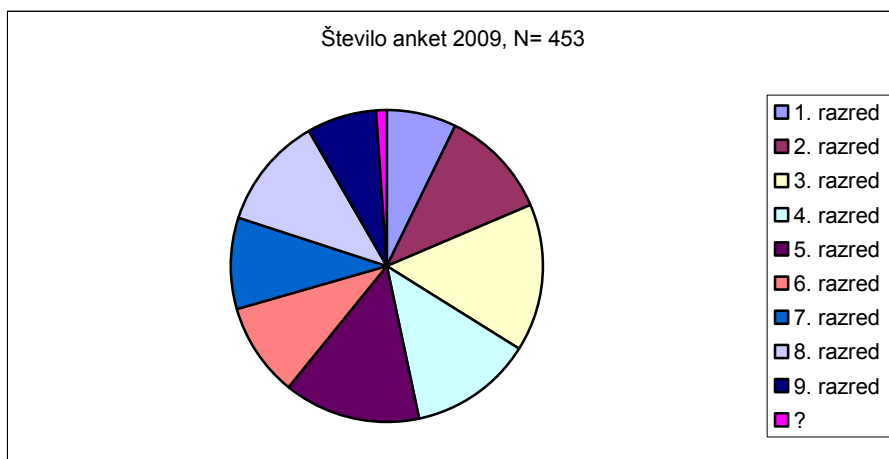
Število vrnjenih anketnih v šolskem letu 2008/2009 je 453 vprašalnikov, kar pomeni 63.4% (vključene podružnice in matična šola) vseh možnih vprašalnikov.

Glede na to, da se je v obeh primerih na anketo odzvala več kot polovica staršev, lahko ponovno potrdimo 4. HIPOTEZO: »Starši izkazujejo visok interes za sodelovanje s šolo za potrebe kakovostnega dela.«

Delež vrnjenih anket po posameznih razredih leta 2008 in 2009

Graf 3.1: Vzorec anket v raziskavi leta 2008

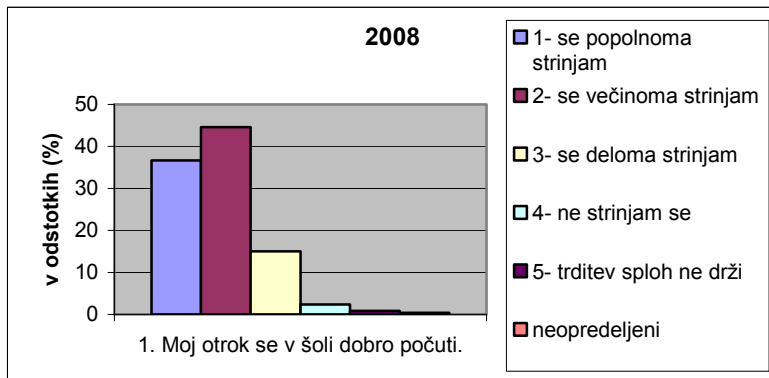
Graf 3.2: Vzorec anket v raziskavi leta 2009

Starši so glede na razred, ki ga obiskuje njihov otrok ankete v obeh letih oddajali v približno enakih odstotkih (povprečno se je v obeh letih odzvalo približno 63 % staršev posameznega razreda). Največji odstotek oddanih anket v vzorcu leta 2008 je 73.53 % pri starših otrok 6. razreda, najnižji pa pri starših otrok 8. razreda to je 52.33 %, kar pa je še vedno več kot polovica vseh možnih staršev tega razreda. V letu 2009 se je največji odstotek (79.75 %) staršev odzval v 5. razredih, najmanj staršev (39.76 %) pa v 9. razredih. Opažamo, da se je v obeh letih na anketo najmanj odzvala enaka skupina staršev, kajti starši otrok 9. razred leta 2009 so isti kot starši otrok 8. razreda leta 2008. Izgleda, da so le-ti ob odhajanju otrok v srednjo šolo manj zainteresirani za nadaljnje delo osnovne šole.

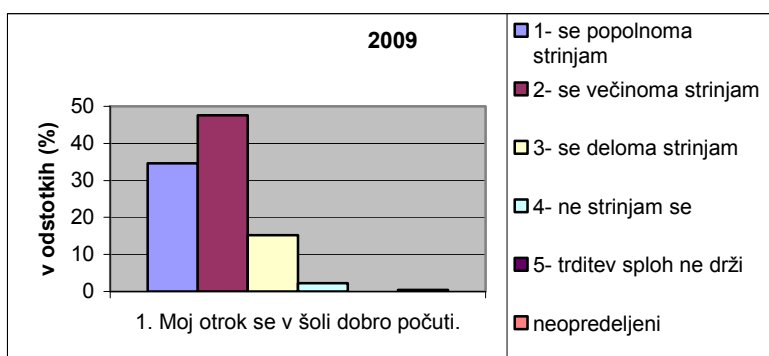
Leta 2008 trije starši (0.65 %) v anketi niso zaupali podatka glede razreda, ki ga obiskuje njihov otrok, medtem ko je bil ta odstotek leta 2009 višji 1.10 % oziroma 5 staršev.

I. Kaj starši menijo o vzgojnem delovanju šole? Pri vsaki trditvi je bilo potrebno označiti, koliko drži posamezna trditev.

1. Moj otrok se v šoli dobro počuti.

Graf 3.3: Moj otrok se v šoli dobro počuti. (2008)

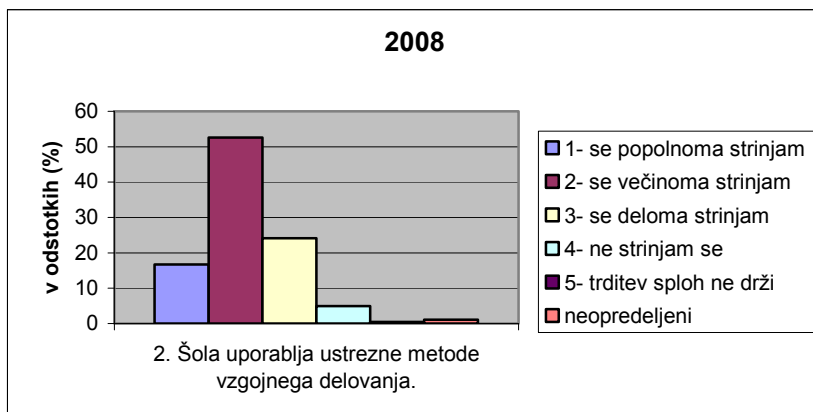
Graf 3.4: Moj otrok se v šoli dobro počuti. (2009)

Rezultat je v obeh letih zelo podoben, skoraj skladen. Večina staršev se večinoma strinja s trditvijo in sicer leta 2008 je odstotek teh staršev znašal 44.56 %, leta 2009 pa 47.54 %. Sledi skupina staršev, ki se s trditvijo strinja popolnoma, ta odstotek je bil malenkost višji leta 2008 (36.7 %), medtem ko je leta 2009 znašal 34.60 %. Leta 2008 se štirje starši (0.87 %) niso strinjali z dano trditvijo, leta 2009 pa takih staršev ni bilo. V obeh letih sta bila dva starša glede te trditve neopredeljena.

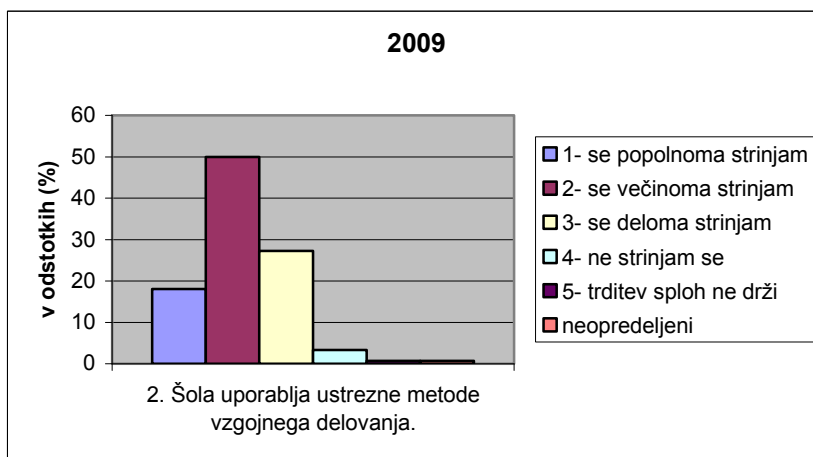
Tudi aritmetična sredina je zelo podobna saj je leta 2008 znašala 1.86, leta 2009 pa 1.85.

Kot vidimo se mnenje staršev o počutju njihovih otrok v šoli ni veliko spremenil, v splošnem starši menijo, da se njihovi otroci v šoli dobro počutijo.

2. Šola uporablja ustrezne metode vzgojnega delovanja.

Graf 3.5: Šola uporablja ustrezne metode vzgojnega delovanja. (2008)

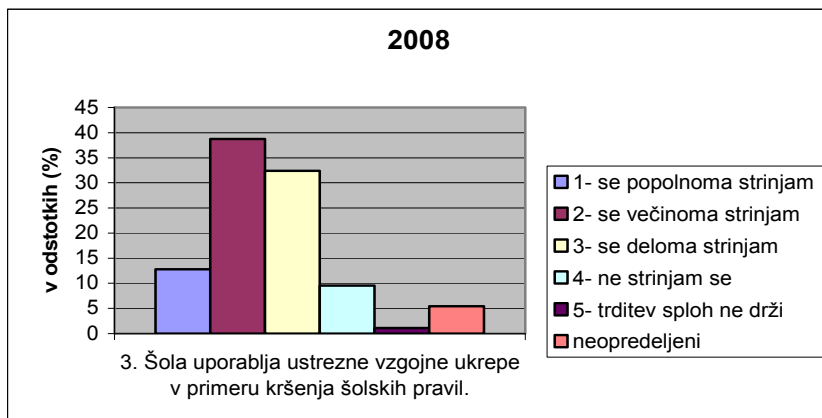

Graf 3.6: Šola uporablja ustrezne metode vzgojnega delovanja. (2009)

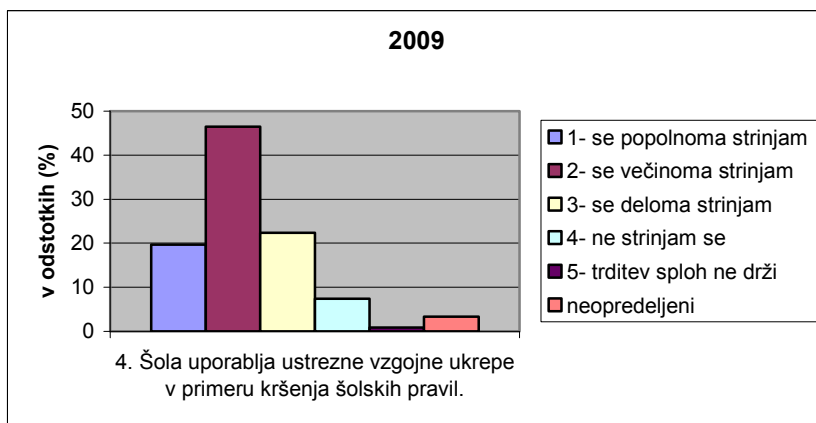
Približno polovica staršev se večinoma strinja s trditvijo, da šola uporablja ustrezne metode vzgojnega delovanja in sicer 52.61 % leta 2008 in 50 % leta 2009 . Aritmetični sredini sta si zopet zelo podobni in sicer leta 2008 znaša 2.19, leta 2009 pa 2.18. Pri tej trditvi se 5 staršev ni opredelilo leta 2008, leta 2009 pa so bili neopredeljeni trije.

Kot vidimo se starši strinjajo vzgojnimi metodami, ki jih uporablja šola.

3. Šola uporablja ustrezne vzgojne ukrepe v primeru kršenja šolskih pravil.

Graf 3.7: Šola uporablja ustrezne vzgojne ukrepe v primeru kršenja šolskih pravil. (2008)

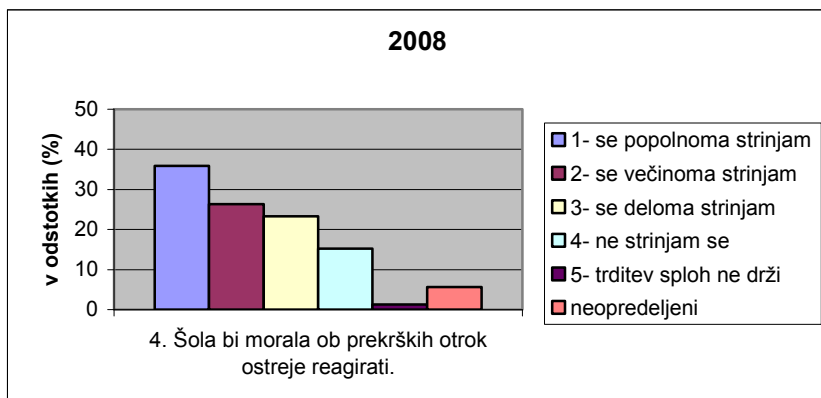

Graf 3.8: Šola uporablja ustrezne vzgojne ukrepe v primeru kršenja šolskih pravil. (2009)

Opazimo, da se je skupni delež staršev, ki se popolnoma in večinoma strinja s trditvijo, da šola uporablja ustrezne vzgojne ukrepe v primeru kršenja pravil v letu 2009 (66.1 %) v primerjavi z letom 2008 (51.52 %) povečal za 14.58 %. Delež staršev, ki so se deloma strinjali s trditvijo je leta 2009 padel za 10 % (22.23 %), leta 2008 pa je znašal 32.39 %. Aritmetična sredina znaša leta 2008 2.44, leta 2009 pa 2.21 in tako vidimo, da se starši v večini večinoma in deloma strinjajo z dano trditvijo. Pri tej trditvi se kar 25 (5.43 %) staršev leta 2008 ni opredelilo, leta 2009 pa 15 (3.35 %).

Pri tej trditvi lahko vidimo posledico uvedbe vzgojnega načrta in s tem večje zadovoljstvo oziroma strinjanje staršev z ustreznostjo vzgojnih ukrepov, ki jih uporablja šola.

4. Šola bi morala ob prekrških otrok ostreje reagirati.

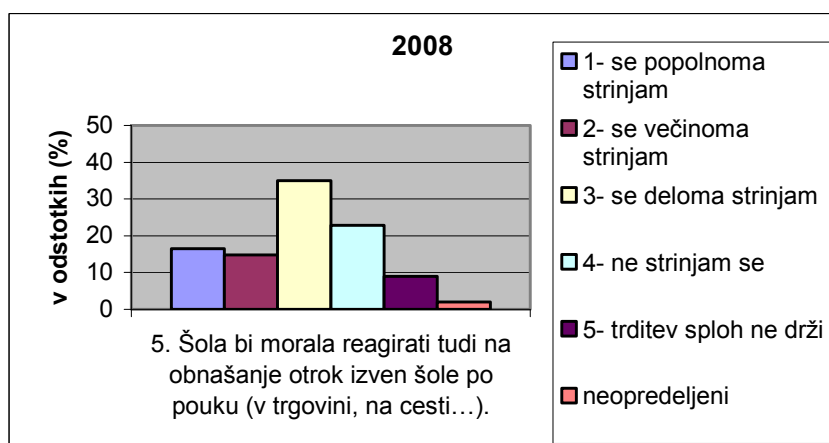

Graf 3.9: Šola bi morala ob prekrških otrok ostreje reagirati. (2008)

Starši se popolnoma strinjajo s trditvijo, da bi morala šola ob prekrških otrok ostreje reagirati in sicer 35.87 % staršev, kot je razvidno iz Grafa 3.9. Aritmetična sredina znaša 2.21. Pri tej trditvi se 26 (5.65 %) staršev ni opredelilo.

Primerjava z letom 2009 ni možna, ker je bila trditev iz vprašalnika izključena.

5. Šola bi morala reagirati tudi na obnašanje otrok izven šole po pouku (v trgovini, na cesti...).

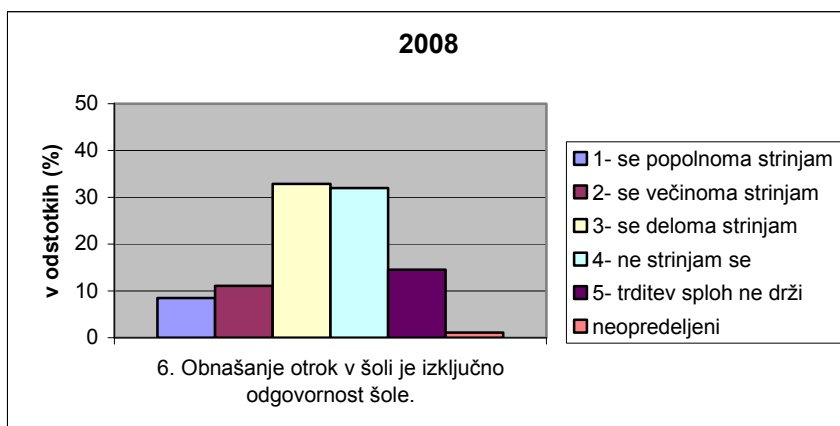
Graf 3.10: Šola bi morala reagirati tudi na obnašanje otrok izven šole po pouku (v trgovini, na cesti...). (2008)

Večina staršev, to je 35 % se deloma strinja s trditvijo, da bi morala šola ostreje reagirati tudi na obnašanje otrok izven šole po pouku, sledijo jim starši (22.82 %), ki se s trditvijo ne strinjajo. Aritmetična sredina znaša 2.93, neopredeljenih je bilo 9 staršev (1.96 %).

To vprašanje je bilo vključeno, ker se je v SPIN analizi pri predlogih, željah staršev pojavila težnja, da šola ukrepa tudi pri neprimernem obnašanju otrok izven šole in nas je zanimalo kolikšen delež staršev je takega prepričanja glede na to, da se šola sicer za te ukrepe ne čuti odgovorna. Kot vidimo starši od šole kljub vsemu pričakujejo ukrepe šole izven šolskega okoliša, česar pa ne moremo zagotoviti, saj za to nismo pristojni.

Primerjava z letom 2009 ni možna, ker je bila trditev iz vprašalnika izključena.

6. Obnašanje otrok v šoli je izključno odgovornost šole.

Graf 3.11: Obnašanje otrok v šoli je izključno odgovornost šole. (2008)

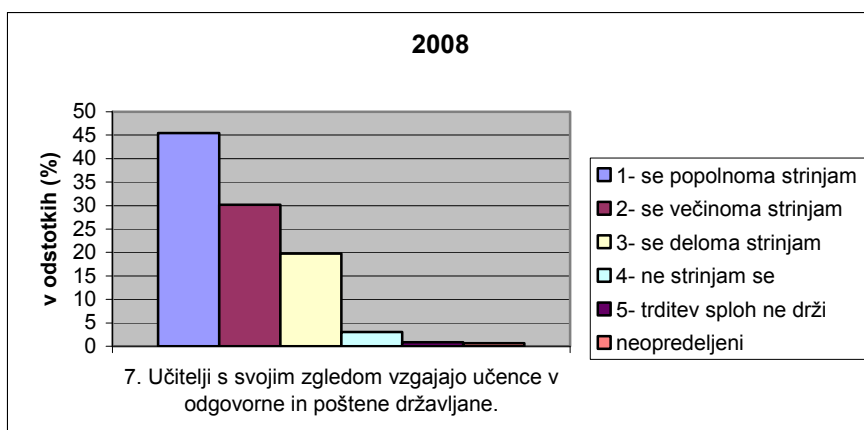
Starši se pri tej trditvi cepijo na dva pola, tako vidimo da se jih veliko strinja s trditvijo (skupaj 1, 2, 3: 52.39 %), a velik je tudi delež staršev, ki se s trditvijo ne strinjajo (46.53 %). Vidimo, da se starši naših otrok delijo približno na polovico glede mnenja o odgovornosti šole za obnašanje njihovih otrok v šoli. Nekateri vzgojo otrok prepuščajo izključno šoli (kot vidimo iz grafa 3.11 je teh več), drugi se zavedajo, da so primarni vzgojitelji otrok oni sami-starši. Aritmetična sredina znaša 3.33, neopredeljenih je bilo 5 staršev (1.08 %).

Vprašanje je bilo malenkost provokativno, ker nas je zanimalo, kako starši razmišljajo o odgovornosti za vzgojo svojih otrok (ponovno je bilo postavljeno na podlagi rezultatov SPIN analize). Vsekakor se bomo morali strokovni delavci še naprej dosledno truditi za dosledno

ukrepanje na področju vzgoje in s tem pri otrocih razvijati vzgojno kulturo, ki bo omogočila dobro medsebojno sodelovanje za kvalitetno delo na področju izobraževanja.

Primerjava z letom 2009 ni možna, ker je bila trditev iz vprašalnika izključena.

7. Učitelji s svojim zgledom vzgajajo učence v odgovorne in poštene državljane.

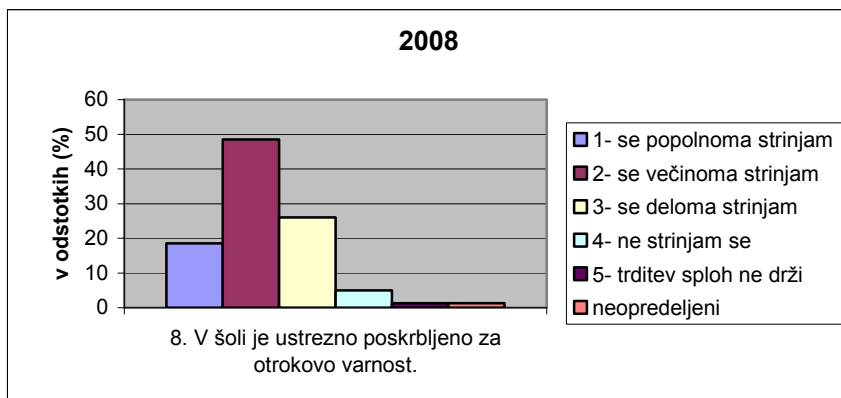
Graf 3.12: Učitelji s svojim zgledom vzgajajo učence v odgovorne in poštene državljane. (2008)

Iz grafa 3.12 je razvidno, da se 45.43 % staršev popolnoma strinja s trditvijo, da učitelji s svojim zgledom vzgajajo učence v odgovorne in poštene državljane. Aritmetična sredina znaša 1.83, neopredeljeni so bili 3 starši (0.65 %).

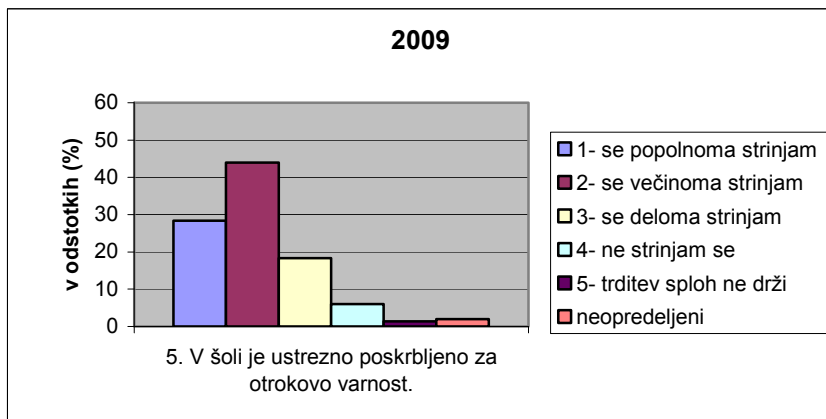
Vsekakor smo odrasli zgled mlajšim, zato je zelo pomembno kako in na kakšen način se obnašamo v različnih situacijah, še posebej strokovni delavci v šolstvu.

Primerjava z letom 2009 ni možna, ker je bila trditev iz vprašalnika izključena.

8. V šoli je ustrezno poskrbljeno za otrokovo varnost.

Graf 3.13: V šoli je ustrezno poskrbljeno za otrokovo varnost. (2008)

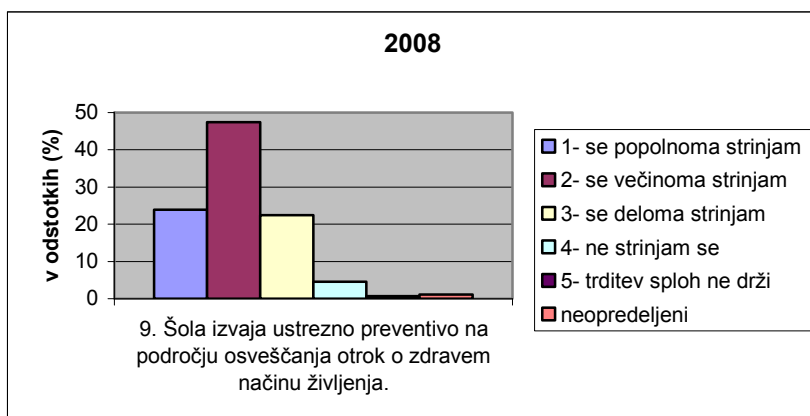

Graf 3.14: V šoli je ustrezno poskrbljeno za otrokovo varnost. (2009)

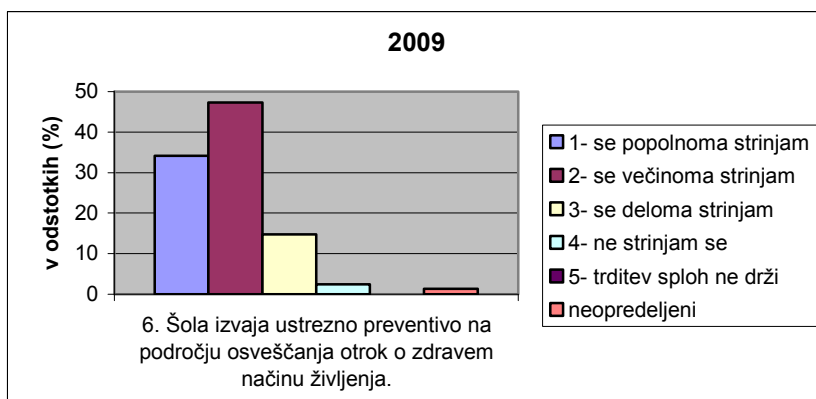
Kot vidimo iz grafa 3.13 in 3.14 se je delež staršev, ki menijo da je v šoli ustrezno poskrbljeno za otrokovo varnost v letu 2009 povečal na področju popolnega strinjanja s trditvijo (leta 2008 se je 18.5 % popolnoma strinjalo s trditvijo, leta 2009 pa 28.35 %). Leta 2009 se je za približno 8 % znižal delež staršev, ki se s trditvijo delno strinjajo. Kot je jasno razvidno iz grafov se v večini starši večinoma strinjajo z izjavo (leta 2008 je delež 48.5 %, leta 2009 pa približno 44 %).

Leta 2008 aritmetična sredina znaša 2.21, leta 2009 pa 2.06, iz česar lahko sklepamo, da se je stanje na področju varnosti otrok malenkost izboljšalo. V letu 2008 je bilo 6 (1.3 %) neopredeljenih, leta 2009 pa 9 (2 %) staršev.

9. Šola izvaja ustrezno preventivo na področju osveščanja otrok o zdravem načinu življenja.

Graf 3.15: Šola izvaja ustrezno preventivo na področju osveščanja otrok o zdravem načinu življenja. (2008)

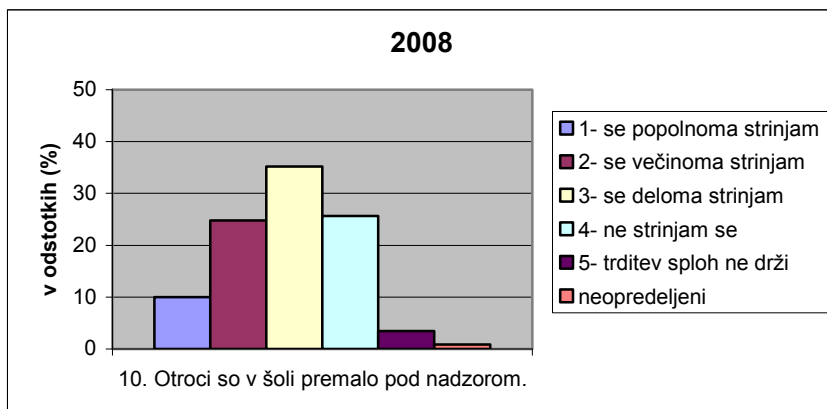

Graf 3.16: Šola izvaja ustrezno preventivo na področju osveščanja otrok o zdravem načinu življenja. (2009)

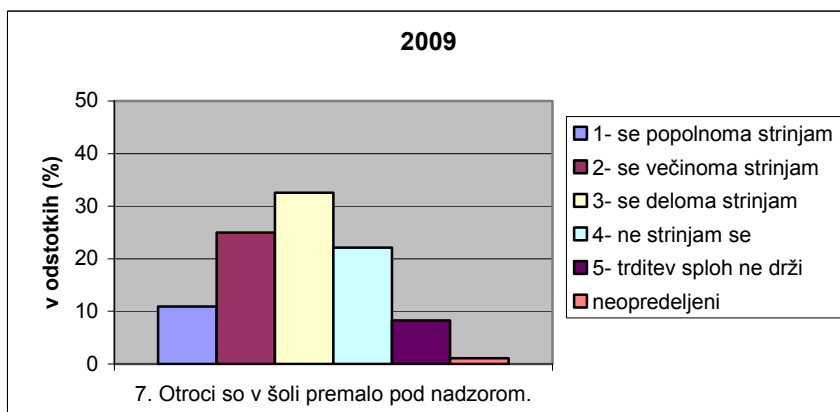
Starši se skoraj v enakem odstotku v primerjavi dveh let večinoma strinjajo s trditvijo, da šola izvaja ustrezno preventivo na področju osveščanja otrok o zdravem načinu življenja in sicer 47.39 % v letu 2008 in 47.32 %. Leta 2009 je delež staršev, ki se s trditvijo popolnoma strinjajo v primerjavi z letom 2008 narasel za 10.24 %, za 7.66 % se je zmanjšal delež staršev, ki se deloma strinjajo s to trditvijo.

Leta 2008 aritmetična sredina znaša 2.10, leta 2009 pa 1.85, iz česar lahko sklepamo, da se je stanje na področju preventive in osveščanja otrok o zdravem načinu življenja malenkost izboljšalo. V letu 2008 je bilo 5 (1 %) neopredeljenih, leta 2009 pa 6 (1.34 %) staršev.

10. Otroci so v šoli premalo pod nadzorom.

Graf 3.17: Otroci so v šoli premalo pod nadzorom. (2008)

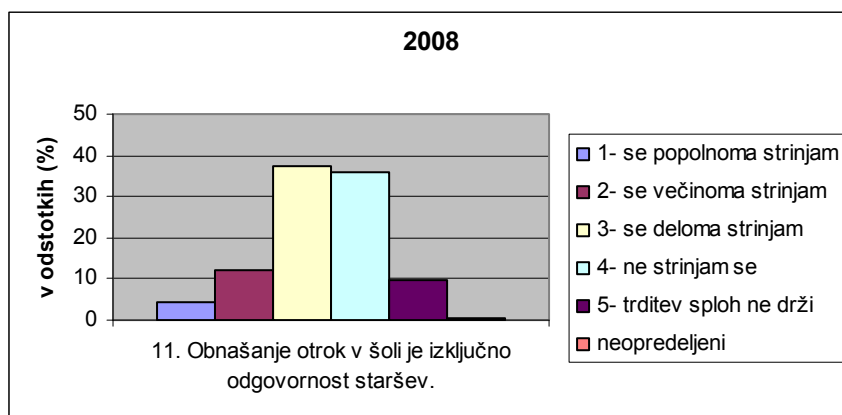

Graf 3.18: Otroci so v šoli premalo pod nadzorom. (2009)

V obeh opazovanih letih se večina staršev deloma strinja s trditvijo in sicer leta 2008 v 35.22%, leta 2009 pa 32.59 %. Delež staršev, ki se popolnoma oziroma večinoma strinjajo je v obeh letih zelo podoben. Delež staršev, ki se ne strinjajo s trditvijo oz. trdijo, da trditev ne drži je v obeh letih približno enak in sicer leta 2008 znaša delež 29.13 %, leta 2009 pa 30.36 % staršev.

Leta 2008 aritmetična sredina znaša 2.88, leta 2009 pa 2.92, iz česar lahko sklepamo, da se je mnenje staršev o količini nadzora otrok malenkost izboljšalo. V letu 2008 so bili 4 (1 %) starši neopredeljeni, leta 2009 pa je bilo takih staršev 5 (1.11 %).

11. Obnašanje otrok v šoli je izključno odgovornost staršev.

Graf 3.19: Obnašanje otrok v šoli je izključno odgovornost staršev. (2008)

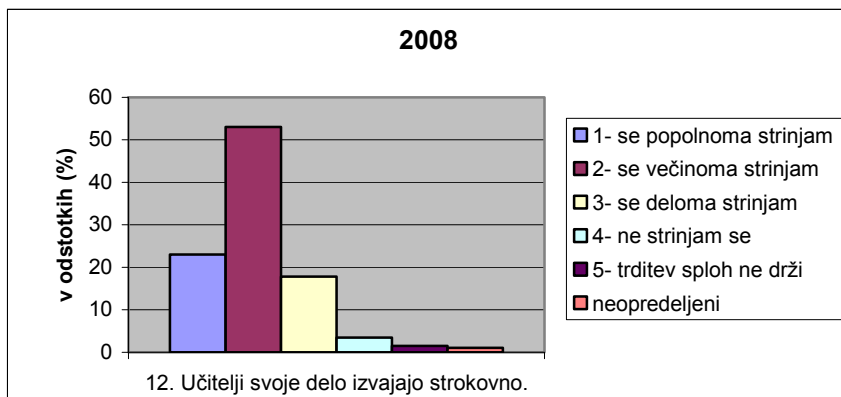
Rezultati pri trditvi glede staršev in njihove odgovornosti za obnašanje otrok v šoli so podobni kot pri 6. vprašanju (graf 3.11). V tem primeru se 53.9 % staršev strinja z dano trditvijo, 45.65 % staršev pa se ne strinja z njo. Aritmetična sredina znaša 3.35, kar kaže da se starši deloma strinjajo, da so odgovorni za obnašanje otrok v šoli. Dva starša (0.43 %) sta bila neopredeljena.

Če primerjamo to trditev s trditvijo, da je za obnašanje otrok v šoli izključno odgovorna šola (aritmetična sredina znaša 3.33), lahko sklepamo, da starši menijo, da so za obnašanje otrok v šoli deloma odgovorni starši, deloma pa šola oz. njeni strokovni delavci.

Primerjava z letom 2009 ni možna, ker je bila trditev iz vprašalnika izključena.

II. V drugem sklopu nas je zanimalo, kakšen je pogled staršev na izvajanje pouka. Pri vsaki trditvi je bilo potrebno označiti, koliko drži posamezna trditev.

12. Učitelji svoje delo izvajajo strokovno.

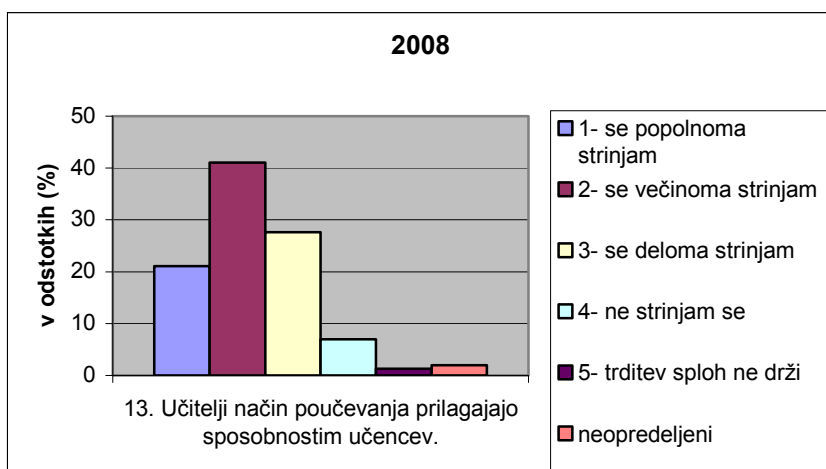

Graf 3.20: Učitelji svoje delo izvajajo strokovno. (2008)

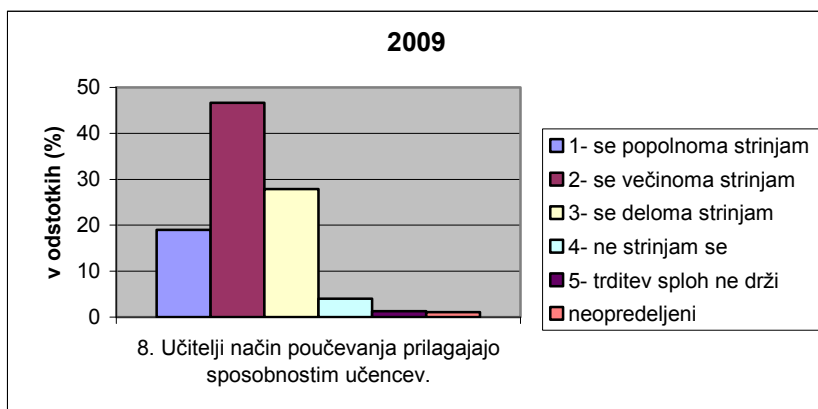
S trditvijo, da učitelji svoje delo izvajajo strokovno se strinja 76.04 % staršev, medtem ko se z njo deloma strinja 18 %, 5 % staršev se s trditvijo ne strinja. Iz tega sklepamo, da starši cenijo naše delo in ga dobro vrednotijo. Aritmetična sredina znaša 2.06, pri tem vprašanju se 5 (1.08%) staršev ni opredelilo.

Primerjava z letom 2009 ni možna, ker je bila trditev iz vprašalnika izključena.

13. Učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev.

Graf 3.21: Učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev. (2008)

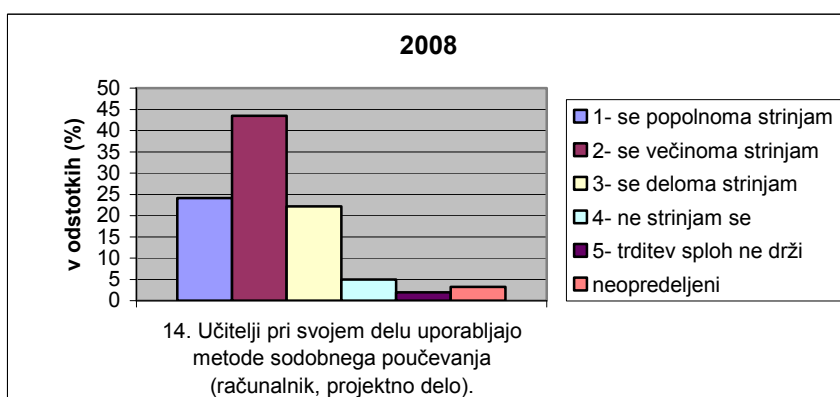

Graf 3.22: Učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev. (2009)

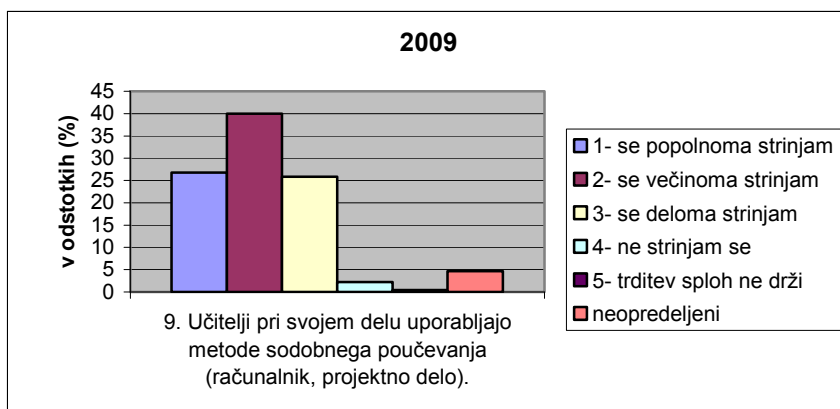
S trditvijo, da učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev se je leta 2008 popolnoma strinjalo 23.04 % staršev, 2009 pa 18.97 %. V letu 2009 se je malo povečal delež staršev, ki se večinoma strinjajo s trditvijo in sicer za 5.57 % v primerjavi z 2008. Delež staršev, ki se deloma strinjajo s trditvijo pa je skoraj enak (približno 27 %). Aritmetična sredina je leta 2008 znašala 2.25, leta 2009 pa 2.21. Leta 2008 je bilo devet staršev (1.95 %) neopredeljenih, leta 2009 pa pet (1.12 %).

Vidimo, da starši zaupajo v prilagajanje načina poučevanja sposobnostim otrok, delež teh staršev se je malenkostno povečal.

14. Učitelji pri svojem delu uporabljajo metode sodobnega poučevanja (računalnik, projektno delo).

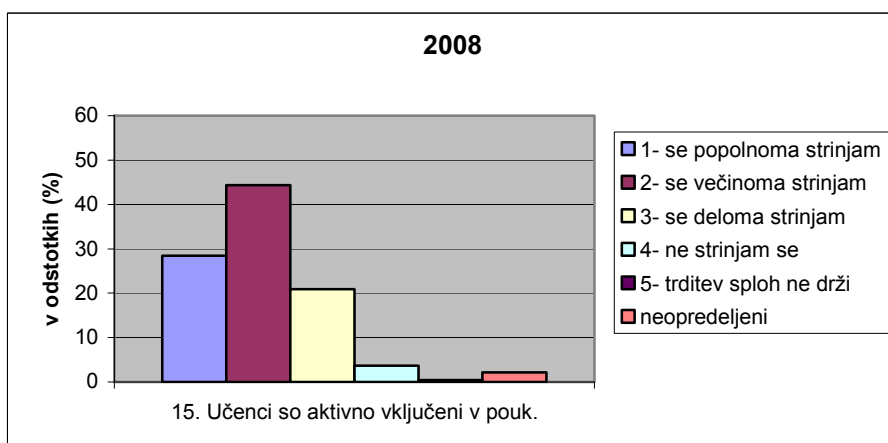
Graf 3.23: Učitelji pri svojem delu uporabljajo metode sodobnega poučevanja (računalnik, projektno delo). (2008)

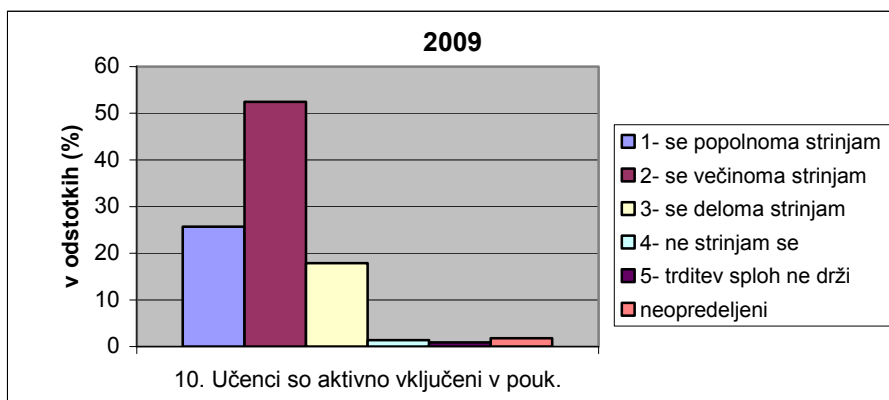
Graf 3.24: Učitelji pri svojem delu uporabljajo metode sodobnega poučevanja (računalnik, projektno delo). (2009)

Leta 2008 se pretežni del staršev strinja s trditvijo, da učitelji pri svojem delu uporabljajo metode sodobnega poučevanja in sicer 43.48 %, leta 2009 pa 39.95 %. Za približno 2 % pa se je leta 2009 povečal delež staršev, ki se s trditvijo popolnoma strinjajo, za 4 % pa tistih, ki se s trditvijo strinjajo deloma. Leta 2008 aritmetična sredina znaša 2.14, leta 2009 pa 2.05. Leta 2008 je bilo petnajst staršev (3.26 %) neopredeljenih, leta 2009 pa 21 staršev (4.69 %). Starši so pri pripombah omenili, da zaradi neprisotnosti pri pouku o tej trditvi ne morejo podati mnenja. Vidimo pa, da se je mnenje staršev o uporabi sodobnih metod poučevanja malenkost izboljšalo v prid uporabi omenjenih metod.

15. Učenci so aktivno vključeni v pouk.

Graf 3.25: Učenci so aktivno vključeni v pouk. (2008)

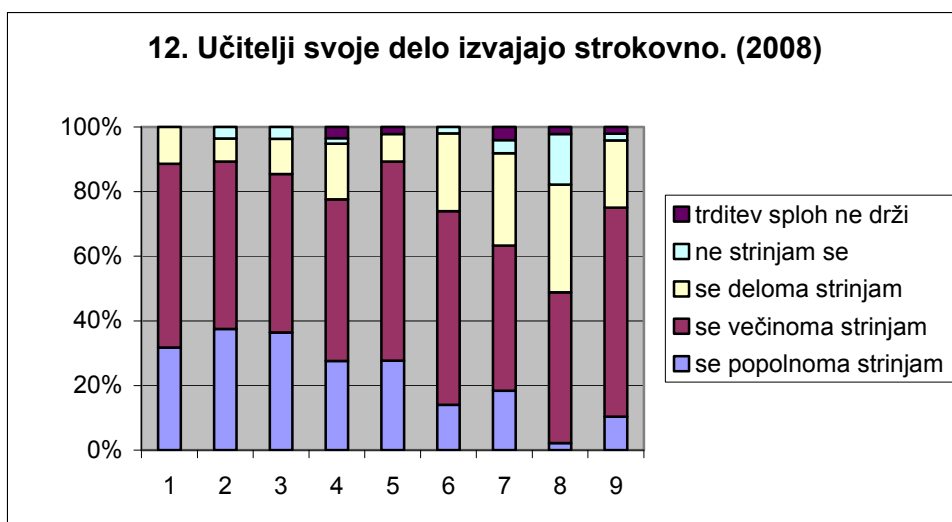
Graf 3.26: Učenci so aktivno vključeni v pouk. (2009)

Leta 2009 se je delež staršev, ki se večinoma strinjajo, da so učenci aktivno vključeni v pouk v primerjavi z 2008 povečal za približno 8 %, popolnoma pa se jih strinja za približno 3 % manj.

Leta 2008 je aritmetična sredina znašala 2.01, leta 2009 pa 1.97. Leta 2008 je bilo deset staršev (2.17 %) neopredeljenih, leta 2009 pa 8 oziroma 1.78 % staršev. Iz tega lahko sklepamo, da se je mnenje staršev o aktivnem vključevanju otrok v pouk izboljšalo.

PREVERJANJE 3. HIPOTEZE

Preverjanje 3. HIPOTEZE: »Starši učencev višjih razredov so v primerjavi s starši učencev nižjih razredov bolj kritični do dela učiteljev.« Osredotočila sem se na 2 vprašanja, pri katerih so starši neposredno vrednotili oz. podali svoje mnenje o strokovnosti in poučevanju učiteljev.

Graf 3.27: Učitelji svoje delo izvajajo strokovno- deleži po razredih. (2008)

	1. razred	2. razred	3. razred	4. razred	5. razred	6. razred	7. razred	8. razred	9. razred
Aritmetična sredina	1.80	1.77	1.82	2.03	1.87	2.14	2.31	2.69	2.21
Skupno povprečje	1.86					2.34			

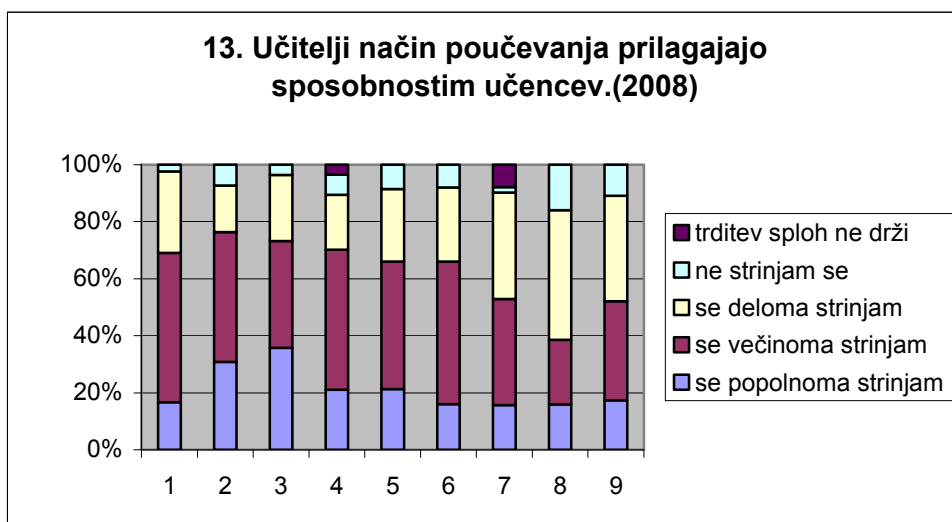
Tabela 3.22: Povprečne vrednosti po razredih pri 12. vprašanju, 2008.

S trditvijo, da učitelji svoje delo izvajajo strokovno se ne strinja noben starš, ki ima otroka v 1., 2., 3. ali 6. razredu, medtem ko se v 4. in 7. razredu dva starša strinjata s trditvijo, v 5., 8. in 9. razredu pa po en starš. Kot je razvidno iz tabele 3.22 se povprečna ocena se giba med 1.77 in 2.69, kar je dokaj dobra ocena, saj lahko vidimo, da se večina staršev strinja z dano trditvijo vsaj deloma. Kot najbolj kritična skupina glede strokovnosti učiteljev se izkaže vzorec staršev otrok 8. razreda. Opazimo lahko, da znaša skupno povprečje staršev razredne stopnje (1.-5. razred) 1.86, staršev predmetne stopnje (6.-9. razred) pa 2.34. Iz tega sklepamo, da so starši otrok, ki obiskujejo predmetno stopnjo res malenkost bolj kritični, a razlika ne

predstavlja očitne razlike, ki smo jo pričakovali, zato **3. HIPOTEZO** na tem mestu zavračamo.

Žal je bila trditev v šolskem letu 2008/2009 iz vprašalnika izključena, zato primerjava ni možna.

Sledi še analiza trditve o prilagajanju poučevanja učiteljev sposobnostim učencem oziroma individualizaciji. Zanima nas v kolikšni meri starši menijo, da učitelji delo prilagajajo sposobnostim učencev oziroma koliko so kritični do dela učiteljev.

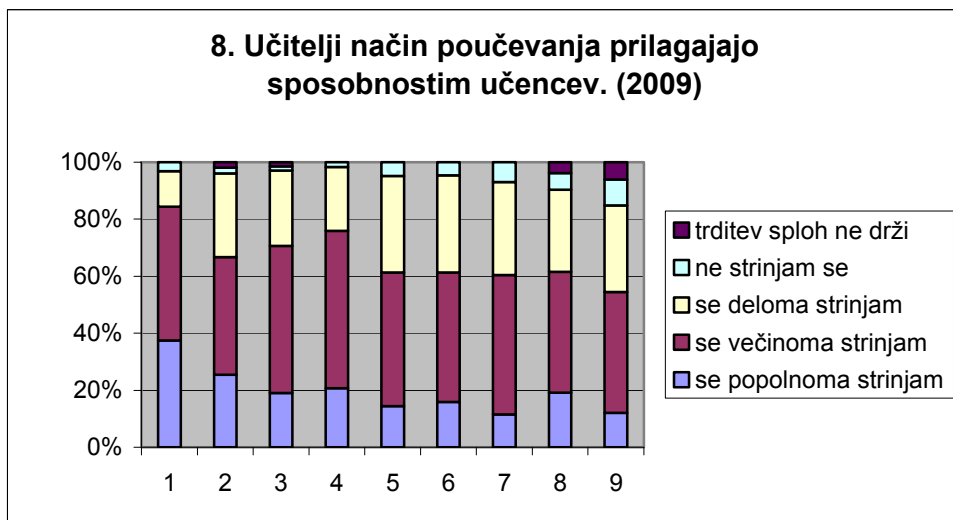
Graf 3.28: Učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev - deleži po razredih. (2008)

	1. razred	2. razred	3. razred	4. razred	5. razred	6. razred	7. razred	8. razred	9. razred
Aritmetična sredina	2.17	2.00	1.95	2.23	2.21	2.26	2.50	2.61	3.06
Skupno povprečje	2.11					2.61			

Tabela 3.23: Povprečne vrednosti po razredih pri 13. vprašanju, 2008.

S trditvijo, da učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev se ne strinja noben starš, ki ima otroka v 1., 2., 3., 5., 6., 8. ali 9. razredu, medtem ko se v 4. razredu s trditvijo strinjata dva starša, v 7. razredu pa štirje v raziskavi leta 2008. Leta 2009 se nihče od staršev, ki ima otroka v 1., 4., 5., 6., 7. razredu ne strinja s trditvijo, v 2. in 3. razredu se s trditvijo strinja po en starš, v 8. in 9. razredu pa po dva starša. Kot najbolj kritična skupina glede

prilagajanja poučevanja sposobnostim učencev se v obeh letih izkaže vzorec staršev otrok 9. razreda.

Graf 3.29: Učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev - deleži po razredih. (2009)

	1. razred	2. razred	3. razred	4. razred	5. razred	6. razred	7. razred	8. razred	9. razred
Aritmetična sredina	1.81	2.14	2.15	2.05	2.29	2.27	2.35	2.33	2.54
Skupno povprečje	2.09					2.37			

Tabela 3.24: Povprečne vrednosti po razredih pri 8. vprašanju, 2009.

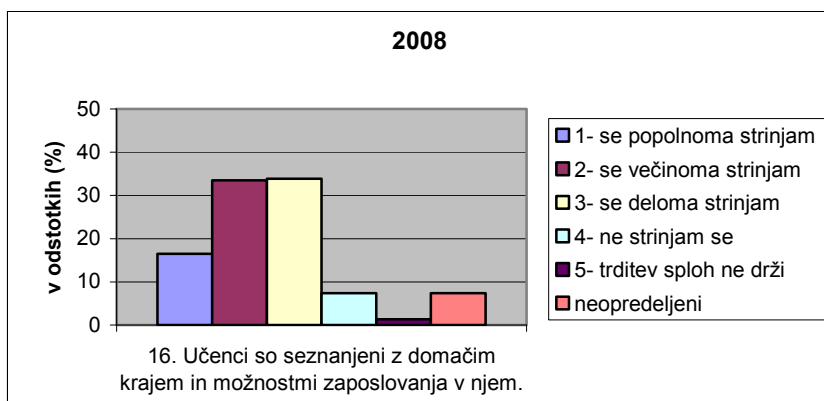
Kot je razvidno iz tabele 3.23 se povprečna ocena se giba med 1.95 (3. razred) in 3.06 (9. razred), kar je dokaj dobra ocena, saj lahko vidimo, da se večina staršev strinja z dano trditvijo vsaj deloma, iz tabele 3.24 pa vidimo povprečno gibanje ocene med 1.81 (1. razred) in 2.54 (9. razred).

V letu 2009 vidimo malenkostno izboljšanje povprečne ocene staršev v primerjavi z letom 2008, ki se je tako za razredno stopnjo izboljšala iz 2.11 na 2.09, pri predmetni stopnji pa iz 2.61 na 2.37. Iz tega lahko sklepamo, da se učitelji še bolj trudijo na področju prilagajanja dela in individualizacije otrokovim sposobnostim. Vidimo, da so v obeh letih starši otrok, ki obiskujejo predmetno stopnjo res malenkost bolj kritični, a razlika ne predstavlja očitne razlike, ki smo jo pričakovali, zato ponovno zavračamo **3. HIPOTEZO**.

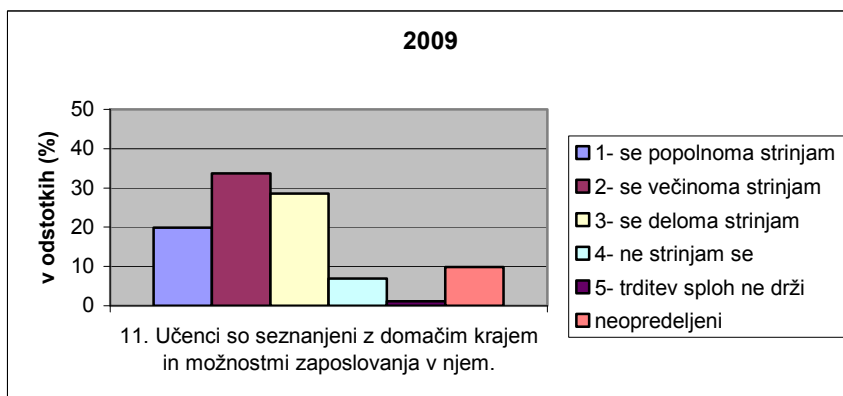
Razlike med starši otrok razredne stopnje in predmetne stopnje niso tako očitne, da bi lahko potrdili, da so starši otrok, ki obiskujejo višje razrede bolj kritični do dela učiteljev, zato **je 3.**

HIPOTEZA: »Starši učencev višjih razredov so v primerjavi s starši učencev nižjih razredov bolj kritični do dela učiteljev.« zavrnjena.

16. Učenci so seznanjeni z domačim krajem in možnostmi zaposlovanja v njem.

Graf 3.30: Učenci so seznanjeni z domačim krajem in možnostmi zaposlovanja v njem. (2008)

Graf 3.31: Učenci so seznanjeni z domačim krajem in možnostmi zaposlovanja v njem. (2009)

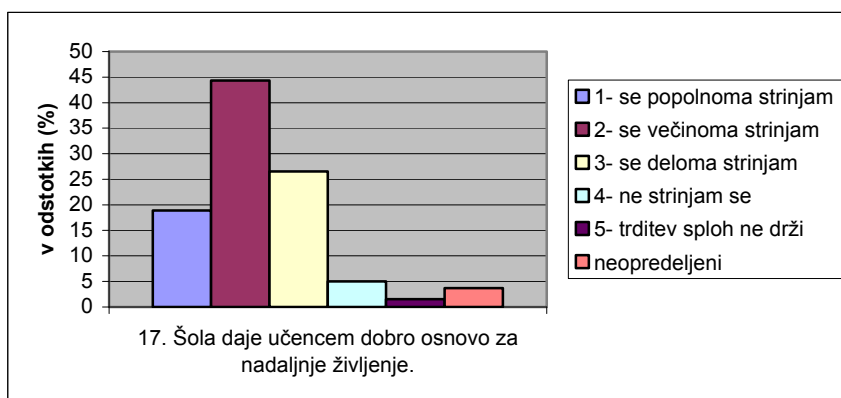
Leta 2008 je bil delež staršev, ki so se deloma oziroma večinoma strinjali s trditvijo, da so učenci seznanjeni z domačim krajem in možnostmi zaposlovanja v njem skoraj enak (približno 33 % oz. 34 %). Leta 2009 se je na račun popolnega strinjanja za 5 % znižal odstotek staršev, ki se deloma strinjajo s trditvijo, kot vidimo je delež staršev, ki se večinoma strinjajo s trditvijo skoraj enak kot leta 2008 (delež znaša 33.7 %).

Leta 2008 se 6 staršev (1.3 %) ne strinja s trditvijo, leta 2009 pa je takih staršev 5 (1.12 %).

Pri tem vprašanju opazimo veliko staršev, ki se do trditve niso opredelili in sicer leta 2009 je bilo teh staršev celo deset več (44, kar znaša 9.82 %) kot leta 2008 (34, kar znaša 7.39 %). Najbrž je delež neopredeljenih večji zato, ker starši niso dobro seznanjeni, koliko informacij o domačem kraju in zaposlovanju v njem dobijo njihovi otroci v šoli.

Povprečna vrednost je bila v obeh letih zelo podobna in sicer leta 2008 znaša aritmetična sredina 2.39, leta 2009 pa 2.29. Kot kaže se večji del staršev večinoma strinja z dano trditvijo.

17. Učencem šola daje dobro osnovo za nadaljnje življenje.

Graf 3.32: Učencem šola daje dobro osnovo za nadaljnje življenje. (2008)

Iz grafa 3.32 je razvidno, da se večji del staršev (44.35 %) leta 2008 večinoma strinja s trditvijo, da šola daje otrokom dobro osnovo za nadaljnje življenje. Povprečna vrednost znaša 2.23, kar trditev uvršča v visoko stopnjo strinjanja staršev. Neopredeljenih je bilo 17 staršev oziroma 3.69 %.

Primerjava z letom 2009 žal ni možna, ker je bila trditev iz vprašalnika izključena.

18. Ali Vaš otrok potrebuje zunanjo pomoč zaradi nerazumevanja učne snovi?

Graf 3.33: Ali Vaš otrok potrebuje zunanjo pomoč zaradi nerazumevanja učne snovi? (2008)

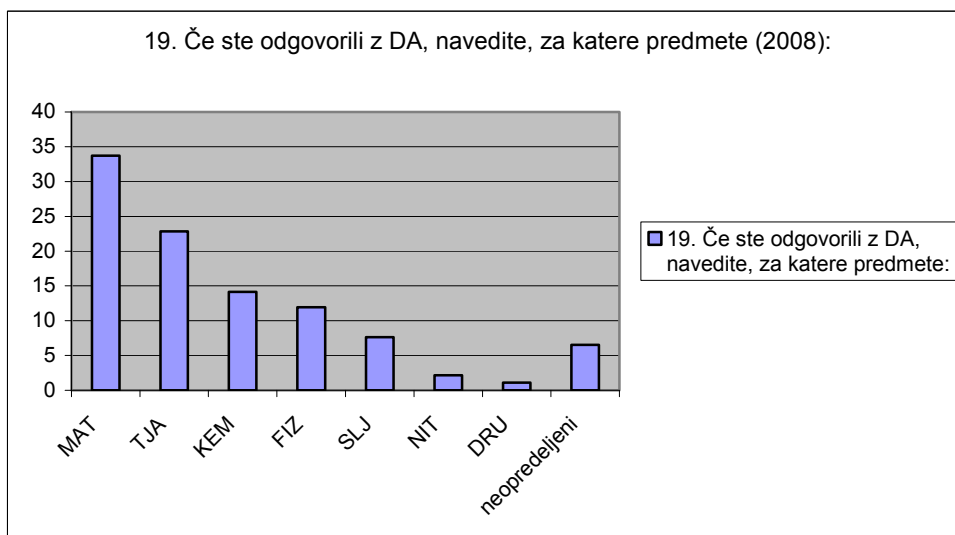

Graf 3.34: Ali Vaš otrok potrebuje zunanjo pomoč zaradi nerazumevanja učne snovi? (2009)

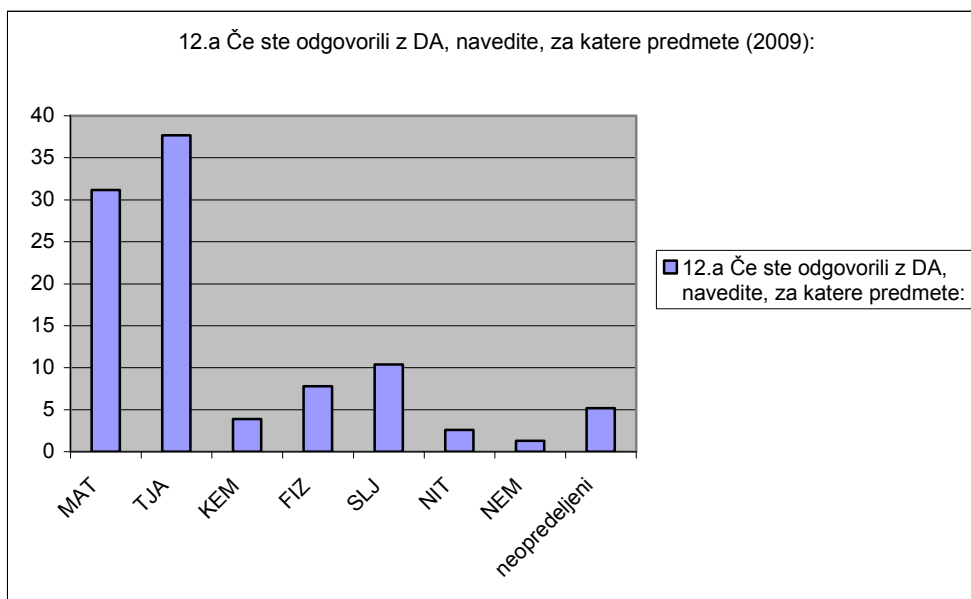
Odgovori na vprašanje o potrebi otrok po zunanji pomoči zaradi nerazumevanja učne snovi v letu 2008 in 2009 nas zelo presenetijo, saj se izkaže, da je v obeh letih delež otrok, ki pomoč potrebujejo približno 11 % (natančno: leta 2008 jih je 10.87 %, leta 2009 pa 10.94 %). Presenetljivo je tudi, da se obakrat trije starši v tem odgovoru niso opredelili.

Kot kaže obstaja približno 11 % otrok, ki poleg pomoči, ki jo šola nudi učencem z učnimi težavami, potrebujejo še zunanjo pomoč pri učenju.

19. Pri katerih predmetih otroci potrebujejo pomoč?

Graf 3.35: Pri katerih predmetih otroci potrebujejo pomoč? (2008)

Graf 3.36: Ali Vaš otrok potrebuje zunanjo pomoč zaradi nerazumevanja učne snovi? (2009)

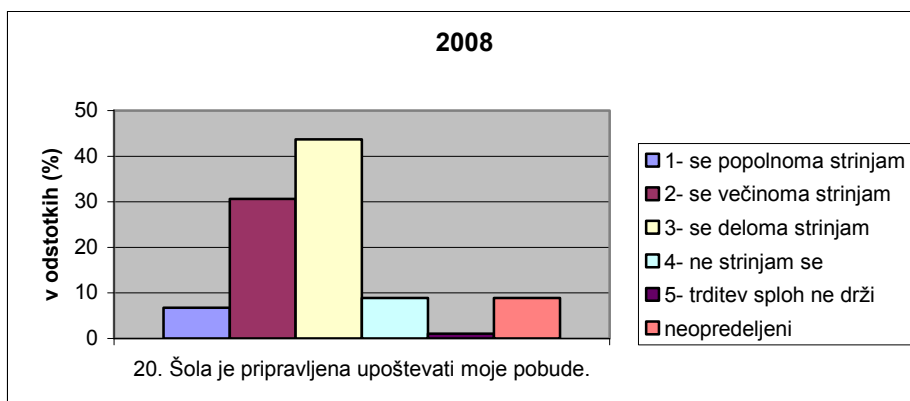
Leta 2008 je delež otrok, ki potrebujejo zunanjo pomoč zaradi nerazumevanja snovi znašal 20%, leta 2009 pa je delež padel za 3 %. Kot je razvidno iz primerjave Grafa 3.35 in Grafa 3.36 se je leta 2009 v primerjavi z letom 2008 za približno 15 % povečal delež otrok, ki potrebujejo pomoč pri angleškem jeziku, medtem ko je delež otrok, ki potrebujejo pomoč pri matematiki ostal približno enak (34 % v letu 2008 in 31 % v letu 2009). Kot lahko sklepamo iz primerjave zgornjih dveh grafov se je izboljšalo razumevanje snovi učencev pri predmetu kemija in fizika, medtem ko je delež otrok, ki potrebujejo pomoč pri slovenskem jeziku zrasel za približno 3 %.

Od staršev, ki so se opredelili, da njihov otrok potrebuje pomoč jih leta 2008 šest (6.52 %), leta 2009 pa štirje (5.19 %) niso navedli pri katerih predmetih.

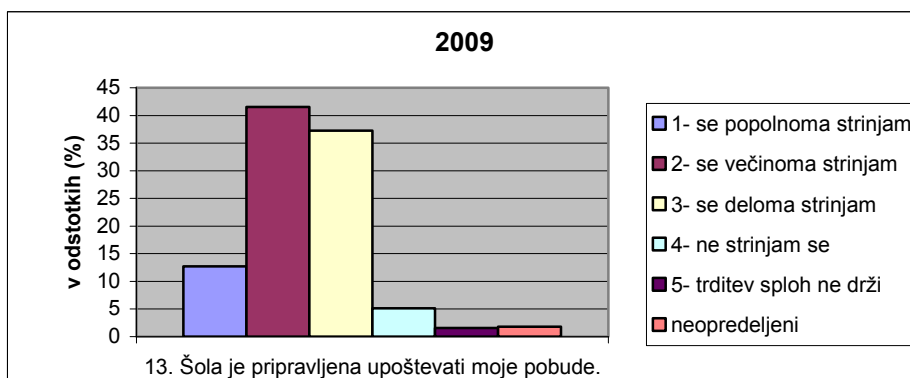
Na podlagi teh rezultatov lahko opazimo delno izboljšanje pri razumevanju matematike, fizike in kemije, a tudi poslabšanje razumevanja na področju angleškega in slovenskega jezika, poleg tega so se v primerjavi z letom 2008 leta 2009 pojavili tudi učenci s težavami pri nemškem jeziku.

III. Na področju sodelovanja s starši nas zanima pogled staršev na vpliv dela v šoli. Pri vsaki trditvi je bilo potrebno označiti, koliko drži posamezna trditev.

20. Šola je pripravljena upoštevati moje pobude.

Graf 3.37: Šola je pripravljena upoštevati moje pobude. (2008)

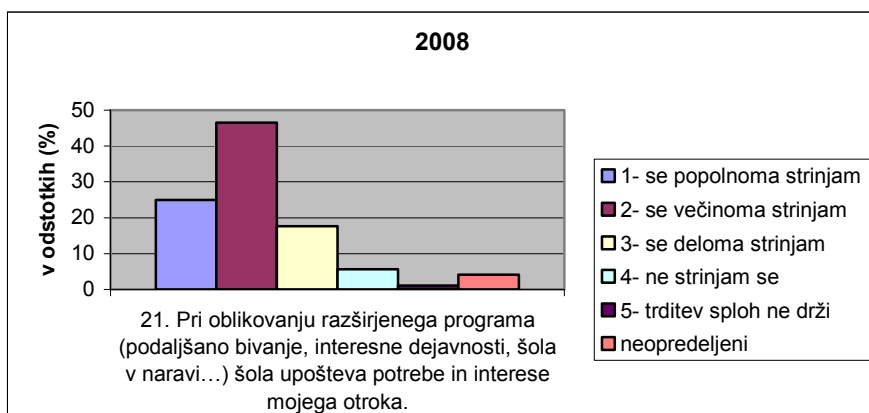
Graf 3.38: Šola je pripravljena upoštevati moje pobude. (2009)

Iz grafa 3.37 in grafa 3.38 lahko vidimo, da se je leta 2009 za približno 11 % zvišal odstotek staršev, ki se večinoma strinjajo s trditvijo, da je šola pripravljena upoštevati pobude staršev, medtem ko se je zmanjšal delež staršev, ki se strditvijo deloma strinjajo. Za približno 4 % je delež staršev, ki se s trditvijo ne strinjajo. Leta 2008 je bilo neopredeljenih staršev 41 (približno 9 %), leta 2009 pa 8 (1.78%).

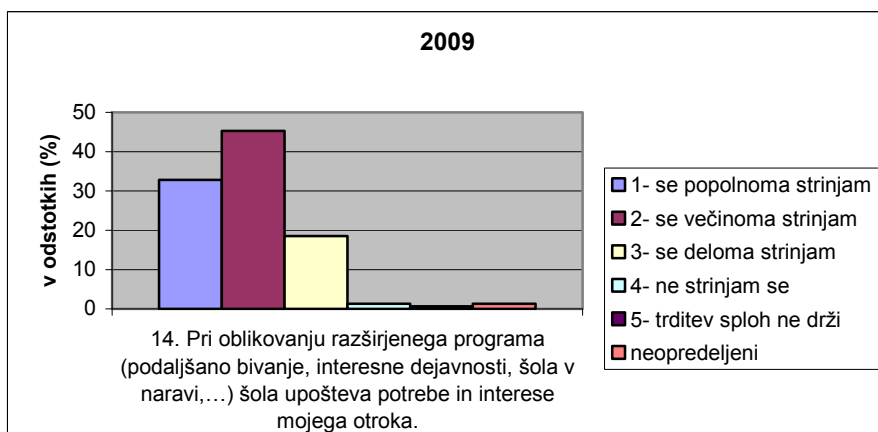
Leta 2008 je aritmetična sredina znašala 2.64, leta 2009 pa 2.40.

Rezultat pri tej trditvi se je izboljšal, kar lahko pripisujemo delu na področju spreminjanja in uvajanja izboljšav v delo šole, saj so bili starši vprašani po predlogih tako v SPIN analizi kot v anketi leta 2008, njihove predloge pa smo skušali čim bolj upoštevati.

21. Pri oblikovanju razširjenega programa (podaljšano bivanje, interesne dejavnosti, šola v naravi...) šola upošteva potrebe in interese mojega otroka.

Graf 3.39: Pri oblikovanju razširjenega programa (podaljšano bivanje, interesne dejavnosti, šola v naravi...) šola upošteva potrebe in interese mojega otroka. (2008)

Graf 3.40: Pri oblikovanju razširjenega programa (podaljšano bivanje, interesne dejavnosti, šola v naravi...) šola upošteva potrebe in interese mojega otroka. (2009)

Starši se leta 2009 v veliko večjem odstotku (32.81 %) kot leta 2008 (25 %) popolnoma strinjajo s trditvijo, da šola pri oblikovanju razširjenega programa upošteva interese njihovih otrok. Največji in zelo podoben delež staršev pa se večinoma strinja s trditvijo in sicer 46.52 % v letu 2008 in 45.31 % v letu 2009.

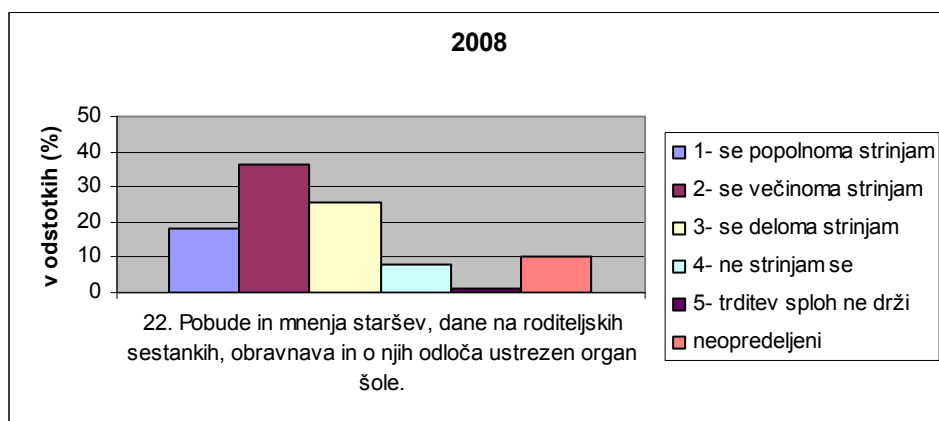
V primerjavi z letom 2008 se je leta 2009 zmanjšal delež staršev, ki se s trditvijo ne strinjajo, saj je bilo takih staršev leta 2009 le 9 (2 %), leta 2008 pa 31 (6.73 %).

Leta 2008 je aritmetična sredina znašala 2.07, leta 2009 pa 1.90, kar je občutno boljše.

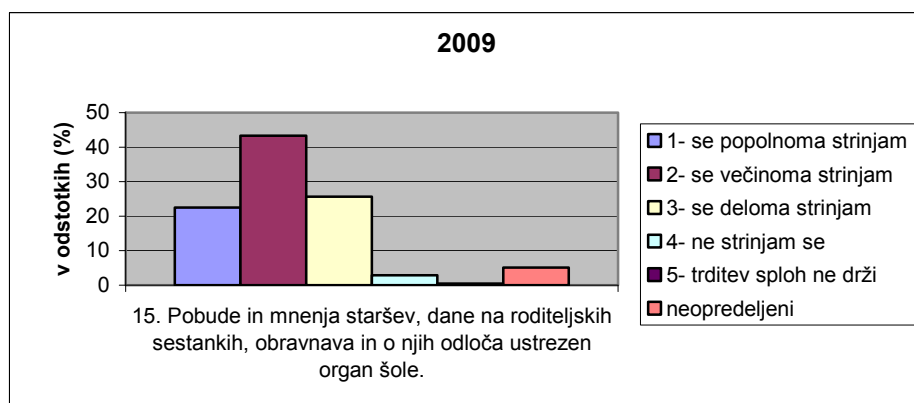
Leta 2008 je bilo 19 (4.13 %) neopredeljenih staršev, leta 2009 pa 6 (1.34 %).

Iz rezultatov lahko sklepamo, da se starši leta 2009 veliko bolj strinjajo, da šola upošteva njihovo mnenje pri oblikovanju razširjenega programa, kar je najbrž tudi posledica upoštevanja njihovih predlogov v SPIN analizi in anketi 2008.

22. Pobude in mnenja staršev, dane na roditeljskih sestankih, obravnava in o njih odloča ustrezen organ šole.

Graf 3.41: Pobude in mnenja staršev, dane na roditeljskih sestankih, obravnava in o njih odloča ustrezen organ šole. (2008)

Graf 3.42: Pobude in mnenja staršev, dane na roditeljskih sestankih, obravnava in o njih odloča ustrezen organ šole. (2009)

Starši se leta 2009 v večjem odstotku (43.30 %) kot leta 2008 (36.52 %) večinoma strinjajo s trditvijo, da šola pobude in mnenja staršev z roditeljskih sestankov obravnava in o njih odloča ustrezen organ šole. Približno za 4 % pa je leta 2009 višji odstotek staršev, ki se z dano

trditvijo strinja popolnoma. Skoraj skladen delež staršev pa se deloma strinja s trditvijo in sicer 25.65 % v letu 2008 in 25.66 % v letu 2009.

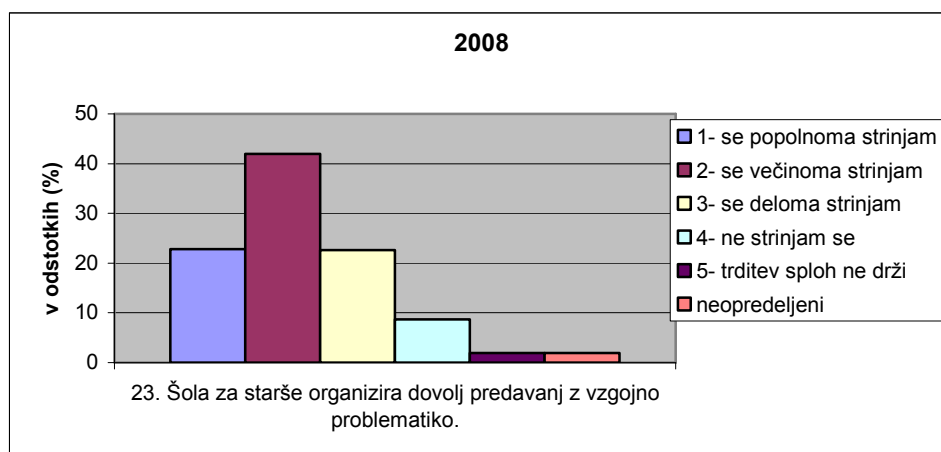
V primerjavi z letom 2008 se je leta 2009 zmanjšal delež staršev, ki se s trditvijo ne strinjajo, saj je bilo takih staršev leta 2009 le 15 (3.5 %), leta 2008 pa 42 (9 %).

Leta 2008 je aritmetična sredina znašala 2.29, leta 2009 pa 2.11, kar je bolje.

Leta 2008 je bilo 46 (10 %) neopredeljenih staršev, leta 2009 pa približno polovica manj, to je 23 (5 %).

Iz rezultatov lahko sklepamo, da se starši leta 2009 veliko bolj strinjajo, da o pobudah in mnenjih staršev, ki so dana na roditeljskih sestankih obravnava in o njih odloča ustrezen organ šole.

23. Šola za starše organizira dovolj predavanj z vzgojno problematiko.

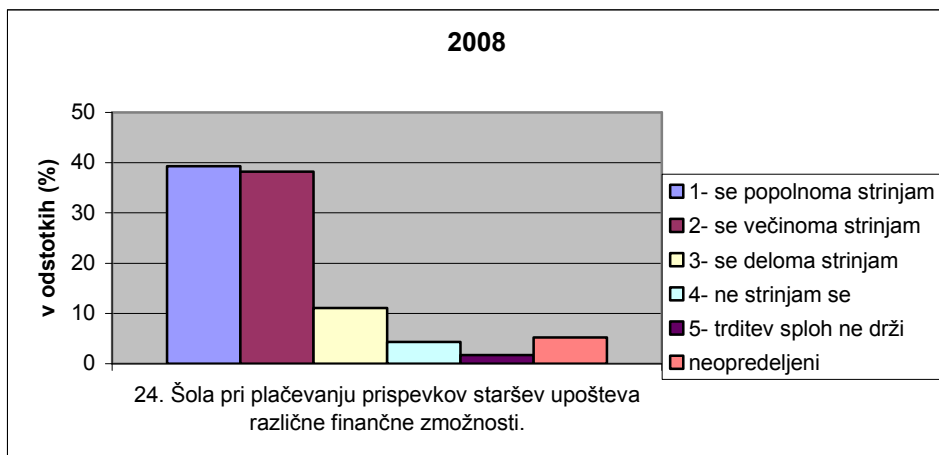

Graf 3.43: Šola za starše organizira dovolj predavanj z vzgojno problematiko. (2008)

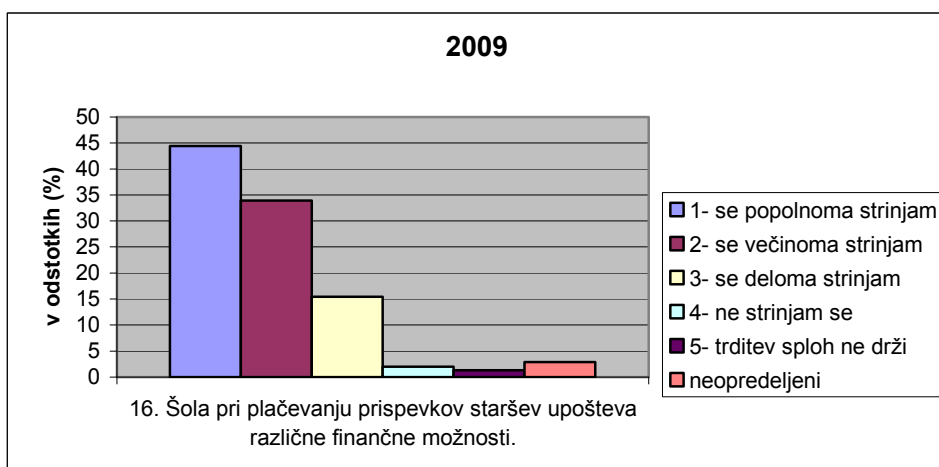
Največji delež staršev se večinoma strinja s trditvijo, da šola za starše organizira dovolj predavanj z vzgojno problematiko in sicer skoraj 42 %. Delež staršev, ki se s trditvijo popolnoma in deloma strinjajo je skoraj enak in znaša približno 22 %. S trditvijo se ne strinja 10.64 % staršev. Aritmetična sredina znaša 2.23. Neopredeljenih staršev je bilo 9 (približno 2 %).

Primerjava z letom 2009 žal ni možna, ker je bila trditev iz vprašalnika izključena.

24. Šola pri plačevanju prispevkov staršev upošteva različne finančne zmožnosti.

Graf 3.44: Šola pri plačevanju prispevkov staršev upošteva različne finančne zmožnosti. (2008)

Graf 3.45: Šola pri plačevanju prispevkov staršev upošteva različne finančne zmožnosti. (2009)

Starši se leta 2009 za nekoliko višjem odstotku (44.42 %) kot leta 2008 (39.34 %) popolnoma strinjajo s trditvijo, da šola pri plačevanju prispevkov staršev upošteva različne finančne zmožnosti. Približno za 4 % pa je leta 2009 višji odstotek staršev, ki se večinoma strinja z dano trditvijo.

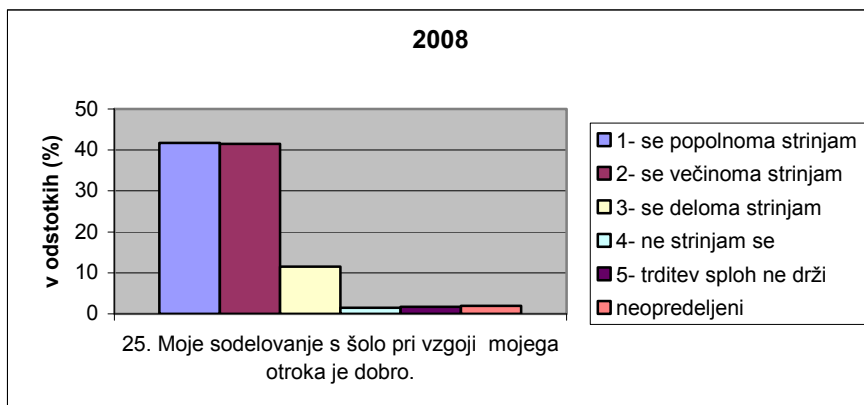
V primerjavi z letom 2008 se je leta 2009 zmanjšal delež staršev, ki se s trditvijo ne strinjajo, saj je bilo takih staršev leta 2009 le 15 (3.33 %), leta 2008 pa 28 (6 %).

Leta 2008 je aritmetična sredina znašala 1.85, leta 2009 pa 1.78, kar je bolje.

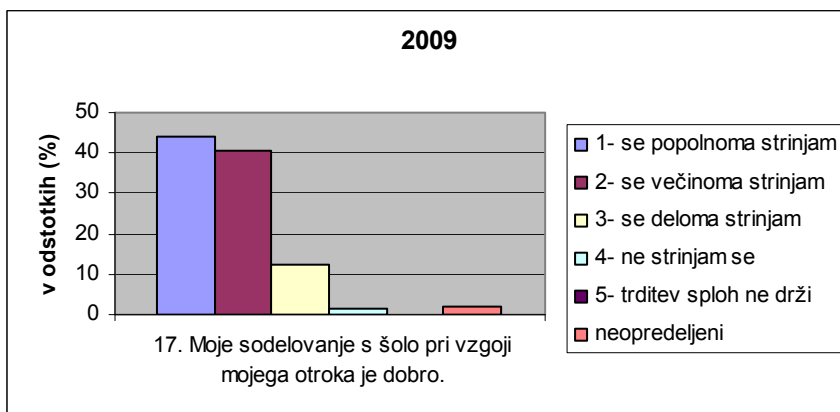
Leta 2008 je bilo 24 (5.21 %) neopredeljenih staršev, leta 2009 pa skoraj polovica manj, to je 13 (3 %).

Iz rezultatov lahko sklepamo, da so starši zadovoljni s prilagajanjem plačevanja prispevkov njihovim finančnim zmožnostim.

25. Moje sodelovanje s šolo pri vzgoji mojega otroka je dobro.

Graf 3.46: Moje sodelovanje s šolo pri vzgoji mojega otroka je dobro. (2008)

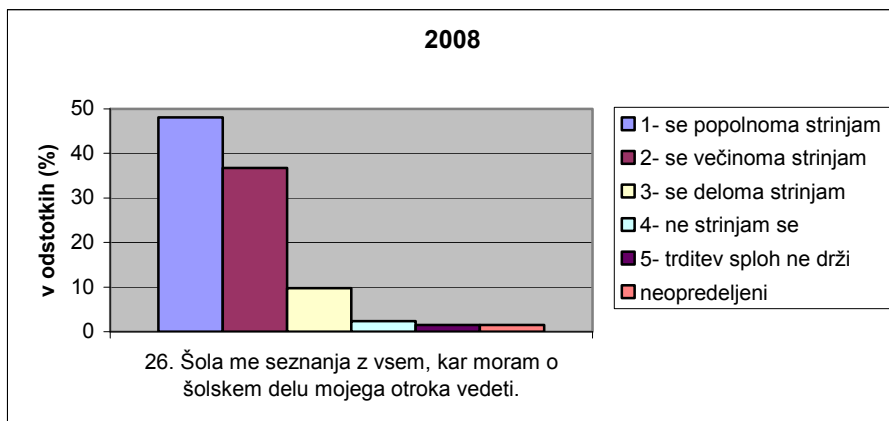
Graf 3.47: Moje sodelovanje s šolo pri vzgoji mojega otroka je dobro. (2009)

Pri tej trditvi opazimo očitno skladnost rezultatov v obeh letih izvajanja raziskave. Kot vidimo se leta 2008 in leta 2009 približno 83 % staršev popolnoma ali večinoma strinja s trditvijo, da je njihovo sodelovanje s šolo pri vzgoji njihovega otroka dobro.

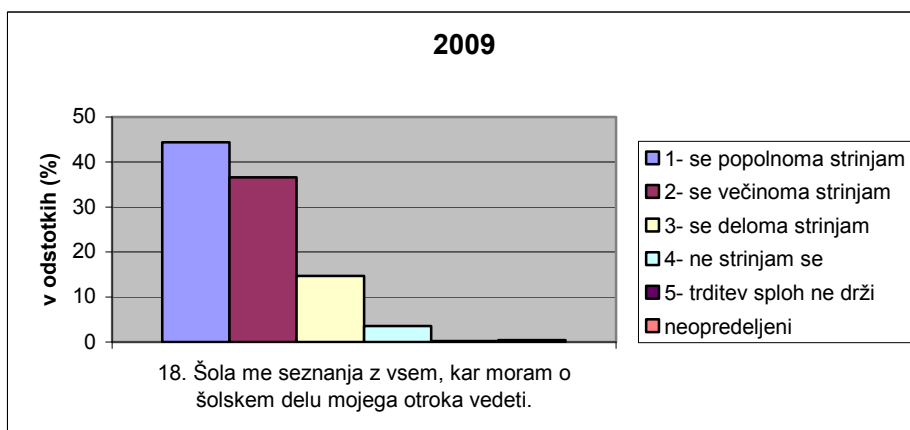
Leta 2008 se zgolj 15 (3 %) staršev s trditvijo ne strinja, leta 2009 pa 7 (1.5 %).

Leta 2008 znaša aritmetična sredina 1.78, leta 2009 pa 1.71. Neopredeljenih staršev je bilo leta 2008 devet (1.95 %) leta 2009 pa 8 (1.78 %).

26. Šola me seznanja z vsem, kar moram o šolskem delu mojega otroka vedeti.

Graf 3.48: Šola me seznanja z vsem, kar moram o šolskem delu mojega otroka vedeti. (2008)

Graf 3.49: Šola me seznanja z vsem, kar moram o šolskem delu mojega otroka vedeti. (2009)

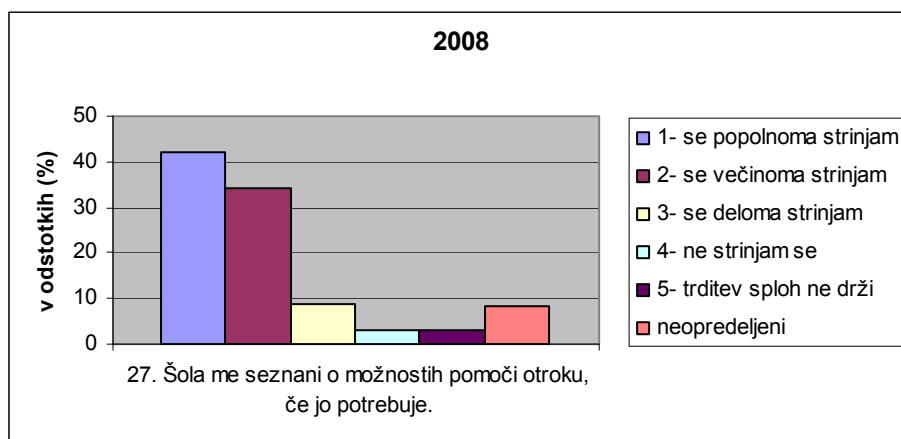
Pri tej trditvi ponovno opazimo skladnost rezultatov v obeh letih izvajanja raziskave. Kot vidimo se leta 2008 približno 85 % in leta 2009 približno 81 % staršev popolnoma ali večinoma strinja s trditvijo, da jih šola seznanja z vsem, kar morajo vedeti o šolskem delu njihovega otroka.

Leta 2008 se zgolj 18 (3.91 %) staršev s trditvijo ne strinja, leta 2009 pa 17 (3.79 %).

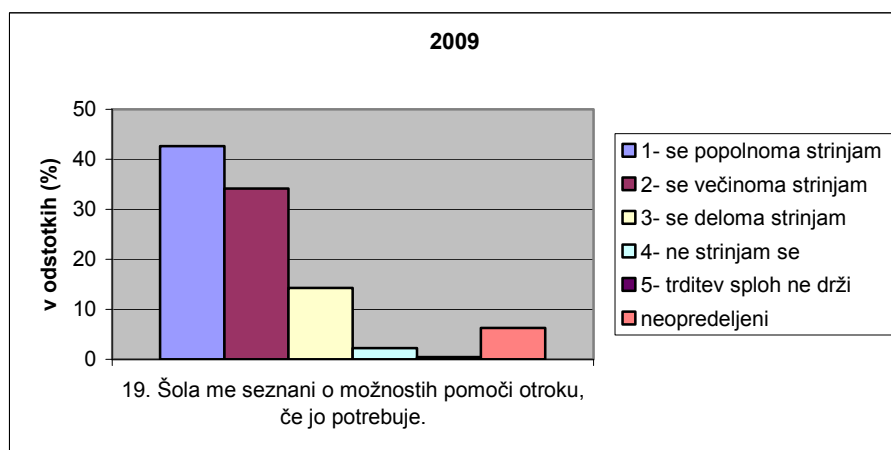
Leta 2008 znaša aritmetična sredina 1.71, leta 2009 pa 1.78. Neopredeljenih staršev je bilo leta 2008 sedem (1.52 %) leta 2009 pa 2 (0.45 %).

Kot vidimo iz rezultatov je mnenje staršev o seznanjanju šole glede šolskega dela njihovega otroka ostalo skoraj popolnoma enako, saj so razlike med letom 2008 in 2009 minimalne.

27. Šola me seznani o možnostih pomoči otroku, če jo potrebuje.

Graf 3.50: Šola me seznani o možnostih pomoči otroku, če jo potrebuje. (2008)

Graf 3.51: Šola me seznani o možnostih pomoči otroku, če jo potrebuje. (2009)

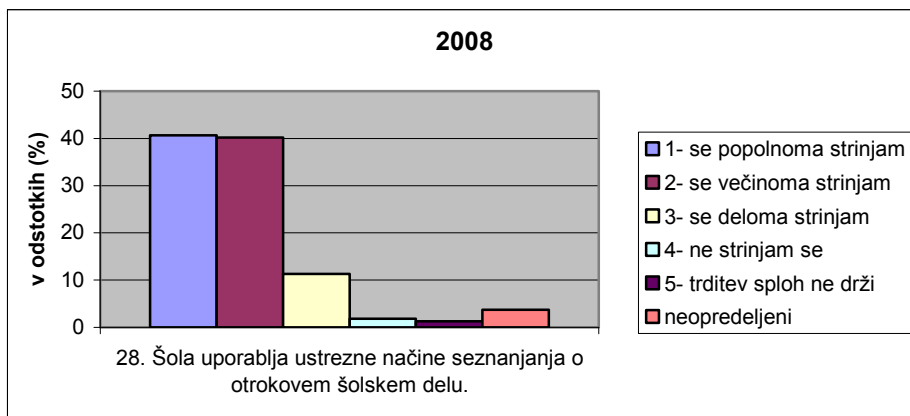
Pri tej trditvi ponovno opazimo skladnost rezultatov v obeh letih izvajanja raziskave. Kot vidimo se tako leta 2008 kot leta 2009 približno 76 % staršev popolnoma ali večinoma strinja s trditvijo, da jih šola seznanja z možnostmi pomoči za njihovega otroka, če jo potrebuje.

Leta 2008 se 30 (6.52 %) staršev s trditvijo ne strinja, leta 2009 pa 12 (2.68 %).

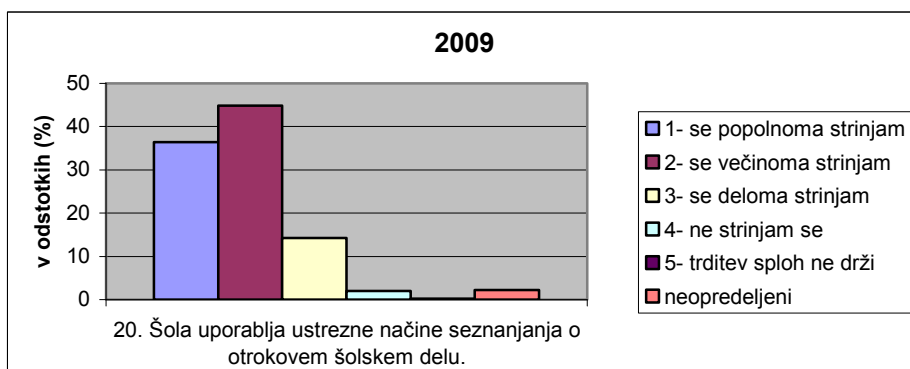
Leta 2008 znaša aritmetična sredina 1.82, leta 2009 pa 1.76. Neopredeljenih staršev je bilo leta 2008 devetintrideset (8.48 %) leta 2009 pa 28 (6.25 %).

Kot vidimo iz rezultatov je mnenje staršev o seznanjanju šole glede možnosti pomoči za njihovega otroka ostalo skoraj popolnoma enako, saj so razlike med letom 2008 in 2009 minimalne.

28. Šola uporablja ustrezne načine seznanjanja o otrokovem šolskem delu.

Graf 3.52: Šola uporablja ustrezne načine seznanjanja o otrokovem šolskem delu. (2008)

Graf 3.53: Šola uporablja ustrezne načine seznanjanja o otrokovem šolskem delu. (2009)

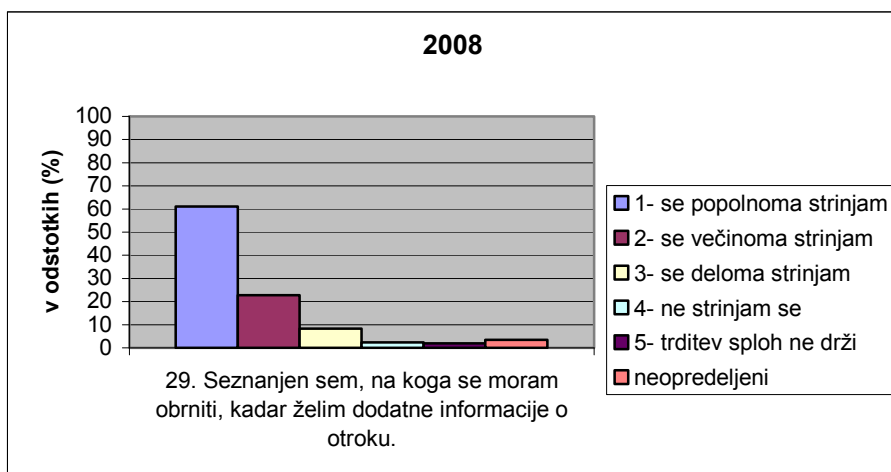
Pri tej trditvi opazimo, da je delež staršev, ki se popolnoma strinjajo s trditvijo, da šola uporablja ustrezne načine seznanjanja o otrokovem šolskem delu leta 2009 v primerjavi z letom 2008 padel za približno 4 % in to kot kaže na račun staršev, ki se s trditvijo večinoma strinjajo, saj se je ta delež za 4 % povešal, medtem ko delež staršev, ki se s trditvijo deloma strinjajo ostaja približno enak.

Leta 2008 se 19 (4.28 %) staršev s trditvijo ne strinja, leta 2009 pa 14 (3.12 %).

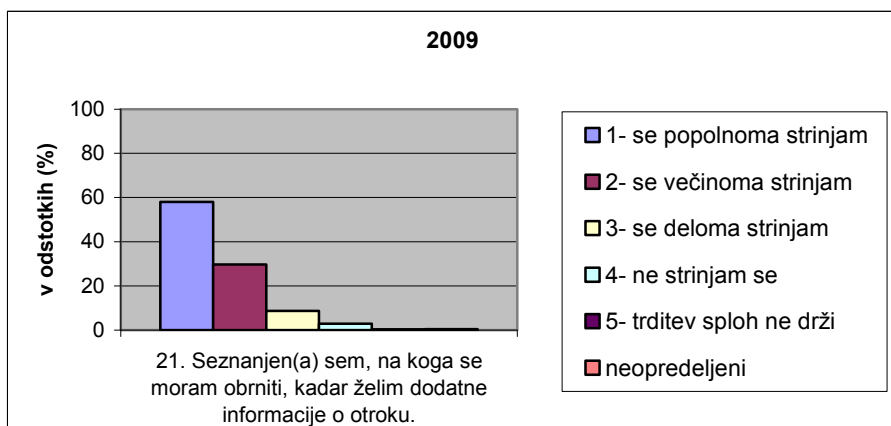
Leta 2008 znaša aritmetična sredina 1.82, leta 2009 pa 1.76. Neopredeljenih staršev je bilo leta 2008 sedemnajst (3.84 %) leta 2009 pa 2 (0.45 %).

Kot vidimo iz rezultatov je mnenje staršev o seznanjanju šole glede načinov seznanjanja o delu njihovega otroka ostalo skoraj popolnoma enako, saj so razlike med letom 2008 in 2009 minimalne.

29. Seznanjen sem, na koga se moram obrniti, kadar želim dodatne informacije o otroku.

Graf 3.54: Seznanjen sem, na koga se moram obrniti, kadar želim dodatne informacije o otroku. (2008)

Graf 3.55: Seznanjen sem, na koga se moram obrniti, kadar želim dodatne informacije o otroku. (2009)

Pri tej trditvi opazimo, da je delež staršev, ki se popolnoma strinjajo s trditvijo, da so seznanjeni z osebo, na katero se morajo obrniti, kadar želijo dodatnih informacij o otroku leta 2009 v primerjavi z letom 2008 približno enak, leta 2008 je znašal približno 61 %, leta 2009 pa 58 %. Leta 2009 se je za približno 6 % povešal delež staršev, ki se s trditvijo večinoma strinjajo..

Leta 2008 se 20 (4.34 %) staršev s trditvijo ne strinja, leta 2009 pa 14 (3.12 %).

Leta 2008 znaša aritmetična sredina 1.56, leta 2009 pa 1.57, kar je skoraj skladen rezultat. Neopredeljenih staršev je bilo leta 2008 šestnajst (3.47 %) leta 2009 pa 2 (0.45 %).

Kot vidimo iz rezultatov je mnenje staršev o seznanjenosti glede dodatnih informacij o otroku skoraj popolnoma enako, saj so razlike med letom 2008 in 2009 minimalne in kaže na to, da so starši dobro seznanjeni s tem, na koga se obrniti za informacije..

IV. Razvrstitev po pomembnosti

Od oddanih 460 vprašalnikov v letu 2008, smo jih zaradi nepravilnosti pri izpolnjevanju ali izpustu posameznih področij pri ocenjevanju pri tem vprašanju, lahko upoštevali le 349 oziroma 75.87 %.

Vrstni red po pomembnosti glede na prednost pri nadaljnjem razvoju šole od 1. (najbolj pomembno) do 8. (najmanj pomembno) v letu 2008:

1. Preprečevanje nasilja med učenci.
2. Doslednost učiteljev pri vzgojnem ukrepanju.
3. Šolska prehrana.
4. Čistoča šolskih prostorov.
5. Notranja in zunanja prenova šole kot zgradbe.
6. Sodelovanje šole s podjetji v domačem kraju
7. Povečanje parkirišča pred šolo.
8. Nastopanje šole v javnih medijih.

Leta 2009 je bilo iz seznama izključeno področju šolske prehrane, zato je bilo potrebno razvrstiti le 7 postavk. Od oddanih 453 vprašalnikov v letu 2009, smo jih zaradi nepravilnosti pri izpolnjevanju ali izpustu posameznih področij pri ocenjevanju pri tem vprašanju, lahko upoštevali le 355 oziroma 78.37 %.

Vrstni red po pomembnosti glede na prednost pri nadaljnjem razvoju šole od 1. (najbolj pomembno) do 7. (najmanj pomembno) v letu 2009:

1. Nastopanje šole v javnih medijih.
2. Sodelovanje šole s podjetji v domačem kraju.

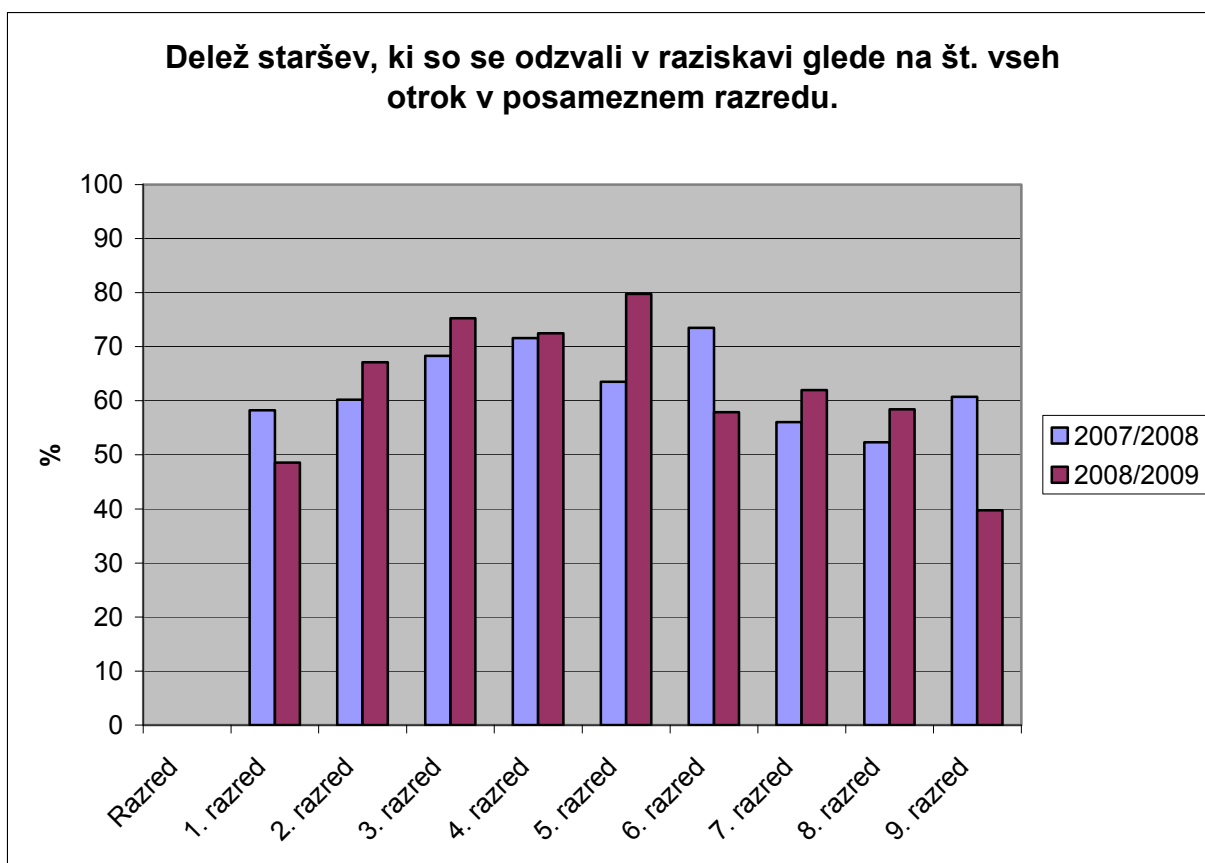
3. Povečanje parkirišča pred šolo.
4. Notranja in zunanja prenova šole kot zgradbe.
5. Čistoča šolskih prostorov.
6. Doslednost učiteljev pri vzgojnem ukrepanju.
7. Preprečevanje nasilja med učenci.

Če primerjamo razvrstitev po pomembnosti iz leta 2008 in 2009 opazimo očitno preobrat staršev, saj je postavka preprečevanja nasilja med učenci iz 1. mesta leta 2008 padla na zadnje, 7. mesto leta 2009. Prav tako je presenetljivo, da je bila doslednost učiteljev prej na 2. mestu, zdaj pa na 6., predzadnjem. Kot kaže se potrebe in želje staršev vsekakor spreminjajo in tako je leta 2009 staršem bolj kot osnovno delo šole pomembno nastopanje v javnosti in medijih, sodelovanje s podjetji v okolju in prenova parkirišča ter šole nasploh. Edina postavka, ki ostaja na približno enakem mestu v obeh letih je čistoča šole.

Iz dobljenih rezultatov lahko sklepamo, da je šola že naredila določene pozitivne spremembe in izboljšave na področju problematike medvrstniškega nasilja in doslednosti učiteljev pri delu, zato si starši v prihodnje želijo še izboljšav na področju javnega nastopanja šole, sodelovanja s podjetji ter prenove parkirišča in obnove zunanosti in notranosti šole. Vsekakor je rezultat lahko kazalec, da smo na pravi poti in hkrati smerokaz za nadaljnje delo.

V. Delež staršev po razredih, ki so sodelovali v raziskavi glede na število možnih sodelujočih z ozirom na število otrok v posameznem razredu

Spodnji graf 3.56 prikazuje delež odziva staršev po posameznih razredih (glede na vključenost njihovih otrok) s hkratno primerjavo leta 2008 in 2009.

Graf 3.56: Delež staršev, ki so se odzvali v raziskavi leta 2008 in leta 2009 po razredih.

Iz grafa 3.56 lahko vidimo, da se je leta 2008 v največji meri odzvala skupina staršev otrok iz 6. razreda, leta 2009 pa iz 5. razreda. Najmanjši odziv je bil leta 2008 v 8. razredu, leta 2009 pa v 9. razredu (zanimivo je, da gre v tem primeru za isto skupino staršev, ker so otroci eno leto starejši). Na splošno pa je iz grafa 3.56 razvidno, da so starši za delo sodelovanje v raziskavi šole bolj zainteresirani v začetku šolanja njihovega otroka, to je do 6. razreda, potem pa interes malo usahne. Vsekakor pa so prav to starši, ki imajo s šolo največ izkušenj in so kot stalni spremljevalci zelo kompetenten sogovornik pri tvorbi sprememb in izboljšav šole.

VI. Pobude, predlogi staršev

To vprašanje je bilo odprtega tipa. Strnila sem predloge in pobude staršev, ki se dotikajo dela šole. Iz povzetka sem izključila pobude, ki niso stvar šole, kot so skrb za nadzor učencev na poti domov, npr. na avtobusnih postajah in podobno.

Povzemam predloge, pobude staršev 2008:

V predlogih in pripombah staršev ob zaključku šolskega leta 2007/2008 opazamo podobno vsebino kot v SPIN analizi opravljeni v začetku omenjenega šolskega leta. Ključne teme so: nasilje, šolska prehrana, čistoča šole in sanitarij, doslednost in pravičnost učiteljev, sodobni načini poučevanja, pomanjkanje parkirišč pred šolo, vključevanje v lokalno okolje in nastopanje v medijih (Športna košarkarska liga- ŠKL, Umko), kar nekaj staršev pa je z delom šole zadovoljnih, predvsem z ažuriranjem spletne strani.

Starši so največ pripomb podali na temo vzgojne problematike in sicer discipline oziroma nasilja med vrstniki. Opozarjajo na nasilje starejših nad mlajšimi, opazajo tako fizično kot psihično, verbalno nasilje. Predlagajo več nadzora otrok med šolskimi odmori, kot možnost za reševanje vzgojne problematike pa metodo medvrstniške mediacije, poleg tega si nekateri starši želijo več predavanj z vzgojno problematiko za starše, nekateri starši pa menijo, da je tega že preveč.

Na področju šolske prehrane starši ponovno opozarjajo na količino, kakovost prehrane in predlagajo uvedbo avtomatov z vodo.

Starši menijo, da je potrebno bolj poskrbeti za čistočo sanitarij in obnoviti sanitarije.

Od učiteljev v večini pričakujejo doslednost pri vzgojnem ukrepanju, pravično in enakopravno obravnavo otrok. Na področju poučevanja pa pričakujejo kvalitetnejšo razlago snovi, uporabo sodobnih učnih metod s poudarkom na praktični uporabnosti, več časa za utrjevanje, več prilagajanja zahtevnosti snovi različno sposobnim otrokom (individualizacija), vključevanje okoljevarstvene problematike v delo šole.

Povzemam predloge, pobude staršev 2009:

Ob zaključku šolskega leta 2008/2009 se poleg pohvale in zadovoljstva z delom osnovne šole kot osnovni problemi pojavljajo: nasilje, obnova šole¹³, pomanjkanje parkirišč pred šolo, šolska prehrana, doslednost, pravičnost učiteljev, ureditev varne poti v šolo, pomanjkanje sodobnih načinov poučevanja, ažuriranje spletne strani, premalo nastopanja v medijih, uvajanje 2. tujega jezika.

Na področju discipline in nasilja starši ponovno kot v letu 2008 opozarjajo na nasilje starejših nad mlajšimi in želijo povečan nadzor nad otroki v času odmorov in na hodnikih. Kot kazen za vzgojno problematične predlagajo družbeno koristno delo.

Zelo veliko pobud staršev je bilo na področju zunanje in notranje prenove matične šole ter povečanja telovadnice v PŠ Selca, ureditve oziroma povečanja števila parkirnih mest pred matično šolo. Opozarjajo tudi na ureditev varne poti v šolo iz Dašnice.

Na področju šolske prehrane si želijo kakovosti in količinsko dovolj velikih obrokov, ponovno predlagajo avtomat z vodo.

Od učitelja pričakujejo prijaznost (delati na področju dobrega počutja otrok, medsebojnih odnosov), doslednost (točnost, ukrepanje pri vzgojni problematiki), pravičnost, strpnost do otrok z učnimi težavami in individualizirano poučevanje. Želijo, da imajo učitelji avtoriteto, pri otrocih pa spodbujajo samozavest in strpnost.

Na področju poučevanja predlagajo sodobne metode poučevanja s poudarkom na praktičnem delu, več časa za utrjevanje. Pereča tema na področju poučevanja v letu 2009 je uvedba 2. tujega jezika v 7. razred, ki si ga starši ne želijo, me drugim pa poleg predavanj z vzgojno problematiko za starše, predlagajo tudi izobraževanje za starše na področju tujih jezikov. Starši pa so opozorili na skrbno izbiro zunanjih izvajalcev programov, kot je npr. predavanje o spolni vzgoji, ki je bilo izvedeno v omenjenem šolskem letu in za katerega starši menijo, da ni bilo izvedeno na pravilen način.

V letu 2009 je v primerjavi z letom 2008 večji pritisk na prenovo parkirišča pred matično šolo, medtem ko opazimo, da starši ne opozarjajo več na pomanjkanje čistoče šole, šolskih sanitarij.

¹³ Zunanja in notranja prenova šole je stalni problem, saj je bilo najprej potrebno pripraviti načrte, za kar se je potrebovalo tri leta dela, trenutno je načrt oblikovan, potrebujejo pa se še finančna sredstva, da se začnejo izvajati gradbena dela. Načrt obnove je v Prilogi Č: Razvojni načrt OŠ Železniki.

Skupni problemi povzeti iz odprtega tipa vprašanja v letih 2008 in 2009:

1. reševanje problematike medvrstniškega nasilja,
2. spodbujanje učitelja k doslednosti, pravičnosti, individualizaciji dela in enakopravni obravnavi vseh otrok
3. uvajanje sodobnih pristopov poučevanja s poudarkom na praktičnem delu,
4. kakovost in količina šolske prehrane,
5. zunanja in notranja prenova šole,
6. ureditev pomanjkanja parkirišč pred matično šolo,
7. nastopanje šole v medijih (radio, televizija- udeležba na tekmovanjih: ŠKL, Umko),
8. ažuriranje spletne strani.

3.2 Zaključna razprava

3.2.1 Uvod v razpravo

Raziskavo na temo ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v vzgoji in izobraževanju v Osnovni šoli Železniki smo postavili na temelje obstoječih modelov tuje in domače šolske prakse, saj so nam modeli, opisani v uporabljeni literaturi, predstavljali izhodišče za oblikovanje lastnega, individualnega načina, ki smo ga oblikovali v okviru projektne skupine za spremljanje in zagotavljanje kakovosti v izbrani šoli. Pri načrtovanju in nadaljnjem izvajanju raziskave smo se poslužili predvsem modela Mreže učečih se šol v okviru Šole za ravnatelje, pa tudi projekta Ogledalo v okviru Zavoda RS za šolstvo, gradiva Modro oko: spoznaj, analiziraj, izboljšaj ter Hopkinsovega modela celostnega nenehnega izboljševanja šol.

Začetnemu ugotavljanju stanja s pomočjo metode SPIN analize je sledila obdelava podatkov in primerjava med udeleženci, ter takojšnje ukrepanje na področjih, ki so se izkazala kot problematična in je bilo takojšnje ukrepanje možno. S pomočjo dela v okviru Mreže učečih se šol so se strokovni delavci šole lotili ugotavljanja potreb udeležencev, na podlagi katerih je bila oblikovana vizija šole. Sledilo je skupno ugotavljanje in v nadaljevanju reševanje področja, ki se je izkazalo kot najbolj kritično s strani strokovnih delavcev, to je doslednost učiteljev ter njihovo enotno ukrepanje na vzgojnem področju. Učitelji so v manjših delovnih skupinah oblikovali predloge za oblikovanje Vzgojnega načrta (priloga D) ter Pravil hišnega reda (priloga F), ki vključujejo pravice in dolžnosti učencev, staršev in učiteljev OŠ Železniki. Opravljena SPIN analiza je močno posegla v vsesplošno delovanje šole in odkrila bistvene prednosti in močna področja obravnavane šole, hkrati pa odstrla tudi probleme oziroma pomanjkljivosti šole, ki jih zaznavajo udeleženci. Na podlagi dobljenih rezultatov je bil v dveh zaporednih letih sestavljen vprašalnik za starše. S pomočjo rezultatov vprašalnika za starše smo želeli podrobneje izmeriti stopnjo problematičnosti posameznih področij, kot jo dojemajo starši in sicer ob zaključku šolskega leta 2007/2008 in šolskega leta 2008/2009. Na podlagi rezultatov SPIN analize in vprašalnika za starše leta 2008 je vodstvo šole v sodelovanju s Projektno skupino za spremljanje in zagotavljanje kakovosti sestavilo Razvojni načrt (priloga Č) z oblikovanimi prednostnimi nalogami dela na vzgojno- varnostnem, izobraževalnem, investicijskem področju in na področju sodelovanja s starši, zaposlenimi in učenci. Učitelji pa so v letu 2009 izdelali pripomoček oz. tako imenovano Strategijo domačih

nalog (priloga G) za reševanje problematike »pozabljanja« oziroma nedela učencev na področju domačih nalog.

3.2.2 Razprava

Vsekakor so lahko strokovni delavci šole, vključno z vodstvom šole, zadovoljni z dobljenimi rezultati vprašalnikov za starše leta 2009, saj opazamo, da se je stanje na 15 področjih od 19 primerjanih glede dela šole izboljšalo, pri dveh področjih je rezultat skoraj popolnoma skladen, pri ostalih dveh pa malenkost nižji. Med drugim se je v letu 2009 malenkost povešal odstotek otrok, ki pri učenju potrebujejo zunanjo pomoč. Taki rezultati dajejo vsem strokovnim delavcem motivacijo za nadaljnje razvijanje kvalitete in kakovosti na področju lastnega dela in uvajanja sodobnih načinov poučevanja.

Na podlagi opravljene raziskave v obravnavani šoli in uporabljene literature lahko potrdimo 1. hipotezo: »Vpeljava novosti in izboljšav v vzgojno izobraževalni instituciji potrebuje trdno in nenehno podporo in vzpodbudo vodstva šole.«, saj kot pravi Zupanc- Grom (1999) je vloga sodobnega ravnatelja, da sproži proces sprememb, s tem pa vsekakor stoji za tem, da spremembe tudi podpira in tako vzdržuje kulturo šole, ki pripomore in vodi k nadaljnji kakovosti. Brez trdne in stalne podpore ter vzpodbude vodstva šole je nemogoče ustvariti kakovostno šolo. Obravnavana šola je vsekakor imela vodstvo, ki je bilo dovolj zrelo, da poleg pohval pozitivno sprejme tudi kritiko, uvidi problem in ustrezno ukrepa. Uvajanje sprememb in izboljšav s ciljem po zagotavljanju višje kvalitete dela bi bilo močno oteženo, če ne celo popolnoma nemogoče, če ravnatelj ne bi bil sposoben biti transformacijski vodja, ki zna preobraziti šolo iz organizacije, ki producira institucijo oz. v učečo se skupnost, ki ji ni le za doseganje postavljenih ciljev, temveč za doseganje najboljšega, kar je sposobna doseči, kot pravi Sentočnikova (1999b). Menim, da brez iskrene podpore, interesa in vzpodbude vodstva ne bi bilo možno izpeljati zastavljenega projekta v smeri celostnih izboljšav šole.

Poleg tega pa bi poudarila, da je za možnost sprememb in kvalitetno uvajanje izboljšav zelo pomembno, da se v kolektivu vzpostavi klima, ki je pozitivno naravnana in pripravljena za spreminjanje lastnega dela. Kajti kot pravi Hopkins (2007) morajo vsa področja delovati vzajemno in to tako, da se razvije visoko kakovostna politika ali program, ki se ga nato izvaja z namenom, da bo vplival na šolo in ga bo šola prek procesa šolskega načrtovanja

ponotranjila. To pa privede do spreminjanje ter medsebojnega sodelovanja učiteljev in posledično vpliva na prakso v razredu, s tem pa tudi na učenje in dosežke učencev.

V našem primeru se je ravnatelj za uvajanje Projekta spremljanja in zagotavljanja kakovosti odločil zaradi nenehnih teženj s strani šolske politike po uvajanju pojma kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja, sledila je priprava kolektiva na soočanje s to tematiko in ko se je kolektiv pozitivno odzval na pobudo, se je začelo dejansko izvajati delo v tej smeri. Kajti šele, ko kakovost postane vrednota vsem, ki jo skušajo doseči, se lahko nadaljuje proces doseganja in posledično tudi zagotavljanja kakovosti v izobraževanju (Erčulj 2000).

K pozitivni klimi v razredu pa je pripomoglo tudi stalno strokovno izpopolnjevanje v okviru Mreže učečih se šol, ki je z zunanjo motivacijo in skrbno načrtovanim delom in usmerjanjem razvojnega tima pozitivno vplivalo na celoten kolektiv. Opažamo, da je šola v času izvajanja analize, posredovanja povratnih rezultatov svojim udeležencem, postala zelo povezana in lahko bi jo primerjali z organizmom, ki diha in živi kot eno. Strinjamo se z Budnarjevo (2000), ki pravi, da medsebojno sodelovanje tima in sporazumevanje pripomore k ustvarjanju psihosocialne klime šole in s tem h kakovostnejšemu delovanju šole kot celote. Celoten kolektiv je postal povezan med seboj, komunikacija med učitelji se je izboljšala predvsem v smislu iskrenega pogovora in vzpostavljanja procesa pomoči o problemskih situacijah, v katerih so se znašli učitelji, ki so potrebovali sogovornika za soustvarjanje izvornih delovnih rešitev (Čačinovič Vogrinčič in drugi 2005).

Poleg ustvarjene klime v učiteljskem kolektivu je za tovrstno delo potrebna tudi pozitivna razredna klima in naravnost učencev k iskanju resničnih problemov, težav in možnosti za rešitve. Kakor pravijo raziskave v preteklosti, se je tudi v naši izkazalo, da so učenci pomembni kot aktivni udeleženci v njihovem izobraževanju in menim, da smo pokazali na pomembnost vloge učenca, saj smo se preko celotne raziskave zavedali, da nam bo brez upoštevanja njihove pomembne vloge članov šole pri večini izobraževalnih sprememb spodletelo (Fullan 2001).

Celotno delo so v našem primeru deloma kot notranji udeleženci, deloma pa tudi kot zunanji opazovalci oplemenitili še starši s svojim prispevkom videnja šole. Starši kot pravi Rošker (2001) dandanes dobivajo nazaj vlogo kot partnerji v sodelovanju s šolo in tako je skupaj z njihovo podporo otrokom na domu delo učencev in posledično tudi učiteljev kakovostno, kar se je izkazalo tudi v našem primeru. Na področju sodelovanja s starši si lahko v prihodnje nadejamo še kvalitetnejšega soustvarjanja, predvsem z vidika vključevanja staršev v delo šole, k samemu pouku in drugim dejavnostim, kot je zapisano v Razvojnem načrtu šole (priloga Č) v področju sodelovanja s starši, zaposlenimi in učenci.

Za potrditev 2. hipoteze: »Strokovni delavci želijo najprej razrešiti področje vzgoje in discipline, šele v nadaljevanju so se zmožni soočati s problematiko uvajanja novih poučevalnih metod.« lahko uporabimo tako rezultate SPIN analize učiteljev kot tudi izbran problem s strani strokovnih delavcev v okviru zadnje delavnice Mreže učečih se šol.

V SPIN analizi se zdi učiteljem ena izmed pomembnejših tem komunikacija in to tako v odnosu s starši, kot z vodstvom šole, opažajo pa tudi povečano nasilje na šoli (torej področje vzgoje in discipline). Vsekakor se jim zdi najbolj pereča tema vzgoja in disciplina, ki sta prvi izmed področij, ki jih želijo izboljšati v odnosu z učenci. Težave pa čutijo zaradi pomanjkljivih prostorskih zmogljivosti, materialnih pogojev za izvajanje sodobnega načina poučevanja, pretirane birokratizacije. Do svojega dela so najbolj kritični glede doslednosti in enotnosti v izvajanju sprejetih ukrepov in šolskih pravil.

V okviru tretje oz. zadnje delavnice, ki jo je izvedel razvojni tim štirih strokovnih delavk, se je na podlagi dela v manjših skupinah in končnega točkovanja problemov v kolektivu kot najbolj problematično področje izkazalo dejstvo, da učitelji ne ukrepamo enotno. Vzrok za neenotnost pa v tem, da »Nimamo napisanih pravil oz. dogovorov o ukrepanju pri kršitvah.« S tem so strokovni delavci ponovno posegli na področje vzgoje in discipline.

Vsekakor strokovni delavci potrebujejo določen čas, da objektivno uvidijo in evalvirajo svojo poučevalno prakso in začno vnašati spremembe v lastno delo. Pred tem, pa se raje lotijo zunanjih motečih dejavnikov, kot je disciplina in odnos učencev do šolskega dela.

Delors (1996) pravi, da so dobri učitelji eden izmed ključnih dejavnikov kakovostne šole, pri tem pa uspešen pouk zahteva ugodne razmere, ki predstavljajo ustrezno usposobljenost in nenehno podporo učitelju. Kot kaže je za učinkovito in uspešno poučevanje najprej potrebno zagotoviti ustrezne pogoje in eden izmed teh pogojev je dobro počutje v razredu in spoštovanje dela učitelja s strani učencev. Šele ko se učitelj dobro počuti v razredu in je suveren na področju vzgojnega delovanja in ukrepanja, se bo zmožen lotiti samoevalvacije lastnega dela in uvajanja sodobnejših, bolj aktivnih poučevalnih metod. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da mora poleg ustreznih delovnih pogojev in učnih sredstev obstajati sistem vrednotenja in nadzora, ki omogoča odkrivanje napak in njihovo odpravo, saj s tem spodbujamo dober pouk. Delors (1996) omeni, da potrebujejo učitelji za uspešno izpeljavo svoje vloge priznanje njihovega dela, ustrezne delovne razmere in družbeni položaj. V našem primeru lahko omenimo pozitivni premik ravnatelja šole, ki po opravljeni hospitaciji pri pouku, z učiteljem izvede razgovor, ki poleg ravnateljeve povratne informacije o delu učitelja, vključuje tudi razmišljanje zaposlenega o njegovem nadaljnjem strokovnem, poklicnem

razvoju. V času recesije in javne polemike glede plač in odpravljanja plačnih nesorazmerij v javnem sektorju se upravičeno in z zaskrbljenostjo sprašujemo, kako bi zamrznitev plač lahko vplivala na motivacijo učiteljev za kvalitetno delo in neposredno na izvajanje pouka ter delo, znanje učencev, saj za nadpovprečno dobro opravljeno delo pričakujemo tudi nagrado.

3. hipotezo: »Starši učencev višjih razredov so v primerjavi s starši učencev nižjih razredov bolj kritični do dela učiteljev.« na podlagi rezultatov iz vprašalnika za starše zavrnamo. V analizi povezanosti razreda, ki ga obiskuje otrok in kritičnosti staršev do dela učiteljev se ni izkazala pomembna razlika med starši otrok od 1. do 5. razreda in starši otrok od 6. do 9. razreda.

Kot najbolj kritična skupina glede strokovnosti učiteljev (trditev: Učitelji svoje delo izvajajo strokovno.) se izkaže vzorec staršev otrok 8. razreda. Skupno povprečje staršev razredne stopnje (1.-5. razred) znaša 1.86, staršev predmetne stopnje (6.-9. razred) pa 2.34. Iz tega sklepamo, da so starši otrok, ki obiskujejo predmetno stopnjo res malenkost bolj kritični, a razlika ne predstavlja očitne razlike, ki smo jo pričakovali, saj pri obeh skupinah staršev ostajamo znotraj območja strinjanja z dano trditvijo. Pričakovali smo namreč, da bo razlika med primerjanima skupinama staršev vsaj za en razred, pa je zgolj za 0.48 razreda.

Razlika med starši otrok 1.-5. razreda in starši otrok 6.-9. razreda pa se je izkazala še manjša pri trditvi, da učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev. Glede na to, da je bila trditev vključena v vprašalnik za starše leta 2008 in leta 2009 lahko rezultate tudi primerjamo. V letu 2009 zaznamo izboljšanje povprečne ocene staršev v primerjavi z letom 2008, ki se je tako za razredno stopnjo izboljšala iz 2.11 na 2.09, pri predmetni stopnji pa iz 2.61 na 2.37. Iz tega lahko sklepamo, da se učitelji še bolj trudijo na področju prilagajanja dela in individualizacije otrokovim sposobnostim. Vidimo, da so v obeh letih starši otrok, ki obiskujejo predmetno stopnjo res malenkost bolj kritični, a razlika ne predstavlja očitne razlike, ki smo jo pričakovali, zato ponovno zavračamo 3. hipotezo.

Razlike med starši otrok razredne stopnje in predmetne stopnje niso tako očitne, da bi lahko potrdili, da so starši otrok, ki obiskujejo višje razrede bolj kritični do dela učiteljev, zato je 3. hipoteza: zavrnjena. Kot vidimo ni nujno, da so starši otrok višjih razredov zaradi večletnih izkušenj z delom učiteljev do njihovega dela bolj kritični.

Glede na dobljeni rezultat razmišljamo, da z leti šolanja tudi učitelji bolje poznajo učence in so se jim tako zmožni bolj prilagajati in hkrati individualizirati zahtevnost učne snovi, ustnih in pisnih preizkusov znanja. Tako učitelji postajajo avtonomni v svojem delu ter sposobni

kritičnega odnosa do znanja (Kompore 2000) ob tem pa se zavedajo individualnosti posameznega učenca (Židan 1995).

Glede na to, da so se starši v večini odzvali na sodelovanje s šolo za potrebe kakovostnejšega dela s pomočjo izpolnjevanja anketnega vprašalnika in sicer 62.8 % staršev v letu 2008 in 63.4 % staršev v letu 2009, lahko potrdimo 4. hipotezo: »Starši izkazujejo visok interes za sodelovanje s šolo za potrebe kakovostnega dela.«

Hipotezo prav tako potrjuje sodelovanje staršev z navajanjem konstruktivnih, kvalitetnih in vsekakor dobrodošlih pripomb in predlogov v okviru SPIN analize za starše.

Opazamo, da so starši pozitivno naravnani do dela šole in si želijo podati svoj prispevek za kakovostno izvajanja dela šole. S svojimi predlogi so zelo pomemben udeleženec, saj njihove pripombe pripomorejo k iskanju rešitev za probleme in s tem prispeva h kakovostnejšemu delu. V omenjeni raziskavi so starši sodelovali s celotno šolo, a poleg tega sodelovanja je potrebno v nadaljevanju okrepiti tudi sodelovanje staršev z učiteljem oziroma učitelji. Starši si želijo postati upoštevan partner v sodelovanju s šolo, pri tem pa je velika vloga tudi na strani učiteljev, ki morajo v starših videti soustvarjalca delovnega procesa pri reševanju opaženih problemov šole ali učnih težav njihovega otroka. Le na tak način bo sodelovanje učitelja in starša ter šole in starša dalo rezultate, ki nas bodo pripeljali k iskrenemu in takojšnjemu posredovanju pohval, pa tudi problemov, ki jih starši opažajo in jih je potrebno rešiti. Tak odnos pa od učitelja zahteva zrelost in pripravljenost za sprejemanje pozitivne kritike.

Najbolj presenetljiva je bila kvalitetna vsebina pripomb in predlogov SPIN analize s strani učencev. Kljub temu, da so navedli nekaj svojih otroških želja, kot je na primer krajša ura, manj domačih nalog in podobno, pa lahko rečemo, da so bili njihovi predlogi in pripombe zelo zreli in dobrodošla pomoč pri razmišljanju o realnem stanju šole. Njihova iskrena opazanja o delovanju šole od strokovnih pa do tehničnih delavcev so nam odstrla marsikateri do tedaj neviden problem in s tem sprožila spreminjanje k izboljšavi. Vsekakor so uvideli in predlagali realne rešitve za spremembe v smeri kakovostnejšega dela, zato zavrnamo 5. hipotezo: »Pogled učencev na kakovostno delo je plod otroške domišljije in velikokrat neskladen z obstoječim javnim sistemom šolstva v Sloveniji.«

Prispevek učencev in njihova soudeležba pri uvajanju sprememb in s tem izboljšav, ki prispevajo h kakovosti celotne šole, je velik, saj so učenci pomembni člani šole. Menim, da bi bilo možno vlogo učencev v prihodnje še izboljšati in jim v nekaterih primerih zaupati večjo odgovornost. Morda se še ne zavedamo, da bi bili lahko prav oni dobri posredniki pri

reševanju medvrstniških sporov s pomočjo postopka mediacije. Glede na cilje Razvojnega načrta šole (priloga Č), lahko tudi v OŠ Železniki v prihodnje pričakujemo vključitev mediacije v način soočanja z medvrstniškim nasiljem.

Na podlagi uvajanja sprememb s težnjo po zagotavljanju višje kakovosti dela, ugotavljamo, da so po enem letu že vidne prve spremembe na bolje. To nam potrjuje vprašanje, pri katerem so morali starši v obeh letih razvrstiti 8 (leta 2008) oziroma 7 (leta 2009) področij, katerim bi dali prednost pri nadaljnjem razvoju šole.

Med letoma 2008 in 2009 opazimo očiten preobrat staršev, saj je postavka preprečevanja nasilja med učenci iz 1. mesta leta 2008 padla na zadnje, 7. mesto leta 2009. Prav tako je presenetljivo, da je bila doslednost učiteljev leta 2008 na 2. mestu, leta 2009 pa je na 6. mestu to je predzadnjem. Šolska prehrana se je leta 2008 uvrstila na 3. mesto, primerjava z letom 2009 pa žal ni možna, ker je bila postavka izključena iz vprašalnika.

Leta 2009 je bila na 1. mestu postavka nastopanja šole v javnih medijih, ki je bila leta 2008 uvrščena na zadnje, 8. mesto. Na 2. mestu je bila leta 2009 postavka sodelovanja šole s podjetji v domačem kraju, ki je leta 2008 zasedla 6. mesto. Preobrat glede na pomembnost pri nadaljnjem razvoju zasledimo tudi pri postavki povečanja parkirišč pred šolo, ki je leta 2009 zasedla 3. mesto, leta 2008 pa 7. mesto.

Iz primerjanih rezultatov lahko sklepamo, da se potrebe in želje staršev spreminjajo in tako je leta 2009 staršem bolj kot osnovno delo šole pomembno nastopanje v javnosti in medijih, sodelovanje s podjetji v okolju in prenova parkirišča ter šole nasploh, medtem ko so leta 2008 prednostna področja preprečevanje nasilja med učenci, doslednost učiteljev pri vzgojnem ukrepanju in šolska prehrana, ki pa leta 2009 ni bila zajeta v vprašalnik. Edina postavka, ki ostaja na približno enakem mestu v obeh letih je čistoča šole.

Iz dobljenih rezultatov lahko sklepamo, da je šola že naredila določene pozitivne spremembe in izboljšave na področju problematike medvrstniškega nasilja in doslednosti učiteljev pri delu, zato si starši v prihodnje želijo nadaljnjih izboljšav na področju javnega nastopanja šole, sodelovanja s podjetji ter prenove parkirišča in obnove zunanosti ter notranosti šole. Vsekakor je rezultat lahko kazalec, da smo na pravi poti in hkrati smerokaz za nadaljnje delo. Moramo pa se zavedati, da je poleg razvijanja in izboljševanja drugih prioritetenih področij potrebno ohranjati in nadgrajevati že dosežen nivo kakovosti na področjih, ki se po enem letu sistematičnega uvajanja sprememb in izboljšav izkazujejo za boljša.

Modeli za spremljanje in zagotavljanje kakovosti so nam bili v veliko pomoč pri spoznavanju možnih načinov dela na področju kakovosti. Zelo primeren model je Hopkinsov Model

celostnega nenehnega izboljševanja šol, saj zajema strukturiran prikaz dela v okviru nenehnih izboljšav. Poleg tega smo se vsekakor veliko načinov, tehnik in metod poslužili v okviru Mreže učečih se šol. Ta model je zelo dobro zastavljen in menimo, da bi bilo za vsako šolo, ki se je pripravljena soočiti z lastnim delom vključitev v vsaj enoletno delovanje, zelo koristno, saj ima šola tako zagotovljeno dodatno zunanjo pomoč strokovnjakov na področju kakovostnega vzgojno-izobraževalnega dela. Vprašalnikov, ki so bili osnovani v okviru projekta Ogledalo je zelo veliko in si skoraj ne predstavljamo, da bi se tako številčna šola kot je naša soočila s tako velikim številom vprašalnikov, jih obdelala in nato še nekaj postorila na področju konkretnih izboljšav, saj je bilo že samo z uporabljenimi raziskovalnimi metodami veliko dela z obdelavo podatkov. Vsekakor pa so nam bili vprašalniki v pomoč pri definiranju področij in rabi učinkovite terminologije v naši raziskavi, prav tako pa nam je bil pri sestavljanju našega vprašalnika za starše v pomoč tudi vprašalnik za starše oblikovan v tem projektu.

Kazalci kakovosti, ki smo jih zajeli v teoriji so lahko pri nadaljnjem delu na področju zagotavljanja kakovosti dobra opora za strukturirano in sistematično nadaljnje delo v smeri spremljanja dela. Sicer pa se strinjamo z Erčuljevo (1999), da je kazalnike smiselno uporabljati zgolj za podlago spremembam in izboljšavam v šolah, ne pa za ocenjevanje ali celo delitev šol na uspešne in manj uspešne. Predstavljajo namreč zgolj posnetek v določenem času, spremembe pa so odvisne od spreminjanja razmer v okolju. Poleg tega seznam meril krši avtonomijo šole, saj ne upošteva individualnosti posameznih šol, čemur smo dali v naši raziskavi prednost. Naslednja težava je, da kazalniki kakovost zgolj ugotavljajo, ne govorijo pa o zagotavljanju oziroma o spremembah, ki bi jih bilo potrebno uvesti, da bi se šole hitreje in lažje približale merilom (Erčulj 1999). Moramo se namreč zavedati, da je cilj izobraževanja razviti osebnost, katero moramo spodbujati k različnosti in optimalnemu razvoju individuuma, saj nimamo opravka izdelkom, ki v gospodarski sferi zahteva zmanjševanje razlik med izdelki.

Na področju dela z učenci bi bilo smiselno v nadaljnje delo uvrstiti tudi metodo za ugotavljanje počutja učencev v razredu, kajti kot smo videli v raziskavi je na šoli velik problem na področju medvrstniškega nasilja. Za ugotavljanje počutja in nadaljnje delo v smeri izboljšav in sprememb bi lahko uporabili metodo sociograma, s katerim bi izmerili stanje v posameznem razredu na začetku šolskega leta, med letom bi v okviru razrednih ur in v sodelovanju razrednika in šolske svetovalne službe izvajali programe za graditev vrstniških

odnosov, ob koncu šolskega leta pa bi s pomočjo sociograma ugotovili stanje na podlagi izvedenih dejavnosti v smeri izboljšanja medvrstniške komunikacije in odnosov.

Zaradi dejstva, da se pojem kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja izjemno hitro spreminja, kakor se vedno hitreje spreminjajo tudi družbe in z njimi dosežena znanja je kakovost nestanovitna, določitev absolutne kakovosti pa je težka in nesmiselna. Na tem mestu lahko potrdimo, da je kakovost premikajoči se cilj kot pravita Goddard in Leask v Zorko (2003) saj prikazuje stanje zgolj za tisti čas oz. trenutek, v katerem je bila izmerjena, že v naslednjem trenutku pa se razmere spremenijo in z njim stanje. Ali kot pravi Rutar (1999): »Kakovost je torej izmikajoči se objekt verovanja, ne pa nekaj, kar bi zares lahko dosegli.«

3.2.3 Sklepne ugotovitve

Bistvene značilnosti opravljene raziskave lahko strnemo v sklepne ugotovitve:

- Pojem kakovosti je širok pojem, zato se je na področju vzgoje in izobraževanja različni strokovnjaki lotevajo na različne načine, vsem pa je skupno, da si prizadevajo za pot h boljšemu in kvalitetnejšemu delu z udeleženci.
- Pozitivno naravnana klima s pozitivno naravnanimi strokovnimi delavci in vodstva šole do ugotavljanja kakovosti ter dojemanje kakovosti kot vrednote je predpogoj za konstruktivno soočanje s trenutnim stanjem v katerem se nahaja vzgojno-izobraževalna institucija, spremembami in načrtovanjem nadaljnjega dela.
- Strokovni delavci se želijo na poti soočanja z lastno kakovostjo dela najprej soočiti z vzgojno problematiko šole oz. učencev in so šele po vzgojnih izboljšavah zmožni v svoje delo uvajati samoevalvacijo lastnega dela in sodobne metode poučevanja.
- Za učinkovito in uspešno poučevanje je najprej potrebno zagotoviti osnovne ustrezne pogoje na področju počutja in klime razreda.
- Starši se številčno odzovejo na pobudo šole po vključitvi v ugotavljanje stanja šole in se s sodelovanjem v raziskavi izkažejo kot objektivni opazovalci s kvalitetnimi predlogi in opažanji, ki lahko bistveno pripomorejo h kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela.
- Učenci se s sodelovanjem v raziskavi izkažejo kot realni in iskreni opazovalci s kvalitetnimi predlogi in opažanji, ki lahko bistveno pripomorejo h kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela tudi na področjih, ki so včasih očem odraslih skrita.

- Šola se sooča s povečano problematiko medvrstniškega nasilja, česar se je že lotila z uvedenimi izboljšavami, v nadaljevanju pa bo potrebno temu področju posvetiti čas dodaten in se strokovno soočiti z diagnosticiranim problemom.
- Obravnavana šola se sooča s problemom adaptacije šole na več lokacijah na kar opozarjajo vsi udeleženci, to pa poleg rednega vzgojno izobraževalnega dela od ravnatelja zahteva še dobre sposobnosti na področju menedžerskega dela.
- Pri začetnem soočanju z ugotavljanjem in zagotavljanjem kakovosti je koristna pomoč zunanjih strokovnjakov kot je bila v obravnavanem primeru vključitev v enoletno strokovno izpopolnjevanje v okviru Mreže učečih se šol.
- Naravnost vseh udeležencev h kakovostnejšemu delu šole že po prvem letu izkaže rezultate in prve izboljšave ter prispeva k iskanju novih prioritet za nadaljnje delo na poti h kakovosti.
- Potrebe po spremembah se iz leta v leto spreminjajo, zato je zadovoljstvo s trenutnim rezultatom neprimerno, kajti delo v smeri kakovosti se mora stalno odvijati in nadgrajevati trenutno stanje.
- Glede na to, da je vsaka šola specifična s svojimi individualnimi značilnostmi in posebnostmi zagovarjamo dejstvo, da se vsaki šoli dopušča iskanje lastnega in individualnega načina in iskanja poti za boljše, kakovostnejše lastno delo.
- Kakovost je naš cilj, a ta cilj se nam stalno odmika in ko že mislimo, da smo ga dosegli, vidimo da se moramo zanj še truditi, kajti kakovost dojemamo kot neskončno premico ali kot stopnice, ki neprestano vodijo navzgor in od vzgojno izobraževalne institucije zahtevajo nenehno kontinuirano delo.
- Kontinuirano kakovostno delo vključuje ciklično delovanje šole z analizo stanja, določitvijo namenov in ciljev, načrtovanjem dela z izvajanjem, evalvacijo dela, ki v naslednji fazi predstavlja začetno fazo cikla, to je analizo stanja in tako se cikel nadaljuje.

3.2.4 Predlogi

V okviru opravljene študije primera smo veliko razmišljali o tem, kako bi, kaj bi lahko naredili drugače, bolje in tako se poraja kar nekaj predlogov za nadaljnje delo v okviru zagotavljanja kakovosti obravnavane vzgojno izobraževalne institucije oz. vzgojnega javnega zavoda.

Ti predlogi so:

- Uvedba evalvacije s strani učencev s pomočjo vprašalnika.
- Merjenje razredne klime s pomočjo sociograma ob začetku in zaključku šolskega leta in ukrepanje v primeru izključenosti učencev iz razrednega kolektiva.
- V nadaljevanju bi bilo smiselno za probleme medvrstniškega nasilja v delo šole vključiti metodo mediacije. Najbolje bi bilo, da se za izvajanje šolske mediacije strokovno na začetku usposobi najmanj dva strokovna delavca, ki bi bila v nadaljevanju zadolžena za iskanje in usposabljanje primernih učencev, ki bi vodili medvrstniško mediacijo.
- Nadaljnje kontinuirano delo na področju spremljanja kakovosti s pomočjo že uveljavljenega vprašalnika za starše.
- Uvajanje samoevalvacije v delo učiteljev s ciljem po evalviranju lastne komunikacije, metod, tehnik in načinov poučevanja ter iskanjem možnosti za izboljšanje.
- Izdelati instrumentarij za uvajanje analize učinkovitosti Vzgojnega načrta s strani vseh udeležencev (učenci, starši, učitelji).
- Glede na to, da se stanje na področju kakovosti šole in prioriternih področij, ki potrebujejo nadgradnjo ali izboljšavo spreminjajo, se je potrebno zavedati, da opravljeno delo še ni končni cilj, oblikovani pravilniki pa niso končni dokumenti. Šola naj stalno preverja ustreznost ustvarjenih dokumentov in jih po potrebi prilagodi aktualnim potrebam. Pri tem je v oblikovanje in spreminjanje dokumentov potrebno poleg učiteljev vključiti tako učence, kot tudi starše.
- Uvedba SPIN analize v izbranem časovnem razmaku, na primer štirih let, kar bi vsakemu učencu in staršu omogočilo, da v raziskavi sodeluje najmanj dvakrat v času osnovnošolskega šolanja, s ciljem po podrobnem ugotavljanju stanja šole.
- V načrt dela šole bi bilo smiselno na vsaka štiri leta vključiti tudi ponovno spraševanje po osnovnem namenu, cilju, poslanstvu in viziji, ter preveriti, če se vse to še sklada z vsemi udeleženci in odgovarja danim aktualnim potrebam.

- Glede na to, da je obravnavana institucija vzgojni zavod, bi bilo v nadaljevanju smiselno v ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti vključiti tudi enoti predšolske vzgoje v Železnikih in Selcih.
- Nadaljnje razvijanje klime v kolektivu zaposlenih, ki je predpogoj za dobro počutje zaposlenih in posledično njihovo kakovostno delo ter medsebojno strokovno sodelovanje.
- Razvijanje in spremljanje medosebne komunikacije na nivoju učitelj- učenec, učitelj- starš, učenec- učenec s pomočjo izkušnje in rabe tehnik ter pridobljenega znanja, ki so ga učitelji osvojili na strokovnem usposabljanju.
- Poleg strokovnih delavcev bi bilo za kakovostno delo šole smiselno vključiti tudi tehnično osebje, saj se tudi ti delavci (kuharji, čistilke, hišniki, delavke v administraciji) srečujejo z učenci, zato je pomembno, da so tudi oni seznanjeni s poslanstvom in vizijo šole ter načinom notranje politike šole in komunikacije med vsemi udeleženci.
- Predstavitev dela šole v javnosti, v lokalni skupnosti. Obravnavano raziskavo bi lahko javnosti predstavili na primer v obliki konference.

4. ZAKLJUČEK

Opravljeno delo je vsekakor v obravnavani šoli padlo na plodna tla, saj se je izboljšalo počutje in klima tako v kolektivu strokovnih delavcev, kot tudi na celotni šoli v sodelovanju z učenci. Temeljna produkta skupnega dela sta dva dokumenta: Vzgojni načrt in Razvojni načrt šole, ki sta bila izdelana na podlagi rezultatov SPIN analize in vprašalnikov za starše leta 2008. Oba natančno usmerjata nadaljnje delo šole in opredeljujeta odgovornosti udeležencev vzgojno izobraževalnega procesa. Natančno zapisana Pravila šolskega reda, ki so zaenkrat še v osnutku poleg Vzgojnega načrta urejajo dodatna področja, ki jih vanj nismo uvrstili zaradi preobširnosti in prevelike količine bolj specifičnih informacij, učitelji pa so vztrajali, da se gradivo, ki so ga ustvarili v okviru delovnih skupin ohrani in usmerja njihovo delo in delo učencev. Poleg tega je odličen rezultat leta 2009 ustvarjena Strategija domačih nalog, ki je prav tako zaenkrat še v obliki osnutka, a se v praksi že uveljavlja in kaže nadaljnje rezultate doslednosti na področju delovanja učiteljev, pa tudi učencev.

Ugotavljam, da je SPIN analiza odstrla probleme, ki smo jih sicer vsi po tihem opazali, a videti jih nismo hoteli, zato se tudi nismo mogli soočiti z njimi. Vsekakor je bila zelo dobrodošla in pravilna odločitev, da se v raziskavo vključi vse udeležence, v prihodnosti pa bi morali razmisliti tudi o tem, da se uvede podobno evalvacijo, kot jo dobimo s strani vprašalnika za starše od staršev, tudi za učitelje in učence. V času izvajanja projekta za spremljanje in zagotavljanje kakovosti je bilo čutiti veliko enotnosti in močno pozitivno klimo in konstruktivno naravnost k izboljšavam v delovnem kolektivu.

Odločitev ravnatelja, da se vključimo v enoletno strokovno izpopolnjevanje v okviru Mreže učečih se šol pod okriljem Šole za ravnatelje pa je vsekakor pozitivno vplivalo tako na sam vsebinski kontekst dela v projektu za spremljanje in zagotavljanje kakovosti kot tudi na pripravljenost in motivacijo strokovnih delavcev za sodelovanje v omenjenem projektu.

Sicer pa je potovanje h kakovosti neskončno, saj lahko vedno kaj naredimo še bolje, učinkoviteje in s tem pripomoremo k splošni kvaliteti šole.

Vsekakor pa smo lahko zadovoljni z rezultati, ki jih šola zaradi stalnega truda strokovnih delavcev in učencev dosega na nacionalnem nivoju. Naj na tem mestu omenim, da je leta 2009 Osnovna šola Železniki prejela nagrado in priznanje za najbolj športno šolskega leta 2008/2009, hkrati pa tudi nagrado za najboljšo dekliško atletsko ekipo. To so vsekakor odmevne nagrade, ki potrjujejo trud šole za dobro delo in motivirajo strokovne delavce k nadaljevanju zastavljenega v smeri zagotavljanja kakovosti.

Naš cilj je znan- želimo si biti tisto, kar dela razliko med odličnim in navadnim- to je kakovost (Sallis v Zorko 2003).

Kako pa bomo do cilja prišli? Vsekakor je poti več, saj lahko posamezna šola za izboljševanje svojega dela deluje na različnih področjih, kajti kot smo videli je kakovost širok pojem in vsak se je loti drugače, mi pa se bomo odločili za način, ki bo najbolj ustrezal našim individualnim potrebam in značilnostim ter s tem zagotavljal nadaljnjo rast vseh udeležencev in hkrati vzgojno- izobraževalne ustanove.

5. SEZNAM VIROV IN LITERATURA

KNJIGE

1. Alessandrini, Giuditta. 1996. *Organizacija izobraževanja*. Nova Gorica: Educa.
2. Ambrož, Milan in Traudi Mihalič. 1998. *Pot k odličnosti: Vodenje v kompleksnem in negotovem okolju*. Škofja Loka: Institut za samorazvoj.
3. Bečaj, Janez. 1995. *Menedžment v vzgoji in izobraževanju*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
4. Biott, Colin in Jennifer Nias. 1992. *Working and learning together for change*. Buckingham: Open University Press.
5. Brajša, Pavao. 1995. *Sedem skrivnosti uspešne šole*. Maribor: Doba.
6. Brečko, Daniela. 2002. *Štirideset sodobnih učnih metod*. Ljubljana: Sofos.
7. Čacinovič Vogrinčič, Gabi, Leonida Kobal, Nina Mešl in Miran Možina. 2005. *Vzpostavljanje delovnega odnos in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.
8. Delors, Jacques. 1996. *Učenje: skriti zaklad: poročilo Mednarodne komisije o izobraževanju za enaindvajseto stoletje, pripravljeno za UNESCO*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
9. Devetak, Gabrijel in Goran Vukovič. 2002. *Marketing izobraževalnih storitev: intelektualna lastnina, zadovoljstvo odjemalcev, strategije, poslovna odličnost, benchmarking, metodologija raziskovanja, elektronsko poslovanje, ustvarjalnost*. Kranj: Moderna organizacija.
10. Đorđević, Dušan, D. 1988. *Razvojna psihologija*. Gornji Milanovac: Dečje novine.

11. Erčulj, Justina. 2005. *V učence usmerjeno poučevanje*. Ljubljana: Šola za ravnatelje.
12. Erčulj, Justina in Nada Trunk Širca. 2000. *S sodelovanjem do kakovosti: mreže učečih se šol*. Ljubljana: Šola za ravnatelje.
13. Fullan, Michael. 2007. *The new meaning of educational change. 4th edition*. London: Cassell.
14. Glasser, William. 1991. *Dobra šola*. Radovljica: Didakta.
15. Glasser, Wiliam. 1994. *Učitelj v dobri šoli*. Radovljica: Regionalni izobraževalni center Radovljica.
16. Glasser, Wiliam. 1994. *Dobra šola- vodenje učencev brez prisile*. Radovljica: Regionalni izobraževalni center Radovljica.
17. Goodson, Ivor, F. in Andy Hargreaves. 1996. *Teachers' Professional Lives*. London, Washington, D.C.: Falmer Press.
18. Gordon, Thomas. 1989. *Trening večje učinkovitosti za učitelje*. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše.
19. Hargreaves, David. H. in David Hopkins. 2001. *Šola zmore več: management in praksa razvojnega načrtovanja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
20. Hopkins, David. 2007. *Vsaka šola odlična šola: razumeti možnosti systemskega vodenja*. Ljubljana: Državni izpitni center.
21. Intihar, Darja in Marjeta Kepec. 2002. *Partnerstvo med šolo in domom*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
21. Jereb, Janez. 1998. *Teoretične osnove izobraževanja*. Kranj: Moderna organizacija.

22. Kolar, Metoda. 2005. *Komuniciranje med šolo in starši kot element kakovosti v vzgoji in izobraževanju*. Ljubljana: magistrsko delo.
23. Koren, Andrej. 2007. *Ravnateljstvo: vprašanja o vodenju šol brez enostavnih odgovorov*. Koper: Fakulteta za management in Ljubljana: Šola za ravnatelje.
24. Lebarič, Nada. 2006. *Socialna integracija otrok s posebnimi potrebami*. Radovljica: Didakta.
25. Lipičnik, Bogdan. 2003. *Sodelovalno učenje in reševanje problemov*. Ljubljana: Šola za ravnatelje in Koper: Visoka šola za management.
26. Lipužič, Boris. 1996. *Izobraževanje na razpotju: znanje za razvoj- svetovni izziv*. Ljubljana: Modrijan.
27. Logonder, Mojca. 2000. *Psihologija na maturi*. Ljubljana: Gyrus.
28. MacBeath, John. 1999. *Schools must speak for themselves: the case for school self-evaluation*. London, New York: Routledge.
29. Marentič- Požarnik, Barica. 1987. *Nova pota v izobraževanju učiteljev*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
30. Pluško, Alojz, Andrej Koren in Andreja Trtnik Herlec ur. 1999. *Modro oko: Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport.
31. Pluško, Alojz, Andrej Koren in Andreja Trtnik Herlec ur. 2001. *Modro oko: spoznaj, analiziraj, izboljšaj: (nadaljevanje projekta) Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
32. Mesec, Bojana. 2006. *Življenjski cikel neprofitne organizacije*. Ljubljana: Fakulteta z socialno delo.

33. Musek, Janek in Vid Pečjak. 1996. *Psihologija*. Ljubljana: Educy.
34. Musek-Lešnik, Kristijan. 1996. *Raziskovalna in maturitetna raziskovalna naloga pri psihologiji*. Ljubljana: Educy.
35. Moreno, Jakob L. 1962. *Osnovi sociometrije*. Beograd: Savremena škola.
36. Moreno, Jakob Levy in Moreno Zerka Toeman. 2000. *Skupine, njihova dinamika in psihodinamika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.
37. Ovsenik, Marija in Milan Ambrož. 1999. *Neprofitni avtopoietični sistemi*. Škofja Loka: Institut za samorazvoj.
38. Ovsenik, Marija in Milan Ambrož. 2006. *Upravljanje sprememb poslovnih procesov*. Portorož: Turistica, Visoka šola za turizem.
39. Pavlovčič Ilovar, Jurka. 2005. *Celovita kakovost profitnih in neprofitnih izobraževalnih ustanov: marketinški pristop*. Ljubljana: magistrsko delo.
40. Peček, Mojca. 1998. *Avtonomnost učiteljev nekdaj in danes*. Ljubljana: Znanstveno publicistično središče.
41. Peklaj, Cirila. 2001. *Sodelovalno učenje- ali kdaj več glav več ve*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
42. Priimagi, Sirje in Ene- Silvia Sarv. 2002. *The Opening World: Changing Educational Environment and Teacher Training*. Tallinn: Tallinn Pedagogical University Institute for Educational Research.
43. Rečnik, Ferdo. 1992. *Pristopi k razvoju izobraževanja: prispevki k planiranju vzgoje in izobraževanja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
44. Rečnik, Ferdo. 1992. *Razvojno raziskovalni projekti v funkciji razvoja vzgoje in izobraževanja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

45. Senge, Peter M. 2005. *The Fifth Discipline*. London: Random House.
46. Stoll, Louise in Dean Fink. 1996. *Changing Our Schools*. Buckingham: Open University Press.
47. Strojin, Marja. 1992. *Beseda ni konj*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
48. Šoro, Majda. 2002. *Kakovost v izobraževanju: marketinški pristop*. Ljubljana: diplomsko delo.
49. Štuhec, Ivan, Vinko Potočnik in Tomaž Erzar ur.. 2006. *Kakovostna šola prihodnosti*. Ljubljana: Teološka fakulteta.
50. Tavčar, Mitja. I. in Nada Trunk Širca. 2002. *Na poti k učeči se organizaciji*. Ljubljana: Šola za ravnatelje in Koper: Visoka šola za management.
51. Tomič, Ana. 1990. *Teorija in praksa spremljanja pouka*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
52. Ule, Mirjana. 2000. *Temelji socialne psihologije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
53. Ule, Mirjana. 1992. *Socialna psihologija*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
54. Zorko, Srečko. 2003. *Kako veste, da je vaša šola kakovostna?* Maribor: V samozaložbi.
55. Židan, Alojzija. 1996. *Metadidaktično poučevanje in učenje družboslovja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
56. Židan, Alojzija. 2004. *Za kakovostnejša družboslovna znanja- didaktični in znanstveni prispevki*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
57. Židan, Alojzija. 2007. *Vzgoja za evropsko demokracijo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

ČLANKI

1. Bečan, Tanja. 2000. SQ- kot (slovenian) school quality. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (1): 34- 35 .
2. Bizant, Tatjana. 2004. School Action Learning Teams: mednarodni projekt Mreža učečih se šol. *Vodenje v vzgoji in izobraževanju* (2): 117-120.
3. Bizjak, Cvetka. 2000. Vloga učitelja- razmišljujočega praktika pri prizadevanjih za kakovostno šolo. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (1): 21-25.
4. Budnar, Marija Meta. 2000. Področja kakovosti šole. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (1): 17-20.
5. Cencič, Majda. 2000. Sistemi kakovosti in vzgojno- izobraževalno področje. *Sodobna pedagogika* 51 (4): 28-42.
6. Erčulj, Justina. 1999. Uspešne in učinkovite šole ali nenehno boljše šole- to je zdaj vprašanje. *Vzgoja in izobraževanje* 30 (1): 9-15.
7. Erčulj, Justina. 2000. Kakovost- znana neznanka. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (1): 4-8.
8. Erčulj, Justina. 2000. Razsežnosti strokovnega sodelovanja učiteljev- Model strokovnega usposabljanja v Mrežah učečih se šol. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (4): 26- 31.
9. Gomboc, Miroslav. 1999. Evalvacija projekta Pot h kakovostni šoli. *Vzgoja in izobraževanje* 30 (4): 35-41.
10. Kompare, Alenka. 2000. Prevpraševanje možnosti kakovostnega poučevanja v šoli. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (1): 26-29.
11. Krek, Janez. 2000. Evropski projekt kazalnikov in meril kakovosti šolskega izobraževanja za leto 2000. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (1): 3836-.

12. Lorenčič, Ivan. 1999. Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti preduniverzitetnega izobraževanja. *Vzgoja in izobraževanje* 30 (1): 4-8.
13. Magajna, Lidija. 1995. Stili razmišljanja ravnateljev. *Menedžment v vzgoji in izobraževanju*: 131-154.
14. Medveš, Zdenko. 2000. Kakovost v šoli. *Sodobna pedagogika* 51 (4): 8-26.
15. Milekšič, Vladimir. 1999. Ogljedalo. *Vzgoja in izobraževanje* 30 (6): 16-26.
16. Milekšič, Vladimir. 2000. Ogljedalo- prvi rezultati. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (1): 39-42.
17. Nolimaj, Fani. 1999. Vpeljevanje sistemov kakovosti v izobraževanje. *Vzgoja in izobraževanje* 30 (6): 33-40.
18. Piciga, Darja. 2000. Kakovostna šola za negotovo prihodnost. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (1): 12-16.
19. Roncelli Vaupot, Silva. 2000. Pristopi k izboljševanju dela šol. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (1): 9-11.
20. Rošker, Jana S. 2001. Nujnost revolucije reforme. *Časopis za kritiko znanosti* 29 (202-203): 73-76.
21. Rutar, Dušan. 1999. Dejavniki kakovostne šole. *Vzgoja in izobraževanje* 30 (6): 13-15.
22. Sentočnik, Sonja. 1999a. Portfolio, instrument za procesno vrednotenje učenčevega in učiteljevega dela. *Vzgoja in izobraževanje* 30 (3): 15-22.
23. Sentočnik, Sonja. 1999b. Sodobni pogledi na vodenje in presojo kakovosti šol. *Vzgoja in izobraževanje* 30 (6): 4-7.
24. Sorjan, Vanja. 2000. Kako smo pričeli sodelovati. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (1): 43- 47.

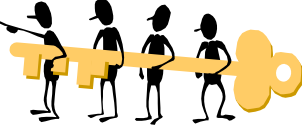
25. Širec, Alojz. 2000. Slovenska šolska inšpekcija in kakovost dela šol. *Sodobna pedagogika* 51 (4): 106-124.
26. Tavčar, Mitja I. 1995. Strateško načrtovanje. *Menedžment v vzgoji in izobraževanju*: 183-191.
27. Trunk Širca, Nada. 2000. MREŽE- model izobraževanja za celotne šole/vrtce, učiti se, da bi znali živeti v skupnosti- pot k »učeči se organizaciji«. *Vzgoja in izobraževanje* 31 (4): 32-38.
28. Vidmar, Tadej. 2000. Nadzor nad vzgoji in izobraževanjem v sodobnih sistemih. *Sodobna pedagogika* 51 (4): 84-104.
29. Zorman, Mirko. 1999. Katere lastnosti opredeljujejo kakovost osnovne šole? *Vzgoja in izobraževanje* 30 (1): 22-26.
30. Zupanc-Grom, Renata. 1997. Ocena možnosti in potrebe po uvedbi marketinga v javnih šolah. *Teorija in praksa* 34 (5): 849-866.
31. Zupanc-Grom, Renata. 1999. Vloga ravnatelja pri spreminjanju organizacijske kulture. *Vzgoja in izobraževanje* 30 (1): 16-21.
32. Židan, Alojzija. 1993. O (prihodnjem) usposabljanju družboslovnega pedagoškega kadra. *Teorija in praksa* 30 (1-2): 114-119.
33. Židan, Alojzija. 1995. Vrednote na prehodu- njihov vpliv na kompleksni pedagoški proces (srednješolskega družboslovja). *Antrophos* 27 (3-4): 5-13

INTERNETNI VIRI:

1. Podatki o Mrežah 1: <http://www.solazaravnatelj.si/index.php?showid=27> (14. september 2009)
2. Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti (2005): <http://kakovost.ric.si/> (20. avgust 2009)
3. Spletna stran študentov pedagoške fakultete: <http://www.studenti.pef.upr.si/~matejg/2-letnik/.../> (21. avgust 2009)
4. Spletna stran študentov pedagoške fakultete:
<http://www.studenti.pef.upr.si/~peterr/izpiti/didaktika/> Didaktika z izobraževalno tehnologijo.doc (21. avgust 2009)
5. Zavod RS za šolstvo in šport:
<http://www.zrss.si/default.asp?link=predmet&tip=46&pID=221&rID=1816> (25. avgust 2009)
6. Spletna stran podjetja Strix: <http://www.strix.si/strix/o-druzbi/nasa-kakovost/> (21. avgust 2009)
7. Statistični urad Slovenije: <http://www.stat.si> (20. avgust 2009)

6. PRILOGE

Priloga A: SPIN analiza- tabela za izpolnjevanje

MOJA ŠOLA	
Razred: _____ Datum: _____ 	
TO JE V ŠOLI DOBRO ☺	TO MI V ŠOLI NI VŠEČ ☹
<p><i>Stvari in področja, ki jih opažaš kot močna, delo in dejavnosti, kjer smo uspešni. Si zaslužimo pohvalo, nagrado.</i></p>	<p><i>Stvari, ki mi v šoli niso všeč in bi jih bilo potrebno spremeniti, izboljšati.</i></p>
TO SI ŽELIM	TEGA NOČEM
<p><i>Stvari, ki bi delo v šoli izboljšale in si jih želiš. Predlagaj!</i></p>	<p><i>Stvari, ki jih v šoli nočeš in se jih bojiš.</i></p>

Priloga B: Vprašalnik za starše 2008***Spoštovani starši!***

V naši šoli se zavedamo pomembnosti stalnega spremljanja kakovosti našega dela. V bodoče želimo naše delo še izboljšati. S tem namenom smo začeli projekt spremljanja in zagotavljanja kakovosti, ki ga vodi projektna skupina, v kateri so predstavniki staršev, ustanovitelja (občina Železniki) in strokovnih delavcev šole. Za večjo učinkovitost izboljšav rabimo nekatere podatke, ki bi jih radi zbrali s priloženo anketo.

Prosimo Vas za pomoč!

Prosimo Vas, da z vrednostmi od 1 do 5 ocenite pravilnost naslednjih trditev. Če menite, da se katero od vprašanj ne nanaša na Vas, pustite polja v ustrezni vrstici prazna.

I. Najprej nas zanima, kaj menite o vzgojnem delovanju šole. Prosimo, da pri vsaki trditvi označite z ×, koliko drži posamezna trditev.

1 – se popolnoma strinjam, 2 – se večinoma strinjam, 3 – se deloma strinjam, 4 – ne strinjam se, 5 – trditev sploh ne drži.

	1	2	3	4	5
1. Moj otrok se v šoli dobro počuti.					
2. Šola uporablja ustrezne metode vzgojnega delovanja.					
3. Šola uporablja ustrezne vzgojne ukrepe v primeru kršenja šolskih pravil.					
4. Šola bi morala ob prekrških otrok ostreje reagirati.					
5. Šola bi morala reagirati tudi na obnašanje otrok izven šole po pouku (v trgovini, na cesti,...).					
6. Obnašanje otrok v šoli je izključno odgovornost šole.					
7. Učitelji s svojim zgledom vzgajajo učence v odgovorne in poštene državljane.					
8. V šoli je ustrezno poskrbljeno za otrokovo varnost.					
9. Šola izvaja ustrezno preventivo na področju osveščanja otrok o zdravem načinu življenja.					
10. Otroci so v šoli premalo pod nadzorom.					
11. Obnašanje otrok v šoli je izključno odgovornost staršev.					

II. V nadaljevanju bi radi več izvedeli o vašem pogledu na izvajanje pouka. Prosimo, da pri vsaki trditvi označite z ×, koliko drži posamezna trditev.

	1	2	3	4	5
12. Učitelji svoje delo izvajajo strokovno.					
13. Učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev.					
14. Učitelji pri svojem delu uporabljajo metode sodobnega poučevanja (računalnik, projektno delo).					
15. Učenci so aktivno vključeni v pouk.					
16. Učenci so seznanjeni z domačim krajem in možnostmi zaposlovanja v njem.					
17. Učencem šola daje dobro osnovo za nadaljnje življenje.					

18. Ali Vaš otrok potrebuje zunanjo pomoč zaradi nerazumevanja učne snovi? NE DA
Prosimo, obkrožite.

19. Če ste odgovorili z DA, prosimo, navedite, pri katerih predmetih: _____

III. Na področju sodelovanja šole s starši nas zanima vaš pogled na vpliv dela v šoli. Prosimo, da pri vsaki trditvi označite z ×, koliko drži posamezna trditev.

1 – se popolnoma strinjam, 2 – se večinoma strinjam, 3 – se deloma strinjam, 4 – ne strinjam se, 5 – trditev sploh ne drži.

	1	2	3	4	5
20. Šola je pripravljena upoštevati moje pobude.					
21. Pri oblikovanju razširjenega programa (podaljšano bivanje, interesne dejavnosti, šola v naravi, ...) šola upošteva potrebe in interese mojega otroka.					
22. Pobude in mnenja staršev, dane na roditeljskih sestankih, obravnava in o njih odloča ustrezen organ šole.					
23. Šola za starše organizira dovolj predavanj z vzgojno problematiko.					
24. Šola pri plačevanju prispevkov staršev upošteva različne finančne možnosti.					
25. Moje sodelovanje s šolo pri vzgoji mojega otroka je dobro.					
26. Šola me seznanja z vsem, kar moram o šolskem delu mojega otroka vedeti.					
27. Šola me seznanja o možnostih pomoči otroku, če jo potrebuje.					
28. Šola uporablja ustrezne načine seznanjanja o otrokovem šolskem delu.					
29. Seznanjen(a) sem, na koga se moram obrniti, kadar želim dodatne informacije o otroku.					

IV. Prosimo, označite z različnimi številkami 1 do 8, čemu bi pri nadaljnjem razvoju šole dali prednost (1 - najpomembneje, 8 – najmanj pomembno).

- Nastopanje šole v javnih medijih.
 Preprečevanje nasilja med učenci.
 Šolska prehrana.
 Notranja in zunanja prenova šole kot zgradbe.
 Čistoča šolskih prostorov.
 Povečanje parkirišča pred šolo.
 Sodelovanje šole s podjetji v domačem kraju.
 Doslednost učiteljev pri vzgojnem ukrepanju.

V. Moj otrok je

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
----	----	----	----	----	----	----	----	----

v razredu. Prosimo, obkrožite.

VI. Vaši predlogi, pobude, ...:

Prosimo Vas, da izpolnjen vprašalnik najkasneje do 25. aprila 2008 Vi ali Vaši otroci oddate v nabiralnik "Predlogi, pobude, mnenja". Nabiralnik se nahaja pred upravnim delom v matični šoli oziroma pri vhodu na podružnicah. Lahko pa vprašalnik oddate tudi razrednikom.

Hvala za Vaše sodelovanje!

Priloga C: Vprašalnik za starše 2009**Spoštovani starši!**

Preteklo leto smo začeli sistematično izvajati raziskave o kakovosti našega dela, ker se zavedamo pomembnosti stalnega razvoja. Projekt spremljanja in zagotavljanja kakovosti vodi projektna skupina, v kateri so predstavniki staršev, ustanovitelja (občine Železniki) in strokovnih delavcev šole. V bodoče želimo naše delo še izboljšati, a v ta namen rabimo nekatere podatke, ki bi jih radi zbrali s priloženo anketo. Letošnja vprašanja so podobna lanskim, ker želimo narediti primerjavo.

Prosimo Vas za pomoč!

Prosimo Vas, da z vrednostmi od 1 do 5 ocenite pravilnost naslednjih trditev. Če menite, da se katero od vprašanj ne nanaša na Vas, pustite polja v ustrezni vrstici prazna.

I. Najprej nas zanima, kaj menite o vzgojnem delovanju šole. Prosimo, da pri vsaki trditvi označite z ×, koliko drži posamezna trditev.

1 – se popolnoma strinjam, 2 – se večinoma strinjam, 3 – se deloma strinjam, 4 – ne strinjam se, 5 – trditev sploh ne drži.

	1	2	3	4	5
1. Moj otrok se v šoli dobro počuti.					
2. Šola uporablja ustrezne metode vzgojnega delovanja.					
3. Z izdelavo vzgojnega načrta se bo stanje na tem področju še izboljšalo.					
4. Šola uporablja ustrezne vzgojne ukrepe v primeru kršenja šolskih pravil.					
5. V šoli je ustrezno poskrbljeno za otrokovo varnost.					
6. Šola izvaja ustrezno preventivo na področju osveščanja otrok o zdravem načinu življenja.					
7. Otroci so v šoli premalo pod nadzorom.					

II. V nadaljevanju bi radi več izvedeli o vašem pogledu na izvajanje pouka. Prosimo, da pri vsaki trditvi označite z ×, koliko drži posamezna trditev.

	1	2	3	4	5
8. Učitelji način poučevanja prilagajajo sposobnostim učencev.					
9. Učitelji pri svojem delu uporabljajo metode sodobnega poučevanja (računalnik, projektno delo).					
10. Učenci so aktivno vključeni v pouk.					
11. Učenci so seznanjeni z domačim krajem in možnostmi zaposlovanja v njem.					

12. Ali Vaš otrok potrebuje zunanjo pomoč zaradi nerazumevanja učne snovi? NE DA
Prosimo, obkrožite.

12.a Če ste odgovorili z DA, prosimo, navedite, pri katerih predmetih: _____

III. V šolskem letu 2011/12 bomo začeli uvajati nemščino kot obvezen predmet v zadnjih treh razredih, zato bomo za izbirni predmet morali ponuditi še en tuj jezik. Za pravo odločitev rabimo Vaše mnenje.

12.b Napišite, prosimo, k pouku katerega tujega jezika med izbirnimi predmeti (razen nemščine in angleščine) bi prijavi vašega otroka v 7. razredu! Če ga ne bi k nobenemu, lahko pustite polje prazno.

IV. Na področju sodelovanja šole s starši nas zanima vaš pogled na vpliv dela v šoli. Prosimo, da pri vsaki trditvi označite z ×, koliko drži posamezna trditev.

1 – se popolnoma strinjam, 2 – se večinoma strinjam, 3 – se deloma strinjam, 4 – ne strinjam se, 5 – trditev sploh ne drži.

	1	2	3	4	5
13. Šola je pripravljena upoštevati moje pobude.					
14. Pri oblikovanju razširjenega programa (podaljšano bivanje, interesne dejavnosti, šola v naravi, ...) šola upošteva potrebe in interese mojega otroka.					
15. Pobude in mnenja staršev, dane na roditeljskih sestankih, obravnava in o njih odloča ustrezen organ šole.					
16. Šola pri plačevanju prispevkov staršev upošteva različne finančne možnosti.					
17. Moje sodelovanje s šolo pri vzgoji mojega otroka je dobro.					
18. Šola me seznanja z vsem, kar moram o šolskem delu mojega otroka vedeti.					
19. Šola me seznani o možnostih pomoči otroku, če jo potrebuje.					
20. Šola uporablja ustrezne načine seznanjanja o otrokovem šolskem delu.					
21. Seznanjen(a) sem, na koga se moram obrniti, kadar želim dodatne informacije o otroku.					

V. Prosimo, označite z različnimi številkami 1 do 7, čemu bi pri nadaljnjem razvoju šole dali prednost (1 - najpomembneje, 7 – najmanj pomembno).

- Nastopanje šole v javnih medijih.
 Preprečevanje nasilja med učenci.
 Notranja in zunanja prenova šole kot zgradbe.
 Čistoča šolskih prostorov.
 Povečanje parkirišča pred šolo.
 Sodelovanje šole s podjetji v domačem kraju.
 Doslednost učiteljev pri vzgojnem ukrepanju.

VI. Moj otrok je

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
----	----	----	----	----	----	----	----	----

v razredu. Prosimo, obkrožite.

VII. Vaši predlogi, pobude, ...:

Prosimo Vas, da izpolnjen vprašalnik najkasneje do 5. junija 2009 Vi ali Vaši otroci oddate v nabiralnik "Predlogi, pobude, mnenja". Nabiralnik se nahaja pred upravnim delom v matični šoli oziroma pri vhodu na podružnicah. Lahko pa vprašalnik oddate tudi razrednikom.

¹⁴

Hvala za Vaše sodelovanje!

¹⁴ Vprašalnik je vsebinsko preoblikoval ravnatelj Franc Rant ter ga uskladil s Projektno skupino za spremljanje in zagotavljanje kakovosti v osnovni šoli.

Priloga Č: Razvojni načrt OŠ Železniki

Razvojni načrt Osnovne šole Železniki

za obdobje 2009 – 2013

Načrt razvoja šole je osnova za nadaljnje načrtovanje in zaradi tega nepogrešljiv. Iz njega bodo namreč izhajali letni delovni načrti tega obdobja. Po koncu vsakega leta bomo spremljali realizacijo načrta razvoja, iz česar bo tudi viden učinek šole. Poleg tega je prav, da ima organizacija pred seboj nek daljnosežen cilj, saj potem lahko vse svoje dejavnosti usmerja k doseganju le-tega in vsaka šolska dejavnost ima še večji pomen.

Ta razvojni načrt temelji na izsledkih raziskave, ki smo jo izvedli med starši in med zaposlenimi. Med letom ga bomo dopolnili še z dodatki iz razprave med učenci ter s predlogi zaposlenih in strokovnega tima za spremljanje in zagotavljanje kakovosti.

Prednostne naloge smo razdelili na štiri področja: **vzgojno – varnostno** področje, **izobraževalno** področje, **sodelovanje s starši, z zaposlenimi in z učenci** ter **investicijsko** področje. Področja so med seboj le navidez ločena, sicer pa so neločljivo povezana in tudi izvajanje izboljšav bo potekalo na vseh hkrati. Prednostne naloge so porazdeljene še po logičnih časovnih intervalih.

Vse prednostne naloge s področja vzgoje ter sodelovanja se neposredno z manjšimi prilagoditvami izvajajo tudi v vrtcu. Naloge s področja izobraževanja se za uporabo v vrtcu ustrezno prilagodijo.

Izvajanju prednostnih nalog bomo prilagodili tudi izobraževanja zaposlenih, predavanja za starše, oblike dela z učenci ter tudi nabave učil in učnih pripomočkov.

Vse načrtovane dejavnosti bomo izvajali z namenom dviga ravni vzgoje in izobraževanja v naši šoli in v vrtcu. V prihodnjem obdobju razvojnega načrta naj bi te dejavnosti pripeljale do pridobitve mednarodnega certifikata za kvaliteto vzgoje in izobraževanja.

Vzgojno – varnostno področje		
Šolsko leto	Prednostne naloge	Opredelev
2009/2010	<ul style="list-style-type: none"> - Dopolnitve vzgojnega načrta, - uveljavitev vzgojnega načrta, - pogovorne ure učiteljev z učenci, - analiza učinkovitosti vzgojnega načrta. 	<p>V šolskem letu 2009/2010 bomo največ pozornosti na tem področju posvetili uveljavitvi vzgojnega načrta. Najprej bomo načrt dopolnili z izsledki raziskave, ki jo bomo opravili ob koncu šolskega leta 2008/2009.</p> <p>V nadaljevanju šolskega leta bomo bedeli nad spoštovanjem vzgojnega načrta ter uvajali nove pristope v odnosih med učitelji, zaposlenimi in starši. Glavni poudarek bo na zmanjševanju nasilja, tako fizičnega kot psihičnega. S samim spoštovanjem vzgojnega načrta bomo povečali tudi stopnjo varnosti učencev.</p> <p>Zaposlenim bomo omogočili dodatno izobraževanje za uvajanje novih pristopov (mediacija, ...). Organizirali bomo tudi tematska izobraževanja za starše.</p> <p>Pogovorne ure med učenci in učitelji še niso prav zaživele, zato jih bomo tudi to leto dajali v ospredje in povečevali njihov pomen.</p> <p>Ob koncu leta bomo naredili analizo izvajanja in učinkovitosti vzgojnega načrta in na njeni podlagi pripravili predloge sprememb.</p> <p>Poleg samega vzgojnega načrta bomo več pozornosti posvetili še medsebojnemu odnosu. Povečali bomo pomen pogovorov med učitelji in učenci in tudi komunikacije vodstva šole z učiteljskim zborom.</p>
2010/2011	<ul style="list-style-type: none"> - Posodobitev vzgojnega načrta, - utrjevanje vzgojnega načrta, - uvajanje novih metod vzgojnega delovanja, - analiza učinkovitosti vzgojnega načrta. 	<p>Vzgojni načrt bomo posodobili glede na ugotovitve analize njegove učinkovitosti.</p> <p>Z doslednim ravnanjem bomo utrdili njegov pomen in povečali stopnjo spoštovanja pravil.</p> <p>Še naprej bomo iskali nove načine, pristope in metode vzgojnega delovanja. V ta namen bomo organizirali tudi izobraževanja za zaposlene in za starše.</p> <p>Vsako leto bomo opravili analizo učinkovitosti našega vzgojnega delovanja.</p>

2011/2012	<ul style="list-style-type: none"> - Utrjevanje vzgojnega načrta, - krepitev odgovornosti učencev in staršev, - izobraževanje staršev. 	<p>Vsako leto znova bomo vzgojni načrt posodobili glede na ugotovitve analize njegove učinkovitosti. Za njegovo izvajanje bomo po potrebi vpeljali delavnice ali druge oblike dela z učenci, s katerimi bomo okrepili veljavnost vzgojnega načrta in odgovorno obnašanje učencev.</p> <p>Vedno znova bomo iskali tudi nove vzgojne pristope in organizirali ustrezna izobraževanja za zaposlene.</p> <p>V vzgojni načrt bomo postopoma vključevali vse večje odgovornosti učencev in staršev.</p>
2012/2013	<ul style="list-style-type: none"> - Utrjevanje vzgojnega načrta, - sodelovanje staršev v vzgojnih dejavnostih šole. 	<p>V vzgojni načrt bomo vključili možnost sodelovanja staršev pri raznih vzgojnih dejavnostih (predavanja za učence, sodelovanje pri dnevih dejavnosti, ...). Starše bomo k takim oblikam sodelovanja še posebej povabili.</p> <p>Več pozornosti bomo namenili tudi samozaščitnemu ravnanju učencev.</p>

Izobraževalno področje		
Šolsko leto	Prednostne naloge	Opredelitev
2009/2010	<ul style="list-style-type: none"> - Uvajanje aktivnih metod pouka, - delo z nadarjenimi, - samopomoč med učenci, - vključitev v ustrezen projekt, - domače naloge. 	<p>K pouku bomo uvajali novejša metode dela, s katerimi bomo učencem dali aktivnejšo vlogo in jih motivirali za samostojno delo. V ta namen bomo za nabave sodobnih učil in učnih pripomočkov namenili več sredstev. Tudi izobraževanja učiteljev bodo usmerjena v programe za usposabljanje za sodobno poučevanje. Poskušali bomo izkoristiti evropska sredstva, ki so namenjena za uvajanje izboljšav.</p> <p>Za učence, ki so v skupinah za dodatne aktivnosti, bomo oblikovali nove programe, ki bodo od njih terjali še več aktivnosti.</p> <p>Program za samopomoč sicer na šoli že deluje. V tem letu mu bomo namenili nekaj več poudarka, ker želimo povečati njegovo učinkovitost.</p> <p>Vključili se bomo v mednarodni projekt, ki bo omogočal večjo motivacijo ter povečanje učinkovitosti pouka. Obenem bi na tak način v izvajanje razvojnega načrta vključili tudi evropska sredstva in si pomagali s tujimi izkušnjami.</p> <p>Izdelali bomo strategijo za izboljšanje delanja domačih nalog, kar je mnogokrat eden osnovnih pogojev za dobro znanje.</p>
2010/2011	<ul style="list-style-type: none"> - Uvajanje aktivnih metod pouka, - raziskovalne dejavnosti, - utrditev mednarodnega projekta, - sodelovanje s podjetji, - uvajanje novih načinov pomoči učencem. 	<p>Tudi to leto bo uvajanje aktivnih metod poučevanja v ospredju. Organizirali bomo vzorčne učne ure in izmenjavo izkušenj med učitelji. K pouku bomo uvajali raziskovalne metode dela in k njim pritegnili tudi starše bodisi za aktivno sodelovanje bodisi za zagotavljanje materialnih pogojev. Pri teh dejavnostih bomo v čimvečji meri vključevali tudi podjetja, s katerimi že sodelujemo, in tudi druga.</p> <p>V izbrani mednarodni projekt bomo bolj aktivno vključili čimveč naših učencev, ki bodo neposredno izmenjavali izkušnje in znanje z vrstniki iz partnerskih šol.</p> <p>Učence z učnimi težavami in učence, ki bi se radi naučili še več, bomo navajali, da bodo sami pri učitelju poiskali pomoč. Osnova za tak način sodelovanja bodo medsebojni odnosi, ki jih bomo istočasno gradili.</p>

2011/2012	<ul style="list-style-type: none"> - Medpredmetno sodelovanje, - spodbujanje aktivnosti učencev, - krepitev timskega dela strokovnih delavcev, - povezovanje z okoljem. 	<p>Pred začetkom šolskega leta bomo organizirali izobraževanje za uvajanje medpredmetnega sodelovanja. S tem namreč želimo pouk posodobiti in ga postaviti izven tradicionalnih okvirjev. Celoten učiteljski zbor naj bi deloval kot en tim. V ta namen bodo potrebne tudi prilagoditve urnika.</p> <p>V predmetnik bomo uvedli fleksibilnost in pouk izvajali v oblikah, ki omogočajo ustvarjalno sodelovanje učencev.</p> <p>Vse to ne bo izvedljivo brez močnega timskega dela na šoli, zato bomo temu posvetili posebno pozornost.</p> <p>V pouk bomo vključili tudi predloge zunanjih organizacij, s čimer želimo učence bolj seznaniti z možnostmi zaposlovanja in opravljanja raznih poklicev.</p>
2012/2013	<ul style="list-style-type: none"> - Sodelovalno učenje in poučevanje, - problemski pouk, - krepitev timskega dela, - vključitev v mednarodne raziskave znanja. 	<p>V poučevanje bomo v večji meri vključevali sodelovanje med samimi učenci in učencev z učitelji, s čimer želimo preseči obstoječo kulturo učenja med učenci. V ta namen bomo na šoli izvajali hospitacijske učne ure, na katerih bodo lahko prisotni tudi drugi učitelji. Istočasno želimo pouk zastaviti bolj problemsko ne z dokončnimi dejstvi. Učence želimo čimbolje pripraviti na samostojno učenje.</p> <p>Timsko delo v kolektivu želimo dvigniti na raven, ki bo vse te dejavnosti omogočala.</p> <p>Učinke našega dela bomo preverili z vključitvijo v mednarodne raziskave.</p>

Sodelovanje s starši, z zaposlenimi in z učenci

Šolsko leto	Prednostne naloge	Opredelitev
2009/2010	<ul style="list-style-type: none"> - Vzpostavitev boljše komunikacije s starši, - sodelovanje z zaposlenimi, - otroški parlament, - pogovorne ure z učenci, - sprotno posodabljanje spletne strani. 	<p>Vodstvo šole se bo udeležilo vsaj enega roditeljskega sestanka letno za vsak razred, v primeru povabila s strani razrednika ali staršev pa tudi večkrat. Na roditeljskih sestankih bo ravnatelj posredoval vse informacije, ki so takrat za razred pomembne. Omogočena bo tudi povratna komunikacija. Na takih sestankih želimo probleme rešiti, še preden vzplamtijo. Pomembno vlogo pri obveščanju bo imela tudi spletna stran, ki jo bomo sproti posodabljali.</p> <p>Vodstvo šole bo z zaposlenimi opravljalo pogostejše razgovore o njihovem delu, o pogojih za delo, o njihovih poklicnih željah in o možnostih za strokovno rast zaposlenih.</p> <p>Učence bomo vzpodbujali k uporabi pogovornih ur z učitelji.</p> <p>Z učenci želimo vzpostaviti bolj produktiven dialog. Učenci bodo imeli možnost dajati predloge za izboljšanje šolskega dela in se pogovoriti o njihovih problemih. Na sestankih otroškega parlamenta sodeluje tudi ravnatelj.</p>
2010/2011	<ul style="list-style-type: none"> - Izboljšanje komunikacije med zaposlenimi v šoli, - prilagajanje šolskega glasila Prvi stik potrebam staršev in učencev. 	<p>V šoli bomo vzpostavili računalniški komunikacijski sistem in usposobili zaposlene za ravnanje z njim. Ta sistem bo v večji meri nadomestil obveščanje s pisnimi obvestili, kar bo ceneje, enostavneje in hitreje.</p> <p>Glasilo Prvi stik je namenjeno predvsem učencem in staršem. Želimo ga čimbolj prilagoditi temu namenu. Od staršev in učencev bomo pridobili informacije o tem, kaj še želijo v Prvem stiku in kaj naj bi bilo drugače.</p>
2011/2012	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivno sodelovanje s starši. 	<p>Starše želimo aktivneje vključiti v delo šole. V ta namen bomo organizirali okrogle mize o delovanju šole, o uvajanju novosti in o aktualnih problemih.</p>

2012/2013	- Vključitev staršev k raznim šolskim dejavnostim.	Starše želimo bolj vključiti k samemu pouku in drugim dejavnostim. Posebej jih bomo skušali pritegniti k sodelovanju na dneh dejavnosti.
------------------	--	--

Investicijsko področje in druga področja		
Šolsko leto	Prednostne naloge	Opredelitev
2009/ 2010	<ul style="list-style-type: none"> - Izdelava projektov za prenovo podružnic Davča in Dražgoše, - izdelava projektov za ureditev prometa pri šoli, - dograditev Podružnice Selca vključno z oddelkom vrta, - čistoča šolskih prostorov 	<p>Podružnici Davča in Dražgoše sta v zelo slabem stanju, zato je nujno začeti s postopki za celovito prenovo.</p> <p>Občini Železniki smo že predlagali trajno rešitev za ureditev mirujočega prometa v okolici šole in vrta v Železnikih. V tem letu načrtujemo izdelavo projektov, ki bodo upoštevali tudi vse varnostne zahteve.</p> <p>Obnovitvena dela v Podružnici Selca potekajo že več let. Pričakujemo, da bodo dela v tem šolskem letu dokončana.</p> <p>Več pozornosti bomo namenili higienskemu vzdrževanju obstoječih prostorov.</p>
2010/ 2011	- Začetek prenove matične šole	<p>Projekti za prenovo matične šole so že izdelani. Prenova bo potekala v najmanj štirih fazah.</p> <p>V letu 2009/2010 načrtujemo dokončanje prenove prostorov Podružnice Selca skupaj z novim oddelkom vrta.</p>
2011/ 2012	<ul style="list-style-type: none"> - Nadaljevanje prenove matične šole, - začetek prenove podružnice Davča. 	<p>Prenova matične šole naj bi se nadaljevala. Prenova bo zelo zahtevna, tako finančno kot organizacijsko, zato jo načrtujemo za vsaj štiri zaporedna leta.</p> <p>Glede na slabo stanje stavbe podružnice Davča je nujno začeti njeno prenovo.</p>
2012/2013	<ul style="list-style-type: none"> - Začetek prenove Podružnice Dražgoše, - nadaljevanje prenove matične šole. 	<p>Načrtujemo sistematično prenovo Podružnice Dražgoše v skladu z izdelanim projektom.</p> <p>Nadaljevala naj bi se prenova matične šole.</p>
Vsa leta	<ul style="list-style-type: none"> - Sprotno vzdrževanje stavb in opreme, - opremljanje vrta in šole s sodobnimi učnimi pripomočki, - vlaganja v izboljšave. 	<p>Del sredstev vsako leto namenimo rednemu vzdrževanju stavb in opreme.</p> <p>Zelo pomembno je tudi redno opremljanje s sodobnimi učnimi pripomočki, saj le na tak način lahko sledimo času.</p> <p>Prednost pri vlaganjih bomo dajali izboljšavam, ki prinašajo prihranke materialnih stroškov in vplivajo na počutje učencev in zaposlenih.</p>

V Železnikih, 09. 01. 2009

Franc Rant,
ravnatelj OŠ Železniki

Priloga D: Vzgojni načrt OŠ Železniki

Svet Osnovne šole Železniki je na podlagi 3. odstavka 60.d člena Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS 81/2006 – uradno prečiščeno besedilo, 102/2007) na svoji 23. seji dne 23. 12. 2008 sprejel

Vzgojni načrt Osnovne šole Železniki

I. Namen

Namen tega vzgojnega načrta je opredeliti uresničevanje vrednot, preventivne dejavnosti in vzgojno ukrepanje.

II. Vizija

Cilj vzgojnega delovanja Osnovne šole Železniki je vizija: "**Vzgoja, zadovoljstvo in učenje – most v nadaljnje življenje**".

III. Cilji delovanja šole

Cilji delovanja šole temeljijo na štirih načelih: vedeti, znati, znati živeti v skupnosti, znati biti. Osnovni cilj je razvijanje potrebe po stalnem lastnem razvoju in učenju - učenje za življenje.

IV. Vrednote

Vsaka vzgoja temelji na vrednotah, ki jih spoštujejo vsi – učenci, zaposleni in starši.

IV.1. Vzgojne vrednote

- Ⓜ spoštovanje,
- Ⓜ odgovornost,
- Ⓜ pravičnost,
- Ⓜ znanje,
- Ⓜ varnost,
- Ⓜ skrb za čisto in spodbudno okolje,
- Ⓜ pripadnost.

Te vrednote lahko utrdimo le, če bomo v tem smislu tudi sami ravnali.

Medsebojno **spoštovanje** je osnovni pogoj za uspešno opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela.

Zaposleni morajo pokazati spoštljiv odnos in primeren način komunikacije do sodelavcev, učencev in staršev in pri tem biti učencem za zgled.

Do vseh učencev ravnajo enako, hkrati pa upoštevajo in spoštujejo posebne potrebe učencev. Nesorazume rešujejo z razgovorom, pri čemer upoštevajo tudi stališča in mnenja učencev in staršev. Dejavnosti, ki bi zahtevale dodatno sodelovanje in prispevke učencev, načrtujejo racionalno.

Učenci razvijajo pozitivno samopodobo in so dolžni spoštovati vse delavce šole, vrstnike in druge ljudi ter upoštevati pravila šolskega reda in navodila učiteljev.

Zavedajo se, da je vsak človek drugačen in to spoštujejo.

Starši spoštujejo učiteljevo strokovnost.

Nesporazume rešujejo z razgovorom, pri čemer upoštevajo tudi stališča in mnenja otrok in zaposlenih.

Zaposleni svoje delo opravljajo z **odgovornostjo**.

- Svoje obveznosti izpolnjujejo strokovno pravočasno in natančno.
- Vzgojno ukrepajo samo v utemeljenih primerih, po določenih pravilih in dosledno.
- Na pouk so vedno strokovno pripravljani.
- Učencem pomagajo pri doseganju ciljev.
- Strokovni delavci šole so sposobni zaznati stiske učenca in se nanje odzvati.
- Uresničujejo dogovorjeno.
- Ocenjujejo javno, po vnaprej določenih kriterijih.
- Staršem sporočajo posebnosti v zvezi z njihovimi šolajočimi otroki.
- Dejavnosti, ki bi zahtevale dodatno sodelovanje in prispevke učencev, načrtujejo racionalno.

Učenci poznajo svoje dolžnosti in jih tudi izvajajo.

- Prezemajo odgovornost za svoja dejanja.
- Upoštevajo hišni red in pravila šolskega reda.
- Redno opravljajo šolske in domače obveznosti.
- Pri pouku sodelujejo in ga ne motijo.
- Sodelujejo s sošolci.
- Držijo se dogovorov.
- Sošolcev ne napeljujejo k storitvi prekrškov.
- Pravočasno poravnajo svoje obveznosti do šole.
- Začeto nalogo vedno dokončajo.
- Obveščajo učitelje in svoje starše o dosežkih in težavah v zvezi s šolanjem.

Starši so soodgovorni za učenčevo izpolnjevanje obveznosti.

- Redno sodelujejo s šolo.
- Zagotovijo, da njihovi šoloobvezni otroci redno obiskujejo šolo.
- Od otrok zahtevajo dosledno izpolnjevanje njihovih obveznosti.
- Pri svojem odnosu do šolajočega otroka in do šole upoštevajo otrokove dolgoročne interese in interese slovenske družbe.
- Se o dosežkih in težavah s šolanjem pogovarjajo tako z otroki kot tudi z zaposlenimi.

Vsi se moramo truditi, da bo **znanje vrednota**.

Zaposleni v ta namen uporabljajo različne sodobne metode pouka, ki ga prilagodijo učencem.

Z medsebojnim sodelovanjem so učencem za zgled.

- Ustvarjajo spodbudne pogoje za učenje.
- Učence usmerjajo v iskanje informacij.
- Pri svojem delovanju so dosledni.
- Stalno se strokovno izobražujejo.

Učenci sproti opravljajo svoje učne dolžnosti.

- Sodelujejo pri pouku.
- Držijo se dogovorov z učitelji in starši

- Razvijajo svoje delovne navade s sprotnim učenjem ter z rednim pisanjem domačih nalog.

Starši spodbujajo svoje otroke k ustvarjalnosti in h kritičnemu učenju.

- Redno spremljajo otrokov napredek in opravljanje domačih obveznosti.

Varnost

Zaposleni ustvarjajo zaupanje med seboj in učencev do njih.

- Delujejo dosledno in pri tem upoštevajo pravila.
- Avtoriteto ustvarjajo s strokovnostjo.
- Za varnost poskrbijo tudi s svojo prisotnostjo med učenci.

Učenci se zavedajo posledic svojega ravnanja.

- Delujejo samozaščitno.
- Ne povzročajo nevarnosti zase, za soljudi in imetje.

Starši ozaveščajo svoje otroke za varno ravnanje.

- O vsaki morebitni nevarnosti za učence, za zaposlene ali za šolo obvestijo tudi šolo.

Pravični medsebojni odnosi so temelj za medsebojno spoštovanje. **Delavci** šole, **učenci** in **starši** bomo pri svojih dejanjih dosledno upoštevali načelo pravičnosti.

Skrb za čisto in spodbudno učno okolje

Zaposleni v šolskem prostoru organizirajo očiščevalne akcije.

- Opozarjajo na čistočo.
- Vzgajajo učence k pravilnemu odnosu do narave.
- Vplivajo z lastnim zgledom.

Učenci skrbijo za čistočo razredov.

- Urejajo okolico šole po razporedu.
- Skrbijo za urejenost skupnih šolskih prostorov.
- Sodelujejo v šolskih akcijah zbiranja odpadnih surovin.
- Varčno ravnaajo s papirjem, z energijo, s hrano ...

Starši navajajo svoje otroke na varčevanje z energijo, s hrano in z materialnimi dobrinami, na ločevanje odpadkov, na pravilen odnos do narave, ...

- Sodelujejo v šolskih akcijah zbiranja odpadnih surovin.

Pripadnost

Zaposleni morajo dosledno izvajati dogovore in pravila, ki veljajo v šoli.

- Kot delavci šole ne smejo storiti ali izjaviti ničesar, s čimer bi omajali ugled šole.
- Vzgajajo učence k pripadnosti oddelčni skupnosti in skupnosti učencev šole.
- Skrbijo za svoj ugled, ugled šole in slovenskega šolstva

Učenci negujejo dobre odnose v oddelčni skupnosti in s sošolci znotraj cele šole.

- Skrbijo za urejenost skupnih šolskih prostorov in okolice ter za varnost šolskega imetja.
- Udeležujejo se tekmovanj, na katerih zastopajo šolo.
- Skrbijo za svoj ugled in ugled šole.

Starši spodbujajo svoje otroke k sodelovanju na tekmovanjih, kjer zastopajo šolo.

IV.2. Izobraževalne vrednote

Zaposleni, učenci in starši si bomo prizadevali za uveljavitev izobraževalnih vrednot:

- Ⓜ splošna izobrazba za vse,
- Ⓜ skladen, vsestranski razvoj posameznika,
- Ⓜ razvijanje narodne zavesti, ohranjanje lastne kulture,
- Ⓜ poznavanje drugih kultur,
- Ⓜ osebni razvoj prilagojen učenčevim sposobnostim,
- Ⓜ odgovoren odnos do zdravja.

Cilji šole pri delu z učenci:

- Ⓜ dati splošno izobrazbo,
- Ⓜ naučiti najti in uporabiti informacije,
- Ⓜ razviti ponos za delo in občutek samospoštovanja,
- Ⓜ naučiti spoštovanja do drugačnih.

IV.3. Vrednote poučevanja

Strokovni delavci šole so dolžni s svojim načinom poučevanja uveljavljati izobraževalne vrednote. Pri tem je še posebej njihova odgovornost za:

1. vzdrževanje kvalitetnega **poteka učne ure**,
2. **motiviranje učencev** v vseh fazah poučevanja,
3. izboljševanje **občutka odgovornosti učencev za učenje** in
4. **nadzorovanje** izvajanja vzgojnega načrta.

Pri poučevanju učitelji sledijo načelom:

1. Učno snov učencem posredujejo tako, da pride do izraza **uporabno znanje**.
2. Pri pouku uporabljajo **sodobne oblike in metode dela**.
3. V svojih zahtevah so **odločni, vztrajni in spoštljivi**.
4. Učencem nudijo **pomoč pri doseganju učnih ciljev**.
5. Učence vodijo k **samostojnemu in raziskovalnemu učenju**.

V. Hišni red

Hišni red opredeljuje pravila ravnanja zaposlenih, učencev in staršev v šolskem prostoru.

Objavljen je na oglasnih deskah šole, na šolski spletni strani in v šolski publikaciji.

VI. Načini vzgojnega delovanja

Zaposleni delujemo zgledno in **preventivno**.

Osnova vzgojnega delovanja je **razgovor**.

Šola najbolj zaslužnim učencem podeljuje **priznanja ali nagrade**. Priznanja so v obliki, ki jo šola sama določi ali jih javno objavi.

Učenec, ki s svojim ravnanjem namerno ali iz malomarnosti povzroči škodo šoli, sošolcem ali komu drugemu v času šolskih dejavnosti, jo je dolžan **materialno in moralno poravnati**.

Kršitvam pravil šolskega reda sledijo **vzgojni ukrepi**.

VI.1. Preventiva

Zaposleni so dolžni storiti vse, da zagotovijo izvajanje tega vzgojnega načrta in poskrbijo za varnost v šolskem prostoru.

Vodstvo šole zagotovi materialne in organizacijske pogoje za izvajanje tega vzgojnega načrta.

Pri izvajanju preventivnih dejavnosti vključuje tudi zunanje izvajalce.

Šolska svetovalna služba

- organizira in izvaja dejavnosti za krepitev vrednot iz tega vzgojnega načrta.
- Svetuje učencem in sodelavcem pri reševanju vzgojnih primerov.
- Vodi nekatere vzgojne postopke.

Učenci na sestankih šolske skupnosti razpravljajo o:

- izboljševanju pogojev za delo,
- načinih za uresničevanje vzgojnega načrta,
- ukrepih za preprečevanje kršitev in predlagajo možne rešitve.

Starši podpirajo vse postopke, ki so usmerjeni v izvajanje tega vzgojnega načrta in pri tem tudi sodelujejo.

VI.2. Razgovor

Osnova vzgojnega delovanja je **razgovor z učencem**, v katerem učenec enakovredno sodeluje. Po učenčevem prestopku **učitelj** z njim opravi razgovor, s katerim poskušata razrešiti bodisi medsebojni spor bodisi učenčev odnos do drugih oseb, šolskih dolžnosti, imetja, Pobudo zanj lahko dajo zaposleni, učenci ali starši.

Če tak razgovor ne obrodi sadov, učitelj v postopek vključi **razrednika**. Kadar tudi razrednikovo posredovanje ne pripomore k rešitvi primera, razrednik v postopek vključi še **svetovalno službo in starše**.

Zaposleni vse nesporazume rešujejo najprej z razgovorom, učence spodbujajo k medsebojnemu sodelovanju in jih navajajo na iskanje pomoči.

Učenci imajo pravico do razgovora z zaposlenim v skladu z objavljenim urnikom. V razgovoru enakopravno sodelujejo.

Starši so dolžni redno sodelovati s šolo – osebno, po elektronski pošti, telefonsko ali pisno.

VI.3. Priznanja in nagrade

Šola učencem najmanj enkrat letno podeli priznanja in nagrade učencem, o čemer odloči učiteljski zbor. Učiteljski zbor jasno opredeli, katera priznanja in ob katerih priložnostih se podeljujejo. Podelitev priznanj in nagrad se lahko udeležijo tudi starši učencev.

Pohvale, priznanja in nagrade učencem ali skupinam za uspešno in prizadevno delo v šoli predlagajo: ravnatelj, razrednik, mentorji dejavnosti ter drugi strokovni delavci šole.

Priznanja se izrekajo za dosežek, ki je pomemben za celo šolo in prispeva k ugledu šole v širši skupnosti in jih podeljuje ravnatelj na slavnosten način.

VII. Kršitve pravil šolskega reda

Kršitve pravil šolskega reda so:

- nestrpnost do učencev in zaposlenih,
- neizpolnjevanje učnih in drugih šolskih obveznosti,
- zamujanje k pouku in drugim vzgojno-izobraževalnim dejavnostim
- motenje učencev in zaposlenih pri delu,
- ogrožanje varnosti drugih učencev in zaposlenih,
- nespoštovanje pravil hišnega reda,
- neodgovorno ravnanje s premoženjem šole ter lastnino učencev in zaposlenih, s čimer se povzroča materialna ali moralna škoda,
- nespoštljivo obnašanje do drugih,
- nesodelovanje pri organiziranih akcijah urejanja šole in šolske okolice, dogovorjenem v oddelčni skupnosti ali skupnosti učencev šole,
- kršitev pravil dežurstva učencev.

Hujše kršitve pravil šolskega reda so:

- ponavljajoče istovrstne kršitve pravil šolskega reda, za katere so že bili izrečeni vzgojni ukrepi,
- občasni neopravičeni izostanki nad 6 ur oziroma strnjeni neopravičeni izostanki nad 5 ur,
- uporaba pirotehničnih sredstev ali odprtega ognja v šoli, na zunanjih površinah šole ali na šolskih ekskurzijah,
- izsiljevanje drugih učencev ali delavcev šole,
- namerno poškodovanje in uničevanje šolske opreme, zgradbe ter stvari in opreme drugih učencev, delavcev ali obiskovalcev šole,
- poseganje v lastnino šole, drugih učencev, delavcev ali obiskovalcev šole,
- kraja lastnine šole, drugih učencev, delavcev ali obiskovalcev šole,
- popravljanje in vpisovanje ocen v šolsko dokumentacijo,
- uničevanje uradnih dokumentov ter ponarejanje podatkov in podpisov v uradnih dokumentih in listinah, ki jih izdaja šola,
- grob verbalni napad na učenca, učitelja, delavca šole ali drugo osebo,
- fizični napad na učenca, učitelja, delavca šole ali drugo osebo,
- ogrožanje življenja in zdravja učencev in delavcev šole,
- kajenje ter prinašanje, posedovanje, ponujanje, prodajanje ali uživanje alkohola, poživil, drog ter drugih psihoaktivnih sredstev in napeljevanje sošolcev k takemu dejanju v času pouka, dnevih dejavnosti in drugih organiziranih oblikah vzgojno-izobraževalne dejavnosti, ki so opredeljene v letnem delovnem načrtu šole,
- prihod oziroma prisotnost pod vplivom alkohola, drog, poživil in drugih psihoaktivnih sredstev v času pouka, dnevih dejavnosti in drugih organiziranih oblikah vzgojno-izobraževalne dejavnosti, ki so opredeljene v letnem delovnem načrtu šole,
- spolno nadlegovanje učencev ali delavcev šole,
- nepooblaščno snemanje, slikanje in druge tehnike elektronskega zapisa šolskih delavcev in učencev.

VII.1. Poravnava škode

Učenec, ki s svojim ravnanjem namerno ali iz malomarnosti povzroči škodo šoli, sošolcem ali komu drugemu v času šolskih dejavnosti, jo je dolžan **materialno in moralno**

poravnati. Poravnava je smiselno povezana s povzročeno psihološko, socialno ali materialno škodo in se opravi sporazumno z oškodovancem in pričami ter v sodelovanju z vodstvom šole in šolsko svetovalno službo. Materialna poravnava zajema povračilo povzročene škode in se poravna s položnico na podlagi izstavljenega računa. Moralna poravnava lahko tudi pomeni družbeno koristno delo.

Zaposleni so pri odločanju o poravnavi dolžni ugotoviti vse okoliščine, ki so pripeljale do dogodka, in o poravnavi odločiti nepristransko. Pred odločanjem so se dolžni z vpletenimi učenci in z njihovimi starši pogovoriti.

Starši imajo pravico sodelovanja v razgovorih in postopkih pri poravnavanju. Po končanem postopku jamčijo za izvedbo poravnave.

VII.2. Vzgojni ukrepi

Vzgojni ukrepi se uporabijo, kadar učenec krši pravila šolskega reda, kadar ne izpopolnjuje šolskih obveznosti oziroma ravna v nasprotju s šolskim redom oziroma vzgojnim načrtom. Izvajanje vzgojnih ukrepov je povezano z nudenjem podpore in vodenjem učenca k spremembi neustreznega obnašanja. Pri tem sodelujejo učenec, starši in strokovni delavci šole. Za namen zbiranja informacij o učencih se uporabljajo zvezki razreda, v katere učitelji vpišejo opažanje neustreznega vedenja učenca. Učitelj, ki je izvedel vpis v zvezek mora svoje opažanje tudi osebno obrazložiti razredniku učenca, s katerim načrtujeta nadaljnje ukrepe. Vzgojni ukrepi so lahko:

- **Ukinitev nekaterih pravic**, ki so povezane s kršitvami pravil šolskega reda, s pridobljenimi statusi in ugodnostmi, ki jih šola nudi učencem izven predpisanih dejavnosti in standardov.
- **Zadržanje na razgovoru po pouku** v zvezi z reševanjem problemov. O takem razgovoru se sestavi zapisnik, na katerega se podpišejo vsi udeleženci razgovora.
- Šola lahko učencu, ki ogroža varnost ali izvedbo vzgojno-izobraževalnih dejavnosti izven prostorov šole, dodeli **dodatno spremstvo** ali pa za takega učenca organizira nadomestni **vzgojno-izobraževalni proces v šoli**.
- **Odstranitev učenca od pouka** je možna, kadar učenec s svojim vedenjem onemogoča normalno izvedbo pouka kljub predhodnim pogovorom, dogovorom in opozorilom. Cilj odstranitve je vzdrževanje jasno postavljenih meja in sprejemljivega vedenja, omogočanje resnega sodelovanja učenca in učitelja pri reševanju problema, omogočanje nemotenega učenja drugih učencev v oddelku ali učni skupini. Učenec v času odstranitve opravlja delo pod nadzorom strokovnega delavca, ki ga določi ravnatelj. V primeru odstranitve učenca od pouka mora učitelj z njim opraviti razgovor še isti dan. Skupaj analizirata nastali položaj in se dogovorita o nadaljnjem sodelovanju.
- **Odstranitev učenca iz šole** in začasna predaja učenca v domačo oskrbo je možna, kadar učenec ovira vzgojno-izobraževalno delo in se tudi ukrep odstranitve učenca od pouka ne izkaže za uspešnega. V takem primeru šolska svetovalna služba obvesti starše, ki po učenca še isti dan pridejo v šolo.
- Zaposleni lahko učencu **začasno odvzame napravo ali predmet**, s katerim učenec ogroža varnost ali onemogoča nemoteno izvedbo pouka. O takem odvzemu je učenec dolžan obvestiti starše v roku treh dni. Odvzeti predmet lahko starši prevzamejo v šoli.
- Šola lahko oblikuje in izvaja tudi **druge vzgojne ukrepe**, za katere se dogovori učiteljski zbor ali se zanje odloči vodstvo šole. O njihovem izvajanju šola obvesti starše.

- O vzgojnih ukrepih se vodijo ustrezni **zapisi**, ki ne vplivajo na vzgojne kazni. Zapise vodi razrednik oziroma svetovalna služba, kdor vodi obravnavo.
- O izvedenih vzgojnih ukrepih razrednik **obvesti starše**.

VII.3. Vzgojne kazni

Vzgojne kazni in njihovo uporabo s posebnim pravilnikom natančneje določi minister, ki je pristojen za osnovno šolo.

VIII. Končne določbe

Dokler je v veljavi Pravilnik o pravicah in dolžnostih učencev v osnovni šoli, se njegova določila uporabljajo v dopolnitev tega načrta.

Ta vzgojni načrt sprejme Svet Osnovne šole Železniki po predhodni obravnavi v učiteljskem zboru, na roditeljskih sestankih, v skupnosti učencev in na Svetu staršev Osnovne šole Železniki.

Vzgojni načrt se lahko na enak način dopolnjuje in spreminja.

V Železnikih, 23. 12. 2008

***Svet Osnovne šole Železniki
predsednica Marija Ceferin***

Ta vzgojni načrt smo soustvarjali učenci, starši in zaposleni Osnovne šole Železniki in z njim soglašamo. S podpisi se zavezujemo, da bomo storili vse potrebno, da se bo dosledno izvajal.

V Železnikih, dne 06. 02. 2009 V Železnikih, dne 06. 02. 2009 V Železnikih, dne 06. 02. 2009

**Predsednica skupnosti učencev
Osnovne šole Železniki
Eva Pretnar**

**Predsednik Sveta staršev
Osnovne šole Železniki
Rok Bešter**

**Ravnatelj
Osnovne šole Železniki
Franc Rant**

Priloga E: Hišni red OŠ Železniki

Na podlagi 31. a člena Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS 81/2006 – uradno prečiščeno besedilo, 102/2007) in 11. člena Odloka o ustanovitvi javnega zavoda na področju vzgoje in izobraževanja ter vzgoje in varstva predšolskih otrok v Občini Železniki (Uradni vestnik Gorenjske 32/1995, 14/1998, Uradni list RS 3/1997, 28/2003, 119/2007) je ravnatelj **Osnovne šole Železniki Franc Rant**, dne **28. 08. 2008** sprejel

Hišni red Osnovne šole Železniki

IX. Splošna načela

1. člen

S tem pravilnikom se določajo:

- Ⓜ območje in površine, ki sodijo v šolski prostor,
- Ⓜ poslovni čas in uradne ure,
- Ⓜ uporaba šolskega prostora,
- Ⓜ organizacija nadzora,
- Ⓜ ukrepi za zagotavljanje varnosti,
- Ⓜ vzdrževanje reda in čistoče,
- Ⓜ druga pravila, ki so pomembna za delo v šoli.

Ta pravila veljajo za vsa področja, kjer se vzgojno-izobraževalno in drugo delo organizira ali vodi pod naslovom šole.

2. člen

Učenci, delavci šole in obiskovalci so dolžni upoštevati pravila o hišnem redu. Zaradi neupoštevanja pravil lahko odgovorni delavci zoper kršitelje uvedejo ukrepe za vzpostavitev normalnega stanja in poravnavo nastale škode.

Učenci, delavci šole in obiskovalci morajo vedno ravnati v skladu s temi pravili tako, da je zagotovljena varnost oseb in imetja v celotnem šolskem prostoru, tudi v primerih dejavnosti, na športnih dnevih, kulturnih, naravoslovnih in tehničnih dnevih ter ekskurzijah na drugih lokacijah.

X. Šolski prostor

3. člen

Šolski prostor Osnovne šole Železniki (v nadaljnjem besedilu: šola) obsega prostor, ki ga šola lahko nadzoruje, in sicer:

- Ⓜ vse njene prostore
 - matična šola Železniki in vrtec, Otoki 13, Železniki,
 - Podružnica Davča, Davča 22, Železniki,
 - Podružnica Dražgoše, Dražgoše 35, Železniki
 - Podružnica Selca z vrtcem, Selca 95, Selca
 - Podružnica Sorica, Zgornja Sorica 3, Sorica
- Ⓜ najete prostore, v katerih šola izvaja vzgojno-izobraževalne dejavnosti,
- Ⓜ bližnjo okolico prostorov iz prejšnjih alinej tega odstavka,
- Ⓜ zemljišče matične šole in vrtca
 - na vzhodu do žive meje oziroma do meje s sosednjimi zemljišči,
 - na južni strani do ograje oziroma do dovoza na regionalno cesto,
 - na zahodu do žive meje oziroma do meje s sosednjimi zemljišči in
 - na severu do ograje vrtca oziroma do meje sosednjega zemljišča,
- Ⓜ zemljišča podružnic.

XI. Poslovni čas in uradne ure

4. člen

Poslovni čas je določen takole:

Matična šola			Podružnica Davča			Podružnica Dražgoše		
Dejavnost	Od	Do	Dejavnost	Od	Do	Dejavnost	Od	Do
Jutranje varstvo	5:45	7:45	Jutranje varstvo	6:55	8:00	Jutranje varstvo	6:45	7:45
Redni pouk	7:00	14:00	Redni pouk	8:00	12:20	Redni pouk	7:50	13:30
Podaljšano bivanje	11:30	15:40	Varstvo vozačev	12:20	13:45	Podaljšano bivanje	11:30	15:40
Vrtec	5:30	16:00						

Podružnica Selca			Podružnica Sorica		
Dejavnost	Od	Do	Dejavnost	Od	Do
Jutranje varstvo	5:45	7:45	Jutranje varstvo	7:10	8:00
Redni pouk	7:50	13:05	Redni pouk	8:00	12:25
Podaljšano bivanje	11:25	15:35			
Vrtec	5:30	15:30			

5. člen

Uradne ure:

Služba	Od ... do ...	Od ... do ...
Svetovalna služba	od 7:00 do 8:00	od 12:00 do 14:00
Računovodstvo	od 10:00 do 12:00	
Blagajna	od 10:00 do 12:00	
Vodstvo	od 7:00 do 8:00	od 13:00 do 14:00
Tajništvo	od 7:30 do 10:00	od 11:30 do 13:30
Knjižnica	od 7:30 do 11:00	od 11:30 do 13:45

XII. Odgovornost za učence, opremo in zgradbe

6. člen

Vsak delavec šole je odgovoren za varnost učencev ter stanje opreme in zgradb in temu primerno tudi ukrepa:

- ⊗ v času, ko izvaja vzgojno-izobraževalno delo oziroma opravlja drugo delo,
- ⊗ v času, ko na določenem območju opravlja delo dežurnega,
- ⊗ v odmoru pred uro, ko bo opravljal svoje vzgojno-izobraževalno delo,
- ⊗ v času spremljanja učencev pri določeni dejavnosti.

XIII. Vstopanje v šolske prostore

7. člen

Za vstop v šolske prostore se uporablja glavni vhod, v matični šoli v Železnikih pa tudi vhod pri telovadnici.

Glavni vhod zjutraj odpre strokovni delavec v jutranjem varstvu, vhod pri telovadnici pa hišnik vsaj pol ure pred začetkom prve ure pouka. Po končanem poslovnem času ob 15⁴⁵ vse vhode zaklene čistilka, ki je zadolžena za čiščenje vhoda.

V času sestankov in prireditev je za pravočasno odpiranje in zapiranje vhodnih vrat zadolžen organizator dejavnosti.

Prostor, kjer se izvaja vzgojno-izobraževalna dejavnost, odklene najkasneje do začetka dejavnosti strokovni delavec, ki dejavnost izvaja.

8. člen

Ključ vhodnih vrat je

- ® pri čistilki, ki čisti ustrezni vhod,
- ® pri hišniku,
- ® v arhivu ključev.

Drugemu delavcu šole je možno izdati ključ samo iz utemeljenih razlogov, ko podpiše ustrezno izjavo.

Osebam, ki niso zaposlene v šoli, se ključa vhodnih vrat ne sme izročiti, razen ključa vhodnih vrat pri telovadnici, če se zagotovi, da bodo zaklenjena vrata za dostop do drugih delov šole. Tudi ti prejemniki ključev morajo pred tem podpisati ustrezno izjavo.

XIV. Uporaba šolskega prostora

9. člen

Šolski prostor je v času vzgojno-izobraževalnih dejavnosti namenjen samo izvajanju le-teh.

Druge dejavnosti se lahko v času pouka izvajajo le, če ne motijo vzgojno-izobraževalnih dejavnosti in imajo izrecno dovoljenje vodstva.

Vstop v prostore, kjer se izvajajo vzgojno-izobraževalne dejavnosti, v času izvajanja teh dejavnosti je dovoljen samo vodstvu šole, strokovnim delavcem šole, osebam s posebnimi pooblastili, drugim osebam pa le v spremstvu ravnatelja.

Izven poslovnega časa lahko šola oddaja prostore v uporabo drugim uporabnikom in za druge namene.

10. člen

V šolskem prostoru ni dovoljeno izvajanje verske dejavnosti ali verouka, razen z dovoljenjem Ministra za šolstvo in šport.

V šolskem prostoru ni dovoljena strankarska dejavnost.

XV. Vzdrževanje in čiščenje prostorov

11. člen

Učenci in izvajalci vzgojno-izobraževalnih programov so dolžni vzdrževati urejenost učilnice.

Vse odpadke, ki nastajajo pri delu je potrebno sproti odlagati v koše za smeti po načelu ločenega zbiranja odpadkov.

Ob koncu učne ure je treba vse uporabljene učne pripomočke pospraviti v omare ali na določen prostor.

Za urejenost prostora po koncu učne je odgovoren delavec, ki je učno-vzgojni program tisto uro izvajal.

12. člen

Vse poškodbe, ki nastanejo na opremi ali zgradbi, je potrebno takoj javiti razredniku, če tega ni, pa v tajništvo šole ali hišniku. Za sporočanje o poškodbah opreme in zgradb je zadolžen odgovorni strokovni delavec.

Če je možno, se poškodbe in okvare odpravijo takoj, sicer pa v najkrajšem možnem času. Za popravila skrbi hišnik.

13. člen

Učenci skupaj z razrednikom skrbijo za urejenost šolske okolice po razporedu, ki ga pripravi vodja ustreznega krožka.

14. člen

Šolske prostore in površine po opravljenem vzgojno-izobraževalnem delu čistijo in urejajo snažilke in hišnik. Razpored čiščenja in opravljanja drugih njihovih nalog ter čas čiščenja se določi s posebnim sklepom.

Sklep o razporedu čiščenja prostorov izda ravnatelj.

XVI. Vzdrževanje reda

15. člen

Kajenje v šolskem prostoru, ki je opredeljen v 1. odstavku 3. člena tega hišnega reda, ni dovoljeno. Zaposleni, ki te prepovedi ne upoštevata, krši pogodbo o zaposlitvi.

Vsi delavci šole so dolžni v primeru kršitve prepovedi kajenja s strani učencev ukrepati v skladu z zakonodajo in s šolskimi pravili.

16. člen

Za vzdrževanje reda pred začetkom vzgojno-izobraževalne dejavnosti je dolžan poskrbeti strokovni delavec, ki bo dejavnost izvajal.

Vsak delavec šole je dolžan zagotavljati red in varnost v celotnem šolskem prostoru in v celotnem delovnem času.

XVII. Ukrepi za zagotavljanje varnosti

a) Spremistva

17. člen

Pri vsaki vzgojno-izobraževalni dejavnosti, ki se organizira zunaj običajnih prostorov in obstoja večja verjetnost različnih poškodb in drugih nevarnosti za učence, se zagotovi ustrezno število spremljevalcev. Za zagotovitev spremljevalcev sta zadolžena ravnateljeva pomočnika.

18. člen

Učitelji spremljajo učence na poti v športno dvorano, na športno igrišče, v bazen in nazaj. Pri tem morajo za spremstvo upoštevati normativ "en spremljevalec na petnajst učencev".

19. člen

Spremljanje in varovanje učencev je ena izmed temeljnih nalog pedagoškega dela in je za določenega izvajalca obvezna.

Spremljanje otrok pri posamezni vzgojno-izobraževalni aktivnosti je možno odkloniti le iz dokazljivih zdravstvenih razlogov ali če bi izvajanje naloge pomenilo ogrožanje zdravja ali življenja učencev ali izvajalca samega.

20. člen

Osnovni kriterij za število spremljevalcev je Odredba o normativih in standardih v osnovnih šolah.

21. člen

Pri spremljanju učencev so izvajalci dolžni:

- Ⓢ skrbeti za varnost učencev v najširšem pomenu,
- Ⓢ stalno z večkratnim preštevanjem kontrolirati prisotnost učencev,
- Ⓢ nuditi prvo pomoč ob nezgodah,
- Ⓢ skrbeti za nemoteno izvajanje določenega programa.

b) Dežurstva

22. člen

Učenci in izvajalci programov opravljajo dnevna dežurstva v posameznih šolskih prostorih z namenom zagotovitve nemotene poteka vzgojno-izobraževalnega dela in varnosti.

23. člen

Dežurni učenec opravlja dežurstvo v pritličju pri vходу v šolo. Dežurstvo traja od 7:00 do 13:15, kadar je pouk. Dežurstvo so učenci dolžni opravljati v skladu s sprejetimi pravili.

24. člen

Ravnateljeva pomočnika pred začetkom leta izdelata program dežurtev in sta za njegovo izvajanje tudi odgovorna.

Naloge dežurnega učitelja:

- Ⓢ skrbi za kulturno obnašanje učencev v prostorih, za katere je zadolžen,
- Ⓢ skrbi za red na hodnikih in urejenost garderob,
- Ⓢ spremlja stanje opreme in stavb in vsako ugotovljeno nepravilnost ali poškodbo takoj javi vodstvu šole.

c) Varstvo vozačev

25. člen

Ravnateljeva pomočnika pred začetkom leta izdelata program varstva vozačev in sta za njegovo izvajanje tudi odgovorna.

V varstvo vozačev so vključeni vsi učenci vozači, ki so jih pisno prijavili starši.

č) Ravnanje v izrednih razmerah

26. člen

V času izrednih razmer, ali ko se take razmere pričakujejo (naravne nesreče, požar, tehnološke nevarnosti, vojne nevarnosti), je glavna naloga vseh delavcev šole, še posebno pa izvajalcev pedagoškega procesa, da poskrbijo za varnost učencev.

V teh primerih je nujno upoštevati požarni red in vsa navodila, ki jih izdajajo odgovorni in vodilni delavci in ustrezni organi.

XVIII. Organizacija nadzora

27. člen

Nadzor nad izvajanjem tega hišnega reda izvajajo ravnateljevi pomočniki in ravnatelj.

XIX. Končne določbe

28. člen

Pravilnik začne veljati v 8 dneh po objavi na oglasnih deskah šole.

Franc Rant,
ravnatelj OŠ Železniki

Priloga F: Pravila šolskega reda OŠ Železniki- osnutek

Pravila šolskega reda

Osnutek

Organizacija

1. člen

Vzgojno-izobraževalno delo v šoli poteka po šolskem koledarju, ki je sestavni del letnega delovnega načrta šole.

2. člen

Vzgojno-izobraževalno delo poteka v predvidenih učilnicah in prostorih, ki jih predvidi vodstvo šole za izvajanje vzgojno-izobraževalnega programa.

Prostori morajo biti označeni in opremljeni z urniki.

Vzgojno-izobraževalno delo lahko poteka tudi v obliki ekskurzij, potovanj, srečanj, taborjenj ali letovanj ter v obliki šole v naravi, sodelovanjem na raznih srečanjih, prireditvah in tekmovanjih.

3. člen

Začetek in konec učne ure se v matični šoli oznanja z zvočnim signalom.

Kadar zvočni signal ne deluje, oziroma je izklopljen, čas trajanja učne ure odreja delavec, ki izvaja program.

Oddelčna in šolska skupnost

4. člen

Vsaka oddelčna skupnost od 4. do 9. razreda na prvi razredni uri v vsakem šolskem letu izvoli predsednika ter dva predstavnika oddelčne skupnosti v šolski skupnosti.

Vsaka oddelčna skupnost na razrednih urah in vsaka učna skupina pri urah pouka določi za vsak dan dva reditelja, ki opravljata svoje delo in imata sledeče naloge:

- Ⓢ skrbita, da je učilnica vedno čista in pospravljena,
 - Ⓢ v primeru, da pridejo učenci v neurejeno učilnico, o tem takoj obvestita učitelja,
 - Ⓢ ob prihodu učitelja v učilnico ga seznanita o odsotnosti učencev,
 - Ⓢ po potrebi pomagata učitelju pri delu z učnimi pripomočki,
 - Ⓢ po končani uri počistita tablo in uredita učilnico,
 - Ⓢ na predmetni stopnji učilnico predata rediteljema naslednjega razreda,
 - Ⓢ javljata razredniku oziroma izvajalcu učne ure o neurejenosti učilnice, okvarah ali poškodbah,
 - Ⓢ javljata v tajništvo, če učitelja ni v učilnici 10 minut po začetku učne ure,
 - Ⓢ opravljata druge naloge, za katere ju pooblasti razrednik oziroma izvajalec učne ure.
- Reditelju, ki nedosledno opravlja svoje delo, se dežurstvo podaljša za teden dni.

5. člen

Za uveljavljanje svojih pravic in interesov se oddelčne skupnosti preko svojih predstavnikov povezujejo v skupnost učencev šole.

Skupnost učencev šole sprejme letni program dela. Skupnost učencev šole opravlja naslednje naloge:

- ® zbira pripombe in predloge oddelčnih skupnosti v zvezi s programom pouka, dni dejavnosti, ekskurzij, interesih dejavnosti, prireditvev in drugih dejavnosti, ki jih organizira šola,
- ® spremlja uresničevanje pravic in dolžnosti učencev ter opozarja ravnatelja na morebitne kršitve pravic učencev,
- ® organizira šolske prireditve, sodeluje pri izdajanju šolskega časopisa in obvešča učence o svoji dejavnosti,
- ® načrtuje in organizira skupne akcije (zbiralne akcije, solidarnostne akcije, ...),
- ® predlaga izboljšave bivalnega okolja in sodeluje pri uresničitvi idej,
- ® oblikuje predloge za pohvale, nagrade in priznanja učencem,
- ® opravlja druge naloge, za katere se dogovorijo učenci.

Skupnost učencev šole ima mentorja, ki ga z Letnim delovnim načrtom določi ravnatelj.

6. člen

Šolski parlament je izvršilni organ skupnosti učencev šole. Sestavljajo ga učenci, ki jih izvoli skupnost učencev šole. Število predstavnikov se določi glede na število oddelkov v šoli.

Šolski parlament najmanj dvakrat letno skliče mentor skupnosti učencev šole. Pobudo za sklic šolskega parlamenta lahko da tudi predstavnik oddelčne skupnosti.

Dolžnosti učencev in zaposlenih

7. člen

- a) Osnovna dolžnost učencev, zaposlenih, staršev in strank je spoštovanje pravic drugih učencev in delavcev šole ter spoštljiv in strpen odnos do sočloveka.
- b) Vsi zaposleni in učenci so dolžni redno in točno izpolnjevati svoje obveznosti.
- c) Učenec je dolžan obiskovati dopolnilni pouk, če učitelj ali tim strokovnih delavcev, ki učenca poučuje določen predmet, tako presodi.
- d) Vsi zaposleni in učenci so dolžni spoštovati hišni red in se po njem ravnati.
- e) Vsi zaposleni in učenci so dolžni spoštovati vzgojni načrt in se dosledno po njem ravnati.
- f) Vsi zaposleni in učenci so dolžni odgovorno ravnati z lastnino šole, učencev in delavcev šole in jo varovati.

8. člen

Učenci so dolžni dosledno opravljati svoje šolske dolžnosti, tudi domače naloge. Učitelj je dolžan domače naloge redno pregledovati.

Šola izdelata strategijo za izboljšanje izdelovanja domačih nalog, ki se jo vsi strokovni delavci dosledno držijo.

9. člen

Učenci pri pouku upoštevajo sedežni red, ki ga določi učitelj.

10. člen

Med vzgojno-izobraževalnim delom ni dovoljeno žvečenje, uporaba mobilnega telefona ali drugih naprav, ki moteče vplivajo na vzgojno-izobraževalno delo. Pokrivala na glavi niso dovoljena.

11. člen

Nepooblaščenno snemanje zvoka ali slike v šolskem prostoru ni dovoljeno.

12. člen

Nihče nima pravice motiti učencev ali učitelja med potekom vzgojno-izobraževalnega dela.

Učenca, ki tega kljub učiteljevim opozorilom ne upošteva, lahko učitelj pospremi na razgovor v šolsko svetovalno službo. Takoj ko je možno, učitelj opravi razgovor z učencem. Tako zamujeno učno snov učenec nadoknadi izven rednega urnika.

Učitelj zabeleži neprimerno vedenje učenca in se o tem pogovori z njegovimi starši. Učenec se je dolžan osebi, do katere se je neprimerno obnašal, opravičiti.

13. člen

Nasilno vedenje ni dovoljeno. Morebitna žrtev nasilja naj o tem takoj obvesti bližnjega učitelja, razrednika, šolsko svetovalno službo ali vodstvo šole. Vsakršno ustrahovanje, še posebej mlajših s strani starejših učencev, je strogo prepovedano. Vsak strokovni delavec, ki opazi kakršnokoli obliko nasilja, je dolžan takoj ukrepati.

14. člen

Učenci morajo pri vzgojno-izobraževalnih dejavnostih biti primerno in dostojno oblečeni.

Prihajanje v šolo in odhajanje učencev iz šole

15. člen

Učenci puščajo kolesa in kolesa z motorji v kolesarnici pri šolski telovadnici.

Po prihodu v šolo se preobujejo v copate. Odložena oblačila in obutev so dolžni urejeno shranjevati. V garderobi ni dovoljeno puščanje predmetov večje vrednosti in denarja. Za urejenost in poškodbe omaric odgovarja uporabnik.

16. člen

Učenci morajo v šolo prihajati pravočasno, a največ 10 minut pred začetkom pouka ali druge dejavnosti. V času pouka, vključno z odmori ni dovoljeno zapuščati šolskih prostorov brez dovoljenja učitelja.

17. člen

Učitelji spremljajo učence na poti v športno dvorano, na športno igrišče, v bazen in nazaj. Pri tem morajo za spremstvo upoštevati veljavne normative.

Učenci so dolžni odgovorno in varno prehoditi pot k pouku športne vzgoje v športno dvorano, na zunanja športna igrišča in v bazen ter se samozaščitno ravnati po cestnoprometnih predpisih.

18. člen

Po preteku 10 minut po končanih šolskih obveznostih učencem zadrževanje v šolskih prostorih izven organiziranih dejavnosti ni dovoljeno.

Vozači se po pouku odpeljejo domov s prvim možnim šolskim prevozom. Na avtobusnih postajah se med čakanjem na prevoz primerno obnašajo ter pazijo na red in čistočo. Po končanih šolskih obveznostih se smejo zadrževati le v organiziranem varstvu.

Gibanje učencev v šolski zgradbi

19. člen

V prostorih šole morajo učenci nositi copate. Po notranjih prostorih šole ni dovoljeno tekanje in povzročanje hrupa.

Učenci so pri urah športne vzgoje dolžni upoštevati hišni red, ki velja v telovadnici, športni dvorani, zunanjih igriščih ter bazenu. Učenci lahko vadijo samo v primerni športni opremi (kratke športne hlače in majica, neдрseči športni copati, ki se ne sezuвajo). Če učenec nima ustreznega obuvala, lahko bos sodeluje pri pouku športne vzgoje.

20. člen

Prerivanje po hodnikih, stopniščih in drugih šolskih prostorih ni dovoljeno.

Učencem je dovoljeno gibanje le po delu šole, kjer imajo takrat pouk. Nepotrebno zadrževanje v straniščih ni dovoljeno. Vstop v večnamenski prostor je dovoljen v času šolske malice samo rediteljem, ki so zadolženi za malico, v času kosila učencem, ki so na kosilo naročeni, sicer pa le pod vodstvom učitelja.

Po začetku učne ure morajo učenci biti v prostoru, kjer bodo tisto uro imeli pouk.

Odpiranje učilnic

21. člen

Učilnice učencem odpirajo izvajalci vzgojno-izobraževalnega programa najmanj 5 minut pred začetkom izvajanja programa.

22. člen

Učenci morajo počakati na izvajalca vzgojno-izobraževalnega programa mirno in disciplinirano in sicer v prostoru, kjer se pouk izvaja, ali pred njim. Po preteku 10 minut mora reditelj v tajništvo ali v upravo šole sporočiti zamudo učitelja.

Za čistočo, red in disciplino v učilnici skrbita določena reditelja oddelka in učitelj, ki tisto uro poučuje v učilnici. V primeru, da učenci ne upoštevajo njenih navodil, o tem reditelja obvestita dežurnega učitelja ali razrednika.

Za odpiranje in zapiranje oken in prižiganje luči skrbi učitelj v razredu ali telovadnici.

Začetek ure in vodenje dokumentacije

23. člen

Na začetku in na koncu ure vzgojno-izobraževalnega dela se izvajalec programa in učenci pozdravijo. Izvajalec na začetku ure izpolni in uredi dokumentacijo dela.

Dnevnik šolskega dela in ređovalnice se hranijo v zbornici. Izvajalci programov jih izpolnijo še isti dan po opravljenem delu.

Učenci spoštujejo nedotakljivost šolske dokumentacije.

Odsotnosti izvajalcev

24. člen

Izvajalci programov svojo odsotnost vsaj tri dni pred dejavnostjo najavijo oziroma opravičijo vodstvu šole.

V primerih nenadnih in nenapovedanih odsotnosti vodstvo šole organizira ustrezno nadomeščanje.

Za organizacijo nadomeščanj sta zadolžena ravnateljeva pomočnika.

Delavec, ki ni uspel priti na delo pravočasno, se ob prihodu javi v tajništvo šole. Svojo zamudo predhodno sporoči po telefonu.

Delavec, ki ne more priti na delo, svojo odsotnost takoj opraviči po telefonu.

Odsotnosti učencev

25. člen

Učenec, ki zamudi začetek izvajanja pouka, se mora opravičiti učitelju, ki izvaja pouk. Vsako zamudo učitelj vpiše v dnevnik, če ni prepričan o njeni upravičenosti. Razrednik učencu vpiše neopravičeno uro ne glede na trajanje zamude, če zamude ne opraviči. Učenca, ki pride v učilnico po začetku učne ure, zapiše učitelj v dnevnik. O opravičenosti zamude odloča razrednik.

Za neopravičeno zamujanje k pouku in izostajanje od pouka se uporabljajo naslednji ukrepi:

- O vsaki neopravičeni zamudi in izostanku razrednik obvesti starše.
- Po šestih neopravičenih zamudah in izostankih razrednik skliče skupne pogovorne ure z učencem in s starši.
- Po devetih neopravičenih zamudah in izostankih razrednik učenca skupaj s starši napoti k svetovalnemu delavcu.
- Po dvanajstih neopravičenih zamudah in izostankih razrednik skliče skupen sestanek pri ravnatelju s starši in z učencem.

26. člen

Odsotnost učenca od posamezne učne ure dovoli učitelj, ki izvaja vzgojno-izobraževalni proces oziroma program. O tem obvesti razrednika.

O izostajanju od dopolnilnega pouka razrednik obvesti starše.

27. člen

Starši morajo najkasneje v dveh dneh po izostanku učenca razredniku sporočiti vzrok izostanka. Če učenec izostane več kot pet dni, starši pa razredniku niso sporočili vzroka izostanka, razrednik o izostanku učenca obvesti starše in jih pozove, da sporočijo vzrok izostanka.

Odsotnost učenca zaradi bolezni ali drugega opravičljivega razloga morajo starši opravičiti osebno ali v pisni obliki.

Pisna ali osebna opravičila je treba posredovati razredniku najkasneje v treh dneh po prihodu učenca v šolo.

Če razrednik v omenjenem roku ne prejme opravičila, lahko šteje izostanke za neopravičene. Kadar učenec izostane zaradi bolezni več kot 5 šolskih dni, lahko razrednik zahteva uradno zdravniško potrdilo o opravičenosti izostanka. Uradno zdravniško potrdilo izda zdravnik na uradnem obrazcu, ki mora biti opremljen z žigom izvajalca zdravstvene dejavnosti in žigom ter podpisom zdravnika.

Če razrednik dvomi o verodostojnosti opravičila, obvesti o tem starše oziroma zdravnika, ki naj bi opravičilo izdal. Če ugotovi, da je opravičilo lažno, izostanka ne opraviči, proti učencu pa ukrepa zaradi ponarejanja listine.

Razrednik najmanj enkrat tedensko pregleda izostanke učencev in ustrezno ukrepa.

28. člen

Učenec lahko izostane, ne da bi starši sporočili vzrok izostanka, če njegov izostanek razredniku vnaprej napovejo. Ta izostanek lahko traja največ pet dni v letu. Dolžnost učenca je, da izpolni vse učne in druge obveznosti, ki so se izvajale v dneh, ko je učenec izostal od pouka.

Ravnatelj lahko na podlagi obrazložene prošnje staršev iz opravičljivih razlogov dovoli učencu daljši izostanek od pouka.

Odsotnost učenca pri posamezni uri pouka oziroma drugi dejavnosti dovoli učitelj, ki vodi to uro oziroma dejavnost, in o tem obvesti razrednika.

29. člen

Vse izostanke učencev pri pouku in dejavnostih iz obveznega programa vodi razrednik v dnevniku dela za posamezni oddelek.

Sprotne izostanke vpisuje učitelj, ki vodi posamezno uro, najavljene odsotnosti pa vpisuje v dnevnik dela razrednik.

Pri izostanku zaradi sodelovanja pri športnih, kulturnih in drugih tekmovanjih in srečanjih, na katerih učenci sodelujejo v soglasju s šolo, se navede vrsta tekmovanja oziroma prireditve. Vse te odsotnosti so opravičene.

Učitelj ali drug delavec, ki pripravlja tekmovanje ali srečanje učencev, o udeležbi in odsotnosti učencev obvesti razrednika najkasneje tri dni pred tem, ko učenci odidejo na srečanje ali tekmovanje.

30. člen

Posamezni učenec je lahko iz zdravstvenih razlogov oproščen sodelovanja pri določenih urah pouka in drugih dejavnostih osnovne šole.

Starši učenca predložijo razredniku mnenje in navodilo zdravstvene službe. Razrednik o tem takoj obvesti učitelje oziroma druge sodelavce, ki izvajajo pouk ali druge dejavnosti šole. V dnevnik šolskega dela razrednik vpiše čas trajanja oprostitev.

Učenec, ki je oproščen sodelovanja pri posamezni uri pouka, mora tej uri prisostvovati in opraviti naloge, ki ne ogrožajo njegovega zdravstvenega stanja in jih sme opravljati v skladu z navodili zdravstvene službe. Če učenec zaradi zdravstvenih razlogov ne more opravljati nobene naloge, šola zanj organizira nadomestno dejavnost.

Dežurstvo učencev in zaposlenih

31. člen

Učenci in strokovni delavci opravljajo dnevna dežurstva v posameznih šolskih prostorih z namenom zagotovitve nemotenega poteka vzgojno-izobraževalnega dela in varnosti.

32. člen

Strokovni delavci opravljajo dežurstva pred poukom, med odmori in po pouku z namenom zagotovitve varnosti ter spoštovanja hišnega reda in teh pravil.

Razpored izvajanja dežurstev izdelata ravnateljeva pomočnika, ki sta tudi odgovorna za njegovo izvajanje.

33. člen

Dežurni učenec opravlja dežurstvo v pritličju pri vhodu v šolo. Dežurstvo traja od 7:00 do 13:10, na podružničnih šolah pa po dogovoru. Dežurstvo so učenci dolžni opravljati v skladu s sprejetimi pravili, ki so priloga tem pravilom.

Dežurstvo opravljajo učenci sedmega, osmega in devetega razreda, ki imajo pozitiven učni uspeh in jih določi razrednik v skladu z usmeritvami, ki jih sprejme učiteljski zbor. Učenec, ki ne obvlada osnov bontona, ne more biti dežuren.

Zadrževanje ostalih učencev na mestu dežurnega učenca ni dovoljeno.

V primeru, da dežurni učenec nalog ne opravlja dosledno, ga je razrednik dolžan takoj zamenjati.

Dežurni učenci morajo biti naslednji dan pripravljeni na pouk.

34. člen

Naloge dežurnega učenca:

- ® pred začetkom dežurstva v zbornici prevzame dnevnik dežurnega in ga po končanem dežurstvu tja tudi odda,
- ® skrbi za red in čistočo prostora, kjer opravlja dežurstvo,
- ® obiskovalce šole ob prihodu vljudno pozdravi in jih napoti na zeleno mesto.

35. člen

Vodja in spremljevalci so na dnevih dejavnosti, ki se izvajajo v šoli in izven šolskega prostora dolžni poskrbeti za kulturno obnašanje otrok. To velja tudi na avtobusih in kombijih.

36. člen

Učenci, ki se v šolo pripeljejo prej kot 10 minut pred začetkom pouka, so se dolžni vključiti v organizirano varstvo vozačev ali drugo organizirano dejavnost. Razpored izdelata in javno objavita ravnateljeva pomočnika.

37. člen

Za organizacijo dežurstva učencev sta odgovorna ravnateljeva pomočnika, izvajajo pa ga razredniki po določenem vrstnem redu.

Za dosledno opravljanje dela dežurnih učencev sta soodgovorna razrednik in trenutni dežurni strokovni delavec.

Šolska prehrana

38. člen

Odmor za malico učencev je določen z Letnim delovnim načrtom in je praviloma po drugi šolski uri.

Učenci matične šole praviloma malicajo v učilnicah, kjer so predhodno uro imeli pouk, po pouku športne vzgoje pa v jedilnici. Učenci, ki imajo pouk po skupinah, malicajo v skupinah in v prostorih, ki jih vnaprej določi pomočnik ravnatelja. Šolska malica na podružničnih šolah poteka v šolskih jedilnicah ali v učilnicah. Potek prehranjevanja spremljajo učitelji, ki so predhodno uro oddelek poučevali.

Pri malici se učenci kulturno obnašajo. Reditelji skupaj z učiteljem poskrbijo za dogovorjeni način delitve hrane. Odnášanje hrane iz učilnice oziroma jedilnice ni dovoljeno.

Po malici učenci pospravijo mize v jedilnici in učilnicah, reditelja pa le pregledata prostore.

39. člen

Učenci in zaposleni so dolžni upoštevati pravila o obnašanju pri kosilu in odgovornosti dežurnega učitelja, ki skrbi za red v jedilnici. Pravila pripravi vodja šolske prehrane v soglasju z ravnateljem, objavijo pa se na vidnem mestu v šolski jedilnici.

Učenci lahko kosilo dobijo od 12:00 do 13:30.

Vzdrževanje prostorov

40. člen

Učitelj poskrbi, da reditelj po koncu učne ure šolsko tablo pobriše z mokro gobo in z brisalцем ter pobere večje smeti (papirčke, ...).

Čistilke po koncu pouka prostore očistijo in prezračijo.

Učitelji po koncu pouka zaklenejo učilnice in v spodnjih učilnicah dvignejo senčila.

V popoldanskem času je vsakdo dolžan zbornico in kabinete za seboj zakleniti.

Vzgojni ukrepi

41. člen

Kdor namerno ali iz očitne malomarnosti poškoduje izdelke, opremo in lastnino kateregakoli izmed udeležencev vzgojno-izobraževalnega dela, mora škodo materialno in moralno poravnati. Poravnava je smiselno povezana s povzročeno psihološko, socialno ali materialno škodo in se opravi sporazumno z oškodovancem in pričami ter v sodelovanju z vodstvom šole in šolsko svetovalno službo. Materialna poravnava zajema povračilo povzročene škode in se poravna s položnico na podlagi izstavljenega računa. Moralna poravnava lahko tudi pomeni družbeno koristno delo.

Razrednik, dežurni učitelj ali prisotni izvajalec programa ugotovijo povzročitelja škode in njegovo krivdo ter o ugotovitvah o dogodku in povzročeni škodi zapišejo zapisnik.

Če je za krivca ugotovljena oddelčna skupnost, škodo poravna skupno in po enakih delih.

42. člen

Strokovni delavec šole ima pravico odvzeti napravo, s katero učenec moti pouk, ogroža varnost ljudi in imetja ali krati pravice drugih učencev in zaposlenih. O takem odvzemu je učenec dolžan obvestiti starše v roku treh dni. Odvzeto napravo starši prevzamejo pri ravnateljevih pomočnikih.

43. člen

Kadar učenec ogroža zdravje ali varnost učencev in zaposlenih oziroma onemogoča normalno izvedbo vzgojno-izobraževalnega programa, šola pa z drugimi vzgojnimi ukrepi ne more zagotoviti prenehanja kršitev učenca, svetovalna služba pokliče starše, ki so dolžni zagotoviti, da bo učenec takoj preneha s kršitvami.

Ravnanje v izrednih razmerah

44. člen

V času izrednih razmer, ali ko se take razmere pričakujejo (naravne nesreče, tehnološke nevarnosti, vojne nevarnosti), je glavna naloga vseh delavcev šole, še posebno pa izvajalcev vzgojno-izobraževalnih dejavnosti, da poskrbijo za varnost učencev.

V teh primerih je nujno upoštevati vsa navodila, ki jih izdajajo odgovorni in vodilni delavci in ustrezni organi.

45. člen

V primerih, ko je treba kar najhitreje zapustiti šolsko poslopje, izvajalci programa neposredno vodijo posamezne oddelke ali skupine učencev, ne glede na razredništvo, ter skupaj z njimi odidejo na dogovorjen prostor, kjer je zagotovljena večja varnost. Pri tem poskrbijo, da se noben učenec ne loči od skupine.

46. člen

Oddaljevanje učencev od skupine ali oddelka v času trajanja izrednih razmer brez posebnega dovoljenja ni dovoljeno.

47. člen

Pri hitrem zapuščanju šolskih prostorov izvajalci programov vzamejo s seboj osnovno pedagoško dokumentacijo oddelka (dnevnik in ređovalnico).

Razredniki enkrat letno z učenci obnovijo pravila vedenja v primeru izrednih razmer.

Požar**48. člen**

V primeru, ko izbruhne požar večjega obsega, ki ga ni mogoče omejiti in obstaja nevarnost, da se bo razširil na vso zgradbo, vsi učenci, izvajalci in drugo osebje zapustijo šolo po varnih poteh.

Če je požar v pritličju, se prostori zapuščajo tudi skozi okna.

Ob požaru je treba, kolikor je to le mogoče, zapreti prostore in izklopiti električni tok.

Potres**49. člen**

Ko se začuti tresenje tal, se učenci odmaknejo od steklenih in zunanjih površin ter zaklonijo pod šolske klopi. Zapuščenje oddelkov je možno šele po odobritvi odgovornih delavcev.

V primeru poškodb na zgradbah in v primeru poškodb oseb se reševanje izvede po posebnih postopkih. Izvajalci programov skupaj z učenci počakajo na nadaljnja navodila.

V primeru zapuščenja poslopja zapustijo šolo najprej tisti, ki so v pritličju, nato drugi, zaporedno po etažah. Če ni možno zapuščenje prostorov po stopnišču, se izvede zasilno reševanje skozi okna.

Lažje poškodovanim se nudi zdravniška pomoč, drugi poškodovanci pa se ne prenašajo, dokler ni strokovno ugotovljena stopnja njihove poškodbe.

Zbirno mesto po zapustitvi prostorov je za vse učence in delavce na parkirišču pri športni dvorani.

Izvajalci programov poskrbijo, da se učenci ne približujejo zgradbam.

Na zbirnem mestu se takoj preveri prisotnost učencev.

Zračni napad**50. člen**

Ob nevarnosti zračnega napada vsi učenci organizirano gredo v zaklonišče.

Razpored zaklanjanja pripravi vodstvo šole v sodelovanju s poverjenikom CZ.

Če pride do zračnega napada brez poprejšnjega opozorila (alarma) in nenadoma in so učenci v oddelkih, se ravna po istih načelih kot pri potresu. Pri tem se odprejo, skladno z možnostmi, vsa vrata in okna.

Dajanje izjav**51. člen**

V slučaju, da pride do dogodkov na šoli, ki bi lahko imeli za šolo negativne posledice zaradi nepravilne obveščenosti javnosti, je pristojen za dajanje izjav samo ravnatelj.

Končne določbe**52. člen**

Pravilnik sprejme Svet Osnovne šole Železniki po predhodni obravnavi v učiteljskem zboru, na roditeljskih sestankih, v skupnosti učencev in na Svetu staršev Osnovne šole Železniki.

V Železnikih, _____

*Svet Osnovne šole Železniki
predsednica Alenka Bertoncelj*

Priloga G: Strategija domačih nalog OŠ Železniki- osnutek**Strategije pisanja domačih nalog**
Osnutek

- ® Učenci oz. njihovi starši morajo prevzeti **odgovornost do domačega šolskega dela** nase, učitelji pa **odgovornost, koliko domačega dela** je še smiselno naložiti učencem, predvsem pa upoštevati njihove sposobnosti, saj enak izbor nalog manj sposobne prekomerno obremeni, bolj sposobne pa minimalno.
- ® Pozorni naj bomo pri **količini domače naloge**, jo redno pregledujemo in starše sproti obveščamo, če učenci nalog ne delajo.
- ® **Domačo nalogo naj učitelji dajo prej**, ne tik pred zvonjenjem ali celo po zvonjenju, saj marsikdo raje pospravi in teče skozi vrata.
- ® **Razmislimo, ali je domača naloga res potrebna pri skoraj vseh predmetih?** Pri predmetih fizika, kemija, biologija, zgodovina, geografija naj učitelj premisli, kdaj bo dal nalogo, kdaj je res potrebna in naj ne bo pravilo.
- ® Domača naloga naj bo **ponavljanje in utrjevanje predelane snovi** v šoli, v zmernih količinah za povprečnega otroka.
- ® Domače naloge morajo biti **smiselne glede na obravnavano snov in redno pregledane**. Vse **pozabljene** naloge je treba **beležiti** – za obveščanje staršev in kasnejšo analizo. Vsak predmetni oz. strokovni aktiv v svojem letnem delovnem načrtu lahko predvidi in strukturira tudi oceno iz domačih izdelkov. Glede pridobitve ocene in zahtev obvesti tudi učence na začetku šolskega leta oz. sproti.
- ® **Diferenciacija pri nalogah:**
 - učenci z učnimi težavami imajo težave tudi pri nalogah, zato je potrebno vedeti, kakšne naloge je sposoben samostojno rešiti in koliko,
 - za boljše učence pa naj bo manj osnovnih nalog (drila), dodana naj bo težja naloga, ki jim bo izziv,
- ® Naloga naj bo taka, da bo **učenec pri reševanju lahko samostojen**.
- ® Občasno **ocenjujemo domače izdelke**, o čemer učence vnaprej obvestimo.
- ® Učitelj sproti vodi **evidenco o pisanju domačih nalog**.
- ® Učitelj **pregleda domače naloge** in učencem, ki jim manjka naloga ali pa je le-ta nepopolna oz. površno narejena, to zapiše v njihov zvezek.
- ® Učitelj vsako uro **domačo nalogo pregleda**. Kdor je ne naredi ali pa naredi nepopolno oziroma površno, naj mu učitelj **vpiše v zvezek** z datumom in svojim podpisom, ter v svoj zvezek evidence. Od njega mora zahtevati, da nalogo **naredi do naslednje ure**. **Starše** pa naj učitelj najmanj **mesečno obvešča** o pozabljanju nalog. To naj se začne izvajati **od 2. razreda dalje**, pa bo teh pozabljivosti veliko manj na predmetni stopnji.
- ® Učitelj pred pogovornimi urami **seznan** **razrednika** z imeni učencev, ki pri določenem predmetu večkrat nimajo domačih nalog ali pa so te nepopolne oziroma površno narejene.
- ® Z učencem, ki večkrat, npr. trikrat, ne naredi domače nalog, razrednik oz. učitelj predmeta opravi **razgovor**. Če se zadeva še vedno ne spremeni, razrednik oz. učitelj predmeta učenca **pošlje v šolsko svetovalno službo** na razgovor in hkrati obvesti o tem starše. Naslednji korak, če učenec ne začne pisati domačih nalog je, da **na razgovor v ŠSS pridejo učenec, starši in razrednik oz. učitelj predmeta**. Pri vseh teh razgovorih bi bilo potrebno poudariti, da s pisanjem domačih nalog učenec ponavlja in utrjuje snov, hkrati pa si pridobiva določene delovne navade.

- ® Učenci do 5. razreda veliko večino domače naloge (ali celo vso) napišejo v podaljšanem bivanju in v višjih razredih »ne znajo« sami pisati domačih nalog. Zato predlagamo, da **en dan v tednu (npr. v sredo) učenci v podaljšanem bivanju ne delajo domače naloge** (čas izkoristijo za druge dejavnosti) in jo morajo v celoti narediti doma.
- ® Za domačo nalogo bi moralo biti **le nekaj primerov** (največ 10), saj se snov da utrditi tudi s takšno količino primerov. Marsikdo od učencev obupa že nad količino naloge.
- ® Učencu, ki redno dela domače naloge, damo možnost, da lahko enkrat preloži ustno ocenjevanje.
- ® Učitelj omogoči učencu vsako **naknadno ocenjevanje izven načrtovanega in rednega ocenjevanja** (popravljanje ocene, pridobitev boljše ocene, če je učenec med oceno,...) samo, če učenec redno opravlja domače obveznosti. Učitelj postavi **minimalen kriterij domačih nalog**, ki mu še omogoča, da je lahko deležen naknadnega ocenjevanja.

Učitelji naj dogovorjeno dosledno izvajajo.

Učenci naj odgovorno in samostojno opravljajo svoje domače delo.

Od staršev pričakujemo polno podporo pri izvajanju tega dogovora.

V Železnikih, 11. 09. 2009

Franc Rant,
ravnatelj OŠ Železniki